

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
Κατεύθυνση Τουριστικών Επιχειρήσεων

Πτυχιακή Εργασία
«Χειμερινός Τουρισμός»

Σπουδάστρια: Παυλίδου Ελισάβετ αμ. 3072
Επιβλέπων Καθηγητής: Γιαννουλίδου Παρασκευή

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2014

Copyright © Ελισάβετ Παυλίδου, 2014

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος

Ευχαριστίες:

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που αποτέλεσαν καθοδηγητές και υποστηρικτές των σπουδών μου. Θα ήθελα να ξεκινήσω ευχαριστώντας την Κυρία Παρασκευή Γιαννουλίδου που ως καθηγήτρια μου έδωσε γνώση και καθοδήγηση. Τα μέλη της Γραμματείας της σχολής καθώς και τους επόπτες της σπουδαστικής εστίας.

Θα ήθελα ξεχωριστά να ευχαριστήσω την Κα Βούλα Τεκτονίδου διευθύντρια του Eures στον ΟΑΕΔ Θεσσαλονίκης, Κα. Αντιγόνη Τσαχίριδου, τον διευθυντή του ΙΚΑ Πύλης Αξίου Γεώργιο Τσαχίριδη που οι τρεις τους ως οικογένεια στήριξαν τις σπουδές μου υλικός και ηθικώς.

Κλείνοντας θα ήθελα να εκδηλώσω την ευγνωμοσύνη μου σε αυτούς που έκαναν την μεγαλύτερη θυσία για να καταφέρω να σπουδάσω σε ένα τόσο σημαντικό ίδρυμα όπως αυτό της Κρήτης, τους γονείς μου.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη / Abstract	Σελ	6
Εισαγωγή		7
1. Εισαγωγή στον Τουρισμό		8
1.1 Ορισμός Τουρισμού		8
1.2 Τουριστικό Φαινόμενο		9
1.3 Τουριστικό Φαινόμενο στην Ελλάδα		11
1.4 Διακρίσεις των ταξιδιών		14
1.5 Μορφές Τουρισμού Βάση των Αναγκών του Ταξιδιώτη		15
1.6. Φυσικές Ανάγκες		17
1.6.1 Ξεκούραση και αναψυχή		17
1.6.2 Δράση και περιπέτεια		17
1.6.3 Τουρισμός Υγείας		20
1.6.4 Πολιτισμικές Ανάγκες		21
2 Χειμερινός Τουρισμός		26
2.1 Ορισμός Χειμερινού Τουρισμού		26
2.2 Τουρισμός Παραχείμασης		27
2.3 Ειδικές μορφές Τουρισμού		29
2.3.1 Ορεινός Τουρισμός.		29
2.3.2 Ορειβατικός Τουρισμός.		30
2.3.3 Περιπατητικός Τουρισμός		34
2.3.4 Ορεινή Ποδηλασία		38
2.3.5 Παραποτάμιος Τουρισμός		40
2.3.5.1 Rafting		41
2.3.5.2 Κανόε – Καγιάκ (Kanoë - Kayak)		43
2.3.5.3 Μόνοραφτ (Monoraft)		45
2.3.6 Κυνηγετικός Τουρισμός.		46
2.4 Υποδομές Ορεινού Τουρισμού		48
2.5 Σχέση Ορεινού Τουρισμού και Οικολογικού Τουρισμού		52
3 Χιονοδρομικός Τουρισμός		54
3.1 Ιστορική αναδρομή και ορισμός		54
3.2 Αθλήματα Χιονοδρομικού Τουρισμού		55
3.2.1 Αθλήματα Χιονοδρομίας		55
3.2.1.1 Σκι		55
3.2.1.2 Snowboard		57
3.2.2 Αθλήματα Ελκηθροδρομίας		58
3.2.3 Αθλήματα Παγοδρομίας		58
3.3. Χιονοδρομικά κέντρα		59
3.3.1 Κανόνες Ασφαλείας στα χιονοδρομικά κέντρα.		60
3.4 Κανόνες για τους χιονοδρόμους.		65
3.5 Αγορά Χιονοδρομικού Τουρισμού		67
3.6 Υφιστάμενη Κατάσταση		69
3.6.1 Ο τουρισμός στην Ελλάδα γενικά		69
3.6.2 Η χιονοδρομία στην Ελλάδα		71
3.6.3 Υφιστάμενη κατάσταση Χιονοδρομικών κέντρων		72
3.6.4 Βασικά προβλήματα των χιονοδρομικών κέντρων		75
3.6.5 Μελέτη Χειμερινού Τουρισμού ΙΤΕΠ		78
4. Κοινωνικός Τουρισμός		84
4.1 Ιστορική Αναδρομή και ορισμός		84

4.2	Ο κοινωνικός Τουρισμός στην Ελλάδα	85
4.3	Φορείς Κοινωνικού Τουρισμού και δράσεις τους	88
4.3.1	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού	88
4.3.2	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού	93
4.3.3	Λογαριασμός Αγροτικής Εστίας (ΟΓΑ)	98
4.3.4	Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς	102
4.3.5	Λοιποί φορείς κοινωνικού Τουρισμού	104
4.3.5.1	Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων	104
4.3.5.2	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	105
4.4	Αξιολόγηση του Κοινωνικού Τουρισμού	106
	5. Χρονομεριστική Μίσθωση – Time Sharing	108
5.1	Ορισμός και Ιστορικά στοιχεία.	108
5.2	Μορφές χρονομεριδίων.	110
5.3.	Εταιρείες ανταλλαγών χρονομεριδίων	112
5.3.1	RCI – Resort Condominiums International	113
5.3.2	Interval International	114
5.3.3	DAE – Dial An Exchange	114
5.4	Οργανισμοί Χρονομεριστικής μίσθωσης.	115
5.4.1	RDO – Resort Development Organisation	115
5.4.2	TATOC – Timeshare Association.	116
5.5	Τα πλεονεκτήματα της Χρονομεριστικής Μίσθωσης.	117
5.6	Παρουσία στην Ελλάδα	119
5.7	Νομοθετικό πλαίσιο Χρονομεριστικής Μίσθωσης.	120
5.7.1	Ιστορικά Στοιχεία	120
5.7.2	Ορισμοί μίσθωσης, Δικαιώματα χρήσης.	121
5.7.3	Πληροφορίες Σύμβασης	123
5.7.4	Η μορφή της Σύμβασης	124
5.7.5	Δικαίωμα υπαναχώρησης.	125
5.7.6	Προκαταβολή.	126
5.7.7	Ειδικές διατάξεις για συμβάσεις μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών	127
5.7.8	Λοιπές πληροφορίες.	127
5.8	Χρονομεριστική Μίσθωση Σήμερα	128
	6. Συμπεράσματα	132
	Βιβλιογραφία	143
	Παράρτημα	146

Περίληψη:

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια εισαγωγική σπουδή στην κατανόηση του Χειμερινού Τουρισμού και των ευνοϊκών αποτελεσμάτων από την ανάπτυξή του. Αποτελείται από έξι κεφάλαια των οποίων δομικά στοιχεία είναι η εισαγωγή, η ερμηνεία και η ιστορική αναδρομή των κεντρικών τους θεμάτων καθώς και η περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης στη Χώρα μας. Η εργασία ξεκινά με μια γενική εισαγωγή στον Τουρισμό και το Τουριστικό φαινόμενο και συνεχίζεται με την παρουσίαση των διάφορων μορφών τουρισμού με βάση τις φυσικές και τις πολιτιστικές ανάγκες των ταξιδιωτών. Ακολουθεί αναλυτικότερη παρουσίαση του χειμερινού τουρισμού, της ιστορίας, των μορφών και των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα κατά την διάρκεια του.

Επίσης παρουσιάζεται ο χιονοδρομικός τουρισμός, ως κυρίαρχη μορφή τουρισμού κατά την διάρκεια του χειμώνα, οι δραστηριότητες του και οι λεπτομέρειες που οδηγούν σε ασφαλή πραγματοποίηση αυτών. Εν συνεχεία παρουσιάζεται η αγορά του χιονοδρομικού τουρισμού και η υφιστάμενη στη Χώρα κατάστασή του. Συγκρίνεται η μορφή αυτή με τη γενική τουριστική εικόνα της χώρας και αναλύονται οι υποδομές αλλά και τα προβλήματα της σύγχρονης χιονοδρομίας.

Παράλληλα παρουσιάζονται ο κοινωνικός τουρισμός και πρακτικές κοινωνικού τουρισμού στη Χώρα. Η σχέση του χρονομεριστικού τουρισμού με τον χειμερινό τουρισμό και με την Ελληνική πραγματικότητα. Εν κατακλείδα συνοψίζονται τα συμπεράσματα αλλά και οι προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης και ενίσχυσης αυτής της μορφής τουρισμού.

Abstract

The present thesis is an introductory study on winter tourism and it aims to foster the comprehension of its potential benefits. The thesis consists of individual chapters, each following a fixed internal structure. First, a brief introduction to the topic presented within the chapter is given. Then, the definitions and descriptions are presented, as well as the chronology of their focal areas of interest. Finally, each chapter is concluded with an analysis of the current situation, regarding the chapter's topic, in Greece. The starting point of the thesis is an introduction to tourism as a phenomenon and it continues with a presentation of the different types of touristic activities, classified according to the physical and cultural needs of the travellers. Then, a more detailed analysis of winter tourism in terms of its history, its different types, and the different activities it usually entails.

Moreover, the most common form of winter tourism, the skiing tourism, is presented, in terms of the related activities and the parameters of safety. Also, a look is taken on the market of skiing tourism and its present situation in Greece. Furthermore, a comparison is drawn in regards to the overall state of the country's tourism and an analysis is given of the skiing infrastructures and the affecting issues.

Social tourism and the related social tourism practices followed in Greece are also presented. The relationship of timeshare tourism with winter tourism is presented within the scope of Greek reality. In conclusion, the results and findings are highlighted, followed up by suggestions for further developing and strengthening this form of tourism.

Εισαγωγή

Ο τουρισμός έχει αποτελέσει κινητήρια δύναμη της οικονομίας ενώ έχει χαρακτηριστεί ως «Πυλώνας ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας» (Κωνσταντινίδης 2014). Η περαιτέρω ανάπτυξη ανάλυση του τουρισμού κρίνεται απαραίτητη. Η Ελληνική πραγματικότητα έχει στηριχθεί και έχει δόση βάση στην ανάπτυξη του θερινού τουρισμού με εξαιρετα αποτελέσματα. Ωστόσο υπάρχουν μορφές τουρισμού με λιγότερη ανάπτυξη που με την κατάλληλη εκμετάλλευση τους θα μπορούσαν να επιφέρουν ευεργετικά αποτελέσματα στην Ελληνική Οικονομία και να ενισχύσουν την τουριστική της εικόνα.

Με τη παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται μια προσπάθεια ανάδειξης και καταγραφής του Χειμερινού Τουρισμού της χώρας. Μια εισαγωγική σπουδή αν θέλετε στην κατανόηση του Χειμερινού Τουρισμού, στην υφιστάμενη ανάπτυξη του στον ελλαδικό χώρο και των ευνοϊκών αποτελεσμάτων από την περαιτέρω ανάπτυξη του. Γίνεται εισαγωγή στον Τουρισμό, στις διακρίσεις του και στη σημαντική του θέση στην οικονομία. Στις μορφές που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα ενώ ακολουθεί η εισαγωγή πλέον του ίδιου του Χειμερινού τουρισμού με την παρουσίαση των μορφών που λαμβάνουν χώρα κατά την διάρκεια των χειμερινών μηνών και οι δραστηριότητες αυτών.

Ο χιονοδρομικός τουρισμός ως κυρίαρχη μορφή τουρισμού αναλύεται με τις δραστηριότητες του και τις λεπτομέρειες που οδηγούν σε ασφαλή πραγματοποίηση αυτών. Εν συνεχεία παρουσιάζεται η αγορά του χιονοδρομικού τουρισμού και η υφιστάμενη στη Χώρα κατάστασή του. Συγκρίνεται η μορφή αυτή με τη γενική τουριστική εικόνα της χώρας και την υπάρχουσα ανάπτυξη του. Αναλύονται οι υποδομές αλλά και τα προβλήματα της σύγχρονης χιονοδρομίας και τις εξέλιξη της. Παρουσιάζονται προγενέστερες έρευνες και οι βασικές διαπιστώσεις αυτών.

Σημαντικές για τον χειμερινό τουρισμό είναι οι πρακτικές κοινωνικού τουρισμού στη Χώρα, η σχέση του με τον χρονομεριστικό τουρισμό στην Ελληνική πραγματικότητα. Εν κατακλείδα συνοψίζονται τα συμπεράσματα αλλά και οι προτάσεις περαιτέρω ανάπτυξης και ενίσχυσης αυτής της μορφής τουρισμού.

Σκοπός τη παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη του χειμερινού τουρισμού και η περαιτέρω ανάπτυξη του με μακροχρόνιο στόχο την επέκταση του τουρισμού ως βιομηχανία που θα λειτουργεί το ίδιο αποτελεσματικά σε ετήσια βάση και όχι ως εποχιακή δραστηριότητα.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στον Τουρισμό

1.1 Ορισμός Τουρισμού.

Το ταξίδι υπήρχε από την αρχή του κόσμου, από την ημέρα που ο πρωτόγονος άνθρωπος ξεκίνησε τις μετακινήσεις, συχνά διασχίζοντας μεγάλες αποστάσεις, προς αναζήτηση τροφής και ένδυσης, στοιχεία βασικά για την επιβίωση του. Καθόλη την πορεία της ιστορίας οι άνθρωποι ταξίδευαν για σκοπούς εμπορίου, θρησκευτικούς, οικονομικού οφέλους, πολεμικούς, μεταναστευτικούς και λοιπούς σκοπούς κινήτρων. Στην αρχαία Ρώμη οι αριστοκράτες και τα υψηλόβαθμα κυβερνητικά στελέχη ταξίδευαν επίσης για ευχαρίστηση – διασκέδαση. Ειδικά παραθαλάσσια θέρετρα, στην Πομπηία για παράδειγμα, έδιναν την ευκαιρία σε τουρίστες να μείνουν σε εξοχικές κατοικίες για διασκέδαση και κυρίως για να αποδράσουν από την θερινή ζεστή Ρώμη. Τα ταξίδια με εξαίρεση τα χρόνια του μεσαίωνα συνέχισαν να αναπτύσσονται και έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην ευρύτερη ανάπτυξη των πολιτισμών.

Ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή έχει πάρει πια μαζικό χαρακτήρα και αυτό τον κάνει χωρίς άλλο να διαφοροποιείται ουσιαστικά από παλιότερες μορφές του. Σε γενικές γραμμές, ο τρόπος με τον οποίο εκδηλώνεται αυτός σήμερα δεν διαφέρει από αυτόν του παρελθόντος. Η ουσιαστική διαφορά μεταξύ των παλιότερων μορφών τουρισμού και της σημερινής εποχής έγκειται κυρίως στον αριθμό των ταξιδιωτών που είναι μεγαλύτερος. Για να κατανοήσουμε όμως τη σύγχρονη μορφή του θα πρέπει να αρχίσουμε από τον ορισμό του τουρισμού και τη συμβολή του στις οικονομίες και την μετέπειτα γενικότερη εξέλιξη του.

Με βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού¹, ο τουρισμός ορίζεται ως μια δραστηριότητα που περιλαμβάνει κάθε είδους μετακινήσεις οι οποίες πραγματοποιούνται είτε διαμέσου διεθνών συνόρων (αλλοδαπός) είτε όχι (ημεδαπός), με διάρκεια πάνω από 24 ώρες και οι οποίες εφαρμόζονται από ποικίλα αίτια (εκτός του λόγων μετανάστευσης και τακτικής ημερήσιας απασχόλησης).

Από τα κύρια χαρακτηριστικά του τουρισμού, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα είναι τα παρακάτω (wikipedia,2014):

- Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμού και η διαμονή τους σε αυτούς είναι τουλάχιστον επί ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών τους.

¹ Παγκόσμιος Οργανισμό Τουρισμού <http://media.unwto.org/en/content/understanding-tourism-basic-glossary>

- Οι διάφορες μορφές τουρισμού, όποιες και αν είναι αυτές, περιέχουν απαραίτητα δυο βασικά στοιχεία και συγκεκριμένα το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν με την ευρύτερη έννοια του όρου, δηλαδή συμπεριλαμβανομένης και της διατροφής.
- Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορου τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεση τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης διαμονής τους μέσα σε λίγες μέρες, εβδομάδες ή μήνες.
- Οι άνθρωποι επισκέπτονται διάφορους τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς σκοπούς, δηλαδή για σκοπούς άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

Γενικά μπορεί να ειπωθεί ότι :

Ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου που περιλαμβάνει ή συνεπάγεται μια σειρά από αλληλεξαρτώμενες διαδικασίες και δραστηριότητες:

- παραγωγής, διανομή και κατανάλωση υπηρεσιών και αγαθών (οικονομικές επιστήμες)
- αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας, ανταλλαγών μεταξύ διαφόρων κοινωνικών ομάδων, διαφορετικών πολιτιστικών χαρακτηριστικών (κοινωνιολόγοι, ανθρωπολογία, σημειωτική)
- χρήσης-δημιουργίας φυσικών διαθέσιμων, ανθρωπογενών (δομημένο περιβάλλον) και οικολογικών πόρων (οικολογία, αρχιτεκτονική κ.λ.π)

Συμπερασματικά, ο τουρισμός είναι ολόκληρος ο κόσμος της τουριστικής βιομηχανίας, δηλαδή των θέλγητρων, των καταλυμάτων, των μεταφορικών μέσων και γενικότερα όλων των υλικών ή άυλων προϊόντων που ικανοποιούν τις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες των ανθρώπων. Και ακόμα ότι αποτελεί το αθροιστικό σύνολο των τουριστικών δαπανών που πραγματοποιούνται μέσα στα όρια μιας χώρας ή μιας διοικητικής της υποδιαίρεσης.

1.2 Τουριστικό φαινόμενο.

Ο τουρισμός όπως τον γνωρίζουμε σήμερα είναι φαινόμενο του 20^{ου} αιώνα. Οι ιστορικοί αναγάγουν την μαζικότητα του τουρισμού στην Αγγλία της βιομηχανικής επανάστασης με την αύξηση της μεσαίας τάξης και την μείωση του κόστους των μεταφορών (Ακριβός Χ. & Σελεσιώτης Μ. 2007). Η δημιουργία εμπορικών

αεροπορικών εταιρειών, που ακολούθησε τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η συνεκδοχική ανάπτυξη των αεροπορικών σκαφών την δεκαετία του 1950 σηματοδότησαν την γρήγορη αύξηση και επέκταση του διεθνούς τουρισμού. Αυτή η αύξηση οδήγησε στη δημιουργία μιας νέας κυρίαρχης βιομηχανίας, αυτής του τουρισμού. Σε όρους ο διεθνής τουρισμός έγινε το κύριο ενδιαφέρον ενός μεγάλου μέρους κυβερνήσεων επειδή όχι μόνο παρείχε ευκαιρίες εργασίας αλλά ήταν και μέσο εισαγωγής ξένου συναλλάγματος.

Σε γενικές γραμμές η πιο σημαντική περίοδο ίσως ήταν αυτή του «εκδημοκρατισμού» (Ηγουμενάκης Ν. Κραβαρίτης Κ. Λύτρας Π.1999) του, που τοποθετείται χρονολογικά αμέσως μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Έτσι ο τουρισμός έγινε από προνόμιο των πλουσίων και της αριστοκρατίας, δηλαδή των λίγων, άρχισε βαθμιαία μεν αλλά σταθερά να γίνεται δικαίωμα και ανάγκη όλων, δηλαδή των πολλών. Η μεταπολεμική, κατά συνέπεια, εποχή εκτός ότι εκδημοκράτισε σε μεγάλο βαθμό τον τουρισμό και τον έκανε περισσότερο στις μεγάλες λαϊκές μάζες, έκανε και τους ανθρώπους πρακτικότερους, καθώς στον τουρισμό βρήκαν ένα μέσο μάλλον ξεκούρασης και ανανέωσης των σωματικών και ψυχικών τους δυνάμεων, παρά κοινωνικής προβολής και επίδειξης.

Οι διαστάσεις που πήρε το τουριστικό φαινόμενο μεταπολεμικά κυρίως η συνειδητοποίηση των ευεργετικών επιπτώσεων του στις οικονομίες, γενικά, οδήγησε πολλές χώρες όχι μόνο στη λήψη μέτρων για την ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά και στην αντιμετώπισή του σαν ιδιαίτερου κλάδου οικονομικής δραστηριότητας. Το γεγονός αυτό είχε σαν συνέπεια να διαμορφωθεί βαθμιαία μεν αλλά σταθερά η τουριστική οικονομία, που έχει σκοπό τη μελέτη και ανάλυση των οικονομικών σχέσεων που αναπτύσσονται κατά την παραγωγή και κατανάλωση ή χρήση των τουριστικών προϊόντων σε ορισμένο τουριστικό προορισμό και χρόνο.

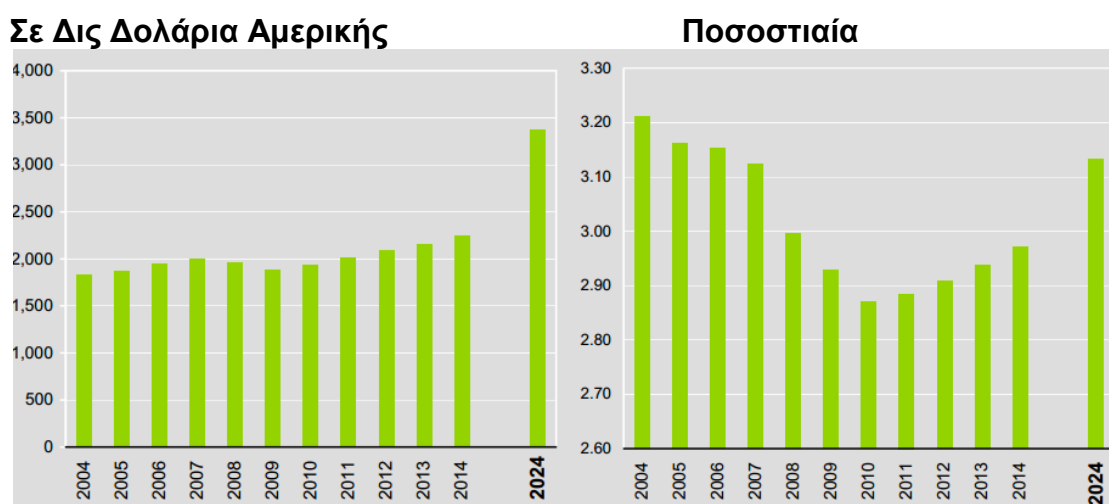
Ο τουρισμός αποτελεί χωρίς άλλο ένα δυναμικό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, η σημασία του οποίου τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες του πλανήτη μας έχει τύχει γενικής αναγνώρισης, παρά τι όποιες επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί, κατά καιρούς από ορισμένους κύκλους.

Σε πολλές χώρες και ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες, ο τουρισμός αποτελεί, όπως είναι γνωστό, αν όχι την πιο συναλλαγματοφόρο πηγή τους, τουλάχιστον μια από τις σημαντικότερες. Το συνάλλαγμα που εισρέει σε αυτές κάθε χρόνο από τον τουρισμό καλύπτει σε πολλές περιπτώσεις ένα μεγάλο ποσοστό του παθητικού του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τους. Εκτός τούτου όμως ο τουρισμός συμβάλλει

αποφασιστικά στην ανάπτυξη και όλων σχεδόν των άλλων κλάδων της οικονομικής τους δραστηριότητας. Όπως είναι γνωστό, τα χρήματα που ξοδεύουν οι ξένοι και οι ντόπιοι τουρίστες σε έναν τουριστικό προορισμό, διοχετεύονται μέσω των τουριστικών επιχειρήσεων σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας για την αγορά των προϊόντων που παράγουν, όπως για παράδειγμα αγροτικά, βιομηχανικά κ.π. καθώς επίσης άυλα προϊόντα, δηλαδή υπηρεσίες με αποτέλεσμα αν τονώνεται σημαντικά η εγχώρια παραγωγική εμπορική δραστηριότητα.

Ο τουρισμός έχει γίνει από τις πρώτες οικονομικές δραστηριότητες παγκόσμιος. Η άμεση συνεισφορά του τουρισμού στο παγκόσμιο ΑΕΠ το 2013 έφτασε τα 2.155,4 δις Δολάρια Αμερικής (2,9% του γενικού ΠΑΕΠ) και προβλέπεται να αυξηθεί κατά 4,3 % στα 2.248,2 Δις Δολάρια το 2014. Η εξέλιξη αυτή αντανακλάται κατά κύριο λόγο της οικονομικής δραστηριότητας που παράγεται από τις επιχειρήσεις όπως ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά γραφεία, αεροπορικές και άλλες επιχειρήσεις σχετικές με τις υπηρεσίες μεταφορών. Περιλαμβάνοντας, ωστόσο, δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα, υπηρεσίες αναψυχής και σίτισης που στηρίζονται άμεσα από τους τουρίστες. Αναμένεται πως η άμεση συνεισφορά του τουρισμού στο GDP να αυξηθεί κατά 4,2 % στα 3.379,3 USD δις μέχρι το 2024.

Διάγραμμα 1.1 Συνεισφορά του Τουρισμού στο Παγκόσμιο ΑΕΠ

Πηγή: World Tourism Organisation Economy impact 2014

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, το 2013 ο τουρισμός παρήγαγε 108.894.000 θέσεις εργασίας και προβλέπεται να αυξηθεί το 2014 στις 1036069000 θέσεις εργασίας (το 3,4% του συνολικού ποσοστού εργασίας). Περιλαμβάνονται οι θέσεις σε ξενοδοχεία, τουριστικά γραφεία, αεροπορικές εταιρείες και άλλες υπηρεσίες μεταφορών. Επίσης περιλαμβάνει επιχειρήσεις σίτισης, αναψυχής

που στηρίζονται άμεσα από τους τουρίστες. Μέχρι το 2024 ο τουρισμός θα ευθύνεται για 126257000 θέσεις εργασίας, αύξηση 2,02% μέσα στα επόμενα 10 χρόνια.

1.3 Τουριστικό φαινόμενο στην Ελλάδα

Ο τουριστικός τομέας αποτελεί ίσως τη σπουδαιότερη οικονομική δραστηριότητα της Χώρας μας, καθώς καταλαμβάνει το 16,4 % του Α.Ε.Π, καλύπτοντας 51,2% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. Παράλληλα απασχολεί άμεσα ένα στους πέντε κατοίκους της χώρας και δημιουργεί 34 δις Ευρώ συνολική ζήτηση στην οικονομία. Γενικά ο τουριστικός τομέας επιδρά καθοριστικά σε πολλούς άλλους κλάδους της οικονομίας όπως είναι οι κατασκευές, ο εξοπλισμός, η παραγωγή τροφίμων και ποτών, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, η συντήρηση εγκαταστάσεων, η πολιτιστική βιομηχανία κλπ.

Πίνακας 1.2 Τουρισμός & ΑΕΠ 2000-2012

Έτος	%Συμμετοχή Τουριστικής Οικονομίας στο ΑΕΠ	Άμεσες Τουριστικές Εισπράξεις (εκατ €)
2000	16,6%	10.061,2
2005	17,6%	10.729,5
2010	16,0%	9.611,3
2011	15,8%	10.504,7
2012	16,4%	10.024,9

*Τα στοιχεία υπόκεινται σε επικαιροποιήσεις από το WTTC.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος και του World Travel & Tourism Council, Απρίλιος 2013

Η άμεση απασχόληση στον τουρισμό με βάση το ΣΕΤΕ το 2013 εκτιμάται στις 330 χιλιάδες (311 χιλ για το 2011 με βάση τα στοιχεία της έρευνα Εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ). Ο τουρισμός μπορεί να απασχολήσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού, 40% του συνολικού πληθυσμού επηρεάζεται άμεσα ή έμμεσα και λίγο ή πολύ από τον τουρισμό.

Πίνακας 1.3 Τουρισμός και Απασχόληση 2000 -2012

Έτος	Άμεση* Απασχόληση	Συνολική ** Απασχόληση
2000	347,6	788,3
2001	341,7	796,6
2002	340,9	796,2
2003	327,6	776,3
2004	325,8	785,3
2005	360,9	855,1
2006	371,0	885,6
2007	365,4	878,2
2008	361,5	854,4
2009	331,9	798,6
2010	345,3	786,0

2011	329,0	720,6
2012	330,6	688,8

*1 Η Άμεση απασχόληση ορίζεται ως η απασχόληση σε αμιγώς τουριστικές επιχειρήσεις.

** Η Συνολική απασχόληση ισούται με την άμεση, την έμμεση και την προκαλούμενη απασχόληση.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων του World Travel & Tourism Council, Φεβρουάριος 2013

Ο τουρισμός αποτελεί μια οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική δραστηριότητα, η οποία κινείται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, παρουσιάζοντας τα τελευταία έτη αυξητικές τάσεις, ιδιαίτερα στα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της βελτίωσης του οικονομικού επιπέδου και της αύξησης του μέσου όρου ζωής των ατόμων. Συγχρόνως λειτουργεί ως ένας από τους κύριους παραγωγικούς μοχλούς ανάπτυξης των χωρών, τονώνοντας την Εθνική τους Οικονομία.

Σαν έννοια και σαν οικονομική δραστηριότητα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πολυδιάστατος αφού συμμετέχει σε όλους τους κλάδους της οικονομικής ζωής μιας χώρας και κινείται σε τρία διαφορετικά επίπεδα που αφορούν την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Η σημασία και η σπουδαιότητα του τουρισμού σε παγκόσμια κλίμακα έχουν αναπτυχθεί επαρκώς στην τουριστική βιβλιογραφία. Είναι αναμφισβήτητο ότι ο τουρισμός έχει θετικές οικονομικές επιδράσεις και δημιουργεί μια πληθώρα ωφέλιμων επιδράσεων σε ορισμένους οικονομικούς δείκτες όπως στο ισοζύγιο τρέχουσων συναλλαγών, στο εισόδημα, στην απασχόληση, στα φορολογικά μέσα κ.λ.π. Για τη χώρα μας ειδικότερα, από τις αρχές της μεταπολεμικής περιόδου μέχρι σήμερα ο τουρισμός θεωρείται μια σημαντική πλουτοπαραγωγική δραστηριότητα που συμβάλλει θετικά στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.

Ο τουρισμός έχει αποδειχθεί ως η πιο συναλλαγατοφόρος πηγή για την Εθνική Οικονομία και δίνει την οικονομική δυνατότητα στην Πολιτεία να καλύψει ένα τμήμα του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός πως τα τελευταία χρόνια όλο και πιο πολλοί Έλληνες μεταβαίνουν στο εξωτερικό ως τουρίστες, δαπανώντας έτσι συνάλλαγμα, βλέπουμε ότι οι καθαρές συναλλαγματικές εισπράξεις από τον τουρισμό λιγοστεύουν.

Είναι μια από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες Βιομηχανίες και πολύ σύντομα θα γίνει η μόνη μεγαλύτερη βιομηχανία και για την Ελλάδα. Η βιομηχανία αυτή θα είναι η μόνη

ανταγωνιστική, λόγω των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει, και η μόνη που θα αντιμετωπίσει επιτυχώς τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης.

Αναπτύσσεται σε τόπους / τουριστικούς προορισμούς όπου καμία άλλη οικονομική δραστηριότητα θα μπορούσε να αναπτυχθεί και αυξάνει το εισόδημα του ντόπιου πληθυσμού (άγονα νησιά, ορεινές περιοχές, παραθαλάσσιες περιοχές χωρίς παραγωγική δυνατότητα κ.λ.π). Συμβάλλει στην ανάπτυξη και άλλων κλάδων της παραγωγικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Είναι ένα παράθυρο στον κόσμο το οποίο φέρνει σε επαφή τους λαούς και τις φυλές, τα ήθη και τα έθιμα, τις κοινωνίες και τους πολιτισμούς και συντελεί έτσι στην κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

1.4 Διακρίσεις των ταξιδιών

Η ανάδειξη του τουριστικού φαινομένου σε τουριστική βιομηχανία όπως προαναφέραμε έγινε τα τελευταία 50 χρόνια έγινε με την αποκατάσταση της ειρήνης και την οικονομική και κοινωνική ευμάρεια των λαών. Σήμερα ο τουρισμός χαρακτηρίζεται από ποικιλία, πολυμορφία έχει μπει τόσο πολύ στην ζωή μας που μπορεί να θεωρηθεί ως βασική ανάγκη των ανεπτυγμένων χωρών. Ένα πολυμορφικό κοινωνικό φαινόμενο για να είμαστε πιο σύντομοι. Η ανάγκη για ξεκούραση έχει γίνει προτεραιότητα των εργαζομένων ανά την υφήλιο. Οι ίδιοι οι τουρίστες και οι ανάγκες τους είναι αυτές που διαμορφώνουν τις μορφές τουρισμού.

Το 1954 ο Maslow δημοσίευσε την θεωρία ιεράρχησης των αναγκών που υποστηρίζει ότι υπάρχουν πέντε επίπεδα αναγκών, από τα οποία εξαρτάται όλη σχεδόν η συμπεριφορά μας. Αυτά τα ταξινόμησε ιεραρχικά, από τα πιο βασικά και πρωτόγονα (σε σχέση με τη συμπεριφορά που προκαλούν), μέχρι τα πιο πολιτισμένα και ώριμα (Αλεξανδράκη 1998)².

Με βάση τον Maslow (Μοίρα Π. 2005) τα κίνητρα για ταξίδια και τουρισμό, μπορούν να ταξινομηθούν ως ακολούθως:

- Ταξίδια για διακοπές
- Ταξίδια για δουλειές
- Ταξίδια για υγεία
- Ταξίδια για να επισκεφθούν συγγενείς και φίλους.
- Ταξίδια θρησκευτικά

² Αλεξανδράκη Ρ. Ηράκλειο 1998 Σημειώσεις Τουριστικής Ψυχολογίας

- Ταξίδια για αγορές
- Ταξίδια για σπουδές
- Ταξίδια για αθλητικές εκδηλώσεις

Αυτή βασική αντίληψη του Maslow υιοθετήθηκε από τον McGregor ο οποίος τη συσχέτισε με την πρακτική της διοίκησης. Συνοψίζοντας τις παραπάνω δραστηριότητες σε πέντε βασικές ανάγκες (Αλεξανδράκη 1998): Φυσικές, πολιτισμού, διαπροσωπικές, κύρους, εμπορικές, αναψυχής και φυσικά θα υπάρξουν και κάποιες διαφορετικές περιπτώσεις κινήτρων από τις παραπάνω κατηγορίες. Αυτές οι ανάγκες μας δείχνουν επίσης ότι το κίνητρο του ταξιδιού μπορεί να είναι γενικό ή ειδικό. Γενικά έχουμε την εμπειρία του να φεύγουμε μακριά από το προσωπικό περιβάλλον, να δραστηριόμαστε από την μονοτονία και να αναζητάμε καινούργιες διαφορετικές εμπειρίες, ενώ συγχρόνως επιδεικνύουμε ατομικά κίνητρα για να δούμε ειδικούς προορισμούς και να έχουμε ειδικές δραστηριότητες κατά τις διακοπές. Μερικοί από τους τρόπους με τους οποίους συναντώνται οι ανάγκες των τουριστών για ψυχικές και επιμορφωτικές εμπειρίες φαίνονται στον παρακάτω πίνακα (Λύτρας Π. 1998).

Πίνακας 1.3 : Ανάγκες Τουριστών και ανταποκρίσεις

ΑΝΑΓΚΕΣ	ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ
1. ΦΥΣΙΚΕΣ	
Ξεκούραση και αναψυχή	Διακοπές στη θάλασσα, Λίμνες και Βουνά
Δράση και περιπέτεια	Σκι Κανό Ιπποδρομίες Ιστιοπλοια Σαφάρι και πάρκα για σαφάρι
Υγεία	Περίπατοι Ιαματικά λουτρά Φάρμες υγείας
2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ	
Επιμορφωτικές	Διαλέξεις Μελέτες
Ιστορικές και αρχαιολογικές	Ταξίδια σε περιοχές που έγινε πόλεμος Μουσεία Κρουαζιέρα στο Νείλος Επίσκεψη αρχαιολογικών χώρων.
Πολιτικές	Ταξίδια στο Κρεμλίνο Στο τείχος του βερολίνου Ταξίδια στον Ο.Η.Ε Βουλές
Επιστημονικές και Τεχνολογικές	Διαστημικό κέντρο ΝΑΣΑ Εργοστάσια Studio κινηματογραφικών παραγωγών

Τέχνες	Φεστιβάλ μουσικής, κινη/φου κ.α Επισκέψεις σε θέατρα Τοπικοί παραδοσιακοί χωροί Εκθέσεις ζωγραφικής ή χειροτεχνημάτων
Θρησκευτικές	Άγιοι Τόποι Μέκκα Εκκλησίες Μοναστήρια κοκ.
Εμπορικές	Αγορές Συνεδριακές διευκολύνσεις Λιμάνια Κέντρα διακοπών Εκθέσεις κρασιών.

1.5 Μορφές Τουρισμού Βάση των Αναγκών του Ταξιδιώτη

Οι μορφές του τουρισμού έρχονται να καλύψουν ουσιαστικά τις ανάγκες του κάθε ταξιδιώτη. Έτσι με τη χρήση του παραπάνω πίνακα γίνεται ευκολότερη η παρουσίαση των Διακρίσεων – Μορφών του τουρισμού μπορώντας έτσι να παραλείψουμε την παρουσίαση των διακρίσεων τουρισμού με βάση την Γεωγραφική θέση (Διεθνή τουρισμό, εσωτερικό τουρισμό), το πλήθος των ταξιδιωτών (μαζικό, οργανωμένο, μεμονωμένο) και να μιλήσουμε κατευθείαν για τον Μαζικό τουρισμό (ο οποίος αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της τουριστική βιομηχανίας) καθώς και τις μορφές τουρισμού που διέπουν κάθε διάκριση του τουρισμού.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο μαζικός τουρισμός διακρίνεται σε δυο κατηγορίες ανάλογα με την εποχή του έτους του προορισμού στον οποίο λαμβάνει χώρα έτσι οι δυο μεγάλες κατηγορίες είναι ο θερινός και ο χειμερινός τουρισμός. Ουσιαστικά ο θερινός τουρισμός δεν είναι μορφή τουρισμού υπό την έννοια της ανεξαρτησίας και των ίδιων χαρακτηριστικών³ (Κακαβάς Κ. 2013). Είναι απλά ένας επιθετικός προσδιορισμός των μορφών τουρισμού που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια του θέρους. Είναι δηλαδή όνομα της κατηγορίας εκείνων των μορφών τουρισμού που έχουν κοινό χαρακτηριστικό το ότι αναπτύσσονται κατά τη θερινή περίοδο και λοιπών των χαρακτηριστικών της περιόδου αυτής και κυρίως λόγω των υψηλών θερμοκρασιών που επικρατούν κατά τη διάρκεια της. Φυσικά και για τον χειμερινό τουρισμό ισχύουν τα παραπάνω. Για ότι αφορά τον χειμερινό τουρισμό θα γίνει αναλυτικότερη παρουσίαση του θέματος στο κύριο μέρος της εργασίας.

³ Κακαβάς, Κ., 2013. *Χιονοδρομία στην Ελλάδα την εποχή του μνημονίου*. Καλάβρυτα News, 21 Νοεμβρ.

1.6 Φυσικές Ανάγκες

1.6.1 Ξεκούραση και αναψυχή

Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας υποδοχής τουριστών (Ηγουμενάκης Γ. 1999) και όχι μόνο. Ο τουρισμός αποτελεί μία από τις δυναμικότερες και επιλεκτικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, αφού η σημασία του στις τουριστικές οικονομίες των χωρών που έχουν τόσο τις φυσικές προϋποθέσεις όσο και τις οικονομικές δυνατότητες να τον αναπτύξουν είναι κυριολεκτικά μεγάλη.

Μέσα για την ύπαρξη του θαλάσσιου τουρισμού, είναι τα κρουαζιερόπλοια, τα σκάφη αναψυχής, τα ιστιοφόρα και άλλα. Η θαλάσσια διαδρομή και οι τόποι προορισμού, καθώς και ο ελλιμενισμός των σκαφών και οι διάφορες συμπληρωματικές υπηρεσίες, συνθέτουν τα κύρια συστατικά του θαλάσσιου τουρισμού. Η ναύλωση των σκαφών αποτελεί την πιο παραγωγική και κερδοφόρα δραστηριότητα αυτού του τύπου τουρισμού. Η πελατεία στην οποία απευθύνεται και τις ανάγκες της οποίας ικανοποιεί ο θαλάσσιος τουρισμός, είναι ως επί τω πλείστον άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Ο θαλάσσιος τουρισμός συνδυάζεται πάντοτε και με άλλες μορφές τουρισμού. Έτσι, για παράδειγμα το πρόγραμμα μιας κρουαζιέρας θα μπορούσε να προβλέπει επισκέψεις σε πολιτιστικά μνημεία των περιοχών που προσεγγίζει, ή περιηγήσεις στα τοπικά αξιοθέατα, επισκέψεις στις τοπικές αγορές και άλλα.

Χώρες που διαθέτουν θάλασσα μπορούν αν αναπτύξουν θαλάσσιο τουρισμό, από τη στιγμή που οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν και η υποδομή υφίσταται. Το πρόβλημα για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού εντοπίζεται στη δυνατότητα ύπαρξης πολλών και οργανωμένων μαρίνων, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εξυπηρέτηση των σκαφών και των επιβατών τους.

1.6.2 Δράση και περιπέτεια

Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός έχει αναδειχθεί πλέον ως η πιο ήπια μορφή τουρισμού καλύπτει τις ανάγκες αναψυχής, δράσης και περιπέτειας χωρίς να επιβαρύνει τον τόπο υποδοχής. Ο Οικολογικός Τουρίστας είναι φυσιολάτρης και επισκέπτεται τον προορισμό με σεβόμενος την φυσική ομορφιά του, τις φυσικές πηγές του και τον πολιτισμό του. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού αναγνωρίζει τον οικοτουρισμό σαν μία οικονομική δραστηριότητα με την ικανότητα να παρέχει κατάλληλα όργανα – εργαλεία για την χρηματοδότηση τις διατήρησης των φυσικών πηγών και για τον

καθησυχασμό του γεγονότος ότι οι πολιτιστικές αξίες θα παραμείνουν ανέπαφες, ενώ συγχρόνως ο οικότουρισμός θα παρέχει άμεσα οικονομικά οφέλη στις τοπικές κοινότητες.

Για την ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού δεν χρησιμοποιούνται βαριές κατασκευές, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού εντάσσεται η τουριστική ανάπτυξη των παραδοσιακών οικισμών, των βιότοπων, των εθνικών δρυμών κλπ. Στον οικότουρισμό μπορούμε να εντάξουμε και τις παρακάτω μορφές:

Αγροτικός Τουρισμός

Ο αγροτικός τουρισμός ή αγροτουρισμός, όπως χαρακτηρίζεται και αλλιώς, αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στο πλαίσιο του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Συγκεκριμένα αναφέρεται σε μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει διάφορες τουριστικές δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα οικονομικές και κοινωνικές, που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο.

Σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και εμπειρία, ο αγροτικός τουρισμός σε δύο βασικές μορφές και συγκεκριμένα:

- Σε εκείνη που καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή των αγροτών και στις αγροτικές δραστηριότητες γενικότερα. Η μορφή αυτή αγροτικού τουρισμού είναι ευρύτερα γνωστή σαν διακοπές αγροικιών.
- Σε εκείνη που αφορά στη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και ενοικιαζόμενων δωματίων σε εξωαστικούς μικροσυνοικισμούς, όχι απαραίτητα αγροτικού χαρακτήρα, και τη φιλοξενία τουριστών σε αυτά συνήθως με το σύστημα «κλίνη και πρόγευμα».

Η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού σε οποιαδήποτε αγροτική περιοχή προϋποθέτει τη δημιουργία της κατάλληλης εκείνης υποδομής που θα επιτρέψει την ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα εσωτερική διαμόρφωση και εξοπλισμός δωματίων που προορίζονται για ενοικίαση, διάνοιξη δρόμων ή βελτίωση του ήδη υφιστάμενου οδικού δικτύου, δημιουργία χώρων εστίασης και αναψυχής, αξιοποίηση των τουριστικών φυσικών πόρων της περιοχής κλπ.

Τουρισμός Περιπέτειας

Ο τουρισμός Περιπέτειας καλύπτει την ανάγκη του ατόμου για αναψυχή, διασκέδαση και παράλληλα τη δράση την περιπέτεια, αφού πρόκειται για μια μορφή τουρισμού με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου, του άγνωστου και της έκπληξης. Δραστηριότητες αυτή της μορφή τουρισμού είναι τα φωτογραφικά σαφάρι, οι περιπλανήσεις σε άγνωστες περιοχές, η κωπηλασία σε ποτάμια, ορειβασία και πολλές άλλες δράσεις.

Τον τουρισμό περιπέτειας επιλέγουν κυρίως νέοι σε ηλικίας ταξιδιώτες που θέλουν να ξεφύγουν από τον μαζικό τουρισμό, τη ρουτίνα της καθημερινότητας αλλά και λάτρεις της υγιεινής ζωής. Σε αυτή τη μορφή τουρισμού συγκαταλέγονται και οι λάτρεις των λεγόμενων extreme sports και της αδρεναλίνης.

Φυσιολατρικός Τουρισμός

Αποτελεί μέρος του οικολογικού τουρισμού και καλύπτει την ανάγκη της επαφής του ταξιδιώτη με την φύση. Αναδεικνύει περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους. Κυριότεροι προορισμοί είναι οι εθνικοί δρυμοί, υγροβιότοποι, προστατευμένα οικοσυστήματα, οικισμοί παραδοσιακής λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Την τουριστική αυτή μορφή προτιμούν κυρίως άτομα με κλίση προς τη φυσική ζωή και άτομα με επιστημονικά ενδιαφέροντα. Επομένως, η προσπάθεια για προσέλκυση τουριστών αυτής της κατηγορίας, θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να τονίζονται τα οφέλη από τη συμμετοχή σ' αυτή την τουριστική μορφή και το κόστος να προσαρμόζεται ανάλογα με την υποψήφια πελατεία.

Αθλητικός τουρισμός

Μια ακόμη μορφή που ικανοποιεί την ανάγκη δράση και περιπέτειας, χωρίς να αποτελεί μέρος του οικοτουρισμού, είναι και ο Αθλητικός Τουρισμός. Ο όρος αυτός έρχεται να καλύψει τη μορφή τουρισμού που χαρακτηρίζεται από τις μετακινήσεις τουριστών προς τον τόπο διοργάνωσης αθλητικών δραστηριοτήτων. Ενώ παράλληλα καλύπτει και τον τουρισμό που δημιουργείται λόγω των μετακινήσεων αθλητών, ή τουριστών που έχουν σκοπό να αθληθούν – προπονηθούν στις χώρες υποδοχής. Για την καλύτερη κατανόηση του όρου θα αναφέρουμε ως Τουρισμό άθλησης την μετακίνηση των αθλητών, ενώ με τον όρο Αθλητικό τουρισμό θα αναφερθούμε στην μετακίνηση των τουριστών προς κάποια δραστηριότητα.

Ο τουρισμός Άθλησης λοιπόν έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος. Η άθληση σαν απασχόληση κατά τη διάρκεια των διακοπών θεωρείται σε αυτή τη μορφή τουρισμού ο πιο σημαντικός παράγοντας μαζί με τη δυνατότητα που υπάρχει για την πραγματοποίηση εκδρομών και περιηγήσεων. Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού είναι η δημιουργία εγκαταστάσεων άθλησης εκ μέρους των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων αλλά και η δημιουργία προπονητριών όπου θα ικανοποιούνται οι ανάγκες των αθλητών για προπόνηση, διασκέδαση, διαμονή και διατροφή. Στόχος αυτού του τουρισμού δεν θα έπρεπε να είναι μόνο οι μεμονωμένοι τουρίστες αλλά και οι αθλητικές ομάδες.

Ο αθλητικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που έχει σα σκοπό την παρακολούθηση αθλητικών αγώνων ή τη συμμετοχή, επαγγελματική ή ερασιτεχνική, σε αθλητικές δραστηριότητες. Είναι η τουριστική δραστηριότητα η οποία εκδηλώνεται με την διεξαγωγή αθλητικών αγώνων. Συνήθως η εμβέλεια των εκδηλώσεων αυτών είναι αρκετά μεγάλη, μερικές φορές και παγκόσμιας προσελκύοντας έτσι μεγάλο αριθμό αθλητών και επισκεπτών από όλο τον κόσμο.

1.6.3 Τουρισμός Υγείας:

Ο τουρισμός υγείας ή θεραπευτικός τουρισμός, όπως ονομαζόταν παλαιότερα, εξελίσσεται σε μία από τις βασικότερες μορφές τουρισμού, τα δε άτομα που μετέχουν σε αυτόν έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση και διατήρηση της υγείας τους, τη θεραπεία και ανάρρωσή τους από διάφορες ασθένειες κλπ. Κυριότεροι προορισμοί για αυτή τη μορφή τουρισμού είναι τα κέντρα αποκατάστασης, φυσιοθεραπείας, ιαματικές πηγές, θερμά λουτρά και κέντρα θαλασσοθεραπείας.

Τα άτομα που μετέχουν σ' αυτήν την τουριστική μορφή έχουν σαν κύριο κίνητρο την αποκατάσταση ή διατήρηση της υγείας τους, είναι εύπορα, συνήθως μέσης και τρίτης ηλικίας, και επενδύουν χρόνο και χρήματα για την υγεία τους. Παράλληλα, έχουν και τουριστικές ανάγκες και προσπαθούν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους να επιτύχουν τόσο την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας, όσο και τις τουριστικές τους ανάγκες.

Η μορφή αυτή αναπτύσσεται κυρίως σε περιοχές που είναι προικισμένες με φυσικούς πόρους, όπως είναι οι θερμικές πηγές ή ακόμα και τεχνητούς, όπως είναι η θαλασσοθεραπεία. Για την υποδοχή και κάλυψη των αναγκών των τουριστών υγείας, είναι απαραίτητη η χρήση εξειδικευμένου προσωπικού, φυσιοθεραπευτές, νοσοκόμοι και ιατροί, ειδικότερα στα κέντρα αποκατάστασης υγείας.

1.6.4 Πολιτισμικές Ανάγκες

Επαγγελματικός Τουρισμός

Ίσως η πιο κερδοφόρα μορφή τουρισμού μετά τον μαζικό τουρισμό. Αφού ανήκει στην κατηγορία του «πολυτελή τουρισμού» καθότι οι δαπάνες για διαμονή αφορούν πολυτελή ξενοδοχεία, λαμβάνει χώρα καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Οι κυριότερες διακρίσεις του είναι:

Συνεδριακός Τουρισμός

Συνεδριακός είναι ο τουρισμός που γίνεται κατά τα τη διάρκεια ενός συνεδρίου, στο οποίο οι σύεδροι, που έχουν επαγγελματική ιδιότητα ενημερώνονται, συζητούν και παίρνουν αποφάσεις για σημαντικά και κοινού ενδιαφέροντος θέματα, αλλά στον εκτός του συνεδρίου χρόνο (στο περιθώριο του συνεδρίου ή σε προγραμματισμένο σκόπιμα, πριν, ενδιάμεσα και μετά το συνέριο χρόνο) έχουν τουριστικές δραστηριότητες

Ο συνεδριακός τουρισμός είναι μία από τις μορφές τουρισμού με μεγάλη ανάπτυξη διεθνώς, δεδομένου ότι αποτελεί και μία από τις πλέον προσοδοφόρες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο συνεδριακός ότι είναι ένας κλάδος της τουριστικής βιομηχανίας ο οποίος γνωρίζει μία ταχύτατη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, αποτελεί όχι μόνον ένα πρωτογενές τουριστικό προϊόν αλλά και ένα συμπληρωματικό τουριστικό προϊόν υπό την έννοια ότι επηρεάζει και επηρεάζεται από τις λοιπές τουριστικές δραστηριότητες σε μία οικονομία η οποία έχει δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην τουριστική ανάπτυξη, στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας. Η ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού είναι καθοριστικής σημασίας για την τουριστική βιομηχανία στο σύνολό της, δεδομένου ότι αυτή η ειδική μορφή τουρισμού μπορεί να συμβάλλει στην ευρύτερη ανάπτυξή του τομέα. Αντιμετωπίζεται κατά αυτόν τον τρόπο η εποχικότητα και παράλληλα αναβαθμίζεται το επίπεδο των τουριστών δεδομένου ότι ο συνεδριακός τουρισμός απευθύνεται σε άλλη κατηγορία ανθρώπων. Ανεπτυγμένο συνεδριακό τουρισμό στη χώρα μας, παρατηρούμε εκεί όπου λειτουργούν ξενοδοχειακές μονάδες με συνεδριακά κέντρα υψηλών προδιαγραφών. Το λεκανοπέδιο της Αττικής συγκεντρώνει το 40% περίπου της συνεδριακής κίνησης. Σημαντικοί συνεδριακοί προορισμοί είναι επίσης η Θεσσαλονίκη, η Κρήτη, η Κέρκυρα, η Χαλκιδική, η Ρόδος κ.α. Η τουριστική προβολή της χώρας μας επιβάλλεται να αυξήσει τους συνεδριακούς προορισμούς, βελτιώνοντας παράλληλα τη θέση της χώρας μας και αποδίδοντάς της το μερίδιο που δικαιούται. Είναι ανάγκη η Ελλάδα να προβάλλει τις αρετές της και στην ειδική αυτή μορφή τουρισμού, που αναπτύσσει τελευταία.

Ο συνεδριακός τουρισμός παρουσιάζει γενικά μικρότερο βαθμό εποχικότητας από τον τουρισμό συνολικά, καθώς και εποχική συμπληρωματικότητα με τη μεγάλη μάζα του γενικού τουρισμού. Η μέση ημερήσια δαπάνη ανά συνεδριακό επισκέπτη εμφανίζεται πολλαπλάσια του αντίστοιχου μεγέθους για το γενικό τουρισμό. Η συμβολή του συνεδριακού τουρισμού:

- Η μέση δαπάνη ανά συνεδριακό επισκέπτη είναι αρκετά μεγαλύτερη από το μέσο επισκέπτη, αυξάνοντας έτσι το οικονομικό αντικείμενο, το οποίο ενδιαφέρει περισσότερο.
- Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να μην αναμένεται να επηρεάσει εντυπωσιακά τη συνολική τουριστική κίνηση. Λόγω όμως, της ομαλότερης εποχικής κατανομής του σε σύγκριση με το γενικό τουρισμό και της εποχικής συμπληρωματικότητας της συνεδριακής κίνησης με τη συνολική τουριστική κίνηση, ο σχετικά μικρός αριθμός πρόσθετων επισκεπτών μπορεί να αυξήσει σε ανάλογη ή και μεγαλύτερη έκταση τους βαθμούς πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων που επωφελούνται από τη συνεδριακή κίνηση. Λόγω και της δομής του κόστους των ξενοδοχειακών μονάδων, η βελτίωση αυτή της πληρότητας μπορεί να έχει κρίσιμη σημασία για τα οικονομικά αποτελέσματα τους και την οικονομική υγεία τους. Με τη σειρά της η ενίσχυση της οικονομικής ευρωστίας των οικονομικών μονάδων του τομέα επηρεάζει και τις προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης και την αποδοτικότητα του.
- Οι συνεδριακές εκδηλώσεις οδηγούν σε πολύ σημαντική δευτερογενή αύξηση της τουριστικής κίνησης.

Εκθεσιακός Τουρισμός

Όπως και στον συνεδριακό τουρισμό, έχουμε εκθεσιακό τουρισμό όταν οι συμμετάσχοντες σε μια έκθεση πρέπει να ταξιδέψουν στον τόπου που οργανώνεται η έκθεση, σε προορισμό δηλαδή πέρα του τόπου διαμονής τους. Τα χαρακτηριστικά του εκθεσιακού τουρισμού είναι παρόμοια με τον συνεδριακό τουρισμό. Δηλαδή χρησιμοποιεί τους ίδιους χώρους που χρησιμοποιεί ο Συνεδριακός τουρισμός, οργανώνεται από τους ίδιους επαγγελματίες, θεωρείται συναλλαγματοφόρος και «πλούσιος» τουρισμός διοικείται από τους ίδιους φορείς και χρησιμοποιείται όπως και ο συνεδριακός, σαν εργαλείο marketing για προώθηση των πωλήσεων και την επίτευξη γενικότερων επαγγελματικών επιδιώξεων.

Διεθνώς ο Εκθεσιακός τουρισμός αυξάνεται κατά 1 – 1,5% ετησίως. Οι λόγοι αυτής της αύξησης είναι κυρίως δύο. Ο πρώτος είναι η σύνδεση των εκθέσεων με τα

συνέδρια που ολοένα και αυξάνονται. Ο δεύτερος είναι ότι οι εκθέσεις γίνονται ελκυστικότερες και αξιοθαύμαστες, αλλά κυρίως χρησιμοποιούνται σαν εργαλείο του marketing, εργαλείο που οδηγεί σε καλά επαγγελματικά αποτελέσματα. Τα ποσοστά της αύξησης του Εκθεσιακού Τουρισμού στις χώρες της Ευρώπης είναι πολύ μεγαλύτερο και στη δεκαετία του 1980 έφθασαν κατά μέσο όρο το 7,5% ετησίως.

Τουρισμός Κινήτρων (Incentives)

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις, για να ενθαρρύνουν τους υπαλλήλους τους στην επίτευξη στόχων, παρέχουν σαν επιβράβευση πολυτελή και μικρής διάρκειας ταξίδια. Ο τουρισμός κινήτρων είναι τουρισμός πολυτελείας και πολύ ακριβός, τα ταξίδια κινήτρων είναι μικρής διάρκειας (3-7 ημέρες και σπανίως μέχρι 15 ημέρες). Δίνεται η ευκαιρία σε άτομα να κάνουν ταξίδια που σε άλλη περίπτωση δεν θα τα έκαναν λόγω περιορισμένου οικογενειακού προϋπολογισμού. Επειδή τα βασικά έξοδα διαμονής είναι καλυμμένα οι τουρίστες κινήτρων ξοδεύουν περισσότερο σε δευτερεύοντες υπηρεσίες στον προορισμό (αγορά εμπορικών προϊόντων, εκδρομών ξεναγήσεων κ.οκ.)

Για την ανάπτυξη του τουρισμού κινήτρων, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να προσφέρεται ένας τουριστικός προορισμός που κατά προτίμηση να ξεχωρίζει από τους συνηθισμένους. Σε αντίθεση με άλλες μορφές τουρισμού, ο τουρισμός κινήτρων δεν δίνει έμφαση στις πολυσύχναστες μεγαλουπόλεις, αλλά στην ατμόσφαιρα που δημιουργεί το περιβάλλον ενός τουριστικού προορισμού, καθώς επίσης στην άνεση και την πολυτέλεια που προσφέρουν τα ξενοδοχεία του κατά κύριο λόγο και οι άλλες συμπληρωματικές τους εγκαταστάσεις.

Θρησκευτικός Τουρισμός

Σύμφωνα με τον ΕΟΤ ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που αφορά σε μια κατηγορία ατόμων που επισκέπτονται θρησκευτικούς τόπους που βρίσκονται στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους ή σε κάποια άλλη είτε για λόγους λατρείας είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές είτε για να πάνε κάποιο τόπο που είχαν κάνει κλπ.

Η μορφή αυτή τουρισμού είναι επίσης περιορισμένης διάρκειας, συνήθως μία ως τρεις μέρες. Επίσης τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνότερα από εκείνα άλλων μορφών τουρισμού επειδή είναι οπωσδήποτε λιτότερα, ενώ τα οικονομικά ωφέληματα για τους θρησκευτικούς τόπους και κατ' επέκταση για τις οικονομίες των χωρών στις οποίες βρίσκονται αυτοί σημαντικά. Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν χρειάζεται ειδική υποδομή, αλλά μόνο βασική.

Πολιτιστικός Τουρισμός:

Ο τουρισμός που γίνεται με αφορμή την επίσκεψη για πολιτιστικά γεγονότα ή μνημεία. Χαρακτηριστικό του πολιτιστικού τουρισμού είναι ότι συνδέεται με τις έννοιες της πολιτιστικής κληρονομιάς και του πολιτιστικού πλούτου του τουριστικού προορισμού, τα στοιχεία του οποίου χρησιμοποιεί σαν τουριστικά προϊόντα. Επίσης, συντελεί στην προβολή των πολιτιστικών χαρακτηριστικών του προορισμού και προκαλεί την ανάπτυξη, αναβίωση και προστασία των πολιτιστικών του στοιχείων. Συνάμα, προάγεται η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται παράλληλα με άλλες μορφές τουρισμού και απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξής του είναι η ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και των τοπικών φορέων, καθώς και η εκπαίδευσή τους σε θέματα διαχείρισης και προστασίας του πολιτιστικού πλούτου. Ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να εκδηλωθεί σε όλες τις εποχές του έτους. Όταν όμως αποτελεί συμπληρωματική μορφή μιας άλλης τουριστικής μορφής, ακολουθεί την εποχικότητα της κύριας.

Κοινωνικός τουρισμός

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο τουρισμός ως κοινωνικό αγαθό έχει γίνει απαίτηση και ανάγκη για όλους τους ανθρώπους. Αυτή την απαίτηση και ανάγκη έρχεται να υπηρετήσει ο κοινωνικός τουρισμός ο οποίος απευθύνεται σε όλα τα στρώματα του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε εκείνα με χαμηλά εισοδήματα. Πρόκειται για μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, η οποία σκοπεύει στην ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων (άνεργοι, νέοι, ηλικιωμένοι, χαμηλόμισθοι) ενός πληθυσμού. Αναλυτικότερη παρουσίαση του Κοινωνικού τουρισμού θα ακολουθήσει στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας.

Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας

Τα άτομα που ανήκουν στην τρίτη ηλικία είναι αυτά που ξεπερνούν το 65ο έτος της ηλικίας τους και αποτελούν μια καλή πελατεία για το λόγο ότι διαθέτουν αρκετό ελεύθερο χρόνο και κυρίως έχουν τη διάθεση να ταξιδέψουν. Η ήπια μορφή αυτή του τουρισμού χαρακτηρίζεται ως το πιο ευαίσθητο κομμάτι της τουριστικής αγοράς. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την αντίστοιχη ευθύνη κατά κύριο λόγο για τους τουριστικούς επιχειρηματίες ως προς την προσφορά υπηρεσιών προς την εξειδικευμένη αυτή τουριστική αγορά.

Το μέγεθος της πελατείας του είναι πολύ μεγάλο (ιδιαίτερα από συνταξιούχους, οι οποίοι αναζητούν ήπια κλίματα (κυρίως εκτός των μεγάλων πόλεων) για λόγους υγείας.

Το χαρακτηριστικό επισκεπτών – τουριστών αυτής της κατηγορίας είναι ότι πρόκειται για άτομα σταθερό εισόδημα, μικρό νοικοκυριό, άνθρωποι με μόρφωση και εμπειρίες. Ο τουρισμός τρίτης ηλικίας μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και με άλλες ήπιες μορφές τουρισμού.

Στην Ελλάδα κύριος εκπρόσωπος αυτού του εσωτερικού τουρισμού τρίτης ηλικίας είναι το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων με παραρτήματα σε κάθε γειτονιά της χώρας, όπου το κάθε παράρτημα διοργανώνει τις δικές του εκδρομές και όχι κάποιος οργανωμένος τουριστικός πράκτορας όπως στο εξωτερικό. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το θετικό στοιχείο αυτού του είδους τουρισμού είναι ότι αμβλύνει την εποχικότητα καθώς οι περισσότερες δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα στη χαμηλή περίοδο της τουριστικής σαιζόν καθώς και τον χειμώνα.

Αειφόρος Τουρισμός

Σε μια κοινωνία που αγωνιά για τις αλλαγές του κλίματος και της περιβαλλοντική προστασία, καμία παρουσίαση μορφών τουρισμού δεν θα είναι ολοκληρωμένη αν δεν γίνει αναφορά και στον Αειφόρο Τουρισμό. Με βάση την Ατζέντα 21 για την Τουριστική βιομηχανία, της Παγκόσμιας Διάσκεψης για το περιβάλλον το 1992, αειφόρος τουρισμός ορίζεται ο τουρισμός ο οποίος είναι οικολογικά αποδεκτός σε μακροπρόθεσμη κλίμακα και οικονομικά βιώσιμος και δίκαιος για τις τοπικές κοινότητες από κοινωνική και ηθική σκοπιά. Πρέπει να τονιστεί ότι δεν αποτελεί αυτούσια μορφή τουρισμού αλλά διέπει κάθε μορφή τουρισμού και τουριστική δράση.

Σκοπός αυτής της μορφής τουρισμού είναι η προσαρμογή κάθε τουριστικής δράσης με την ομορφιά, τη θέση, την ιδιαιτερότητα και τα πολιτιστικά χαρακτηρίστηκα της τοποθεσίας, χωρίς να έχει με την πάροδο του χρόνου δυσμενείς συνέπειες. Με λίγα λόγια, βασική επιδίωξη είναι η επίτευξη αρμονίας ανάμεσα στην τουριστική δράση και τον τόπου που αυτή λαμβάνει χώρα⁴. Υποστηρίζει την μετριοπάθεια και είναι το μοναδικό όπλο προστασίας των χωρών υποδοχής απέναντι στις αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού (Κομιλής Π.2007).

Στην τουριστική βιβλιογραφία υπάρχουν πολλές μορφές και διακρίσεις του τουρισμού, στην παρούσα εισαγωγή έγινε μια προσπάθεια παρουσίασης των κυριότερων μορφών. Ενώ έχει παραλειφθεί ο Χειμερινός Τουρισμός για τον οποίο ακολουθεί εκτενέστερη παρουσίαση στα επόμενα κεφάλαια.

⁴ Κομιλής Π. « Οικοτουρισμός Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης» Προπομπός, 2007

Κεφάλαιο 2 Χειμερινός Τουρισμός

2.1 Ορισμός Χειμερινού Τουρισμού

Ο Χειμερινός Τουρισμός δεν είναι μορφή τουρισμού υπό την έννοια της ανεξαρτησίας και των ίδιων χαρακτηριστικών. Είναι απλά ένας επιθετικός προσδιορισμός των μορφών τουρισμού που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια του χειμώνα, όταν δηλαδή στον τουριστικό προορισμό επικρατεί χειμώνας. Ημερολογιακά ο Χειμώνας στο ημισφαίριό μας ξεκινάει στις 21 Δεκεμβρίου και τελειώνει στις 20 Μαρτίου (Κακκαβάς Κ. 2010). Από τουριστική όμως άποψη, η χειμερινή περίοδος διαρκεί από τις αρχές Νοεμβρίου μέχρι τις αρχές Απριλίου.

Ο χειμερινός τουρισμός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής και ανεπτυγμένος στις Βόρειες χώρες της Ευρώπης. Λόγω της γεωγραφικής τοποθεσίας και των κλιματικών συνθηκών ο χειμώνας στην Βόρεια Ευρώπη διαρκεί περισσότερο. Τα περάσματα της Ευρώπης είναι κυρίως ορεινά και κάθε μετακίνηση προϋποθέτει την διάσχιση αυτών των περιοχών. Τον χειμώνα τα περάσματα αυτά καλύπτονται με χιόνι, έτσι αναγκαστικά ο άνθρωπος έπρεπε να αντιμετωπίσει αυτές τις συνθήκες. Ουσιαστικά από την ίδια την φύση έχουμε την επαφή του ανθρώπου με το χιόνι. Με το πέρασμα όμως των αιώνων και την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση, η πρόσβαση στην Ευρώπη όπως και η καθημερινή ζωή των κατοίκων των χιονοσκεπών περιοχών έχει βελτιωθεί.

Πλέον η αναγκαία για την επιβίωση, ενασχόληση του ανθρώπου με το χιόνι έχει δώσει την θέση της στη διασκέδαση, αναψυχή και ξεκούραση. Γι' αυτό και ο Χειμερινός Τουρισμός έχει συνδεθεί άρρηκτα με τον Χιονοδρομικό Τουρισμό αλλά και τον με Ορεινό τουρισμό. Ενώ κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού παρατηρείται η μετακίνηση πληθυσμών προς της παραλιακές χώρες για παραθέρηση, στον χειμερινό τουρισμό οι μετακινήσεις γίνονται προς τις ορεινές και τις χιονισμένες περιοχές. Μεγάλο μέρος των μετακινήσεων κατά τη διάρκεια του χειμώνα αποτελούν επίσης και αυτές των ταξιδιωτών προς χώρες με πιο ήπιο και εύκρατο κλίμα από αυτό της πατρίδας τους, δηλαδή οι μετακινήσεις του Τουρισμού Παραχείμασης.

Ο χειμερινός τουρισμός απευθύνεται σ' όλες τις ηλικιακές ομάδες κυρίως όμως στους νέους, στους οποίους είναι αρεστά τα ακραία αθλήματα, που ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό επικινδυνότητας και ανεβάζουν την αδρεναλίνη στα ύψη. Τουρίστες αυτής της κατηγορίας αφιερώνουν συνήθως τα Σαββατοκύριακα τους, αλλά και μέρος των κυριών διακοπών τους, όπως γιορτές και αργίες, παραδείγματος χάριν τα Χριστούγεννα. Οι τουρίστες αυτής της τάξης του τουρισμού προέρχονται από τάξεις με

μεγάλη οικονομική επιφάνεια, επειδή τα χειμερινά αθλήματα απαιτούν σημαντικά έξοδα για την διεξαγωγή τους. Πρόκειται για άτομα νεαρής ή μέσης ηλικίας κυρίως εύποροι που ξοδεύουν τρεις φορές περισσότερο από το μέσο τουρίστα του μαζικού τουρισμού

Ο χειμερινός τουρισμός αποτελεί μια τουριστική μορφή που επιμηκύνει την τουριστική κίνηση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και συμβάλει πραγματικά στην άμβλυνση του εποχικού φαινομένου. Μ' αυτό τον τρόπο γίνεται μια ουσιαστική προσπάθεια ισόποσης διανομής και εξισορρόπησης της τουριστικής κίνησης, τόσο χρονικά όσο και γεωγραφικά, σε τουριστικούς προορισμούς σε ορεινές περιοχές, πέρα της νησιωτικής και καθαρά θαλάσσιας πλευράς της χώρας. Έτσι διατηρείται η πληρότητα των επισκεπτών ενός τουριστικού προορισμού, αλλά και αναδεικνύονται οι κρυμμένες πτυχές αυτής.

2.2 Τουρισμός Παραχείμασης

Από την αρχαιότητα ακόμη ο άνθρωπος αναζητούσε τις καλύτερες δυνατές συνθήκες διαβίωσης. Άλλαζε τόπο διαμονής με κριτήριο τις βασικές του ανάγκες. Μεγάλο ρόλο στην επιλογή προορισμού έπαιζαν οι κλιματολογικές συνθήκες. Στη σύγχρονη κοινωνία πλέον οι μετακινήσεις αυτές δεν κρίνονται απαραίτητες. Ωστόσο ακόμη συνεχίζονται τα ταξίδια προς περιοχές με καλύτερο κλίμα από αυτό του τόπου διαμονής.

Έτσι οι κάτοικοι μιας χώρας «αποδημούν» το καλοκαίρι προς χώρες παραθαλάσσιες και πολλές φορές προς χώρες με δροσερότερο κλίμα από τη δική τους. Ενώ κατά τη διάρκεια του χειμώνα οι ταξιδιώτες επιλέγουν να ταξιδέψουν σε θερμότερες περιοχές και να επιστρέψουν μετά το πέρασμα του χειμώνα. Οι μορφές αυτές τουρισμού ονομάζονται Τουρισμός Παραθέρισης για την καλοκαιρινή περίοδο και Τουρισμός Παραχείμασης.

Με λίγα λόγια, ο τουρισμός παραχείμασης αναφέρεται στα άτομα που κατά τη διάρκεια του χειμώνα αποφασίζουν να κάνουν διακοπές σε χώρες με ηπιότερα κλίματα, για να αποφύγουν τα καιρικά φαινόμενα και τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που συνήθως επικρατούν στους τόπους που διαμένουν μόνιμα. Σε αυτή τη μορφή τουρισμού ανταποκρίνονται τα άτομα που είναι ευαίσθητα στις κλιματικές αλλαγές και στις συνθήκες του χειμώνα ενώ παράλληλα δεν έχουν αρκετές υποχρεώσεις που να τους εμποδίζουν. Μεγάλο μέρος αυτών των πελατών ανήκουν στην τρίτη ηλικία και συνταξιούχους. Άτομα που έχουν τα οικονομικά μέσα αλλά και άπλετο ελεύθερο χρόνο

για να ταξιδεύουν οποιαδήποτε εποχή του έτους, σε αντίθεση με τους μετέχοντες στην αγορά εργασίας. Ιδιαίτερη σημασία αποτελεί επίσης το γεγονός ότι εξαρτώνται από σταθερό εισόδημα (σύνταξη, εισοδήματα από περιουσία) και ως εκ τούτου η τουριστική τους συμπεριφορά παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεπηρέαστη από τις οικονομικές διακυμάνσεις.

Το είδος αυτού του τουρισμού είναι ιδιαίτερα δημοφιλής στο εξωτερικό. Δημοφιλής προορισμός για τέτοιου είδους τουρισμού είναι η πολιτεία Φλόριντα στην Αμερική όπου υποδέχεται μεγάλο μέρος των Αμερικάνων και Καναδών συνταξιούχων. Στην Ευρώπη το 7,3% (Σιάμελης Κ. 2013) των ενήλικων κατοίκων της Ε.Ε. των 27 δηλώνουν πως επιθυμούν να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό μετά τη συνταξιοδότησή τους. Αν συνδυαστεί με τις επιθυμίες που εκφράζουν οι ευρωπαίοι πολίτες σχετικά με την απόκτηση κάποιου νέου ακινήτου μετά τη συνταξιοδότηση, εκτιμάται ότι την προσεχή εικοσαετία θα εκδηλωθεί ζήτηση για 2,7 εκατ. παραθεριστικές κατοικίες στον ευρωπαϊκό νότο.

Η Ελλάδα με το εύκρατο κλίμα και τον ήπιο χειμώνα που την χαρακτηρίζει αποτελεί έναν ιδανικό προορισμό για τους κατοίκους της Βόρειας Ευρώπης. Πολλοί κάτοικοι του εξωτερικού επιλέγουν να αγοράσουν ακίνητα, πολλές φορές και ολόκληρους οικισμούς, ώστε να έχουν μια δεύτερη κατοικία. Οι προορισμοί που επιλέγουν ορεινοί, νησιά και παραθαλάσσιες περιοχές. Πρόσφατο παράδειγμα είναι οι μαζικές αγορές ακινήτων από Ρώσους επιχειρηματίες στην περιοχή της Χαλκιδικής οι οποίοι έρχονται πλέον να ανανεώσουν την κορεσμένη αγορά των Γερμανών και των Άγγλων, οι οποίοι πλέον επιλέγουν πιο ορεινές περιοχές. ωστόσο κατοικίες που έχουν αγοραστεί μέχρι σήμερα από αλλοδαπούς στην Ελλάδα δεν έχουν συμβάλει αποφασιστικά στη βελτίωση του εποχικού προτύπου του ελληνικού τουρισμού. Οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στα νησιά ή σε παραθαλάσσιες τοποθεσίες, μακριά από τα οικιστικά κέντρα των περιοχών που παραμένουν «ζωντανά» και κατά τους χειμερινούς μήνες.

Να σημειωθεί ότι οι ταξιδιώτες δεν επιλέγουν πάντα τουριστικούς προορισμούς στους οποίους επικρατεί το θέρος αλλά και δροσερότερους τόπους, στους οποίους είναι δυνατό να επικρατεί χειμώνας, αλλά να είναι ηπιότερος και θερμότερος από ότι στις χώρες τους. Ο τουρισμός παραχείμασης μπορεί να αποτελέσει μια από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που μπορούν να αμβλύνουν την εποχικότητα και στη χώρα μας.

2.3 Ειδικές μορφές Τουρισμού.

2.3.1 Ορεινός Τουρισμός.

Ο ορεινός τουρισμός περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες αναψυχής και τουρισμού οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε ορεινούς όγκους. Είναι ο τουρισμός, δηλαδή, ο οποίος δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, που πραγματοποιούνται σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού είναι η ύπαρξη και δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο αρκετούς συμπληρωματικούς χώρους, όπως χώροι εστίασης, αναψυχής κτλ. Σημαντική είναι και η ύπαρξη κατάλληλης υποδομής για την ασφαλή προσπέλαση και πρόσβαση αυτών των περιοχών.

Η γεωγραφική θέση και η πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας ενδείκνυνται για την ανάπτυξη αυτής της μορφή τουρισμού. Ας μη ξεχνάμε ότι το 67% της επιφάνειας της χώρα καλύπτεται από βουνά. Τα ελληνικά βουνά χαρακτηρίζονται από την ποικιλομορφία τους, τα σπάνια τοπία και τα μοναδικά δάση τους, μερικά από τα οποία είναι από τα παλαιότερα φυσικά δάση της Ευρώπης. Λόγω του απaráμιλλου φυσικού τους πλούτου (σε χλωρίδα και πανίδα) πολλά από αυτά προστατεύονται ως Εθνικοί Δρυμοί, ενώ παράλληλα, τις τελευταίες δεκαετίες, με τις υποδομές που δημιουργήθηκαν αποτελούν ιδανικούς προορισμούς για όσους θέλουν να απολαύσουν δραστηριότητες χειμερινού και ορεινού τουρισμού.

Στα ελληνικά βουνά αντίθετα με τα παράλια, που το κλίμα είναι τυπικά μεσογειακό, οι βροχοπτώσεις είναι πιο ομοιόμορφα κατανεμημένες μέσα στη χρονιά. Το ψηλότερο βουνό της χώρας είναι ο (φημισμένος από την ελληνική μυθολογία) Όλυμπος στη Μακεδονία, που φτάνει τα 2.917 μέτρα (κορυφή Μύτικας), ενώ περίπου 40 ορεινά συγκροτήματα, σ' όλη τη χώρα, υπερβαίνουν σε υψόμετρο τα 2.000 μέτρα. Ο σημαντικότερος ελληνικός ορεινός άξονας είναι η οροσειρά της Πίνδου, που σχηματίζει τη «ραχοκοκαλιά» της ηπειρωτικής χώρας και έχει ως φυσική συνέχεια τα βουνά της Πελοποννήσου και της Κρήτης. Εξάλλου, τα περισσότερα νησιά αποτελούν, στην πραγματικότητα, τις βουνοκορφές της καταποντισμένης Αιγηίδος, που κάποτε συνέδεε την ηπειρωτική Ελλάδα με τη Μικρά Ασία. Η Ελλάδα είναι αναμφισβήτητα μια χώρα μοναδική με το ορεινό ελληνικό τοπίο να συνθέτει ένα μαγευτικό και ταυτόχρονα συναρπαστικό σκηνικό για υπαίθριες δραστηριότητες, αρκετό για να προσελκύει αρκετούς φίλους της φύσης και των σπορ. Σήμερα εκτιμάται ότι περίπου 100.000

άτομα ετησίως ανεβαίνουν στο βουνό, ενώ κάθε χρόνο έχουμε 15.000 διανυκτερεύσεις στον Όλυμπο. Στους δημοφιλέστερους προορισμούς ανήκουν ο Όλυμπος, τα Μετέωρα, τα Ζαγοροχώρια, το Πήλιο, η Πελοπόννησος και η Κρήτη.

Σειρά χειμερινών υπαίθριων δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται στη χώρα μας, περιγράφονται και αναλύονται παρακάτω.

2.3.2 Ορειβατικός Τουρισμός

Η αέναη θέληση του ανθρώπου να κυριαρχήσει στα στοιχεία της φύσης τον οδήγησε από νωρίς, στην κατάκτηση των ορεινών περιοχών. Οι ψηλές κορυφές αποτέλεσαν καταφύγιο, ορμητήριο, σύμβολο ελευθερίας αλλά κυρίως σημαντική πρόκληση. Ο στόχος της κατάκτησης των υψηλότερων κορφών οδήγησε στην χρήση νέων τρόπων και μέσων ανάβασης. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες και τις επιθυμίες του ανθρώπου γεννήθηκε η σημερινή Ορειβασία.

Έτσι, ορειβασία (mountaineering), με τη γενική έννοια, είναι η ανάβαση στα βουνά, είτε χαμηλά, είτε ψηλά, π.χ. Κορομπίλι, Πάρνηθα, Όλυμπος, Άλπεις, Άνδεις, Ιμαλαΐα. Αλλά, λέγοντας ανάβαση (ascent) εννοούμε την κοπιαστική, πολύωρη ή πολυήμερη πορεία και σκαρφάλωμα που κάνουμε, ντυμένοι κατάλληλα και φορτωμένοι με σακίδιο και άλλα ορειβατικά υλικά, με σκοπό να «κατακτήσουμε» ένα βουνό, είτε ανεβαίνοντας μία κορυφή του (περπατώντας ή αναρριχώμενοι), είτε διασχίζοντας το (με τα πόδια ή και με ορειβατικά σκι). Ορειβατικός τουρισμός είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας οι τουρίστες αναπτύσσουν ή παρακολουθούν ορειβατικές δραστηριότητες.

Στην Ελλάδα το ενδιαφέρον τον εξερευνητών ξεκίνησε λόγω της μυθολογίας, που ήθελε τον Όλυμπο ως την κατοικία των 12 Θεών της αρχαιότητας. Πολλοί προσπάθησαν να διαπιστώσουν εάν όντως υπήρχαν μνημεία που να αποδείκνυαν τη φήμη του βουνού. Έτσι το 1913 γίνεται η πρώτη κατάκτηση της κορυφής του Ολύμπου από τους Ελβετούς Frederic Boissonnas και Daniel Baud boy, με οδηγό τον Χρήστο Κάκαλο. Έτσι ανοίγει το κεφάλαιο της ορειβασίας στην χώρα μας και έχουμε την ίδρυση του πρώτου ορειβατικού σωματείου το 1926 με το όνομα οι «Κούκοι», ενώ δύο χρόνια αργότερα το 1928 δημιουργείται ο Ορειβατικός Σύνδεσμος Αθηνών⁵, ο οποίος από το 1930 είναι γνωστός ως Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος.

Μόλις το 1998 δημιουργείται η Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων η οποία θα πάρει και τη θέση του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου. Σήμερα

⁵ Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος Αθηνών http://eosathinon.gr/?page_id=94

λειτουργούν πάνω από 50 Ε.Ο.Σ., συνήθως ένας ανά Νομό. Όλοι οι Σύνδεσμοι υπάγονται στην Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων⁶, ενώ Διεθνώς οι ορειβάτες εκπροσωπούνται από τη Διεθνή Ένωση Αλпинισμού και Αλπινιστών (UIAA) που αντιπροσωπεύει 80 συνδέσμους από 60 χώρες. Τα μέλη των ορειβατικών συλλόγων είναι ενεργοί ορειβάτες που επιδίδονται συστηματικά στο άθλημα της ορειβασίας και κυρίως της απλής ορειβασίας. Τα μέλη καταβάλλουν ετήσιες εισφορές για τη συντήρηση των συλλόγων τους, που στηρίζονται και από την πολιτεία και τις τοπικές αρχές. Τα τελευταία χρόνια η ορειβασία στην Ελλάδα γνωρίζει άνοδο, η τάση της στροφής προς τη φύση παρακινεί πολλούς ανθρώπους να προτιμούν την απλή ορειβασία και να απολαμβάνουν μέσω αυτής τα πανέμορφα ελληνικά βουνά.

Η ορειβασία στα ελληνικά βουνά θεωρείται μοναδική εμπειρία λόγω της ιδιομορφίας των ελληνικών ορεινών όγκων, του κατάλληλου κλίματος, αλλά και των διαφορετικών βαθμιδών δυσκολίας, που παρουσιάζει κάθε διαδρομή. Επιπλέον η γειτνίαση των βουνών με κατοικημένες περιοχές επιτρέπει την πραγματοποίηση διαδρομών ακόμη και μέσα στο Σαββατοκύριακο. Εκτός του Ολύμπου, προσφιλείς τόποι ορειβασίας είναι η Πίνδος, όπου είναι ιδιαίτερα δημοφιλής η ανάβαση στην Γκαμήλα και στην Αστράκα, ο Ταΰγετος, όπου η σηματοδότηση της περιοχής είναι υποδειγματική για τα ελληνικά δεδομένα, η Γκιώνα, όπου η ανάβαση στην Πυραμίδα είναι πολύ δημοφιλής, ταυτόχρονα όμως και πολύ δύσκολη, το όρος Δίρφης στην Εύβοια, το όρος Φαλακρό στην Δράμα, τα Λευκά Όρη της Κρήτης, το Πάγγαιο, η Πάρνηθα, τα Βαρδούσια κ.α.

Η ιστορία της ορειβασίας είναι μακρά γιατί εξασκούνταν από τον προϊστορικό άνθρωπο στην προσπάθειά του να ικανοποιήσει τις ανάγκες του. Η ορειβασία αυτή ήταν η λεγόμενη απλή ή εύκολη ή μη τεχνητή ορειβασία για την οποία δεν χρειαζόταν βοηθητικά μέσα. Η ορειβασία αυτού του είδους, γίνεται ακόμη και σήμερα σε λοφώδεις και ημιορεινές περιοχές, όταν κάποιος ορειβάτης ακολουθήσει ένα ορεινό μονοπάτι, μια ατραπό ή έναν μη χαραγμένο δρόμο, για να ανέβει στην κορυφή ενός βουνού, χωρίς τη βοήθεια του ορειβατικού εξοπλισμού (σχοινιών, γάντζων, σφυριών, σφηνών, ειδικών παπουτσιών, κλπ.). Είναι η μορφή της ορειβασίας που μοιάζει περισσότερο με μια δύσκολη ανηφορική περιπατητική προσπάθεια.

Η απλή ορειβασία αποτελεί την πλέον δύσκολη μορφή της πεζοπορίας. Συνήθης στόχος της ορειβασίας είναι η κατάκτηση κάποιας κορυφής. Στην ορειβασία η απόσταση δεν παίζει ουσιαστικό ρόλο. Πιο σημαντικό στοιχείο είναι ότι ανά ώρα

⁶ Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας /Αναρρίχησης http://www.eooa.gr/?page_id=284

καλύπτονται περίπου 300 μέτρα υψομετρικής διαφοράς που σημαίνει ότι για να ανέβει κανείς 1000 μέτρα απαιτούνται περίπου 4 ώρες μαζί με τις στάσεις. Μια συνήθης ορειβατική ανάβαση διαρκεί 7-10 ώρες μαζί με την επιστροφή.

Μορφές Ορειβασίας:

Ο όγκος, το ύψος και η μορφολογία του βουνού, οι κλιματολογικές συνθήκες (χιόνι - πάγος) που επικρατούν κατά την ανάβαση ή τη διάσχισή του, καθώς και το είδος της ανθρώπινης δράσης, είναι στοιχεία και κριτήρια που διαφοροποιούν τη γενική έννοια της ορειβασίας και επιτρέπουν (επιβάλλουν) τη διάκριση και τη διαίρεσή της σε απλή ορειβασία, δύσκολη ορειβασία και αναβάσεις υπερυψηλών βουνών (όπως θα αναλύσουμε παρακάτω).

Απλή ορειβασία χαρακτηρίζεται η ανάβαση σε οποιοδήποτε μέσο ή ψηλό βουνό ή η διάσχιση και κατάβασή του, από μέρη όμως που γενικά χαρακτηρίζονται βατά και δεν απαιτούν για την ανάβασή τους ή το πέρασμά τους ή την κατάβασή τους, ειδικές γνώσεις, τεχνικές και σύνεργα. Το είδος αυτό της ορειβασίας συνηθίζεται να λέγεται ορεινή πεζοπορία (mountain hiking). Ο όρος αυτός όμως είναι ελλιπής, γιατί δε χαρακτηρίζει σωστά το σύνολο της δράσης που απαιτεί η απλή ορειβασία, η οποία περιέχει την έννοια της ανάβασης, που βέβαια δεν υπονοεί καθόλου η ορεινή πεζοπορία, στην οποία, κατά γενική ομολογία κυριαρχεί ή έννοια της πεζοπορίας πάνω στο βουνό. Δηλαδή η ορεινή πεζοπορία είναι τμήμα της απλής ορειβασίας. Έτσι την ανάβαση σε ένα βουνό είναι πιο σωστό να τη χαρακτηρίζουμε απλή ορειβασία ή ανάβαση στο τάδε βουνό, ενώ τη διάσχισή του ή την περιπλάνηση πάνω σε αυτό ή και το κατέβασμά του (και μόνον αυτά) μπορούμε να τα χαρακτηρίζουμε και ορεινή πεζοπορία. Αυτός όμως που ασχολείται αποκλειστικά με αυτού του είδους τη μορφή ορειβασίας δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται ορειβάτης, αλλά μόνο πεζοπόρος (hiker).

Δύσκολη ορειβασία χαρακτηρίζεται η ανάβαση και η διάσχιση κάθε μέσου ή ψηλού βουνού, από διαδρομές όμως που παρουσιάζουν ορισμένου είδους δυσκολίες και αναγκαστικά απαιτούν ειδική τεχνική και όργανα. Επειδή όμως ο όρος δύσκολη ορειβασία είναι γενικός, επιβάλλεται να χαρακτηρίζουμε τις εκάστοτε ορειβατικές δραστηριότητες, λόγω των μεγάλων διαφορών που παρουσιάζουν τα στοιχεία που τη χαρακτηρίζουν (βουνά, πεδίο, κλιματολογικές συνθήκες, είδος ανθρώπινης δράσης), σε αλπινισμό και σε αναρρίχηση βράχου.

Αλπινισμός (alpinism) βασικά είναι η ανάβαση και η αναρρίχηση στις Άλπεις, αλλά έχει καθιερωθεί να χαρακτηρίζεται αλπινισμός η ανάβαση και η διάσχιση (πεζοπορία - αναρρίχηση - ορειβατικό σκι) κάθε μέσου ή ψηλού βουνού (που το ύψος

του όμως δεν υπερβαίνει το ύψος των Άλπειων ή έστω το ύψος εκείνο στο οποίο συνήθως εμφανίζονται έντονα τα συμπτώματα της ασθένειας των βουνών), με ιδιαίτερα δύσκολες μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες και για την οποία ανάβαση ή διάσχιση απαιτούνται ειδικές γνώσεις και σύνεργα και υποχρεωτικά εφαρμόζεται ή η τεχνική πάγου - παγωμένου χιονιού (χρήση ειδικευμένου εξοπλισμού) ή η τεχνική της μικτής αναρρίχησης βράχου - πάγου (μικρού ή μεγάλου βαθμού δυσκολίας) και με χρήση διαφόρων βοηθητικών οργάνων (καρφιά, σχοινιά, караμπίνερ, μαρτό κ.ά.)

Αναρρίχηση (climbing) ή αναρρίχηση βράχου (rock climbing / crag climbing) χαρακτηρίζεται το σκαρφάλωμα, με καλοκαιρινές συνθήκες (με χειμερινές συνθήκες χαρακτηρίζεται αλπινισμός), σε οποιαδήποτε κορυφή βουνού, που γίνεται όμως από την απόκρημνη πλευρά της (ορθοπλαγιά) και που αναγκαστικά εφαρμόζεται η αναρριχητική τεχνική (μικρού ή μεγάλου βαθμού δυσκολίας) και απαιτείται η χρήση διαφόρων βοηθητικών οργάνων (καρφιά, καρυδάκια, σχοινιά, караμπίνερ κ.ά.).

Η αναρρίχηση διακρίνεται σε ελεύθερη και σε τεχνητή αναρρίχηση. Ελεύθερη αναρρίχηση (free climbing) είναι η αναρρίχηση που γίνεται με φυσικές κινήσεις, όπου ο αναρριχητής εκμεταλλεύεται το φυσικό ανάγλυφο του βράχου για την προώθησή του, δηλαδή τα πιασίματα και τα πατήματα που του προσφέρει η ορθοπλαγιά. Τα αναρριχητικά όργανα (καρφιά, σχοινί, караμπίνερ κ.ά.) χρησιμοποιούνται μόνο για ασφάλεια και όχι για κίνηση. Τεχνητή αναρρίχηση (aid climbing / artificial climbing) είναι η αναρρίχηση που γίνεται με τη βοήθεια των αναρριχητικών οργάνων (καρφιά, σχοινί, караμπίνερ, καρυδάκια, σκαλίτσες, τρυπάνια για βύσματα κ.ά.), τα οποία χρησιμοποιούνται εκτός από την ασφάλεια, και για την προώθηση ή κίνηση του αναρριχητή, δηλαδή χρησιμοποιεί, εκτός των φυσικών ανωμαλιών του βράχου, τεχνητά πιασίματα και πατήματα.

Ο όρος αναρρίχηση βράχου χρησιμοποιείται και για παρεμφερείς δραστηριότητες εκτός ορεινών όγκων, δηλαδή για αναρριχήσεις, συνήθως μεγάλης δυσκολίας, που γίνονται σε μεμονωμένα συγκροτήματα μικρών ή μεγάλων βράχων, σε χαμηλά βράχια ή ορθοπλαγιές δίπλα στη θάλασσα ή σε δρόμους ή σε βράχια λατομείων κ.ά. Οι δραστηριότητες αυτές σωστά χαρακτηρίζονται αναρριχήσεις βράχου, αλλά είναι συζητήσιμο εάν μπορούν να ενταχθούν στη σφαίρα της έννοιας ορειβασία. Οι αναρριχήσεις αυτές αναφέρονται είτε ως αθλητική αναρρίχηση (sport climbing), είτε ως αναρρίχηση bouldering. Το βέβαιο όμως είναι ότι όποιος ασχολείται αποκλειστικά με αυτού του είδους τις αναρριχήσεις, χωρίς να κάνει και ορειβασία, δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται ορειβάτης, αλλά μόνο αναρριχητής (climber).

Το φαινόμενο της αναρρίχησης σε τεχνητές πίστες, που έγινε άθλημα και ονομάζεται αγωνιστική αναρρίχηση, δεν έχει βέβαια καμία απολύτως σχέση με την ορειβασία ή με την αναρρίχηση βράχου (ούτε ανήκει σε αυτές τις δραστηριότητες, ούτε αποτελεί εξέλιξή τους), γιατί το πεδίο της ορειβασίας ή της αναρρίχησης βράχου είναι το βουνό ή ο βράχος αντίστοιχα, ενώ το πεδίο της αγωνιστικής αναρρίχησης βρίσκεται σε γυμναστήρια ή άλλους χώρους μιας πόλης και είναι ένας κατασκευασμένος τοίχος, κάθετος ή και με κλίση και με τεχνητά πιασίματα - πατήματα, στον οποίο γίνονται αναρρίχησης (σκαρφαλώματα), για προπόνηση, επίδειξη ή αγώνες.

Η ορειβασία είναι μια σύνθετη και υψηλού επιπέδου δραστηριότητα, η οποία υπήρξε ο θεμέλιος λίθος για μια σειρά από σπόρ στη φύση από τα πλέον ήπια έως και τα πιο απαιτητικά. Σήμερα τα τεχνικά μέσα έχουν διευκολύνει κάπως την επιβίωση των ορειβατών. Σε εξαιρετικά όμως αντίξοες συνθήκες είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, αυτός που δοκιμάζεται, ξεπερνά τα όρια του και τελικά επιτυγχάνει ή αποτυγχάνει να κατακτήσει μια κορυφή. Τα άτομα, που επιλέγουν ν' ασχοληθούν με την ορειβασία πρέπει να είναι απολύτως υγιή και σε άριστη φυσική κατάσταση, αλλά και να έχουν σαφώς περάσει από τα στάδια της απλής και της ορεινής πεζοπορίας. Η πείρα και η μακρόχρονη ενασχόληση με την ορειβασία είναι πολύ σημαντικά. Στα πρώτα στάδια που θ' ασχοληθεί κανείς με την ορειβασία, κρίνεται σκόπιμο ν' ακολουθήσει κάποιο ορειβατικό σωματείο, προκειμένου να εξοικειωθεί με τη βοήθεια των έμπειρων ορειβατών.

2.3.3 Περιπατητικός Τουρισμός

Ο Ορειβατικός Τουρισμός και ο Περιπατητικός τουρισμός ανήκουν και οι δύο στον υπαίθριο τουρισμό και ειδικά στον ορεινό. Αρχικά ο περιπατητικός συγκαταλέγονταν στις μορφές του ορειβατικού τουρισμού. Όταν όμως οι ορειβάτες καθόρισαν σαν κύριο σκοπό τους την ανάβαση στις κορυφές των βουνών, τότε ο πεζοπορικός τουρισμός ξεχώρισε και ανεξαρτητοποιήθηκε, σαν τουρισμός για όλους που μπορούν να περπατούν, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν ειδικές γνώσεις ή να χρησιμοποιούν ειδικό εξοπλισμό.

Πεζοπορία είναι η φυσική σωματική δραστηριότητα την οποία εύκολα ασκούν όλοι άνθρωποι. Ο άνθρωπος σαν φύση περιπατητικών είχε την ικανότητα να πεζοπορεί. Δυστυχώς πολλοί άνθρωποι κυρίως κάτοικοι ανεπτυγμένων χωρών ξέχασαν να περπατούν λόγω της τεχνολογίας και της έλλειψης χρόνου και όταν περπατούσαν έτρεχαν από άγχος να προλάβουν. Σταδιακά όμως αναγκάστηκαν να αλλάξουν τον τρόπο ζωής τους και να επιστρέψουν στη φύση κερδίζοντας ζωή και

υγεία. Έτσι άρχισε να δημιουργείται ο περιπατητικός τουρισμός που μπορεί να οριστεί σαν εναλλακτική μορφή τουρισμού.

Κυριότερη δραστηριότητα του περιπατητικού τουρισμού είναι όπως είπαμε η πεζοπορία που μπορεί να γίνει σε βατές λοφώδεις και ημιορεινές περιοχές με σκοπό την ήπια σωματική άθληση μέσα στο παρθένο φυσικό περιβάλλον και με τη δυνατότητα περιήγησης και επίσκεψης αξιοθέατων περιοχών (αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων, παραδοσιακών χωριών, οικισμών, τοπικού φυσικού κάλλους, μνημείων μοναστηριών). Έτσι οι περιπατητές έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με τον πολιτισμό της περιοχής, κάνουν δηλαδή παράλληλα και πολιτιστικό τουρισμό. Υπό αυτή την άποψη τα περιπατητικά μονοπάτια συμπίπτουν αρκετές φορές με τα αντίστοιχα πολιτιστικά, όπως συμπίπτουν και με τα ορειβατικά, μέχρι τα σημεία που αρχίζει η καθαρή ορειβασία.

Η πεζοπορία διακρίνεται σε απλή και ορεινή. Στην πρώτη κατηγορία, η ελάχιστη διανυόμενη απόσταση είναι πέντε χιλιόμετρα και πραγματοποιείται σε εδάφη με πολύ μικρή κλίση, χωρίς μεγάλη υψομετρική διαφορά και ελαφρύ εξοπλισμό. Στη δεύτερη κατηγορία, η απόσταση των 15-20 χλμ και οι 5-8 ώρες πορείας αποτελούν τον κανόνα. Ο εξοπλισμός είναι εξειδικευμένος και ιδιαίτερα τη χειμερινή περίοδο επιβάλλεται να είναι ο κατάλληλος. Η ορεινή πεζοπορία μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε βουνό. Τα βασικά χαρακτηριστικά της είναι η υψομετρική διαφορά της διαδρομής, που μπορεί να φθάσει τα 500 – 600 μέτρα και το γεγονός ότι η πορεία γίνεται συνήθως σε υψόμετρα μεγαλύτερα των 500 μέτρων.

Ο περιπατητικός τουρισμός γίνεται συνήθως από ομάδες τουριστών 5-15 ατόμων. Οι ομάδες αυτές πρέπει να είναι κατάλληλα οργανωμένες και εξοπλισμένες και να έχουν σχεδιάσει επακριβώς το κομμάτι του μονοπατιού που θα περπατήσουν. Οι ομάδες πρέπει να είναι ομοιογενείς και τα μέλη τους να είναι όσο το δυνατόν δεμένα μεταξύ τους. Κάθε ομάδα έχει τον αρχηγό της. Οι περιπατητές πρέπει να έχουν τον εξοπλισμό τους όπως π.χ. κατάλληλη ένδυση και υπόδηση, αθλητικές χοντρές κάλτσες, χοντρά ρούχα, αδιάβροχα γάντια, γυαλιά πλέον, αντίσκηνα, κινητά τηλέφωνα, πρώτες βοήθειες, σκοινιά, φωτοβολίες. Για μεγάλες ομάδες η παρουσία γιατρού είναι χρήσιμη και για τις δύσκολες διαδρομές η παρουσία οδηγού βουνού αναγκαία.

Η Ελλάδα άργησε να δημιουργήσει ολοκληρωμένο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων, πέραν των βασικών οδικών αρτηριών που διέσχιζαν τη χώρα. Μέχρι τότε η επικοινωνία πραγματοποιούνταν κυρίως μέσω των μονοπατιών, τα οποία οι γεροντότεροι κάτοικοι των ορεινών χωριών ακόμα αναφέρουν, μιας και γι' αυτούς αποτελούσε τη

σημαντικότερη οδική πρόσβαση. Παρόλο που κάποια από τα παλιά μονοπάτια και τα πετρόκτιστα καλντερίμια, αληθινά έργα τέχνης, έχουν γίνει ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, τα περισσότερα από αυτά ξεγλιστρούν ανάμεσα στους δρόμους και συνεχίζουν να υπάρχουν και να διατρέχουν βουνά, λόγγους και χαράδρες.

Τα τελευταία χρόνια, με διάφορες χρηματοδοτήσεις και από ποικίλους φορείς, όπως δήμους, ορειβατικούς συλλόγους, ιδιώτες κ.ά τα μονοπάτια αυτά συντηρήθηκαν, αναβίωσαν και σηματοδοτήθηκαν μεγάλα τμήματά τους σε όλη την Ελλάδα, δημιουργώντας ένα ευρύ δίκτυο συνολικού μήκους 3.500 χλμ. περίπου. Το κυριότερο τμήμα τους καταλαμβάνουν οι επεκτάσεις των Ευρωπαϊκών Μονοπατιών Μεγάλων Διαδρομών E4, E6 και κατηγορίας O (3.000 χλμ.), ενώ εκτός από αυτά έχουν διαμορφωθεί ακόμα 500 χλμ. μικρότερων μονοπατιών, που παρουσιάζουν εφάμιλλο ενδιαφέρον.

Ευρωπαϊκά Μονοπάτια E4GR και E6GR

Στην καθιέρωση του πεζοπορικού τουρισμού σαν ανεξάρτητης μορφής τουρισμού, συντέλεσε η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ορειβασίας-Πεζοπορίας, να καθιερώσει με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα λεγόμενα Ευρωπαϊκά Μονοπάτια Μεγάλων Διαδρομών, τα οποία διασχίζουν όλες τις χώρες της Ε.Ε. και έχουν επισημανθεί επί του εδάφους. Τα μονοπάτια αυτά είναι οκτώ και φέρουν τις χαρακτηριστικές ονομασίες E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7 και E8. Δύο από αυτά, το E4 και το E6 που ξεκινούν από την Ιβηρική Χερσόνησο και τη Δανία, καταλήγουν στην Ελλάδα

Αναλυτικότερα το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Μεγάλων Διαδρομών E4⁷ ξεκινά από το Γιβραλτάρ και μέσω Ισπανίας - Γαλλίας - Ελβετίας - Αυστρίας - Ουγγαρίας - Ρουμανίας - Βουλγαρίας μπαίνει στην Ελλάδα, στον Προμαχώνα, και αφού τη διασχίσει από βορρά προς νότο μέχρι το Γύθειο, συνεχίζει στην Κρήτη (Καστέλλι Κισσάμου) την οποία διασχίζει από δύση προς ανατολή καταλήγοντας στην Κάτω Ζάκρο. Προσφέρει έτσι την δυνατότητα στον πεζοπόρο να γνωρίσει όλη την ποικιλία του ελληνικού τοπίου και τον πλούτο της ελληνικής φύσης. Το συνολικό μήκος του υπολογίζεται στα 6.000 χλμ., από τα οποία τα 1.600 χλμ. περίπου είναι χαραγμένα στην Ελλάδα. Στην αρχή το E4 ερχόταν στην Ελλάδα (Φυλάκιο Νίκης) μέσω πρώην Γιουγκοσλαβίας, αλλά λόγω της μη ανταπόκρισής της αποφασίστηκε το 1990 να μεταφερθεί στη Βουλγαρία. Η διαδρομή από τον Προμαχώνα μέχρι τη Φλώρινα είναι η ίδια με αυτή του E6.

⁷ Ελληνική ομοσπονδία Αναρρίχησης http://www.eooa.gr/?page_id=570 τελευταία προσπέλαση Σεπτέμβριο 2014

Το μονοπάτι E4 GR έχει τρία κύρια τμήματα. Το πρώτο τμήμα που λέγεται βόρειο τμήμα, διέρχεται από Νίκη–Φλώρινα–Έδεσσα–Νάουσα–Λιτόχωρο–Μετέωρα–Καρπενήσι και καταλήγει στους Δελφούς. Έχει μήκος πάνω από 1000 χιλιόμετρα και χρειάζονται περισσότερες από 200 ώρες καθαρής πεζοπορίας για να το διασχίσει ένας μέσης αντοχής πεζοπόρος. Το δεύτερο τμήμα του E4 GR, που λέγεται Νότιο τμήμα, ξεκινά από τους Δελφούς και μέσω Διακοφτού, Καλαβρύτων, Βυτίνας, Τρίπολης και Σπάρτης καταλήγει στο Γύθειο. Έχει μήκος πάνω από 350 χιλιόμετρα και χρειάζονται περισσότερες από 70 ώρες καθαρής πεζοπορίας, δηλαδή 13 ημέρες.

Εικόνα 2.1 Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4GR

Πηγή: <http://www.pezopororia.gr/>

Το τρίτο τμήμα του μονοπατιού, που λέγεται τμήμα της Κρήτης, ξεκινάει από το Καστέλι Κισσάμου Χανίων και μέσω της Παλαιόχωρας, των Σφακίων, της Σούγιας, του Ομαλού, της Αργυρούπολης και του Ψηλορείτη, καταλήγει στα Λασιθιώτικα Όρη. Έχει μήκος 150 περίπου χιλιόμετρα και απαιτεί 40 ώρες καθαρής πεζοπορίας, δηλαδή περίπου 10 ημέρες για να διασχιστεί.

Το ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων αποστάσεων E6 ξεκινά από τη Φινλανδία και μέσω Δανίας - Γερμανίας - Τσεχίας - Αυστρίας - Σλοβενίας - Κροατίας (λιμάνι Ριέκας) φθάνει στην Ελλάδα (λιμάνι Ηγουμενίτσας) και αφού τη διασχίσει από δύση προς ανατολή μέχρι την Αλεξανδρούπολη, συνεχίζει στη Σαμοθράκη. Το συνολικό μήκος του υπολογίζεται στα 6.000 χλμ., από τα οποία τα 1.400 χλμ. περίπου είναι χαραγμένα στην Ελλάδα.

2.3.4 Ορεινή Ποδηλασία

Στις αρχές τις δεκαετίας του 1980 η ανάγκη για διασκέδαση και περιπέτεια οδήγησε ομάδες νέων στον πειραματισμό με το ποδήλατο. Έτσι για πρώτη φορά το ποδήλατο από μέσο μεταφοράς έγινε εργαλείο διασκέδασης και διαφυγής από την καθημερινότητα. Έτσι προέκυψαν αθλήματα επιδείξεων με ποδήλατα κατηγορίας B.M.X ενώ η αναζήτηση της περιπέτειας και της αδρεναλίνης οδήγησε τους ποδηλάτες στην ανάβαση και κατάβαση λόφων και βουνών και στην κίνηση εκτός των δρόμων. Η γένεση της ορεινής ποδηλασίας έγινε στην πολιτεία της Καλιφόρνιας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η νέα αυτή δραστηριότητα βρήκε ανταπόκριση από την νεολαία και έτσι μέσα σε μία δεκαετία το ορεινό ποδήλατο (mountain bike) κυριάρχησε στην παγκόσμια αγορά, παίρνοντας την πρώτη θέση στις πωλήσεις ξεπερνώντας τις πωλήσεις των αγωνιστικών ποδηλάτων και των B.M.X. Η αναγνώριση αυτής της δραστηριότητας ως αθλήματος ήρθε πολύ γρήγορα και έτσι για πρώτη φορά το 1996 στους Ολυμπιακούς της Ατλάντας παρουσιάζεται η ορεινή ποδηλασία ως μόνιμο άθλημα των αγώνων.

Στο να γίνει τόσο δημοφιλής η ορειβατική ποδηλασία δεν βοήθησε μόνο η είσοδος του αθλήματος στους Ολυμπιακούς Αγώνες, κυρίως βοήθησε το γεγονός ότι είναι μια μορφή διασκέδασης προσιτή σε οποιονδήποτε γνωρίζει να κάνει ποδήλατο και στο ότι η παραγωγή των ορεινών ποδηλάτων (mountain bike) ήταν μαζική και σε χαμηλό κόστος. Τα ορεινά ποδήλατα είναι πιο ανθεκτικά από τα συνηθισμένα ποδήλατα, ο σκελετός τους είναι πιο ελαφρύς αφού κατασκευάζεται από επεξεργασμένο ατσάλι ή από αλουμίνιο, ενώ τα πιο επαγγελματικά ποδήλατα κατασκευάζονται από ανθρακονήματα ή ακόμα και από κράματα τιτανίου, σε αυτή την περίπτωση όμως το κόστος ανεβαίνει και δεν αφορούν κάποιον που τώρα ξεκινάει το άθλημα. Οι τιμές για την αγορά ενός τέτοιου ποδηλάτου ξεκινάει από 150 Ευρώ και φτάνουν ως και τα 6000 Ευρώ αναλόγως την κατασκευή του. Αυτό βέβαια ισχύει για ποδήλατα που απευθύνονται σε πολύ ειδικό κοινό.

Κύρια χαρακτηριστικά αυτών των ποδηλάτων είναι όπως είπαμε ο ελαφρύς σκελετός, ειδικά λάστιχα για να μη γλιστράνε στο έδαφος του βουνού, πολύ δυνατά

φρένα και αναρτήσεις στους τροχούς για να απορροφάν τους κραδασμούς και ειδικό σύστημα σασμάν με πολλές (18 έως 27) ταχύτητες, που διευκολύνουν την ποδηλασία στο ανώμαλο έδαφος και στις ανηφοριές. Τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά και η αντοχή αυτών των ποδηλάτων βοήθησε στην εξάπλωση τους στην παγκόσμια αγορά. Έτσι σε πολλά νοικοκυριά κυριάρχησε αυτή η μορφή ποδηλάτου και στην συνέχεια η περιέργεια οδήγησε όλο και περισσότερους στην ενασχόληση με αυτή τη δραστηριότητα.

Η ορεινή ποδηλασία είναι πλέον μια από τις πιο προσφιλείς δραστηριότητες τουρισμού αφού η κυριότερη προϋπόθεση για να συμμετέχει κανείς είναι το να ξέρει να κάνει ποδήλατο. Φυσικά τα επίπεδα δυσκολίας της απαιτούν και πιο εξειδικευμένες γνώσεις αλλά αυτές έρχονται με την συνεχή εξάσκηση και εκπαίδευση. Αυτής της μορφής η ποδηλασία γίνεται σε ορεινά, ανηφορικά ή κατηφορικά μονοπάτια, πάνω σε χώμα ή σε χόρτα, οι ποδηλάτες περνούν εύκολα λακκούβες νερού και άλλες εδαφικές ανωμαλίες, φθάνοντας έτσι και στα πιο δύσκολα μέρη της υπαίθρου και των λοφωδών ή ημιορεινών περιοχών. Για τα πρώτα βήματα στην ορεινή ποδηλασία οι ειδικοί προτείνουν απλές διαδρομές και σχετικά βατούς χωματόδρομους, που υπάρχουν σχεδόν σε κάθε βουνό. Το γεγονός μάλιστα ότι η χώρα μας καλύπτεται κατά ένα μεγάλο μέρος της έκτασης της από ορεινούς όγκους, αποτελεί σημαντικό προνόμιο, αλλά και ευκαιρία για τους Έλληνες, που θέλουν να δοκιμάσουν ή να επιδοθούν στην ορεινή ποδηλασία.

Αναμφισβήτητα τα Ελληνικά βουνά και δάση στήνουν ένα ιδανικό σκηνικό για ποδηλατικές εξορμήσεις και δεν είναι τυχαίο, που η δραστηριότητα αυτή κερδίζει συνεχώς πιστούς οπαδούς. Σε όλη την Ελλάδα μπορεί κανείς να βρει ειδικά μονοπάτια (trails) και να χαρεί την ποδηλασία στη φύση. Τέτοιες διαδρομές στην περιοχή της πρωτεύουσας υπάρχουν στη Πάρνηθα (Ολυμπιακή διαδρομή), στη Μονή Καισαριανής στον Υμηττό, στην Βαρυμπόμπη, στην Πεντέλη (Κοκκιναράς), στον Διόνυσο, καθώς και στη Μάνδρα (διαδρομή Βαλκανιάδας).

Άλλες προσφιλείς περιοχές της χώρας είναι

- Στην Πελοπόννησο : ο Μυστράς, το Ξυλόκαστρο, ο Λούσιος στην αρχαία Ολυμπία και τα Καλάβρυτα.
- Στην Μακεδονία : στον Κίσσαβο, στα 3-5 Πηγάδια στην Νάουσα, στον Κάτω Όλυμπο, στο Χορτιάτη Θεσσαλονίκης, στην τοποθεσία Λαίλιās Σερρών.
- Στην Θράκη : στην Νυμφαία Κομοτηνής και στην τοποθεσία Όγκος Ροδόπης.
- Στην Κρήτη : στο Οροπέδιο Λασιθίου, στην περιοχή Ίδαιον Άντρο στο Ρέθυμνο, στους Αγίους Αποστόλους Χανίων και στα Μεσκλιά Χανίων.

Κάποιοι που συμμετέχει σε αυτή τη μορφή τουρισμού θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός. Ο κύριος λόγος για τον οποίο κατασκευάστηκαν τα ποδήλατα βουνού και ο κύριος σκοπός που εξυπηρετούν είναι να φέρνουν τους ποδηλάτες στο παρθένο φυσικό περιβάλλον, στις όμορφες φυσικές περιοχές για να απολαμβάνουν τον καθαρό αέρα, να έρχονται σε επαφή με τη χλωρίδα και την πανίδα, να χαίρονται την ησυχία της εξοχής, ενώ συγχρόνως μπορούν να ασκούνται σωματικά και να διασφαλίζουν τη φυσική τους κατάσταση. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι σε περίπτωση ατυχήματος το ποδήλατο θα προστατέψει τον ποδηλάτη. Γι αυτό πρέπει να τηρούνται κάποιοι κανόνες ασφαλείας για την αποφυγή ατυχημάτων και την προστασία του ίδιου του ποδηλάτη. Ο ποδηλάτης πρέπει να επιλέγει το ποδήλατό του με γνώμονα τη σωματική διάπλασή και το βάρος του, έχοντας υπόψη του τη χρήση για την οποία προορίζεται. Επίσης είναι σημαντικό να γνωρίζει την χρήση των ταχυτήτων στο πέρασμα απότομων σημείων, όπως κατηφόρες, πετρώδη εδάφη, και πεσμένοι κορμοί. Στον βασικό εξοπλισμό συμπεριλαμβάνεται το κράνος, επιγονατίδες και τα προστατευτικά των αγκώνων. Σημαντική είναι επίσης και η ύπαρξη κατάλληλης ένδυσης και νερού. Παρόλο που η ορεινή ποδηλασία αποτελεί μια ευχάριστη εμπειρία και είναι ανοικτή σε όποιον γνωρίζει ποδηλασία, δεν θα πρέπει ποτέ να γίνεται χωρίς συνοδεία έμπειρου οδηγού και εκπαιδευτή. Πολλές φορές κατά την διάρκεια διάσχισης των trail γίνονται μικροατυχήματα ενώ δεν είναι καθόλου δύσκολο να βγει κάποιος ποδηλάτης εκτός δρόμου και να χαθεί.

Τα θετικά στοιχεία της ορεινής ποδηλασίας είναι ότι μπορεί να λάβει χώρα οποιαδήποτε στιγμή του έτους (ωστόσο αποφεύγονται οι εποχές με πολύ υψηλές ή πολύ χαμηλές θερμοκρασίες), συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού. Ενώ προσελκύει οικολογικά ευαίσθητοποιημένους τουρίστες. Τα φυσικά τοπία της Ελλάδας με τον συνδυασμό τους με τους αρχαιολογικούς χώρους αποτελούν πόλο έλξης γι' αυτού του είδους τουρίστες.

2.3.5 Παραποτάμιος Τουρισμός

Είναι ο τουρισμός που λαμβάνει χώρα κοντά σε ποταμούς και λίμνες, η ενασχόληση στο νερό των ποταμών είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό του. Μορφή τουρισμού που επίσης μπορεί να στηρίξει τον Χειμερινό τουρισμό και να βρει φιλόξενο έδαφος στη χώρα μας χάρη στα ποτάμια που διασχίζουν τους ορεινούς και μη όγκους της. Δημοφιλείς δραστηριότητες αυτού του τουρισμού οι οποίες λαμβάνουν χώρα στα Ελληνικά Ποτάμια είναι η διάσχιση ποταμών με την βοήθεια Κανόε, Καγιάκ και σχεδίων (rafts).

2.3.5.1 **Rafting**⁸

Είναι η δραστηριότητα στην οποία γίνεται κατάβαση του ποταμού με τη χρήση φουσκωτής βάρκας και με την βοήθεια επαγγελματία οδηγού, το πλήρωμα της βάρκας αποτελείται από 6 – 10 άτομα, ανάλογα με το μέγεθος της βάρκας. Το ρεύμα του ποταμού είναι αυτό που καθορίζει την πορεία, ενώ το πλήρωμα χρησιμοποιεί τα κουπιά για την αποφυγή εμποδίων, καθοδήγηση και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση ανάγκης. Το rafting είναι μια ομαδική δραστηριότητα, ένα κοινωνικό άθλημα που φέρνει τον άνθρωπο σε επαφή με την φύση, το περιβάλλον ενώ ταυτόχρονα συμμετέχει σε ένα μικρό κοινωνικό σύνολο, ασκείται και διασκεδάζει.

Το rafting έχει πάρει την ονομασία του από την αγγλική λέξη raft (= σχεδία). Η σχεδία είναι το πρώτο μέσο που χρησιμοποίησε ο άνθρωπος για να διασχίσει τα υδάτινα εμπόδια που συναντούσε στο δρόμο του (ποτάμια, λίμνες, ακόμα και θάλασσες) και αποτελεί την απλούστερη μορφή πλωτού μέσου. Οι πρώτες σχεδίες ήταν φτιαγμένες από βούρλα, καλάμια, κλαδιά ή κορμούς δέντρων που στερεώνονταν μαζί με σχοινιά για να σχηματίσουν μια σταθερή βάση ικανή να επιπλέει, κατάλληλη για τη μεταφορά ανθρώπων, εφοδίων και εμπορευμάτων. Στην αρχή απλώς ακολουθούσαν το ρεύμα. Σταδιακά, άρχισαν να εξοπλίζονται με κουπιά, ακόμα και με πανιά και μηχανές, αποκτώντας ελευθερία κινήσεων και μεγαλύτερη αυτονομία. Οι σχεδίες χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται για πολλούς σκοπούς (μεταφορά, εμπόριο, σωστικές αποστολές κ.ά.). Παράλληλα όμως, προσφέρουν στον άνθρωπο τη δυνατότητα να ανακαλύψει τοπία και ομορφιές που είναι απροσπέλαστα με άλλο μέσον και χαρίζουν έντονες συγκινήσεις, αφού συμβάλλουν στο να βιώσει κανείς άμεσα το φυσικό περιβάλλον.

Η δραστηριότητα της κατάβασης ποταμών με σχεδίας (που στη σύγχρονη μορφή της είναι πλέον η φουσκωτή βάρκα), δίνει την ευκαιρία τόσο σε πεπειραμένους αθλητές, όσο και σε αρχάριους, ν' ανεβάσουν την αδρεναλίνη στα ύψη και ν' αποκτήσουν μια μοναδική εμπειρία. Μπορούν να συμμετάσχουν άτομα όλων των ηλικιών ακόμη και παιδιά από 9 χρονών και πάνω. Δεν απαιτεί ιδιαίτερη φυσική κατάσταση όμως είναι υποχρεωτική η γνώση κολύμβησης. Φυσικός χώρος αυτής τη δραστηριότητας είναι τα ποτάμια και είναι απαραίτητο να υπάρχει ικανοποιητικά ψηλή στάθμη του νερού. Έτσι η διεξαγωγή του rafting ενδείκνυται ιδιαίτερα κατά την

⁸ Πηγή : Ελληνική ομοσπονδία Κανόε Καγιάκ <http://www.canoekayak.gr/index.php>

χειμερινή περίοδο, όπου οι βροχές και τα χιόνια, που λιώνουν γεμίζουν τα ποτάμια με νερό, αλλά σημαντικό ρόλο παίζουν και οι καιρικές συνθήκες. Στην Ελλάδα ουσιαστικά η δραστηριότητα αυτή ξεκινά περίπου τον Ιανουάριο και σταματά τον Ιούνιο, αλλά φυσικά μπορεί να διαρκέσει έως και μέσα στο καλοκαίρι αρκεί, όπως αναφέραμε η στάθμη του νερού να είναι η κατάλληλη.

Για την προστασία των μετεχόντων σε αυτή την δραστηριότητα έχει θεσπιστεί διεθνώς ένα κοινό σύστημα αξιολόγησης και κατάταξης των ποταμών (ή των τμημάτων τους). Η κατάταξη των ποταμών γίνεται με την βαθμολόγηση τους από το 1 έως το 6, με ευκολότερο αυτό της πρώτης κατηγορίας και δυσκολότερο αυτό της έκτης κατηγορίας.

Πίνακας 2.2 Βαθμοί Δυσκολίας Ποταμού (πηγή <http://www.timbertrail.gr>)

ΔΥΣΚΟΛΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ
(I) Εύκολο	Το νερό κινείται γρήγορα με μικρές αναταράξεις και κύματα.	Λίγα εμφανή εμπόδια που αποφεύγονται εύκολα με λίγη εκπαίδευση. Ελάχιστος κίνδυνος για τους κολυμβητές. Μπορεί να τα καταφέρει κανείς και μόνος του.
(II) Για αρχάριους	Απλές δίνες με φανερά περάσματα. Μπορεί να χρειαστεί να γίνουν κάποιες μανούβρες, αλλά τα βράχια και τα κύματα αποφεύγονται εύκολα.	Σπάνια παρατηρείται τραυματισμός σε κολυμβητές και σπάνια θα χρειαστεί να καταφύγει κανείς σε βοήθεια από άλλους.
(III) Μέτριας δυσκολίας	Δίνες με μέτρια και ευμετάβλητα κύματα που μπορούν να τουμπάρουν ένα ανοιχτό κανό. Η αποφυγή τους δύσκολη. Απαιτούνται: περίπλοκες μανούβρες σε γρήγορα ρεύματα, καλός έλεγχος της βάρκας σε στενά περάσματα. Χρειάζεται συνεχής παρατήρηση.	Οι τραυματισμοί είναι σπάνιοι. Συνήθως μπορεί να τα καταφέρει κανείς μόνος.
(IV) Για προχωρημένους	Μεγάλες, δυνατές αλλά προβλέψιμες δίνες απαιτούν ακριβείς χειρισμούς σε παραγμένα νερά. Επικίνδυνα σημεία: μικρές πτώσεις, ρουφήχτρες κ.ά. υπάρχουν ανάλογα με το ποτάμι.	Απαιτείται γνώση ειδικών χειρισμών της βάρκας. Αρκετές πιθανότητες τραυματισμού για τους κολυμβητές. Σε περίπτωση διάσωσης, απαιτούνται εξειδικευμένα άτομα.

(V) Για έμπειρους	Μεγάλες παρατεταμένες ή πολύ δυνατές δίνες με εμπόδια που ενδέχεται να βάλουν τον κωπηλάτη σε κίνδυνο. Απότομες πτώσεις από μικρό ύψος, δύσκολες, περίπλοκες διαδρομές και εμπόδια που είναι αδύνατον να αποφευχθούν.	Μεγάλες παρατεταμένες δίνες μπορεί να καταπονήσουν άτομα χωρίς πολύ καλή φυσική κατάσταση. Απαιτείται συνεχής παρατήρηση μπροστά, που μπορεί να είναι δύσκολη. Η κολύμβηση είναι επικίνδυνη και η διάσωση δύσκολη ακόμα και για έμπειρους gaffer. Απαιτούνται ειδικός εξοπλισμός, καλή εκπαίδευση και εμπειρία σε διαδικασίες διάσωσης.
(VI) Για εξαιρετικά έμπειρους	Συχνά αυτές οι διαδρομές είναι απρόβλεπτες και εξαντλούν τα όρια επικινδυνότητας με τη δυσκολία και τα εμπόδιά τους.	Τα λάθη εδώ μπορεί να αποβούν μοιραία, καθώς η διάσωση ίσως να είναι αδύνατη. Μόνο για ομάδες πολύ έμπειρων, έπειτα από έλεγχο και με όλες τις προφυλάξεις.

Αναλόγως με την απόσταση και το βαθμό δυσκολίας ενός ποταμού, μια διαδρομή μπορεί να διαρκέσει από μία με δύο έως και επτά ακόμα ώρες. Απαραίτητο στοιχείο είναι η συνεργασία όλων μέσα στη βάρκα και η σαφής τήρηση των οδηγιών του οδηγού. Τα Ελληνικά ποτάμια χαρακτηρίζονται κατά κανόνα ως μετρίου βαθμού δυσκολίας και βαθμολογούνται με I έως III της διεθνούς κατάταξης, που σημαίνει ότι για την κατάβαση τους δεν απαιτούνται ειδικές γνώσεις και εκπαίδευση. Πιο εύκολα ποτάμια θεωρούνται ο Αχελώος, ο Βενέτικος, ο Εύηνος και το πρώτο τμήμα του Αλιάκμονα. Για μεγαλύτερες απαιτήσεις υπάρχουν οι ποταμοί Ταυρωπός, Τρικεριώτης στην Ευρυτανία, Αλφειός στην Αρκαδία και ο Άραχθος στην Ήπειρο. Ωστόσο σε ακόμα πιο δύσκολες διαδρομές κατατάσσεται ο Ερύμανθος, όπου τα μονίμως αφρισμένα νερά του αποτελούν την πρόκληση για τα ελληνικά δεδομένα, καθώς επίσης ο Αώος και ο Αλιάκμονας Β'.

Η συμμετοχή σε μία τέτοια δραστηριότητα – άθλημα χωρίς την συμμετοχή έμπειρου οδηγού θεωρείται άκρως επιπόλαια και επικίνδυνη. Στην Ελλάδα υπάρχουν, σχολές, φορείς και τουριστικές επιχειρήσεις η οποίες διοργανώνουν εκδρομές rafting αναλαμβάνουν την εκπαίδευση σε ποτάμια με μικρό βαθμό δυσκολίας, ενώ είναι αυτό που φροντίζουν για τον κατάλληλο εξοπλισμό, τα μέτρα ασφαλείας και φυσικά την διαμονή και μεταφορά των συμμετεχόντων.

2.3.5.2 Κανόε – Καγιάκ (Kanoe - Kayak)⁹

Είναι η δραστηριότητα στην οποία γίνεται ατομική κατάβαση του ποταμού ή περιήγησης λίμνης με τη χρήση ατομικής βάρκας τύπου Κανόε ή Καγιάκ είτε με την βοήθεια επαγγελματία οδηγού είτε χωρίς. Τα καγιάκ είναι βάρκες με μυτερή πλώρη και

⁹ Πηγή : Ελληνική ομοσπονδία Κανόε Καγιάκ <http://www.canoekayak.gr/index.php>

πρύμνη και με άνοιγμα, στο οποίο κάθεται μόνο ένας κωπηλάτης, ο οποίος χρησιμοποιεί διπλό κουπί για να κατευθύνει την βάρκα και να διατηρεί την ισορροπία ανάμεσα στα φυσικά εμπόδια του ποταμού.

Τα κανό είναι ελαφριά, μακρόστενα σκάφη χωρίς καρίνα, που κινούνται με τη μυϊκή δύναμη ενός ή περισσότερων κωπηλατών οι οποίοι χρησιμοποιούν κουπί -διπλό ή μονό. Αρχικά, οι ιθαγενείς της Αμερικής έφτιαχναν τα κανό από ελαφρύ ξύλινο σκελετό, που τον έντυναν με φλοιούς δένδρων, και τα στεγανοποιούσαν με ρετσίνι. Τα κανό ήταν προσαρμοσμένα στις ανάγκες των κατασκευαστών τους και στη νομαδική τους ζωή. Συνήθως χωρούσαν έναν ή δύο κωπηλάτες και κάποιο φορτίο. Ήταν μάλιστα τόσο ελαφριά, ώστε ο κωπηλάτης μπορούσε να μεταφέρει πάνω στο κεφάλι του το κανό του αρκετά χιλιόμετρα, όταν οι συνθήκες τον ανάγκαζαν να βγει από το νερό. Υπήρχαν όμως και πολεμικά κανό που χωρούσαν πολύ περισσότερα άτομα (μέχρι και 30).

Τα καγιάκ είναι μικρότερα σε μέγεθος από τα κανό, με σουβλερές πλώρη και πρύμνη και συνήθως με ένα μόνο άνοιγμα. Εκεί κάθεται ο κωπηλάτης που χρησιμοποιεί διπλό μονοκόμματο κουπί, με τα πόδια απλωμένα και χωμένα στο μπροστινό μέρος. Έτσι, το κορμί του από τη μέση και πάνω φαίνεται να αποτελεί προέκταση του σκάφους. Οι Εσκιμώοι κατασκεύαζαν τα καγιάκ τους από δέρματα φώκιας ή άλλων ζώων σε ξύλινο (ή από μπανέλες φαλαινών) σκελετό και κατόπιν τα άλειφαν με λίπος ζώων για να τα αδιαβροχοποιήσουν. Στην κυριολεξία καγιάκ σημαίνει "βάρκα κυνηγιού". Ο κωπηλάτης φορά ένα αδιάβροχο κάλυμμα γύρω από τη μέση του (spray skirt) το οποίο στερεώνεται στο καγιάκ, καλύπτοντας το άνοιγμα και εμποδίζοντας τα νερά να μπουν στο σκάφος. Το καγιάκ λόγω κατασκευής είναι πολύ ελαφρύ και ευέλικτο. Ωστόσο αναποδογυρίζει εύκολα και είναι σημαντικό ο κωπηλάτης να γνωρίζει πώς να το επαναφέρει στην αρχική του κατάσταση. Ο ελιγμός του κωπηλάτη για την επαναφορά του Καγιάκ ονομάζεται Eskimo Roll και είναι το πρώτο πράγμα που μαθαίνει κάποιος.

Τα κανό και τα καγιάκ ήταν εργαλεία επιβίωσης για τους Ινδιάνους και τους Εσκιμώους, απολύτως προσαρμοσμένα στον τρόπο ζωής τους. Στην Ευρώπη έγιναν γνωστά το 19ο αιώνα, όταν ένας Βρετανός δικηγόρος, ο John MacGregor, μελέτησε τα σκάφη αυτά, σχεδίασε ένα δικό του και άρχισε να γυρίζει στα ποτάμια και τις λίμνες της Ευρώπης. Ο MacGregor απέκτησε φήμη ταξιδιωτικού συγγραφέα. Πολλοί άρχισαν να τον μιμούνται και να ανακαλύπτουν τις φυσικές ομορφιές πάνω σε ένα κανό. Ο

MacGregor ίδρυσε το Royal Canoe Club το 1865 και σε λίγο χρόνο άρχισαν τα οργανωμένα ταξίδια με κανό από φυσιολάτρες.

Στη σημερινή του μορφή, πέρα από μια ευχάριστη δραστηριότητα μέσα στην φύση, αποτελεί επίσης δραστήριο και δυναμικό άθλημα. Είναι ιδιαίτερα αγαπητό στην Ευρώπη και από το 1936 είναι επίσημο Ολυμπιακό άθλημα. Οι χώρες που πρωταγωνιστούν παραδοσιακά είναι η Γερμανία, η Σουηδία και η Ρωσία. Στην Ελλάδα τα πρώτα σκάφη ήλθαν το 1984 με αφορμή τις διακρατικές αθλητικές ανταλλαγές με την Πολωνία και τη Βουλγαρία. Το άθλημα εντάχθηκε στην Ελληνική Κωπηλατική Ομοσπονδία Φιλάθλων Ναυτικών Σωματείων (ΕΚΟΦΝΣ), ως μόνη αρμόδια για την ανάπτυξή του. Ενώ τώρα υπάρχει αυτόνομη και ανεξάρτητη Ελληνική Ομοσπονδία Κανόε – Καγιάκ υπεύθυνη για την διοργάνωση αγώνων εντός των συνόρων της χώρας μας. Το καγιάκ έγινε σπορ, άθλημα και στη συνέχεια Ολυμπιακό άθλημα. Να σημειωθεί ότι στην αγωνιστική του μορφή χωρίζεται σε slalom (τεχνικής) και σε sprint (ταχύτητας). Το πρώτο πανελλήνιο πρωτάθλημα slalom έγινε μόλις το 1999 στον ποταμό Εύηνο, ενώ η πρώτη φορά, που Έλληνας αθλητής συμμετείχε σε Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν στο Σίδνεϊ της Αυστραλίας το 2000.

Το άθλημα αυτό μπορεί να λάβει χώρα τόσο σε ανοικτούς ποταμούς όσο και τεχνητές πίστες όπου το περιβάλλον και τα εμπόδια είναι ελεγχόμενο. Υπάρχουν πάνω από τριάντα ποταμοί στην Ελλάδα, που μπορεί κάποιος να κάνει καγιάκ. Τα επίπεδα δυσκολίας διαφέρουν από ποταμό σε ποταμό, όμως συνολικά τα ελληνικά ποτάμια δεν χαρακτηρίζονται από εξαιρετική δυσκολία. Με βάση τη διεθνή κλίμακα βαθμών δυσκολίας, που κυμαίνεται από το I έως VI, όπου το I αντιστοιχεί σε βαρκάδα και το VI σε ποτάμια με ορμητικά ύδατα. Τα ελληνικά ποτάμια έχουν ως μέγιστο βαθμό δυσκολίας το VI. Η δυσκολότερη διαδρομή βρίσκεται στον Αώο από τη Βωβούσα στο ανατολικό Ζαγόρι μέχρι το πέτρινο γεφύρι της Κόνιτσας, μια διαδρομή 48 χλμ. Δύσκολος θεωρείται και ο ποταμός Ευρύμανθος. Τεχνίτη πίστα στην Ελλάδα προς το παρών υπάρχει μόνο στην Αθήνα στο Εθνικό Κέντρο Κωπηλασίας όπου φιλοξενήθηκε το αγώνισμα κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών αγώνων του 2004.

2.3.5.3 Μόνοραφτ (Monoraft)

Το Monoraft αποτελεί συνδυασμό του rafting και του Canoe Kayak, εδώ η κατάβαση του ποταμού πραγματοποιείται με μονοθέσιες φουσκωτές βάρκες και έναν επαγγελματία οδηγό που συνοδεύει μια ομάδα φουσκωτών. Το σκάφος είναι μια φουσκωτή βάρκα , που μοιάζει στο σχήμα με καγιάκ και χωράει έναν κωπηλάτη. Η

διαφορά της με το καγιάκ είναι ότι το monoraft δεν βουλιάζει. Συνήθως η δραστηριότητα του monoraft γίνεται σε ομάδες των πέντε με έξι σκαφών , που συνοδεύονται από έναν έμπειρο οδηγό. Το καγιάκ είναι ένα σπορ περιπέτειας , που έχει κάποια σημαντικά πλεονεκτήματα , καθώς δίνει την δυνατότητα να γνωρίσει κάποιος μοναδικά φυσικά τοπία , χωρίς να επιβαρύνει το περιβάλλον. Προσφέρει σωματική άσκηση ψυχική χαλάρωση και παράλληλα αποτελεί μια άσκηση αυτοπειθαρχίας και σεβασμού των δυνάμεων της φύσης , αλλά και της ευαίσθητης ισορροπίας των οικοσυστημάτων της.

2.3.6 Κυνηγετικός Τουρισμός

Το κυνήγι είναι μια δραστηριότητα, η οποία σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη της σύγχρονης παλαιοανθρωπολογίας, ήταν ο κύριος συντελεστής της εξέλιξης του ανθρώπου από ένα πρωτεύον ζώο σε λογικό όν. Αρχικώς σκοπός του κυνηγιού ήταν η κατανάλωση των θηραμάτων σαν τροφή, καλύπτοντας έτσι την βασική ανάγκη της διατροφής. Στη σύγχρονη εποχή όμως αποτελεί μέσο ικανοποίησης του κυνηγετικού ενστίκτου, μέσο καταστολής του καθημερινού άγχους του σύγχρονου ανθρώπου και ευκαιρία για εξόδους προς την φύση, το περιβάλλον και την φυσική ζωή.

Η μορφή αυτή τουρισμού γνώρισε την πρώτη της ανάπτυξη όταν τη δεκαετία του 1960 και 1970 μεγάλος αριθμός κυνηγών ταξίδεψε προς την Αφρική για να συμμετέχει σε κυνηγετικά σαφάρι. Ωστόσο στην Μεγάλη Βρετανία από τον μεσαίωνα ακόμη διοργανώνονταν εξορμήσεις στην φύση με σκοπό το κυνήγι θηραμάτων με την συμμετοχή ευγενών και της Βασιλικής οικογενείας. Παράδοση που τηρείται ακόμη και στη σύγχρονη εποχή.

Κύρια χαρακτηριστικά του κυνηγιού είναι ότι, πρόκειται για άθλημα εντοπισμού, καταδίωξης και θανάτωσης θηραμάτων δηλαδή άγριων ζώων ή πουλιών. Έχει υψηλό κόστος γι' αυτό έχει μικρή ανταπόκριση και αναπτύσσεται σε συγκεκριμένες περιοχές που επιτρέπεται το κυνήγι και μόνο κατά τη διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου. Στη χώρα μας φέτος η κυνηγετική περίοδος θα διαρκέσει ¹⁰ (Τράτσα Μ. 2014) από τις 20 Αυγούστου 2014 μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2015 (με εξαίρεση το κυνήγι του αγριοκούνελου που θα διαρκέσει μέχρι της 10 Μαρτίου 2015). Χρονική περίοδος που συμπίπτει με την περίοδο χαμηλής τουριστικής ζήτησης για την χώρας μας και ουσιαστικά με τον ίδιο τον χειμερινό τουρισμό.

Παρόλο τον μεγάλο αριθμό κυνηγών στην χώρα μας αυτού του είδους ο τουρισμός δεν έχει γνωρίσει άνθηση λόγω των προκαταλήψεων που θέτουν το κυνήγι ως

¹⁰ Τράτσα Μάχη Εφυμερίδα Το βήμα 20 Αυγούστου 2014

κοινωνικά μη αποδεκτό. Οι οικολογικές οργανώσεις εναντιώνονται στην ανάπτυξη μορφής αυτού τουρισμού με το πρόσχημα της προστασίας του περιβάλλοντος και φέροντας σαν παράδειγμα το δυσάρεστο γεγονός της λαθροθηρίας. Πολλές τοπικές αυτοδιοικήσεις προσπαθούν να αποθαρρύνουν αυτή την ενασχόληση στα γεωγραφικά τους όρια. Εθελουφλώνοντας απέναντι στο γεγονός ότι οι κυνηγοί και οι κυνηγόφιλοι αποτελούν από μόνοι τους προασπιστές του φυσικού περιβάλλοντος και ο αριθμός τους είναι ικανός να ευνοήσει την τοπική οικονομία την δύσκολη τουριστικά περίοδο του χειμωνα.

Ο κυνηγητικός τουρισμός συμβάλει στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας ορεινών και παραμεθόριων περιοχών¹¹, ενισχύοντας τον εσωτερικό τουρισμό, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες. Πολλά ξενοδοχεία, εστιατόρια, πρατήρια καυσίμων των περιοχών αυτών οφείλουν την ύπαρξή τους και συντηρούνται σχεδόν αποκλειστικά από τους κυνηγούς. Είναι γεγονός ότι η κυνηγετική δραστηριότητα είναι μεν εποχιακή δραστηριότητα, αλλά ο κάθε κυνηγός δραστηριοποιείται "τουριστικά"¹² (Σκορδάς Κ. 2008) όλο τον χρόνο. Ένα μεγάλο ποσοστό, που κατέχει κυνηγετικό σκύλο, προβαίνει σε εκπαίδευση σκύλων πέραν ασφαλώς της κυνηγετικής περιόδου. Επίσης υπάρχουν εξορμήσεις γνωριμίας με περιοχές κυνηγετικού ενδιαφέροντος ή προετοιμασίας πριν την έναρξη του κυνηγιού. Κατά την άσκηση της θήρας οι κυνηγοί έχουν την ευκαιρία να επισκεφτούν πολλά όμορφα τοπία. Τις περιοχές αυτές, ξανάεπισκέπτονται με τις οικογένειές τους και με τους φίλους τους, και μετά την λήξη της κυνηγετικής περιόδου. Σαν τουριστικό προϊόν ο κυνηγετικός τουρισμός είναι ένα δυνητικό προϊόν, όμως έχει δυνητικούς πελάτες αλλά πραγματικούς και μάλιστα για αυτούς τους πελάτες γνωρίζουμε το όνομά τους, την διεύθυνσή τους, το επάγγελμά τους, την ηλικία και τις προτιμήσεις συμπεριφοράς για το κυνήγι και άλλα βιογραφικά στοιχεία. Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο μετακινούνται περίπου 150.000 κυνηγοί σε όλη τη χώρα, οι οποίοι εκτός από τις κυνηγετικές και τουριστικές δραστηριότητες, χρησιμοποιούν την τουριστική υποδομή και ικανοποιούν τόσο τις κυνηγετικές, όσο και τις τουριστικές τους ανάγκες. Οι ίδιοι υποστηρίζουν ότι εκτός από το κυνήγι αναπτύσσουν και αγροτουριστική δραστηριότητα, αλλά και δραστηριότητες που αφορούν την παρατήρηση της πανίδας

Προς το παρόν ο κυνηγετικός τουρισμός στη χώρα μας είναι εσωτερικός τουρισμός με ελάχιστη συμμετοχή αλλοδαπών κυνηγών. Στο Βαλκανικό χώρο όμως και χάρη στην ανάπτυξη των χωρών της ανατολικής Ευρώπης, τον χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης καθώς και της Ρωσίας η ζήτηση ολοένα και αυξάνεται. Έτσι, έχουν

¹¹ Ιστοσελίδα Kynigos Net <http://www.kynigos.net.gr/>

¹² Κυριάκος Ε. Σκορδάς,, Ανάπτυξη Κυνηγετικού Τουρισμού <http://www.kynigos.net.gr/>

δημιουργηθεί ειδικές ζώνες μέσα σε τουριστικά συγκροτήματα, στις οποίες οι τουρίστες μπορούν να κυνηγήσουν διάφορα είδη ζώων, τα οποία η διοίκηση του συγκροτήματος φροντίζει να αναπληρώνει από τα εκτροφεία που διαθέτουν. Εκτρέφουν δηλαδή διάφορα είδη ζώων και έπειτα τα ελευθερώνουν στις ειδικές ζώνες, προκειμένου να γίνουν θηράματα για τους τουρίστες- κυνηγούς και με αυτόν τον τρόπο οι τελευταίοι να ικανοποιήσουν τις κυνηγετικές τους ανάγκες. Δυστυχώς στην Ελλάδα η εκδήλωση ενδιαφέροντος από ξένους τουρίστες μόνο σε ατομικό επίπεδο χωρίς να υπάρχει κάποια οργανωμένη εκδήλωση από ξένους επιχειρηματίες (tour operators, θηρευτικούς συνδέσμους κ.ο.κ).

2.4 Υποδομές Ορεινού Τουρισμού

Παρόλη την καλή παρουσία της Ελλάδος στη παγκόσμια βιομηχανία του τουρισμού δεν σημαίνει πως το πλεονέκτημα που έχει η χώρα στον τουριστικό τομέα το διαθέτει και για κάθε ειδική μορφή τουρισμού. Η Ελλάδα είναι μια από τις ορεινότερες χώρες της Ευρώπης αφού ο ορεινός πληθυσμός αποτελεί σημαντικό μέρος του συνολικού πληθυσμού. Έτσι διαθέτει όλες τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού κατά την διάρκεια όλου του χρόνου. Σχετικά με τον χειμερινό τουρισμό η Ελλάδα μπορεί να αναπτύξει αυτή την μορφή του τουρισμού κατά την διάρκεια του πρώτου τρίμηνου του έτους (Ιανουάριο – Μάρτιο).

Καταφύγια

Τόσο για την ανάπτυξη του ορειβατικού όσο και του περιπατητικού τουρισμού είναι αναγκαία η ύπαρξη άνετης και ασφαλούς πρόσβασης των ταξιδιωτών στους ορεινούς όγκους, όσο και η ύπαρξη τουριστικών καταλυμάτων, που να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των επισκεπτών και των εργαζομένων σε αυτά, τα οποία θα δένουν με το φυσικό περιβάλλον και θα διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, μαγαζιά, κλπ.

Η υποδομή που χρησιμοποιείται από τον ορειβατικό τουρισμό, είναι τα ορειβατικά καταφύγια που έχουν εγκαταστήσει οι διάφοροι ορειβατικοί σύλλογοι στα βουνά των περιοχών τους, τα οποία φιλοξενούν ορειβάτες. Πολλά από αυτά τα καταφύγια είναι εφοδιασμένα με συντηρημένα τρόφιμα και νερό και με εγκαταστάσεις θέρμανσης (τζάκια) για να μπορούν να ικανοποιούν τις ανάγκες διαμονής και διατροφής των ορειβατών. Σαν καταλύματα του ορειβατικού τουρισμού μπορούν να

χρησιμοποιηθούν ακόμη και τα καταλύματα των ορεινών χωριών, τα μοναστήρια και διάφορα εξερευνημένα σπήλαια.

Όταν το φυσιολατρικό κίνημα άρχισε να αναπτύσσεται στα τέλη του 1920¹³ (Ελληνική Ομοσπονδία Αναρχίσης), τότε άρχισαν να διατυπώνονται οι πρώτες προτάσεις για την κατασκευή ορεινών ξενώνων και καταφυγίων. Μέχρι τότε οι Έλληνες και ξένοι ορειβάτες διανυκτέρευαν το καλοκαίρι σε σπίτια ορεινών οικισμών, ή σε μοναστήρια, ή σε φιλόξενες στρούγκες, ή σε σκηνές, ενώ τους χειμερινούς μήνες ή διανυκτέρευση ήταν αρκετά δύσκολη και προβληματική, λόγω και των ελάχιστων συγκοινωνιακών μέσων, αλλά και της κατάστασης του οδικού δικτύου. Από την αρχή έγινε φανερό στους δημόσιους φορείς που ασχολήθηκαν με το θέμα των καταφυγίων (Ε.Ο.Τ., Υπ. Παιδείας, Υπ. Εθνικής Οικονομίας, Υπ. Στρατιωτικών), ότι με την ίδρυση των ορεινών αυτών ξενώνων θα αναπτυσσόταν ταυτόχρονα τόσο ο ορεινός τουρισμός, όσο και τα διάφορα ορεινά αθλήματα, όπως π.χ. η χιονοδρομία με τη δημιουργία αντίστοιχα χιονοδρομικών κέντρων.

Έτσι, μετά από ενέργειες και χρήματα του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου (Ε.Ο.Σ.) και με χρηματοδοτήσεις από τον Ε.Ο.Τ., το Υπ. Εθνικής Οικονομίας, την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και άλλους φορείς, κτίστηκαν τα πρώτα ορειβατικά καταφύγια στην Ελλάδα, με σκοπό την εξυπηρέτηση των ορειβατών και των χιονοδρόμων, όπως στον Όλυμπο (1930), Παρνασσό (1931), Παναχαϊκό (1931), Χελμό (1932), Οίτη (1932), Ζήρια (1933), Πάρνηθα (1937), Ταΰγετο (1937), Παναχαϊκό (1937), Μιτσικέλι (1937), Όλυμπο (1938), Χορτιάτη (1938), Παγγαίο (1939) και Όσσα (1939).

Τα τελευταία χρόνια με τις διάφορες κοινοτικές επιχορηγήσεις, αλλά και χρήματα από την Ομοσπονδία, τα σωματεία, τις Νομαρχίες και τον Ε.Ο.Τ. έγιναν αρκετές βελτιώσεις και επεκτάσεις σε πάρα πολλά καταφύγια. Το καθεστώς όμως των καταφυγίων, όπως είχε διαμορφωθεί τόσα χρόνια, δημιουργούσε πολλά προβλήματα στους ιδιοκτήτες και διαχειριστές τους, γιατί σε αρκετά καταφύγια δεν υπήρχαν τίτλοι ιδιοκτησίας, ή είχαν γίνει χωρίς πολεοδομικές άδειες, ή λειτουργούσαν χωρίς άδεια λειτουργίας από τον Ε.Ο.Τ., έστω και αν είχαν κτιστεί από αυτόν, ή δεν ήταν καθορισμένα τα όρια του χώρου τους κ.ά.

Έτσι, μετά από συνδυασμένες πολυετείς ενέργειες της Εθνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας και Αναρρίχησης και του Υπ. Ανάπτυξης (Ε.Ο.Τ.), ψηφίστηκε πρόσφατα ο Νόμος 3105/2003 (Φ.Ε.Κ. 29 Α) που στο άρθρο 40 ρυθμίζει όλα αυτά τα θέματα των

¹³ Ελληνική ομοσπονδία Ορειβασίας και Αναρρίχησης . http://www.eooa.gr/?page_id=316

καταφυγίων, και υπογράφηκε η Απόφαση των Υφυπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας αριθ. 2868/2004 (Φ.Ε.Κ. 398 Β) που καθιερώνει το νέο κανονισμό λειτουργίας των καταφυγίων.

Με βάση τον νόμο Περι Καταφυγίων¹⁴ (Νόμος 3105/2003 - Φ.Ε.Κ. 29 Α/10-2-2003)

- Ορειβατικό καταφύγιο ορίζεται η κτιριακή εγκατάσταση με ογδόντα το πολύ κλίνες, σε υψόμετρο πάνω από 900 μέτρα που εξυπηρετεί την πεζοπορία, την ορειβασία και την αναρρίχηση. Τα ορειβατικά καταφύγια είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής.
- Η πρόσβαση προς τα ορειβατικά καταφύγια γίνεται από δημόσια ή δασική οδό, όπου ήδη υπάρχουν, ή κυρίως από ορειβατικά μονοπάτια. Την ευθύνη οροσήμανσης και συντήρησης των μονοπατιών έχουν οι φορείς διαχείρισης των καταφυγίων σε συνεργασία με τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες και την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας - Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.) υπό την εποπτεία του Ε.Ο.Τ.
- Φορέας διαχείρισης του ορειβατικού καταφυγίου μπορεί να είναι σωματεία ορειβατών, πεζοπόρων, αναρριχητών, η Νομαρχιακή και η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Ανάπτυξης καθορίζεται ο φορέας διαχείρισης κάθε ορειβατικού καταφυγίου.
- Η εγκατάσταση και λειτουργία νέων ορειβατικών καταφυγίων είναι επιτρεπτή, εφόσον προβλέπεται σε σχέδια τουριστικής ανάπτυξης, σε σχέδια ανάπτυξης ορεινών περιοχών ή σε σχέδια διαχείρισης δασικών συγκροτημάτων
- Για την εγκατάσταση ή την επέκταση ορειβατικού καταφυγίου απαιτείται :
 - α. επ' αόριστον παραχώρηση κατά χρήση δημόσιας δασικής έκτασης εμβαδού από 4 μέχρι 6 στρέμματα με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας ή άδεια επεμβάσεως εάν πρόκειται για ιδιωτική δασική έκταση,
 - β. άδεια της αρμόδιας Διεύθυνσης Τουρισμού,
 - γ. μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και άδεια οικοδομής.Δεν επιτρέπεται η παραχώρηση ή η άδεια επέμβασης σε προστατευόμενες περιοχές του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986, σε εθνικούς δρυμούς, σε αισθητικά δάση και σε μνημεία της φύσης, εκτός εάν στα σχέδια διαχείρισης αυτών των περιοχών υπάρχει πρόβλεψη για εγκατάσταση και λειτουργία ορειβατικού καταφυγίου.
- Η παραχωρημένη δημόσια δασική έκταση διατηρεί το δασικό της χαρακτήρα και δεν επιτρέπεται η χρήση της για άλλους σκοπούς. Ο ίδιος περιορισμός ισχύει και για τα ορειβατικά καταφύγια επί ιδιωτικών εκτάσεων. Σε περίπτωση εγκατάλειψης ή

¹⁴

Ελληνική ομοσπονδία Ορειβασίας και Αναρρίχησης <http://www.eooa.gr>

αχρηστίας των εγκαταστάσεων αίρεται η παραχώρηση ή η άδεια επεμβάσεως και η παραχωρηθείσα έκταση ανακτά το δασικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς.

- Νομιμοποιούνται όλα τα υφιστάμενα ορειβατικά καταφύγια που δεν έχουν άδεια οικοδομής, εφόσον χρησιμοποιούνται για τους ανωτέρω σκοπούς. Η νομιμοποίηση συντελείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται μετά από διαπιστωτική πράξη του Ε.Ο.Τ. Στην απόφαση νομιμοποίησης περιλαμβάνεται η κατά χρήση παραχωρημένη έκταση (εφόσον αυτή δεν υπάρχει), η τεχνική περιγραφή των εγκαταστάσεων και υποδομών και προσαρτάται το τοπογραφικό διάγραμμα της έκτασης.
- Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών μονοπατιών και ρυθμίζεται κάθε ζήτημα που αφορά τις σχετικές τουριστικές δραστηριότητες.

Τα καταφύγια αποτελούν την κύρια υποδομή διαμονής στον Ελληνικό τουρισμό και λειτουργούν με την εποπτεία της Ομοσπονδίας Ορειβάσις και Χιονοδρομίας, με την εποπτεία των κατά τόπων σωματείων. Είναι χώροι διαμονής κατάλληλα εξοπλισμένοι σε διάφορες υψομετρικές αποστάσεις στις πλαγιές των βουνών. Συγκεκριμένα, στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο βρίσκονται 68 συνολικά καταφύγια, τα οποία είναι αναγνωρισμένα απ' τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ). Τα μισά σχεδόν από αυτά, 30 στον αριθμό βρίσκονται στην Μακεδονία, 2 αντιστοίχως στην Ήπειρο, στην Θράκη και στην Εύβοια, καθώς επίσης 9 στην Στερεά Ελλάδα. Στον νομό Αττικής υπάρχουν 3 μόλις καταφύγια και 7 αντίστοιχα στην Πελοπόννησο και στην Θεσσαλία. Όσον αφορά τα νησιά, μονάχα η Κρήτη διαθέτει καταφύγια, 6 συνολικά, λόγω της γεωγραφικής ιδιομορφίας του συνδυασμού βουνού και θάλασσας.

Η πρόσβαση στα καταφύγια γίνεται είτε μέσα από δασικά μονοπάτια, είτε έως ένα σημείο από το οδικό σύστημα. Τα περισσότερα καταφύγια βρίσκονται μέσα σε δασικές περιοχές, όπου η διάνοιξη δρόμων είναι αδύνατη, ενώ η δημιουργία δασικών δρόμων για την αντιμετώπιση τυχόν πυρκαγιών μπερδεύουν τους ορειβάτες κατά την πορεία τους. Σε μερικά σημεία η σήμανση των μονοπατιών είναι ελλιπής έως και ανύπαρκτη, αλλά και σε συνδυασμό με τα γενικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το οδικό δίκτυο στην Ελλάδα δημιουργούν επιπλέον προβλήματα στην πρόσβαση των καταφυγίων. Μέριμνα για την σωστή οροσήμανση και συντήρηση των ορειβατικών μονοπατιών φέρουν οι φορείς των καταφυγίων, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δασικές

υπηρεσίες, την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβάσις – Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.) και τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.).

Τα καταφύγια αποτελούν μοναδικό τόπο διαμονής των ορεινών τουριστών και θα πρέπει να μπορούν να φιλοξενήσουν μεγάλο αριθμό ατόμων προσφέροντας θέρμανση και διατροφή. Όσον αφορά το φαγητό, τα περισσότερα καταφύγια διαθέτουν κουζίνα κατάλληλα εξοπλισμένη και οργανωμένη. Σε ελάχιστα μόνο καταφύγια υπάρχει πρόχειρη ή και μη οργανωμένη κουζίνα. Σημαντικό ρόλο και βασική ανάγκη είναι αυτή της υδροδότησης, 25 καταφύγια της χώρας, οι οποίες προμηθεύονται νερό από κοντινές πηγές και ποταμιά, ενώ λόγω των καιρικών συνθηκών είναι σημαντικό να παρέχουν θέρμανση. Στα περισσότερα καταφύγια κύρια παροχή θέρμανσης αποτελεί το τζάκι, καθώς επίσης σε κάποια άλλα οι σύμπτες πετρελαίου ή ξύλου. Πολλά από αυτά έχουν την δυνατότητα να παρέχουν και τα δύο, αντίθετα όμως μόνο 15 κεντρική θέρμανση και καλοριφέρ. Παρουσίαση των Καταφυγίων με βάση τον κατάλογο του Ε.Ο.Τ παρουσιάζονται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

2.5 Σχέση Ορεινού Τουρισμού και Οικολογικού Τουρισμού.

Οι ορεινές περιοχές ανά τον κόσμο αποτελούν το δεύτερο δημοφιλέστερο τουριστικό προορισμό μετά τις ακτές και τα νησιά. Αντιστοιχούν στο 15-20% του ετήσιου παγκόσμιου τουρισμού. Η πιο σημαντική εναλλακτική μορφή τουρισμού για τη προστασία του περιβάλλοντος, είναι ο οικοτουρισμός. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των φορέων που σχετίζονται με τον τουρισμό αλλά και των τουριστών έχει καταστήσει σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία τον οικοτουρισμό να είναι ο ταχύτερα εξελισσόμενος τομέας του τουριστικού κλάδου ο οποίος για παράδειγμα το 2004 αυξήθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο 3 φορές περισσότερο από ότι η τουριστική βιομηχανία στο σύνολο της.

Οι ορεινές περιοχές αποτελούν σημαντικούς οικοτουριστικούς προορισμούς. Η σύνδεση μάλιστα των ορεινών περιοχών και του οικοτουρισμού και η αναγνώριση της ομοιότητας των αντικειμενικών στόχων τους, φαίνεται μεταξύ άλλων και στα όσα συζητήθηκαν το έτος 2002, το οποίο είχε ανακηρυχθεί από τα Ηνωμένα Έθνη ταυτόχρονα Διεθνές Έτος Οικοτουρισμού και Διεθνές Έτος των Βουνών. Οι ορεινές περιοχές συχνά εμφανίζουν μοναδικό πολιτισμικό πλούτο, ευπαθή οικονομία, μείωση του πληθυσμού και των παραδοσιακών δραστηριοτήτων και ευαίσθητη βιοποικιλότητα και μπορούν να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά εν μέρει και κατά περίπτωση με την συμβολή του οικοτουρισμού. Οι ορεινοί όγκοι ανήκουν στις λίγες περιοχές του κόσμου οι οποίες προσφέρουν έναν μοναδικό συνδυασμό φυσικής ομορφιάς με την πλούσια

βιοποικιλότητα από τη μία πλευρά και από την άλλη από την ποικιλομορφία ανθρωπίνων πολιτισμών, παραδόσεων, ιστορίας και τρόπων ζωής. “Τροφοδοτούν” τη ζωή στον πλανήτη καθώς αποτελούν “αποθήκες” νερού, τροφής, ενέργειας και πλούσιας βιοποικιλότητας, φυσικών διαθεσίμων και ορυκτού πλούτου. Προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες σε περισσότερο από τον μισό πληθυσμό του πλανήτη, ενώ φιλοξενούν επίσης περίπου το ένα δέκατο του παγκόσμιου πληθυσμού. Αυτά τα ζωτικά για τη ζωή συστήματα πρέπει να διατηρηθούν και οι φυσικοί τους πόροι να διαχειριστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να προστατεύονται παράλληλα και τα ορεινά οικοσυστήματα και ο ορεινός πολιτισμός.

Ο οικότουρισμός όμως επίσης συνεπάγεται και κάποιο ρίσκο (Δόλογλου Ν. 2008). Συνήθως απαιτεί υποδομές μετακίνησης, επικοινωνίας και διαμονής. Καθώς θα μειώνεται με τις υποδομές αυτές η απομόνωση και θα ανοίγονται οι ορεινές κοινωνίες σε νέες ιδέες και μεθόδους παραγωγής, αυτό οδηγεί σε επιτάχυνση κοινωνικών αλλαγών οι οποίες μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τον ορεινό πολιτισμό και ταυτόχρονα να υποβαθμίσουν τα ορεινά φυσικά τοπία. Τα ορεινά οικοσυστήματα είναι πολύ ευαίσθητα. Ο πληθυσμός των ορεινών περιοχών έχει να αντιμετωπίσει αναπτυξιακά προβλήματα που δεν αντιμετωπίζει ο υπόλοιπος κόσμος: φυσική απομόνωση, έλλειψη υποδομών επικοινωνίας και μεταφορών, πολιτική παραμεθοριοποίηση και άγριες συνθήκες κλίματος και περιβάλλοντος.

Στη σύγχρονη Ελλάδα ακόμα, το πλαίσιο θεσμών και όρων που σχετίζονται με τον τουρισμό φέρει τα χαρακτηριστικά του μοντέλου του μαζικού τουρισμού, χωρίς να έχουν διαχωριστεί με σαφήνεια έννοιες και όροι των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Όσο η ασάφεια και τα θεσμικά κενά συνεχίσουν να υπάρχουν, κάθε προσπάθεια ανάπτυξης οικότουρισμού θα είναι μεμονωμένη, χωρίς πλαίσιο και προδιαγραφές, χωρίς δικτύωση, χωρίς συμβουλευτική υποστήριξη, χωρίς νομοθετικό πλαίσιο και μακροχρόνιο σχεδιασμό και θα έγκειται κάθε φορά στην ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση, στην όρεξη και στο μεράκι, του εκάστοτε εμπλεκόμενου με τον οικότουρισμό.

Κεφάλαιο 3: Χιονοδρομικός Τουρισμός

3.1 Ιστορική Αναδρομή και Ορισμός

Ο Χειμερινός τουρισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον Χιονοδρομικό τουρισμό. Χάρη στην ενασχόληση του ανθρώπου με το χιόνι αναπτύχθηκε ο Χειμερινός τουρισμός και οι παράλληλες δραστηριότητες των τουριστών είναι αυτές που δημιούργησαν και τις ειδικές μορφές Χειμερινού Τουρισμού, οι οποίες αναλύθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Χιονοδρομικός Τουρισμός είναι λοιπόν, η μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας η κύρια δραστηριότητα των τουριστών είναι η ενασχόληση με το χιόνι. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η κύρια δραστηριότητα των τουριστών είναι οι χιονοδρομίες αλλά και εδώ μεγάλος αριθμός ταξιδιωτών προς τα χιονοδρομικά κέντρα αποτελούν τα άτομα που απλά θέλουν να κάνουν διακοπές κοντά στο χιόνι, χωρίς απαραίτητα να είναι χιονοδρόμοι. Ο χιονοδρομικός τουρισμός εξελίχθηκε με το πέρασμα του χρόνου σε μια ιδιαίτερα δημοφιλή μορφή τουρισμού, ειδικότερα σε χώρες με μεγάλο αριθμό χιονοπτώσεων κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Η ενασχόληση του ανθρώπου με το χιόνι επιβλήθηκε από την ίδια τη φύση, η οποία ανάγκασε τους κατοίκους των χιονοσκεπών περιοχών και κυρίως των Βορείων χωρών, να κινούνται με διάφορα μέσα για να αντιμετωπίσουν τις καθημερινές τους ανάγκες. Με την πάροδο του χρόνου και στην προσπάθεια να γίνει ταχύτερη η μετακίνησή τους, διαμορφώθηκε το άθλημα των χιονοδρομιών, το οποίο διαδόθηκε και στους κατοίκους άλλων χωρών που διέθεταν χιονοσκεπείς περιοχές.

Οι Σκανδιναβικές χώρες λόγω της γεωγραφικής τους τοποθεσίας, θεωρούνται το λίκνο της χιονοδρομίας. Ωστόσο η χιονοδρομία πρωτοεμφανίστηκε το 1864 στις Ελβετικές Άλπεις, και ειδικότερα στο Saint-Moritz. Αυτό το χειμερινό θέρετρο αποκτά μεταξύ 1884 και 1886 τις πρώτες χιονοδρομικές πίστες. Τα πρώτα ski clubs ιδρύονται το 1896, ενώ το γαλλικό Club-Alpin οργανώνει το 1907 τους πρώτους χιονοδρομικούς αγώνες. Το Chamoniix υποδέχεται το 1924 τους πρώτους χειμερινούς Ολυμπιακούς αγώνες και το 1936 ιδρύεται η πρώτη σχολή σκι στη Valloire και στο Megève δημιουργείται ο πρώτος Σύλλογος Χιονοδρομίας Αλπινισμού (Σ.Χ.Α) από τη βαρόνη του Rothschild (1919-1920). Οι πρώτοι μηχανικοί αναβατήρες (ski-lifts) χρονολογούνται από την δεκαετία του '20 στις γαλλικές Άλπεις, στους Σ.Χ.Α. του Megève, του Saint-Gervais-les-Bains και του Clusaz. Μέχρι και το τέλος του Β' Παγκόσμιου πολέμου το σκι ήταν μια δραστηριότητα αναψυχής αποκλειστικό προνόμιο των ανωτέρων

οικονομικών τάξεων. Όμως με την πάροδο των χρόνων, με τις κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που έλαβαν χώρα γενικότερα στην Ευρώπη και ειδικότερα στον χώρο των Άλπεων (η ενασχόληση με την χιονοδρομία ανέτρεψε τις επικρατούσες στον ορεινό όγκο των Άλπεων κοινωνικές και οικονομικές δομές, των οποίων οι μοναδικές παραγωγικές δραστηριότητες ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία), το άθλημα της χιονοδρομίας, που είναι σε μεγάλο βαθμό μια δραστηριότητα αναψυχής, εκδημοκρατίστηκε και έγινε προσίτο σε όλα τα κοινωνικά στρώματα.

Στις τελευταίες δεκαετίες τα χιονοδρομικά κέντρα πολλαπλασιάστηκαν και ο χιονοδρομικός τουρισμός, όπως και ο τουρισμός των χιονοδρομικών αθλημάτων αποτελούν πλέον μορφή του μαζικού τουρισμού.

3.2 Αθλήματα Χιονοδρομικού Τουρισμού

Με την ενασχόληση όλο και περισσότερων ατόμων με την χιονοδρομία, οι απλές χιονοδρομίες με σκι και οι απλές παγοδρομίες σταμάτησαν να ικανοποιούν τις ανάγκες των χιονοδρόμων. Έτσι με το πέρασμα των χρόνων και με την συνεχή αυξανόμενη ζήτηση των τουριστών και των αθλητών για περισσότερη δράση και περιπέτεια τα αθλήματα της χιονοδρομίας εξελίχθηκαν και αυτά με τη σειρά τους, ενώ διαμορφώθηκαν έτσι ώστε να καλύψουν την ανάγκη για περιπέτεια και δράστη των συμμετεχόντων.

Τα αθλήματα του χιονοδρομικού τουρισμού χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Ειδικότερα το άθλημα κατά το οποίο κάποιος γλιστράει μόνος του ή επιβοηθούμενος πάνω στο χιόνι, λέγεται χιονοδρομία ή σκι επί χιονιού. Ενώ όταν γλιστράει πάνω στον πάγο λέγεται παγοδρομία. Τόσο η χιονοδρομία όσο και η παγοδρομία δημιουργήθηκε από την ανάγκη του ανθρώπου να διασχίσει δύσβατες και χιονισμένες περιοχές ενώ στην προσπάθεια του για ταχύτερη μετακίνηση χρησιμοποίησε σαν πέρασμα τις παγωμένες λίμνες. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας τα σκι και τα παγοπέδιλα καταργήθηκαν σαν μέσα μεταφοράς και πέρασαν στον τομέα της αναψυχής, της άθλησης και της διασκέδασης.

3.2.1 Αθλήματα Χιονοδρομίας

3.2.1.1 Σκι

Ένα χειμερινό δημοφιλές άθλημα είναι το σκι. Σκι είναι ένα μονό ή ένα ζευγάρι ειδικά πέδιλα, από στενόμακρα κομμάτια ξύλου, πλαστικού ή άλλου συνθετικού υλικού με μήκος 1,70-1,80μ. καμπυλωτά στο μπροστινό τους μέρος με πλάτος 15cm και

χρησιμοποιούνται για να γλιστράει ο skier. Τα σκι συνδυάζονται επίσης με τα ειδικά μπαστούνια (buttons) τα οποία ο αθλητής τα χρησιμοποιεί για να πάρει ώθηση σε πλαγιές με χαμηλή κλίση και στο να κρατάει την ισορροπία του όταν κάνει επικίνδυνους ελιγμούς.

Με την χρήση των σκι γίνονται τα παρακάτω αθλήματα :

- **Αλπικό Σκι:** Το Αλπικό σκι είναι άθλημα καταβάσεων σε ειδικά διαμορφωμένες πίστες και αποτελείτε από τέσσερα αγωνίσματα.
- **Σκί κατάβασης,** όπου ο αθλητής πρέπει να διασχίσει μια συγκεκριμένη απόσταση. Νικητής του αθλήματος είναι ο σκιέρ που θα διανύσει την απόσταση με τον μικρότερο χρόνο κατάβασης.
- **Slalom,** είναι επίσης άθλημα κατάβασης πλαγιάς. Εδώ ο αθλητής θα πρέπει να κατέβει την πλαγιά κάνοντας ελιγμούς δεξιά και αριστερά με το σώμα του, στον μικρότερο δυνατό χρόνο.
- **Γιγαντιαίο Slalom,** εδώ ο αθλητής θα πρέπει να κατέβει την πλαγιά περνώντας από συγκεκριμένη διαδρομή, κάνοντας ελιγμούς ανάμεσα σε ειδικά σημεία (σημιαίκια), με την ανάλογη ταχύτητα και χρόνο. Εάν ο αθλητής παραλείψει κάποια σημεία της διαδρομής του αφαιρούνται πόντοι. Νικητής θα στεφθεί ο αθλητής με τους λιγότερους πόντους τιμωρίας και τον μικρότερο χρόνο κατάβασης.
- **Σύνθετο Ski,** όπου το άθλημα είναι συνδυασμός του σκι κατάβασης και του slalom.
- Το **Σκανδιναβικό σκι** ή σκι μεγάλων αποστάσεων (cross country), που γίνεται σε αποστάσεις 5-50 χιλιομέτρων και έχει τα αγωνίσματα 15, 30, 50 χιλιομέτρων για τους άνδρες και 5, 10, 30 χλμ. για τις γυναίκες. Περιλαμβάνει και τις σκυταλοδρομίες των 4X10 χλμ. για τους άνδρες και 4X5 χλμ. για τις γυναίκες. Νικητής στέφεται η ομάδα ή ο αθλητής με τον μικρότερο χρόνο διάσχισης.
- **Σκι με άλματα από εξέδρες** των 70, 90, 120 μέτρων. Εδώ ο αθλητής προσπαθεί να επιδιώξει το μακρύτερο και τεχνικά αρτιότερο άλμα. Σημαντικό ρόλο παίζει το ύψος που θα αποκτήσει ο αθλητής, ο τρόπος προσγείωσης του αθλητή και φυσικά το μήκος του άλματος.
- **Το σκι ελεύθερου στιλ** με τρεις παραλλαγές (acroski, moguls, aerial). Είναι ουσιαστικά σκι επιδείξεων με τους αθλητές κατά την διάρκεια της κατάβασης να επιδίδονται σε ειδικές φιγούρες, άκρως επικίνδυνες για τους μη επαγγελματίες.
- **Το Διάθλο** όπου αποτελείτε από διαδρομή μεγάλης αντοχής (cross country) και την σκοποβολή. Ο αθλητής θα πρέπει να διασχίσει μεγάλη απόσταση όπου ανάμεσα στη διαδρομή θα συναντήσει ειδικούς στόχους τους οποίους θα πρέπει να σταματήσει και να πετύχει. Νικητής του αθλήματος είναι φυσικά ο αθλητής με την

μικρότερη ταχύτητα σε συνδυασμό με τους πόντους που θα πετύχει στην σκοποβολή.

- **Extreme Ski**, είναι η κατάβαση σε απότομες πλαγιές και ενδεχομένως κάτω από επικίνδυνες συνθήκες. Αυτό το άθλημα συναντάτε σε χώρες με μεγάλες χιονοσκέπαστες εκτάσεις και υψηλές κορυφές.

3.2.1.2 Snowboard

Το Snowboard έκανε την εμφάνισή του στα χιονοδρομικά κέντρα την δεκαετία του 1980 όταν ομάδες νεαρών θέλησαν να μεταφέρουν την διασκέδαση του surfing και των πατινιών στα χιονισμένα βουνά και να δώσουν έτσι ένα νέο ρεύμα στην μονότονη χρήση των σκι. Ας σημειωθεί ότι είχε προηγηθεί η πετυχημένη διάδοση του skateboard στους δρόμους των πόλεων στην δεκαετία του 1970. Το Snowboard λοιπόν γίνεται με την χρήση ειδικά κατασκευασμένη σανίδα στην οποία ο αθλητής τοποθετεί και τα δύο του πόδια , ανάλογα με τον αθλητή, μπαίνει πρώτα το δεξί πόδι μπροστά και το αριστερό πίσω. Η κατάβαση της πίστας γίνεται χωρίς την χρήση των ειδικών μπαστουινών και ο αθλητής προσπαθεί να ισορροπήσει πάνω στην σανίδα και να την κατευθύνει με το σώμα και τα πόδια του. Τα αθλήματα του snowboard είναι παρόμοια με αυτά του σκι, ενώ σε αυτή την κατηγορία υπάρχουν περισσότερα αθλήματα επίδειξης έτσι έχουμε τα παρακάτω αθλήματα.

- **Ελεύθερη κατάβαση:** όπου οι αθλητές θα πρέπει σε μικρό χρονικό διάστημα να κατεβούν μια πλαγιά κάνοντας φυσικά τους απαραίτητους ελιγμούς.
- **Slalom:** ο αθλητής κατεβαίνει την ειδικά διαμορφωμένη πλαγιά ακολουθώντας πορεία ελικοειδής.
- **Γιγαντιαίο slalom:** όπου ο αθλητής κατεβαίνει ειδικά διαμορφωμένη πλαγιά προσπαθώντας να περάσει ανάμεσα από τα ειδικά σημεία (σημαιάκια) παραλείποντας όσο το λιγότερο δυνατόν σημεία στο μικρότερο δυνατό χρόνο.
- **Snowboard επιδείξεων**, όπου σε ειδικά διαμορφωμένη πίστα, η οποία αποτελείται από μία κοιλότητα (tubes) μέσα στο χιόνι με τις άκρες τις να υψώνονται, θυμίζει έντονα κοιλότητα άδειου ποταμού, ο αθλητής προσπαθεί να επιτύχει τις περισσότερες δυνατότητες και αρτιότερες τεχνικά φιγούρες επίδειξης. Στόχος του αθλητή είναι να μαζέψει τους περισσότερους πόντους από τους κριτές χάρη στην επιδεξιότητά του.
- **Extreme Snowboard:** όπου όπως και στο extreme ski ο αθλητής κάνει ελεύθερη κατάβαση σε απότομες πλαγιές και επικίνδυνες συνθήκες.

3.2.2 Αθλήματα Ελκηθοδρομίας

Οι ελκηθοδρομίες ξεκίνησαν στις βόρειες περιοχές όπου το έλκηθρο αποτελούσε μέσο μεταφοράς και συναντάτε στις βόρειες παγωμένες χώρες όπου ο χώρος είναι αρκετά μεγάλος για να πραγματοποιηθούν. Το έλκηθρο ήταν ξύλινη κατασκευή την οποία έσερναν ειδικά εκπαιδευμένοι σκύλοι. Η προσπάθεια για την ταχύτερη μεταφορά και τον ανταγωνισμό ανάμεσα στις ντόπιες κοινότητες οδήγησε στην πραγματοποίηση αθλημάτων ταχύτητας. Τα αθλήματα που συναντάμε σε αυτή την κατηγορία είναι :

- **Ανοικτή ελκηθοδρομία**, η οποία γίνεται με την χρήση ελκηθρων συρόμενων από σκύλων και εδώ οι ομάδες καλούνται να καλύψουν συγκεκριμένες αποστάσεις στο μικρότερο χρονικό διάστημα. Λόγο του εξοπλισμού και της μεγάλης έκτασης που χρειάζεται το παρών άθλημα δεν συμμετέχει στους χειμερινούς ολυμπιακούς αγώνες ενώ συναντάτε μόνο σε συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες το επιτρέπει η γεωγραφική τους θέση.
- **Ελκηθοδρομία ταχύτητας** όπου εδώ πλέον η ελκηθοδρομία γίνεται σε συγκεκριμένη πίστα, ειδικά διαμορφωμένη με την συμμετοχή ειδικής κατασκευής ελκηθρου το λεγόμενο Bobslay. Το Bobslay είναι κατασκευασμένο από ελαφριά μέταλλα, από ειδικό ανθεκτικό πλαστικό, αλουμίνιο ή ανθρακωνύματα και μετακινείτε πάνω στο χιόνι με ειδικά ξυράφια παρόμοια με αυτών των παγοπέδινων. Στα bobslay επιβαίνουν από 2 έως 5 αθλητές ανάλογα με την κατηγορία στην οποία θα συμμετάσχουν. Οι αθλητές είναι αυτοί που δίνουν ώθηση στο έλκηθρο, το οποίο θα πρέπει να ισορροπήσουν μέσα στην ειδική πίστα που θυμίζει σωλήνα (tube) και έχουν ως στόχο την μέγιστη δυνατή ταχύτητα και τον λιγότερο δυνατό χρόνο για την ολοκλήρωση της διαδρομής. Θεωρείτε πολύ επικίνδυνο και θεαματικό άθλημα, περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα των ολυμπιακών αγώνων και έχει γνωρίσει μεγάλη ανταπόκριση από το κοινό καθώς δίνει την δυνατότητα να συμμετέχουν και χώρες στις οποίες δεν υπάρχει χιονόπτωση.

3.2.3 Αθλήματα Παγοδρομίας

Αθλήματα παγοδρομίας, είναι τα αθλήματα στα οποία γίνεται χρήση πάγου, όπως στα σκι, έτσι και στην παγοδρομία ο αθλητής χρησιμοποιεί ειδικά πέδιλα από δέρμα τα οποία προσάπτονται πάνω σε ειδικές λάμες, ξυράφια όπως ονομάζονται, για να διασχίσει αποστάσεις πάνω σε πάγο και να μετακινηθεί πάνω του. Αθλήματα παγοδρομίας είναι τα παρακάτω.

- **Χόκευ επι πάγου (Hockey):** ίσως είναι ο βασιλιάς των αθλημάτων παγοδρομίας αφού συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από όλα τα αθλήματα. Το άθλημα αυτό είναι καθαρά ομαδικό, οι ομάδες κινούνται πάνω στον πάγο και με τη χρήση ειδικών μπαστουινών προσπαθούν να κερδίσουν πόντους στοχεύοντας την ειδική μπάλα από σιλικόνη (.....) στο τέρμα των αντιπάλων. Οι κανόνες είναι παρόμοιοι με αυτού του ποδοσφαίρου και του Χόκευ επι χόρτου. Το άθλημα αυτό είναι πολύ δημοφιλείς στις βόρειες χώρες και στις χώρες της κεντρικής ευρώπης σε σημείο τα έσοδα των αγώνων να ξεπερνάν τα έσοδα ποδοσφαιρικών αγώνων.
- **Καλλιτεχνικό Πατινάζ:** Το καλλιτεχνικό πατινάζ είναι άθλημα επιδείξης, οι αθλητές διασχίζοντας τον πάγο παρουσιάζουν τα προγράμματα τους με την χρήση μουσικής και κρίνονται από ειδικούς κριτές για την καλλιτεχνική και τεχνική τους παρουσία. Οι αθλητές διαγωνίζονται στο σύντομο πρόγραμμα το οποίο είναι και το πιο τεχνικό αφού πρέπει να παρουσιάσουν συγκεκριμένα άλματα σε συγκεκριμένη περίοδο και στο ελεύθερο όπου κρίνονται για την καλλιτεχνική τους παρουσία τους σε συνδυασμό με την τεχνική τους. Τα αθλήματα του καλλιτεχνικού πατινάζ χωρίζονται στο ατομικό γυναικών, ατομικό ανδρών, ζευγάρια στον πάγο και στον χορό στον πάγο.
- **Αγώνες ταχύτητας επί πάγου:** οι αθλητές με την χρήση του εξοπλισμού τους διασχίζουν με μεγάλη ταχύτητα τον ειδικά διαμορφωμένο παγωμένο στίβο. Ενώ νικητής θα είναι ο αθλητής, ή η ομάδα των αθλητών που θα διασχίσει την καθορισμένη απόσταση σε μικρό χρονικό διάστημα. Στο άθλημα αυτό υπάρχουν οι ατομικοί αγώνες ταχύτητες και οι σκυταλοδρομίες.

3.3 Χιονοδρομικά κέντρα

Για την ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού βασική προϋπόθεση είναι και η ανάπτυξη των χιονοδρομικών κέντρων. Χιονοδρομικό κέντρο ουσιαστικά είναι η επιχείρηση η οποία προσφέρει στον χιονοδρόμο τουρίστα τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις για το άθλημα της χιονοδρομίας. Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν οριοθετημένους χώρους για το άθλημα της χιονοδρομίας, αναβατήρες , πίστες κατάβασης, χώρους εξυπηρέτησης (parking, εστιατόρια, χώρους πρώτης ανάγκης, ιατρεία). Κύρια ευθύνη της διοίκησης είναι η ορθή και έγκαιρη λειτουργία των αναβατήρων και η ασφαλή προετοιμασία και οριοθέτηση των πιστών καθώς και η επισήμανση των επικίνδυνων σημείων στον χώρο ευθύνης του χιονοδρομικού.

Με λίγα λόγια τα χιονοδρομικά κέντρα είναι τα κέντρα υποστήριξης των χιονοδρομιών και των χιονοδρομικών αθλημάτων, καθώς και κέντρα εξυπηρέτησης

των τουριστών και των αθλητών. Τα χιονοδρομικά κέντρα ποικίλλουν σε μέγεθος. Από τα πιο μικρά, που διαθέτουν τον ελάχιστο απαιτούμενο εξοπλισμό μέχρι και τα μεγάλα χιονοδρομικά τουριστικά θέρετρα, που εξυπηρετούν χιλιάδες χιονοδρόμους και επισκέπτες και έχουν την κατάλληλη υποδομή για τη διεξαγωγή κάθε χιονοδρομικού αθλήματος. Ανάλογα με το μέγεθος του χιονοδρομικού κέντρου είναι και το μέγεθος της γενικής και ειδικής υποδομής του κέντρου.

Η χιονοδρομία είναι σπορ υπαίθριο και απαιτεί ιδιαίτερες περιβαλλοντολογικές συνθήκες με πιο σημαντική την ύπαρξη terrain ή πιστών χιονοδρομίας, που είναι συνήθως υψίπεδα και ελαφριάς κλίσης πλαγιές, σκεπασμένες με στρώμα χιονιού αρκετού πάχους. Οι καιρικές συνθήκες πρέπει να είναι κατάλληλες για τη διατήρηση του χιονιού και κατά κανόνα τέτοιες καιρικές συνθήκες επικρατούν κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Λόγω των απαιτήσεων και του χαρακτήρα της χιονοδρομίας τα χιονοδρομικά κέντρα είναι υπεύθυνα για την προστασία και ασφάλεια των χιονοδρόμων και των επισκεπτών του κέντρου.

3.3.1 Κανόνες Ασφαλείας στα χιονοδρομικά κέντρα.

Η ασφάλεια στα Χιονοδρομικά Κέντρα δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν συνεργαστούν αρμονικά, η τοπική αυτοδιοίκηση, οι αρχές της Διοίκησης του Χιονοδρομικού Κέντρου, οι υπεύθυνοι των αναβατήρων – σκι- λιφτ, οι σχολές, οι δάσκαλοι και οι προπονητές σκι και φυσικά οι χιονοδρόμοι. Με τον όρο χιονοδρομική περιοχή – έκταση, εννοούμε την πίστα, τη χιονοδρομική διαδρομή εκτός πίστας, την περιοχή των εγκατάσεων αναψυχής, τους κοινόχρηστους χώρους και το οδικό δίκτυο.

Ασφάλεια οδικού δικτύου

Όσο αφορά την ασφάλεια του οδικού δικτύου το 90% των οχημάτων που κινούνται τους δρόμους απόσταση 20 χιλιομέτρων από χιονοδρομικό κέντρο έχουν άμεσο ή έμμεσο προορισμό το χιονοδρομικό κέντρο. Η ασφάλεια του ειδικού δικτύου αφορά περισσότερο το κομμάτι του επαρχιακού δρόμου και όχι με το αυτό των εθνικών οδών. Επίσημως το χιονοδρομικό κέντρο δεν είναι υποχρεωμένο για την ασφάλεια του οδικού δικτύου. Ωστόσο είναι υποχρέωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και με την βοήθεια του χιονοδρομικού κέντρου μπορεί να επιτευχθεί αρτιότερη εποπτεία του συστήματος, για τον εκχιονισμό και την ορθή λειτουργία, την έγκαιρη επέμβαση απεγκλωβισμού του οδικού δικτύου και την έγκυρη ενημέρωση των χιονοδρόμων και ταξιδιωτών για την κατάσταση των δρόμων. Στην Ελλάδα αναμφίβολα έχουμε μειωμένα έσοδα των χιονοδρομικών και μη επιλογής από τους χιονοδρόμους τουρίστες ως προορισμό,

λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης από τους οδηγούς για την κατάσταση του οδικού δικτύου και ιδιαίτερα όσον αφορά τον εκχιονισμό των δρόμων και της δυσάρεστης εμπειρίας σε πολλούς επισκέπτες, από έλλειψη οργάνωσης.

Σκεπτόμενος την ασφάλεια του οδικού δικτύου ο Σύλλογος Τουριστικής χιονοδρομίας προτείνει για την πρόσβαση στο χώρο στάθμευσης του χιονοδρομικού να υπάρχουν, όπου αυτό είναι δυνατόν, τουλάχιστον δύο δρόμοι για λόγους ασφάλειας. Ωστε σε περίπτωση πολύωρου εγκλωβισμού του δρόμου θα υπάρχει δεύτερη οδός ασφαλούς αναχώρησης από το χιονοδρομικό, διότι και σε περίπτωση χιονόπτωσης δεν θα μπορέσουν να επέμβουν τα εκχιονιστικά όπως έχει συμβεί σε πολλές περιπτώσεις. Η ανάβαση των χιονοδρόμων ξεκινάει από τις 7:00, οπότε θα πρέπει η κατάσταση του δρόμου να είναι ασφαλής για να μπορέσει να εξυπηρετήσει την διέλευση του κοινού, θα πρέπει να ελέγχεται ο δρόμος για χιονοκάλυψη και παγοποίηση για να γίνονται έγκαιρα οι απαραίτητες ενέργειες για την ασφαλή άφιξη των χιονοδρόμων στα χιονοδρομικά κέντρα. Αυτό σημαίνει ότι ενέργειες για το επιθυμητό αποτέλεσμα (δηλαδή την ασφαλή μεταφορά των επισκεπτών του χιονοδρομικού κέντρου σε αυτό) θα πρέπει να ξεκινούν πριν τις 6:00. Η εποπτεία του οδικού δικτύου θα πρέπει, ανάλογα και με τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, να γίνεται καθ' όλη την διάρκεια παραμονής των επισκεπτών στο χιονοδρομικό, για την ασφαλή άφιξη και αναχώρηση των επισκεπτών.

Απαραίτητη είναι η τοποθέτηση εμφανών πινακίδων, στα σημεία εξόδου από την εθνική οδό σε κάθε κόμβο που οδηγεί σε χιονοδρομικό και στα χωριά πριν την αρχή της ανάβασης προς τα χιονοδρομικά, οι οποίες να ενημερώνουν για την κατάσταση των δρόμων. Τοποθέτηση πινακίδων με σχεδιάγραμμα του δρόμου και την επισήμανση των επικίνδυνων σημείων των δρόμων (κατολισθήσεις, ενδεχόμενη παγοποίηση). Δημιουργία χώρων στάθμευσης για τοποθέτηση αντιολισθητικών αλυσίδων και χώρους προσωρινής (υποχρεωτικής) προσωρινής στάσης των λεωφορείων και φορτηγών σε ώρες αιχμής για την αποσυμφόρηση του δρόμου εάν αυτό απαιτείται. Επίσης απαραίτητος είναι ο συνεχής εκχιονισμός του δρόμου η ολοήμερη κάλυψη, όταν οι συνθήκες το απαιτούν, με εκχιονιστικά, ακόμα και όταν είναι ανοιχτό το χιονοδρομικό ώστε να διευκολυνθεί η κάθοδος το απόγευμα. Ο σύλλογος τουριστικής χιονοδρομίας έχει γνωστοποιήσει αίτημα στο οποίο ζητά να γίνεται εκτίμηση κατάστασης δρόμου από νωρίς το πρωί. Εκτίμηση, η οποία θα πρέπει να επαναλαμβάνετε ανά μισή ώρα και να γίνει σήμανση των σημείων που είναι επικίνδυνα για τους οδηγούς και των σημείων όπου πρέπει να τοποθετήσουν όσοι δεν έχουν χιονολάστιχα, τετρακίνηση και λάστιχα χειμώνα τις απαραίτητες αλυσίδες. Το σημείο αυτό να ελέγχεται ανά μισή ώρα και σε κάθε περίπτωση να είναι σημείο που δεν

παρεμποδίζετε η κυκλοφορία.

Ασφάλεια Πιστών

Τα χιονοδρομικά επισήμως είναι υπεύθυνα:

- Για την χάραξη, το στρώσιμο και την προστασία των πιστών.
- Για την λειτουργία των αναβατήρων (lifts).
- Για την οργάνωση μιας μόνιμης υπηρεσίας διάσωσης πάνω στις πίστες καθώς και για τις πρώτες βοήθειες προς τους πληγωμένους.
- Για την ενημέρωση των χιονοδρόμων σχετικά με τις χαράξεις, τις δυσκολίες των διαφόρων πιστών ή διαδρομών, τον προβλεπόμενο καιρό και τον κίνδυνο χιονοστιβάδων

Αναλυτικότερα:

- Οι στρωμένες πίστες χαρακτηρίζονται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας τους σε πράσινες, μπλε, κόκκινες και μαύρες.
- Πάνω στις πατημένες πίστες ισχύει ένα δίκαιο ασφάλειας το οποίο είναι θεσμοθετημένο από τη νομοθεσία κάθε κράτους.
- Οι πίστες δεν πρέπει να είναι χαραγμένες σε ζώνες με κίνδυνο χιονοστιβάδων.
- Πρέπει να είναι αναλόγως "ανοιχτές" ή "κλειστές" κάθε μέρα.
- Δεν πρέπει να υπάρχουν ειδικοί αντικειμενικοί κίνδυνοι και αφύσικα εμπόδια στις πίστες, όχι μόνο καθ' όλο το μήκος τους αλλά, και στις παραπλήσιες περιοχές.
- Η υπηρεσία διάσωσης πρέπει να επαγρυπνεί συνεχώς κατά τη διάρκεια της ημέρας από το άνοιγμα μέχρι το κλείσιμο της πίστας.
- Ο χιονοδρόμος έχει δικαίωμα να απολαύσει την ίδια ασφάλεια ακόμη και σε περίπτωση που για κάποιο λόγο το Κέντρο ανοίξει μια πίστα που δεν είναι στρωμένη (πατημένη).

Σηματοδότηση πιστών:

- Μια χιονοδρομική διαδρομή δεν πρέπει να σηματοδοτείται σε μια κατεύθυνση ή περιοχή με αφύσικους κινδύνους για το χιονοδρόμο.
- Η σηματοδότηση πρέπει να επαναλαμβάνεται μέχρι το τέλος της κατάβασης.
- Οι κίνδυνοι χιονοστιβάδων θα πρέπει να αναφέρονται κάπου στο Χιονοδρομικά Κέντρο όπως επίσης και στον τόπο εκκίνησης των αναβατήρων και σκι - λιφτ που οδηγούν στην αφετηρία των διαδρομών.
- Ακόμη, οι διαδρομές θα πρέπει να είναι κλεισμένες εμφανώς με μπάρες ή δίχτυα.
- Αν και οι διαδρομές δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας που παρουσιάζουν, οι δυσκολίες που ξεπερνούν τις δυνατότητες ενός μέσου

χιονοδρόμου πρέπει να αναφέρονται στα ενημερωτικά φυλλάδια του Χιονοδρομικού Κέντρου.

- Η διαδρομή που έχει χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερα δύσκολη διατρέχεται με αποκλειστική και μόνον ευθύνη του χιονοδρόμου που τη χρησιμοποιεί ή του δασκάλου - προπονητή του.

Η εκτίμηση της κατάστασης των πιστών πρέπει να είναι συνεχείς και να ανανεώνονται οι προειδοποιήσεις προς τους χιονοδρόμους, στις βάσεις των αναβατήρων αλλά και μέσα στις πίστες με σήμανση για την κατάστασή τους. Συχνά ατυχήματα συμβαίνουν επειδή σε μια πίστα εμφανίστηκαν πέτρες και πολλές φορές το χιονοδρομικό το επισημαίνει μετά το ατύχημα. Στην Ευρώπη υπάρχει έλεγχος πιστών κατά τη διάρκεια της ημέρας και άμεση σήμανση των σημείων που πίστα γίνεται επικίνδυνη. Θα πρέπει να γίνεται αναγνώριση όλων των πιστών και εκτίμηση της κατάστασής τους πριν δοθούν σε χιονοδρόμους. Σε περίπτωση μη άρτιας προετοιμασμένης πίστας καθώς και πίστας με πέτρες, πρέπει να υπάρχει άμεση, ξεκάθαρη και εκτεταμένη ενημέρωση των χιονοδρόμων κατά τη διάρκεια έκδοσης της κάρτας τους, στις βάσεις των αναβατήρων και στην αρχή κάθε πίστας με ηχητικά και οπτικά μέσα, αλλά και προφανώς στα επικίνδυνα σημεία με σήμανση μέσα στις πίστες. Τα πιο πολλά ατυχήματα έχουν συμβεί λόγω πίστας που χιονοδρόμος μέτριας ικανότητας έχει κατέβει στο παρελθόν με επιτυχία, αλλά δεν ήταν σε καλή κατάσταση για κάποιον λόγο καθιστώντας την πίστα σαφώς μεγαλύτερης δυσκολίας

Σημαντική παράμετρος ατυχημάτων, επίσης, είναι η παρουσία ελκθήρων, ζώων, snowmobile και το συχνότερο ανθρώπων μέσα σε πίστες χιονοδρομίας. Σε κανένα χιονοδρομικό του εξωτερικού δεν επιτρέπεται η παρουσία στις πίστες των παραπάνω και τα σημεία που επιτρέπεται είναι σημεία σημειωμένα για τους χιονοδρόμους, ως σημεία χαμηλής ταχύτητας. Πολλά ατυχήματα έχουν συμβεί στα Ελληνικά χιονοδρομικά που θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί.

Η κατάλληλη και συνεχή πληροφόρηση των χιονοδρόμων είναι σημαντική. Πληροφορίες για τους χιονοδρόμους δίνονται από τα ενημερωτικά φυλλάδια του Κέντρου στα οποια πίστες παρουσιάζονται με συνεχή γραμμή και σε χρώμα που αντιστοιχεί στο βαθμό δυσκολίας της πίστας. Οι διάδρομοι εμφανίζονται με διακεκομμένη γραμμή που την αποτελούν τελείες ή με συνεχή γραμμή χρώματος κίτρινου ή πορτοκαλί. Οι σχολές χιονοδρομίας, οι δάσκαλοι και οι οδηγοί του σκι πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλά την τεχνική του αθλήματος και τους κανόνες συμπεριφοράς του σκιέρ ώστε να μάθουν στους χιονοδρόμους την τέχνη να κάνουν σκι με ασφάλεια.

Οι σχολές είναι υπεύθυνες για τη σωστή κατάταξη των μαθημάτων στις διάφορες τάξεις. Οι σχολές, οι δάσκαλοι και οι οδηγοί του σκι δεν πρέπει ποτέ να προτρέπουν τους μαθητές να δοκιμάζουν δυσκολίες δυσανάλογες με τις ικανότητες τους ιδίως σε συνάρτηση με την ποιότητα του χιονιού και την κατάσταση του καιρού.

Οι διαδρομές εκτός των χιονοδρομικών κέντρων δηλαδή εκτός της πίστας που έχει καθοριστεί πραγματοποιείται με αποκλειστική ευθύνη των ίδιων των χιονοδρόμων, των δασκαλών ή των οδηγών. Εξαιρώντας την περίπτωση λαθών που δημιουργεί ένας τρίτος, οι χιονοδρόμοι κάνουν σκι με προσωπική τους ευθύνη. Τα χιονοδρομικά κέντρα έχουν καθήκον να ενημερώνουν τους χιονοδρόμους αυτούς σχετικά με το μετεωρολογικά δελτία και φυσικά για τους κινδύνους των χιονοστιβάδων και δεν θα πρέπει να ενθαρρύνει τους χιονοδρόμους να χρησιμοποιούν αυτές τις διαδρομές.

Αναβατήρες

Σημαντικό ρόλο στην σωστή λειτουργία ενός χιονοδρομικού κέντρου έχουν και οι αναβατήρες αφού με αυτούς μεταφέρονται οι χιονοδρόμοι στις πίστες και αποτελούν από μόνοι τους παράγοντα επίσκεψης σε ένα χιονοδρομικό κέντρο. Γι' αυτό θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί ότι μπορούν να λειτουργήσουν με ασφάλεια και σε περίπτωση προβλήματος να γίνουν έγκαιρα οι απαραίτητες ενέργειες για την αποκατάσταση τους. Ανάλογα με τις αναμενόμενες καιρικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την ορθή και έγκυρη λειτουργία των αναβατήρων από τη προηγούμενη μέρα. Αυτό σημαίνει ότι με το κλείσιμο λειτουργίας θα πρέπει να γίνεται έλεγχος των αναβατήρων και προετοιμασίας τους για την επόμενη μέρα και ανάλογα των καιρικών συνθηκών που επικρατούν και αναμένονται κατά τις βραδινές ώρες, να λαμβάνονται τέτοια μέτρα ώστε να επιτραπεί η λειτουργία τους την επόμενη ημέρα με ασφάλεια. Οι μηχανικοί αναβατήρες ανήκουν σε δύο κατηγορίες, στις εναέριες καμπίνες και τα τελεφερίκ και στους εναέριους αναβατήρες και τα συρόμενα λιφτ.

Στις εναέριες καμπίνες και τελεφερίκ ο επιβάτης αυτών των μέσων επειδή δεν συντελεί κανένα έργο για τη μεταφορά του, δεν φέρει καμία ευθύνη σε περίπτωση ατυχήματος. Ευθύνεται όμως αυτός που εκμεταλλεύεται το μέσο και οφείλει να εξασφαλίσει για τον επιβάτη ασφαλή μεταφορά από την αφετηρία μέχρι τον τερματισμό. Οι εναέριοι αναβατήρες και τα συρόμενα λιφτ υπόκεινται σε εθνικά, νομικά και διοικητικά μέτρα και ο υπεύθυνος για τη λειτουργία τους πρέπει να εξασφαλίζει:

- Καλή λειτουργία των μηχανών με τη φροντίδα εκπαιδευμένου και επαρκούς προσωπικού.

- Σωστή διεύθυνση και συντήρηση των περιοχών αφετηρίας και του τερματισμού των λικτ, με σηματοδότηση που να προειδοποιεί για τυχόν δυσκολίες του εδάφους.

- Τη διεύθυνση και την πιθανή προστασία της ουράς που θα σχηματίζουν οι χιονοδρόμοι όταν περιμένουν το λικτ.

- Την καλή διατήρηση του διαδρόμου κατάβασης.

- Την προστασία του διαδρόμου σε επικίνδυνες περιοχές και την παροχή βοήθειας στο χιονοδρόμο, που συναντά δυσκολίες, ώστε να αποφευχθεί η πτώση του και να κατεβεί ακίνδυνα και με ασφάλεια.

- Την παρακολούθηση του διαδρόμου ανάβασης, ώστε να προληφθεί, να αποφευχθεί ή να περιοριστεί τυχόν κίνδυνος με άμεση παρέμβαση.

- Την παροχή βοήθειας σε περίπτωση φανερής δυσκολίας του χιονοδρόμου ή μετά από παράκληση του και προπαντός την παροχή βοήθειας στα παιδιά.

- Τη σηματοδότηση του τρόπου χρησιμοποίησης του λικτ με ειδικές περιγραφικές εικόνες.

3.4 Κανόνες για τους χιονοδρόμους

Το σκι, όπως όλα τα αθλήματα, περικλείει κινδύνους υπεύθυνοι για την ασφάλεια τους είναι και οι ίδιοι οι χιονοδρόμοι. Για την αποφυγή ατυχημάτων κατά την άθληση τους η Διεθνή Ομοσπονδία έχει θεσπίσει κανόνες συμπεριφοράς οι οποίοι περιλαμβάνονται σε όλα τα φυλλάδια πληροφοριών των χιονοδρομικών κέντρων. Σε ορισμένα χιονοδρομικά κέντρα αναιρούνται άμεσα οι κάρτες για τους αναβατήρες σε όποιον κρίνουν ότι κινείτε θέτει σε κίνδυνο τον εαυτό και τους υπόλοιπους χιονοδρόμους. Αυτός που προκαλεί ατύχημα παραβλέποντας τους κανόνες μπορεί να θεωρηθεί ένοχος έναντι του ποινικού ή αστικού δικαίου. Με βάση τη Διεθνή Ομοσπονδία οι κανόνες που ισχύουν για τους χιονοδρόμους είναι οι παρακάτω:

- **Σεβασμός προς τον άλλον.**

Κάθε χιονοδρόμος πρέπει να συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μη θέσει σε κίνδυνο άλλο χιονοδρόμο ή να του προκαλέσει ατύχημα. Ο χιονοδρόμος είναι υπεύθυνος όχι μόνο για την απρεπή του συμπεριφορά, αλλά επίσης και για τυχόν κακοδιατηρημένο εξοπλισμό του ακόμη και να είναι προηγμένης τεχνολογίας.

- **Έλεγχος ταχύτητας και συμπεριφοράς.**

Κάθε χιονοδρόμος πρέπει να κάνει σκι έχοντας πρώτα ελέγξει τα σκι του. Πρέπει να εναρμονίσει την ταχύτητά του και τον τρόπο που κάνει σκι, ανάλογα με την προσωπική του δυνατότητα, τις δυσκολίες του εδάφους, την κατάσταση του χιονιού και του καιρού κι ακόμα να λαμβάνει υπόψη του τον αριθμό των χιονοδρόμων που βρίσκονται στην πίστα.

- **Έλεγχος της κατεύθυνσης.**

Ο χιονοδρόμος που βρίσκεται στο πάνω μέρος της πίστας έχει τη δυνατότητα, λόγω της θέσης του, να διαλέξει την πορεία του. Έτσι πρέπει να επιλέξει μια κατεύθυνση η οποία δε βάζει σε κίνδυνο το χιονοδρόμο στο πιο χαμηλό μέρος της πίστας.

Το σκι είναι ένα άθλημα ελεύθερων ελιγμών και ο καθένας μπορεί να πάει όπου θέλει, αρκεί βέβαια, να σέβεται τους κανόνες συμπεριφοράς του χιονοδρόμου. Πρέπει ακόμα να έχει συναίσθηση των δυνατοτήτων του και να παίρνει υπόψη τις απρόοπτες συνθήκες του βουνού. Η προτεραιότητα ανήκει πάντα στο χιονοδρόμο που βρίσκεται μπροστά. Αυτός που ακολουθεί οφείλει να κρατά αρκετή απόσταση για να δώσει τη δυνατότητα στο χιονοδρόμο που προηγείται να μπορέσει να στρίψει από όποια πλευρά επιθυμεί.

- **Κράτημα αποστάσεων στο προσπέρασμα.**

Το προσπέρασμα μπορεί να γίνει από την πάνω ή την κάτω μεριά της πίστας, από δεξιά ή αριστερά, αλλά πάντοτε σε μεγάλη απόσταση ώστε ο χιονοδρόμος που προσπερνάμε να μπορεί να κάνει ελεύθερα οποιονδήποτε ελιγμό χωρίς να υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης. Ο χιονοδρόμος που προσπερνά κάποιον άλλο, είναι ολοκληρωτικά υπεύθυνος για τον τρόπο προσπέρασης, ώστε να μη του δημιουργήσει καμιά δυσκολία. Η ευθύνη τον βαρύνει μέχρι να ολοκληρωθεί η προσπέραση. Ο κανόνας αυτός ισχύει και στην περίπτωση που προσπερνάμε χιονοδρόμο, ενώ βρίσκεται σε στάση.

- **Προσοχή στην είσοδο και κατά την εκκίνηση σε πίστα κατάβασης.**

Κάθε χιονοδρόμος που εισέρχεται σε πίστα κατάβασης ή ξεκινά από στάση, πρέπει να βεβαιωθεί ότι μπορεί να κινηθεί χωρίς να θέσει σε κίνδυνο τον εαυτό του ή κάποιον άλλον. Έτσι πρέπει να ελέγξει προσεκτικά και το πάνω και το κάτω μέρος της πίστας. Η πείρα έχει αποδείξει ότι η είσοδος σε πίστα ή η εκκίνηση μετά από στάση, μπορεί να προκαλέσει σοβαρό ατύχημα. Όταν λοιπόν ένας χιονοδρόμος βρίσκεται σ' αυτήν τη θέση είναι εντελώς απαραίτητο να μπει στην πίστα με προσοχή, για να μην προκαλέσει κώλυμα ή κίνδυνο στον εαυτό του και στους άλλους. Φυσικά, όταν ο χιονοδρόμος βρεθεί σε κίνηση έστω και με χαμηλή ταχύτητα απολαμβάνει ξανά το προνόμιο του τρίτου κανόνα σε σχέση με τους ταχύτερους χιονοδρόμους που έρχονται από ψηλά ή από πίσω.

- **Αποφυγή αναίτιας στάσης.**

Κάθε χιονοδρόμος πρέπει να αποφεύγει να σταματά χωρίς λόγο στις πίστες, σε περάσματα στενά ή χωρίς ορατότητα. Σε περίπτωση πτώσης ο χιονοδρόμος πρέπει να ελευθερώνει την πίστα όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Με εξαίρεση τις

φαρδιές πίστες, η στάση πρέπει να πραγματοποιείται στην άκρη της πίστας. Μια στάση σε στενό πέρασμα ή χωρίς ορατότητα στην επάνω μεριά της πίστας είναι ασυγχώρητη.

- **Η ανάβαση / κατάβαση χωρίς σκι γίνεται μόνο από την άκρη της πίστας.**

Ο χιονοδρόμος που ανεβαίνει ή κατεβαίνει την πίστα χωρίς να φοράει σκι, πρέπει να χρησιμοποιεί πάντα την άκρη της πίστας.

Κάθε κίνηση αντίθετη προς τη γενική κατεύθυνση δημιουργεί απρόοπτα εμπόδια στους χιονοδρόμους. Ειδικά οι πατημασιές στο χιόνι χαλούν την πίστα και μπορούν να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους.

- **Σεβασμός στη σηματοδότηση και τα διάφορα σήματα.**

Κάθε χιονοδρόμος πρέπει να δείχνει ιδιαίτερη προσοχή στη σηματοδότηση και τα διάφορα σήματα. Ο βαθμός δυσκολίας μιας πίστας ξεχωρίζει από τα χρώματα. Η μαύρη είναι η πιο δύσκολη. Ο χιονοδρόμος είναι ελεύθερος να διαλέξει οποιαδήποτε πίστα επιθυμεί. Βέβαια, οι πίστες είναι φραγμένες και έχουν σήματα ώστε να αποφεύγονται οι κίνδυνοι. Όντας προς το συμφέρον των χιονοδρόμων, ο σεβασμός προς τη σηματοδότηση είναι απολύτως επιβεβλημένος.

- **Παροχή βοήθειας σε χιονοδρόμο που κινδυνεύει.**

Σε περίπτωση ατυχήματος κάθε χιονοδρόμος οφείλει να προσφέρει τη βοήθειά του. Η βοήθεια στο χιονοδρόμο που βρίσκεται σε κίνδυνο, αν δεν είναι υποχρέωση νομικής φύσεως, είναι τουλάχιστον αθλητικής και όχι μόνο ηθικής. Αυτή συνιστάται στο να προσφέρει κανείς τις πρώτες βοήθειες, να ειδοποιήσει την υπηρεσία ασφαλείας και να προστατέψει το μέρος που συνέβη το ατύχημα.

- **Ανταλλαγή στοιχείων μετά το ατύχημα.**

Κάθε χιονοδρόμος και μάρτυρας ατυχήματος, είτε έχει ευθύνη για το ατύχημα είτε όχι, πρέπει να ανταλλάσσει ονόματα και διευθύνσεις αμέσως μετά το συμβάν.

3.5 Αγορά Χιονοδρομικού Τουρισμού

Διεθνώς εκτιμάται ότι υπάρχουν 67-70 εκατομμύρια σκιέρ από τους οποίους 25-30 εκατ. στην Ευρώπη. Το μέγεθος της αγοράς του χιονοδρομικού τουρισμού διαφέρει από χώρα σε χώρα. Σε χώρες της Βόρειας Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής, στις οποίες μεγάλες περιοχές είναι χιονοσκεπείς κατά τη μεγαλύτερη διάρκεια του χρόνου, υπάρχει μακράιωνη παράδοση χιονοδρομιών και οι κάτοικοί τους είναι εξοικειωμένοι με το αντίστοιχο άθλημα.

Οι τουρίστες αυτής της κατηγορίας αφιερώνουν τα Σαββατοκύριακά τους, αλλά και μέρος των κυριών διακοπών τους, όπως γιορτές και αργίες. Οι τουρίστες αυτοί προέρχονται από τάξεις μεσαίας ή και μεγάλης οικονομικής επιφάνειας και είναι

διατεθειμένοι να ταξιδέψουν και να ξεοδέψουν όσα χρήματα χρειαστεί, ώστε να βρουν τις κατάλληλες καιρικές συνθήκες. Έτσι παρόλο που ο χιονοδρομικός τουρισμός είναι προσβάσιμος σε όλα τα οικονομικά στρώματα, παρατηρείτε ότι οι τουρίστες που μετακινούνται περισσότερο ανήκουν σε τάξεις μεγάλης οικονομικής επιφάνειας.

Έχει υπολογιστεί ότι από τους επισκέπτες ενός χιονοδρομικού κέντρου, μόνο το 1/3 επιδιώκεται στις χιονοδρομίες, ενώ τα 2/3 ή αγοράζουν τα υπόλοιπα προϊόντα εκτός των χιονοδρομικών ή απλώς το επισκέπτονται. Έτσι έχουμε μια εισροή εσόδων όχι μόνο από την χρήση των χιονοδρομικών κέντρων σας χώρους άθλησης, αλλά και από των παράλληλων δραστηριοτήτων αναψυχής και παραχείμασης.

Στην Ελλάδα οι τακτικοί σκιέρ υπολογίζονται στις 90.000. Στη χώρα μας ο τουρισμός χειμερινών σπορ είναι υποτονικός και κάθε χειμώνα χάνονται πάνω από 150.000 τουρίστες προς όφελος των ανταγωνιστριών χωρών. Οι ανταγωνίστηκες αυτές χώρες προσφέρουν καλύτερες εγκαταστάσεις για χειμερινά σπορ και κυρίως περισσότερη χιονόπτωση. Έτσι παραδοσιακοί προορισμοί για τους Έλληνες σκιερ είναι οι κοντινές χώρες των Άλπεων όπως η Ελβετία, η Αυστρία, βόρειος Ιταλία κ.ο.κ. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα κερδίζουν έδαφος κοντινοί προορισμοί όπως η Σερβία και η Βουλγαρία. Χώρες οι οποίες προσφέρουν οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα και είναι αρκετά κοντά στον Ελλαδικό χώρο ώστε ο ταξιδιώτης να επιλέξει το δικό του μεταφορικό μέσο για να τα επισκεφθεί.

Όσον αφορά τους τουρίστες του χιονοδρομικού τουρισμού είναι άνθρωποι νεαρής ή μέσης ηλικίας, κυρίως εύποροι, ξεοδεύουν τρεις φορές περισσότερα από όσα ξεοδεύει ένας μέσος τουρίστας του μαζικού τουρισμού και όσους από αυτούς κάνουν χιονοδρομίες ξεοδεύουν πολύ περισσότερα. Μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε ότι η περαιτέρω ανάπτυξη του χιονοδρομικού τουρισμού στην Ελλάδα μπορεί να αποφέρει έσοδα αντίστοιχα με αυτού του μαζικού τουρισμού και να καταργήσει τον εποχικότητα που χαρακτηρίζει τον Ελληνικό τουρισμό. Ωστόσο βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του εγχώριου χιονοδρομικού τουρισμού είναι η ανάπτυξη των χιονοδρομικών κέντρων και εγκαταστάσεων σε ίσο επίπεδο ή και μεγαλύτερο από αυτών των κοντινότερων ανταγωνιστικών χωρών.

3.6 Υφιστάμενη Κατάσταση

3.6.1 Ο τουρισμός στην Ελλάδα γενικά

Η Ελλάδα λόγω της ιστορίας της, της γεωγραφικής της θέσης, ως μη ξεχνάμε πως η Ελλάδα έχει μέσα στα όρια της επικράτειας της πάνω από 3.000 νησιά και νησιωτικά συμπλέγματα και περίπου 30.000 παραλίες διασκορπισμένες σε μια ακτογραμμή 15.000 χιλιομέτρων (Ρομπι και Lavery 1993) και της κλιματικής της κατάστασης έχει γίνει κύριος προορισμός για τον Θερινό – Καλοκαιρινό τουρισμό. Θα μπορούσε εύστοχα να δηλώσουμε πως βασιλιάς του τουρισμού στην Ελλάδα είναι ο θερινός τουρισμός. Με μια γρήγορη ματιά στις αφίξεις των τουριστών στην Ελλάδα βλέπουμε μεγαλύτερη συγκέντρωση στους θερινούς μήνες, ενώ τους χειμερινούς μήνες υπάρχει μικρότερη προσέλευση.

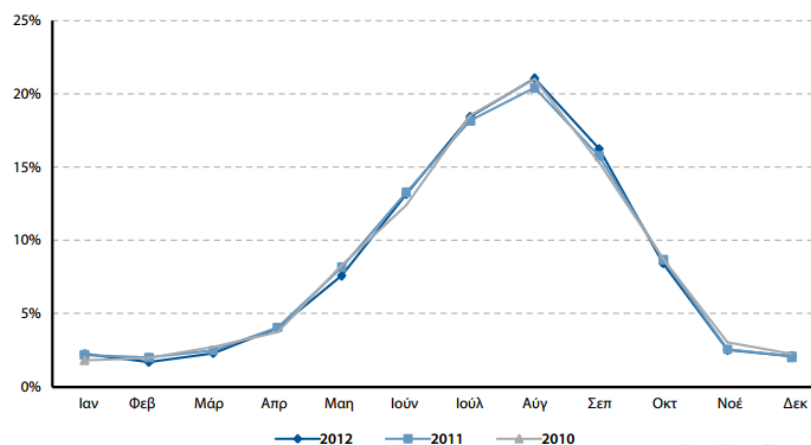
Πίνακας 3.1: Αφίξεις Τουριστών στην Ελλάδα 2000-2012

Μήνας	Month	2000*	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	2006*	2007*	2008**	2009**	2010**	2011**	2012**
Ιανουάριος	January	188.150	224.410	247.770	207.757	229.314	283.869	266.516	290.061	391.160	324.103	274.952	362.517	352.320
Φεβρουάριος	February	175.772	236.101	257.950	251.940	286.501	259.000	245.281	266.950	384.736	315.373	296.529	333.197	266.067
Μάρτιος	March	324.311	272.275	369.850	327.036	380.700	516.227	500.388	544.594	466.241	395.706	408.930	412.673	360.172
Απρίλιος	April	690.708	664.492	605.129	663.340	671.408	627.721	660.955	719.346	691.043	681.512	563.415	669.391	625.838
Μάιος	May	1.385.130	1.512.524	1.446.311	1.379.333	1.464.279	1.515.332	1.672.127	1.819.849	1.463.233	1.311.205	1.247.893	1.342.966	1.179.714
Ιούνιος	June	1.715.630	1.847.516	1.725.469	1.784.624	1.606.433	1.768.603	2.020.468	2.198.964	2.089.184	1.892.282	1.863.445	2.183.411	2.043.693
Ιούλιος	July	2.306.074	2.439.780	2.242.035	2.326.378	2.127.106	2.460.863	2.643.074	2.876.573	2.617.998	2.512.378	2.783.843	2.984.058	2.863.095
Αύγουστος	August	2.211.999	2.321.745	2.247.831	2.246.909	2.046.039	2.160.149	2.302.621	2.506.043	3.171.274	3.003.760	3.155.878	3.352.934	3.269.203
Σεπτέμβριος	September	1.818.370	1.918.300	1.828.339	1.731.465	1.586.682	1.762.510	1.957.075	2.129.970	2.347.161	2.268.673	2.298.412	2.588.707	2.522.888
Οκτώβριος	October	1.008.830	971.582	972.743	939.041	822.881	929.538	1.054.087	1.147.209	1.424.529	1.345.592	1.316.460	1.428.961	1.310.986
Νοέμβριος	November	305.744	300.529	278.858	294.870	246.614	288.614	360.324	392.157	488.956	451.966	458.142	423.107	392.800
Δεκέμβριος	December	247.566	309.948	334.208	315.717	267.599	329.621	310.455	337.882	403.290	411.984	339.591	345.325	330.846
Σύνολο	Total	12.378.282	13.019.202	12.556.494	12.468.411	11.735.556	12.902.048	13.993.371	15.229.598	15.938.805	14.914.534	15.007.490	16.427.247	15.517.622

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος

Όπως είναι εμφανές στο παραπάνω πίνακα η τουριστική κίνηση στην Ελλάδα είναι έντονα εποχική. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2012, το 68,9% των ταξιδιών αλλοδαπών τουριστών πραγματοποιείται στο διάστημα Ιουνίου - Σεπτεμβρίου. Οι αφίξεις στο εξάμηνο Μαΐου - Οκτωβρίου ανέρχονται στο 85% του συνόλου. Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα, η μηνιαία κατανομή των αφίξεων δεν διαφοροποιείται αισθητά από χρόνο σε χρόνο. Η αιχμή των αφίξεων σημειώνεται παραδοσιακά τον Αύγουστο, κατά τον οποίο πραγματοποιείται το 20% περίπου των ετήσιων επισκέψεων.

Γράφημα 3.2: Καμπύλη εποχικότητας τουρισμού.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος

Στην Ελλάδα όπως αναφέραμε το το 85% των τουριστών στην Ελλάδα έρχεται από τον Απρίλιο ως τον Σεπτέμβριο. Σε αντίθεση με τους άμεσους ανταγωνιστές μας, όπως η Τουρκία, που το αντίστοιχο ποσοστό είναι στο 70%, η Ιταλία στο 68% και η Αίγυπτος στο 53%. Η θέση της Ελλάδας στη παγκόσμια κατάταξη του τουρισμού σε σύγκριση με της ανταγωνίστηκες χώρες για το 2012.

Πίνακας 3.3: Θέση της Ελλάδας στην Παγκόσμια κατάταξη του τουρισμού.

Χώρα	Κατάταξη στις Αφίξεις	Κατάταξη στις Εισπράξεις	Κατάταξη στην Ανταγωνιστικότητα
Ισπανία	4	2	4
Τουρκία	6	12	46
Ελλάδα	17	23	32
Αίγυπτος	22	32	85
Κροατία	26	33	35
Κύπρος	> 50	> 50	29

Πηγή: World Economic Forum «The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013»

Σύμφωνα με τον Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας¹⁵ που αναπτύχθηκε από το Παγκόσμιου Οικονομικού φόρουμ το 2007, η Ελλάδα για το 2013 είχε την 32η θέση στην παγκόσμια γενική κατάταξη. Ωστόσο με βάση την ίδια αναφορά οι πλούσιες πολιτισμικές πηγές (25η θέση) και η εξαιρετη τουριστική υποδομής της (3η θέση) είναι σημαντικά στοιχεία που την καθιστούν δυνατή ως χώρα. Στην Ελλάδα υπάρχουν πολύ καλές συνθήκες υγιεινής (13η θέση στο σύνολο) και καλές εγκαταστάσεις αεροπορικών υποδομών (20η θέση). Περαιτέρω, υπάρχει μια ισχυρή εθνική συνείδηση για τον τουρισμό, σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και

15

World Economic Forum «The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013»

υπάρχει μια γενικά ανοικτή και θετική στάση έναντι των τουριστών. Η πτώση στην κατάταξη μπορούν αν ανιχνευθεί σε μια περαιτέρω επιδείνωση του πολιτικού περιβάλλοντος και της χαμηλής αντίληψης για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων σχετικά με τα ταξίδια και τον τουρισμό στο εσωτερικό της χώρα και φυσικά λόγω της εξάντλησης των πόρων που διατίθενται για τη συγκεκριμένη βιομηχανία μέσα στις γενικές οικονομικές και χρηματοπιστωτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα.

3.6.2 Η χιονοδρομία στην Ελλάδα

Η χιονοδρομία στην χώρα μας βρίσκεται σε πρωτογενές επίπεδο ανάπτυξης αν και παρουσιάζει ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια. Έτσι δεν φιλοξενούμε τουρίστες χιονοδρομικού τουρισμού προερχόμενους από τις χώρες, όπως αυτές του θερινού μαζικού τουρισμού. Και αυτό επειδή οι Έλληνες δεν χρειάστηκαν ποτέ χιονοπέδιλα αλλά δεν είχαν και ποτέ καμία χιονοδρομική παράδοση. Η χιονοδρομία, πρωτοεμφανίζεται ως άθλημα στην Ελλάδα γύρω στα τέλη της δεκαετίας του 1920, όταν Έλληνες του εξωτερικού, επιστρέφοντας στη χώρα μας, φέρνουν μαζί με τις σχετικές εμπειρίες τους και τα πρώτα σκι, παρά το γεγονός ότι ήδη από πολύ παλιά, στα ορεινά χωριά της βόρειας χώρας κάποιοι νεαροί πρωτοπόροι, δοκίμαζαν την εμπειρία του σκι με αυτοσχέδιες κατασκευές, κάτω από τα παπούτσια τους, στις παγωμένες λίμνες, (π.χ. της Καστοριάς). Παράλληλα μικρές ελληνικές βιοτεχνίες δοκιμάζουν ήδη από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '30 να κατασκευάσουν τα πρώτα σκι στη χώρα μας. Τα πρώτα χρόνια, η χιονοδρομία ως άθλημα, αναπτύσσεται κυρίως στις μεγαλουπόλεις και περιορίζεται σε μικρό αριθμό μυημένων, πολύ σύντομα όμως και ιδιαίτερα μετά τον πόλεμο, επανέρχεται και πάλι, ως άθλημα ολοκληρωμένο, στους φυσικούς φορείς της.

Η χιονοδρομία στην Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας η οποία ιδρύθηκε στις 20 Φεβρουαρίου 1930 με την επωνυμία "Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος" από τα δύο πρώτα ελληνικά ορειβατικά σωματεία, τον Ορειβατικό Αθηνών (1928) και τον Ορειβατικό Πατρών (1929). Την 10ετία του 1930 με πρωτοβουλία της, συνέβαλε στην δημιουργία του πρώτου Τάγματος Ελλήνων Χιονοδρόμων, στις τάξεις των ενόπλων δυνάμεων, το 1932 οργάνωσε τους πρώτους Πανελλήνιους Αγώνες της, και από το 1936 ανελλιπώς συμμετέχει και εκπροσωπεί την χώρα μας στις χειμερινές Ολυμπιάδες. Πρωτοστάτησε στην νομοθετική κατοχύρωση του θεσμού των "Εθνικών Δρυμών" στην Ελλάδα, και στην ίδρυση το 1951 της "Εταιρείας Προστασίας της Φύσεως". Το 1977 ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος (Ε.Ο.Σ.), με καταστατική διάταξη μετονομάσθηκε σε Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας Χιονοδρομίας (Ε.Ο.Ο.Σ.) και το 1983, για λόγους καθαρά

οργανωτικούς και διοικητικούς, διαχωρίστηκε σε 2 ανεξάρτητες αθλητικές ομοσπονδίες, την Ελληνική Ομοσπονδία χιονοδρομίας (Ε.Ο.Χ.) και την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων (Ε.Ο.Ο.Σ.).

Τις τελευταίες δεκαετίες, η χιονοδρομία και το άθλημα του σκι έγιναν εξαιρετικά δημοφιλή στην Ελλάδα (Κουμελης Θ. 2013) . Οι φίλοι του σκι είναι περίπου 390,000 και οι ειδικοί λένε πως τα επόμενα χρόνια θα αυξηθούν. Επιβεβαιωμένη και η διεύρυνση της διεθνούς ζήτησης. Τον Δεκέμβριος του 2013 με βάση έρευνας που έκανε η μηχανή αναζήτησης και σύγκρισης ξενοδοχείων Trivago στους κριτικούς και τους χρήστες της σελίδας, η Ελλάδα καταλάμβανε την δεύτερη θέση στις προτιμήσεις τους. Πρώτη στις προτιμήσεις των χρηστών βάση των κριτικών των χρηστών είναι η Ελβετία με ποσοστό δημοτικότητας 85,49%, ενώ έκπληξη προκαλεί η δεύτερη θέση της Ελλάδας με ποσοστό δημοτικότητας 85,24%. Να σημειωθεί εδώ ότι τα αποτελέσματα βασίζονται στις κριτικές που έχουν γράψει οι χρήστες που έχουν επισκεφτεί τους προορισμούς σκι που διαθέτει η κάθε χώρα, ενώ όλοι οι προορισμοί διαθέτουν από 40 ξενοδοχεία και πάνω. Σημειώνεται ότι η έρευνα βασίστηκε σε αλγόριθμο που συνδυάζει το νούμερο των ξενοδοχείων ανά χώρα και προορισμό, αλλά και τις κριτικές των χρηστών, θετικές και αρνητικές για τους χειμερινούς προορισμούς που αυτές διαθέτουν.

3.6.3 Υφιστάμενη κατάσταση Χιονοδρομικών κέντρων.

Σήμερα, στο ηπειρωτικό τμήμα της χώρας λειτουργούν, συνολικά, 24 χιονοδρομικά κέντρα σύγχρονων προδιαγραφών, που αποτελούν σημαντικούς πόλους για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων χειμερινού τουρισμού και είναι ιδιαίτερα προσφιλή τόσο στους Έλληνες, όσο και στους ξένους επισκέπτες της χώρας

Εικόνα 3.4: Χάρτης Χιονοδρομικών Κέντρων

Πηγή: Hotelsline.gr

Όπως αναφέραμε υπάρχουν στην Ελλάδα συνολικά 24 Χιονοδρομικά κέντρα, δίνοντας 190 χλμ. Χιονοδρομικών πιστών. Υπάρχουν 110 τουριστικοί αναβατήρες, από τους οποίους 30 εναέριοι, με συνολική μεταφορική ικανότητα περίπου 70.000 άτομα/ώρα. Το άθροισμα των μέσων όρων των εισιτηρίων (χιονοδρόμων και επισκεπτών) όλων των ελληνικών Χ.Κ. ανά χιονοδρομική περίοδο υπολογίζεται περίπου στις 500.000 προσελεύσεις.

Αν θεωρήσουμε έναν τζίρο 100 ευρώ ανά προσέλευση για εξοπλισμό, μεταφορά, διατροφή, διανυκτέρευση κ.λπ., μπορούμε να υπολογίσουμε σε μια πρώτη προσέγγιση, ότι τα κέντρα αυτά πραγματοποιούν έναν τζίρο περίπου 50 εκατ. ευρώ ετησίως, χωρίς τα λαμβάνουμε υπόψη οικονομικά μεγέθη που σχετίζονται με την αξία γης και ακινήτων σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο εκπρόσωπος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και διευθυντής του Χιονοδρομικού Κέντρου Παρνασσού ο κ. Π.Δρίβας¹⁶. Η οικονομική κατάσταση των ελληνικών χιονοδρομικών κέντρων σήμερα είναι από κρίσιμη ως άθλια. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν υπάρχει καμία απολύτως δυνατότητα να γίνουν νέες επενδύσεις από τα ταμεία των ίδιων των χιονοδρομικών, παρόλο που στη χώρα μας ο αριθμός των χιονοδρόμων αυξάνεται

¹⁶ Εφημερίδα Το Βήμα «Χιονοδρομικά κέντρα Στα 50 εκατ. ευρώ ο τζίρος τους στην Ελλάδα» Πουτέστη Χ. 8/12/2010

κάθε χρόνο θεαματικά (σήμερα υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα 350.000 άτομα κάνουν σκι περισσότερες από 6 φορές το χρόνο).

Πίνακας 3.5: Γενικός Πίνακας Χιονοδρομικών κέντρων

A/A	Περιοχή	Νομός	Όρος	Θέση Κέντρου	Υψομ.
1	Πελοπόννησος	Αρκαδίας	Μαίναλο	Οστρακίνα	1650
2		Αχαΐας	Χελμός	Βαθιά Λάκκα-Καλάβρυτα	1650
3		Κορινθίας	Ζήρεια - Κυλλήνη		2374
4	Στ. Ελλάδα	Βοιωτίας	Παρνασσός	Γεροντόβραχος	1800
5		Ευρυτανίας	Τυμφρηστός-Βελούχι	Διαβολότοπος	1800
6		Φθιώτιδας	Παρνασσός	Κελλάρια	1750
7				Φτερόλακκα	1950
8	Θεσσαλία	Λάρισας	Ολυμπος	Βρυσοπούλες	1800
9		Μαγνησίας	Πήλιο	Αγριόλευκες	1500
10		Τρικάλων	Κόζιακας	Περτουλιώτικα Λειβάδια	1200
11	Ηπειρος	Ιωαννίνων	Πίνδος	Καρακόλι	1350
12				Προφήτης Ηλίας	1400
13				Ανήλιο - Ζυγός	1690
14	Μακεδονία	Γρεβενών	Βασιλίτσα	Διάσελο Βασιλίτσας	1750
15		Δράμας	Φαλακρό	Αγιο Πνεύμα	1700
16		Ημαθία	Βέρμιο	Σέλι	1500
17				3-5 Πηγάδια	1500
18				Χρυσό Ελάφι	
19		Καβάλας	Παγγαίο	Κοιλάδα Ορφέα	1750
20		Καστοριάς	Βίτσι		
21		Πέλλας	Βόρας	Καίμακτσαλάν	2500
22		Σερρών	Βροντού	Λαϊλιάς	1600
23		Φλώρινας	Βίγλα-Βέρνο	Βίγλα Πισοδερίου	1650
24				Βίγλα	1850

Πηγή: <http://www.hotelsline.gr/>

Με βάση την πολιτική μελέτη ανάπτυξης των χιονοδρομικών κέντρων του κύριου Γεωργίου Θώμογλου¹⁷ Καθηγητή των ΤΕΦΑΑ στο αριστοτέλειο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης «τα χιονοδρομικά κέντρα, στις περισσότερες των περιπτώσεων έγιναν μοχλός επαναπροσέγγισης του ορεινού χώρου και διαφοροποίησης του παραγωγικού συστήματος των περιοχών που άμεσα επηρεάζουν. Συμφωνώντας και ο ΕΣΤΧ συμπληρώνει πως ενώ τα χιονοδρομικά κέντρα βοήθησαν πολύ όλες αυτές τις περιοχές, τα ίδια δεν ωφελήθηκαν οικονομικά ούτε ένα από αυτή την ανάπτυξη».

Τα Χιονοδρομικά Κέντρα συγκροτούν ένα εκτεταμένο γεωγραφικό πλαίσιο ανάπτυξης των δραστηριοτήτων της χιονοδρομίας με πολλαπλασιαστικά φαινόμενα στη δυναμική καθενός ξεχωριστά. Το πρότυπο που γενικά ακολουθήθηκε στην

¹⁷

Θώμογλου Γ. «Πιλοτική Μελέτη Ανάπτυξης Χιονοδρομικών Κέντρων»

ανάπτυξη των Κέντρων εστιάζεται στην αξιοποίηση της μικρής κλίμακας, στην αποφυγή της ανεξέλεγκτης μεγέθυνσης και στον σεβασμό των περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων των περιοχών όπου χωροθετούνται. Αναφορικά με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ανάπτυξης (αυστριακό: ο κύριος όγκος των χώρων υποδοχής στους γύρω οικισμούς, παλαιό γαλλικό: εκτεταμένες συγκεντρώσεις χώρων υποδοχής στη στενή περιοχή των πιστών και των αναβατήρων), τα περισσότερα Κέντρα φαίνεται να προσεγγίζουν το αυστριακό πρότυπο.

Ενώ τα περισσότερα Κέντρα (εκτός αυτού του Βόρα) ξεκίνησαν τη λειτουργία τους με σκοπό την εκτόνωση του αθλητικού δυναμικού των περιοχών τους, εξελίχθηκαν στη πορεία σε χώρους γενικότερης αναψυχής με επίκεντρο τις δραστηριότητες του χιονιού, βοηθούμενα και από την αλλαγή των προτύπων περί τουρισμού. Στην ίδια μελέτη πως οι κλιματικές ιδιαιτερότητες του Ελλαδικού χώρου με το απρόβλεπτο καθεστώς χιονόπτωσης, οδήγησε τα περισσότερα από αυτά στην ενεργοποίησή τους και κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου με την ενσωμάτωση αθλητικών δραστηριοτήτων ειδικού ενδιαφέροντος και την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού.

Η σταδιακή εισροή και άλλων χιονοδρομικών κέντρων, στην αγορά σε συνδυασμό με τα διακριτά όρια αυτής διαμόρφωσαν ένα αυξημένο ανταγωνιστικό περιβάλλον που εκφράστηκε τα τελευταία χρόνια κυρίως με την τάση ελάττωσης των επισκεπτών. Με αφορμή αυτά αναδείχθηκε ο προβληματισμός για την ικανότητα πια των Κέντρων να προσφέρουν ικανοποιητικές υπηρεσίες στους επισκέπτες ως το βασικό τους ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκράτηση και αύξηση του μεριδίου τους στην αγορά. Σε αυτή την λογική αναδείχθηκε και η ανάγκη για ενεργότερη δραστηριοποίηση σε θέματα προβολής και διαφήμισης.

3.6.4 Βασικά προβλήματα των χιονοδρομικών κέντρων

Η γραφειοκρατία, η έλλειψη απόκτησης του σήματος του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ) λόγω εμπλοκής σε θέματα γης και χωροταξικού και ο ισχυρός ανταγωνισμός από τις γειτονικές βαλκανικές χώρες αποτελούν τα σημαντικότερα προβλήματα του ελληνικού χιονοδρομικού τουρισμού. Αναφερόμενη στα ζητήματα του κλάδου η κυρία Ολγα Κοτσίνα¹⁸ πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Συλλόγου Τουριστικής Χιονοδρομίας τόνισε πως όλα τα Χιονοδρομικά Κέντρα της χώρας ιδιωτικής ή δημόσιας (με την ευρύτερη έννοια) ιδιοκτησίας - είναι σε κρίσιμη και προβληματική κατάσταση. Αυτό διαφαίνεται από τα

¹⁸ Ομιλία στο Φόρουμ για την Ανάπτυξη Τουριστικής Χιονοδρομίας στην Ελλάδα / Προβλήματα και Προοπτικές 2010

ακόλουθα:

- Ζημιές στους ισολογισμούς.

Οι περισσότεροι Διευθυντές των κέντρων δείχνουν ότι αυτά αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τις λειτουργικές και επενδυτικές τους ανάγκες βασιζόμενοι στα έσοδά τους από τα εισιτήρια και τις εγκαταστάσεις κυλικίων η εστιατορίων και άλλων λειτουργιών. Τα δε περιθώρια για αύξηση των τιμών των εισιτηρίων είναι μηδαμινά, διότι ήδη ευρίσκονται στα επίπεδα τιμών χιονοδρομικών κέντρων του εξωτερικού τα οποία συγκριτικά παρέχουν πολύ καλύτερο χιονοδρομικό προϊόν.

- Υπερκορεσμός τα Σαββατοκύριακα και υπολειτουργία τις καθημερινές.

Σήμερα, η δυναμικότητα των ελληνικών χιονοδρομικών τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες έχουν κορεστεί. Γι' αυτό τα ατυχήματα των χιονοδρόμων έχουν αυξηθεί επικίνδυνα στις πίστες, εξαιτίας αυξημένης κίνησης χιονοδρόμων. Το Χ.Κ. Παρνασσού, για παράδειγμα, δυναμικότητας 4.000 χιονοδρόμων με όλες τις πίστες και τους αναβατήρες σε λειτουργία, δέχεται τα Σαββατοκύριακα έως και 6.000-7.000 χιονοδρόμους, πολλές φορές με ορισμένους αναβατήρες ή και πίστες εκτός λειτουργίας. Αντίθετα, τις καθημερινές, το ίδιο χιονοδρομικό έχει 300 πελάτες συνολικά και υπολειτουργεί με περιορισμένο αριθμό πιστών και οικονομική ζημιά.

Αντίστοιχη κατάσταση επικρατεί στα υπόλοιπα Χ.Κ.

Ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού και ελλιπής εκπαίδευση εργαζομένων. Η απασχόληση στα Χ.Κ. είναι εποχιακή και τα οικονομικά μέσα πενιχρά με αποτέλεσμα να υπάρχει σοβαρή έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού. Παρουσιάζονται ελλείψεις στις διαστρώσεις πιστών, τη σήμανση και την οριοθέτηση τους, με συνέπεια την πρόκληση συχνών ατυχημάτων απουσία εκπαίδευσης προσωπικού άλλων τομέων που έρχονται σε επαφή με τον πελάτη, (ταμεία, ενοικίαση εξοπλισμού, εστιατόρια) επιτείνει την εικόνα κακού προϊόντος.

Επίσης, τα παρακάτω θέματα άπτονται της εκπαίδευσης / επιμόρφωσης της διοίκησης των Χ.Κ. αλλά και του Χειμερινού Τουρισμού: Ελλιπής εκπαίδευση σε Διοικητικές Ικανότητες / Διοικητική Πολιτική που αντικατοπτρίζεται στις μη ορθολογικές τιμολογιακές πολιτικές, περιορισμένη εξωτερική επικοινωνία, ελλιπέστατη γνώση αντικειμένου από διοικήσεις κτλ.

Ανύπαρκτη ικανότητα Διαχείρισης Κρίσεων (Crisis Management) Ελλιπείς συνθήκες πρώτων βοηθειών (Emergency Care), Έλλειψη Ανάλυσης Επικινδυνότητας (Ski Area Risk Assessment), Περιβαλλοντική προστασία

Να σημειωθεί πως αυτές οι ελλείψεις δεν είναι ομοιόμορφες σε κάθε Χ.Κ.

- Απαρχαιωμένες εγκαταστάσεις.

Τα περισσότερα Χ.Κ. δημιουργήθηκαν την δεκαετία του 80 και παλαιότερα. Πολλά από αυτά χρησιμοποίησαν μεταχειρισμένο και πεπαλαιωμένο εξοπλισμό (αναβατήρες), έτσι οι σημερινές εγκαταστάσεις είναι πραγματικά απαρχαιωμένες. Σημειωτέων ότι μερικοί αναβατήρες έχουν εγκαταλειφθεί, είτε γιατί τοποθετήθηκαν σε λάθος τοποθεσία στο βουνό και δεν υπάρχουν κονδύλια για τη μεταφορά τους σε πιο πρόσφορο μέρος, είτε γιατί έχουν υποστεί ζημιές και δεν υπάρχουν κονδύλια για την επισκευή τους.

- Ανυπαρξία σημαντικών επενδύσεων.

Δεν υπάρχουν περιθώρια από τα έσοδα των Χ.Κ. για νέες επενδύσεις. Με το υπάρχον νομικό και ιδιοκτησιακό πλαίσιο δημιουργούνται ισχυρά αντικίνητρα σοβαρών επενδύσεων στο χώρο. Κανένας ιδιώτης δεν θα εκθέσει σε κίνδυνο κεφάλαια για νέες επενδύσεις, ενώ ο ευρύτερος δημόσιος τομέας αδυνατεί πλέον, στις περισσότερες των περιπτώσεων, να προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις.

- Επιτυχίες του συναγωνισμού

- Παραδοσιακά κέντρα χειμερινού τουρισμού

Τα Χ.Κ. στην Ελβετία, Γαλλία, Αυστρία και Ιταλία είναι παγκοσμίου φήμης και λειτουργούν για μια πενήνταετία. Με βάσει τα δεδομένα των τελευταίων χρόνων (στοιχεία από τουριστικά γραφεία, διαδίκτυο κλπ) όλο και περισσότεροι Έλληνες χιονοδρόμοι τα επισκέπτονται για χειμερινές διακοπές τόσο λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και λόγω τιμών. Ο λόγος είναι απλός: οι τιμές τους μέσω οργανωμένων τουριστικών πακέτων είναι φθηνότερες από τα έξοδα μιας εβδομάδας χειμερινού τουρισμού στη Ελλάδα!

- Γειτονικά κέντρα χειμερινού τουρισμού

Τα Χ.Κ. στη γειτονική Βουλγαρία έχουν σημαντική εισροή Ελλήνων χιονοδρόμων από τις γειτονικές πόλεις κάθε Σαββατοκύριακο. Ο ανταγωνισμός εντείνεται με δυσοίωνες προοπτικές για τα Ελληνικά Χ.Κ. Προστέθηκε και ένα μεγάλο χιονοδρομικό κέντρο στο Kozuf της FYROM (το οποίο θα ολοκληρωθεί σύντομα και η επένδυση του θα φτάσει τα 72 εκ. Ευρώ), μόλις 100 χμ. από τη Θεσσαλονίκη!

Ο ανταγωνισμός από τα χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας και των άλλων γειτονικών χώρων είναι πολύ μεγάλος και θα συνεχίσει να εντείνεται. Έτσι, είναι μαθηματικά σίγουρο - δεδομένου ότι έχει συμβεί αυτό πρόσφατα στα άλλα παλαιότερα και μικρότερα χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας - ότι εάν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση μέσα το πολύ σε 7-10 χρόνια τα χιονοδρομικά κέντρα της Μακεδονίας θα κλείσουν.

- Ελλιπές προϊόν (κακή χιονοδρομική εμπειρία για τους πελάτες).

Ο συνωστισμός τόσο στις πίστες όσο και στις εγκαταστάσεις των σαλέ δημιουργούν συνθήκες δυσaráσκείας για τους πελάτες. Οι μεγάλες (και άτακτες) ουρές αναμονής στους αναβατήρες δημιουργούν διαρκή εστία προστριβών μεταξύ των χιονοδρόμων αλλά και των υπαλλήλων των Χ.Κ. που έρχονται σε επαφή με τους πελάτες και παράλληλα μειώνουν τον χρόνο ενασχόλησης με το άθλημα. Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν μια συνεχή ροή παραπόνων προς τις Διευθύνσεις των Χ.Κ., τα έντυπα μέσα αλλά και τις ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο (www.snowclub.gr , www.snowreport.gr κ.α.).

Τα παράπονα αυτά είναι συνήθως βάσιμα, αλλά τα σχόλια που προκαλούν, δημιουργούν εντυπώσεις κάθε άλλο παρά ευνοϊκές για τα Χ.Κ. της χώρας και τον χειμερινό τουρισμό μας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συνωστισμός τα Σαββατοκύριακα επεκτείνεται και στις γύρω περιοχές όσον αφορά στα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και τα καταστήματα των περιοχών αυτών, τα οποία με τις υψηλές τιμές τους και τις φτωχές συγκριτικά με το εξωτερικό υπηρεσίες εντείνουν την κακή εικόνα του προϊόντος του χειμερινού τουρισμού.

3.6.5 Μελέτη Χειμερινού Τουρισμού από το Ινστιτούτο Ερευνών και Προβλέψεων.

Σε μελέτη του Ινστιτούτου τουριστικών ερευνών¹⁹ και προβλέψεων που έγινε το 2001 από τον κύριο Παναγιώτη Παυλόπουλο διερευνήθηκε η κατάσταση και διαχρονική εξέλιξη του τουρισμού στην Ελλάδα. Τα προβλήματα του χειμερινού τουρισμού είναι ποικίλα και σύνθετα, διότι σχετίζονται όχι μόνο με την έντονη εποχικότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και τη δυσμενή επίπτωση στην αποδοτικότητα του επενδεδυμένου κεφαλαίου, αλλά και με το ίδιο το μέγεθος του αλλοδαπού τουριστικού πλήθους που επισκέπτεται τη χώρα μας. Η έρευνα αυτή οδήγησε σε διαπιστώσεις για το χειμερινό τουρισμό, εντόπισε τα αίτια του προβλήματος και διατύπωσε προτάσεις πολιτικής, που μπορούσαν συμβάλουν στην άσκηση τουριστικής πολιτικής απαλλαγμένης από φαντασιώσεις και αυταπάτες.

Οι βασικές διαπιστώσεις της έρευνας:

1. Το ποσοστό που αντιπροσωπεύει ο αλλοδαπός χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα, ως ποσοστό του συνολικού ετησίου αλλοδαπού τουρισμού, είναι μόλις 9%, έναντι μέσου όρου της τάξεως του 25% για τις κύριες ανταγωνίστριες χώρες.

¹⁹

Παυλόπουλος Π. «Χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα, ανάλυση, συμπεράσματα, προτάσεις» ΙΤΕΠ Αθήνα 2001

2. Σημειώνεται ότι για τουριστικές περιοχές, όπως είναι η Τουρκία και η Κύπρος, που διαμοιράζονται βασικά χαρακτηριστικά με την Ελλάδα, όπως είναι η απόσταση από τις κύριες περιοχές προελεύσεως τουριστών, τα ποσοστά του χειμερινού τουρισμού είναι 21% και 19% αντιστοίχως (1998).

3. Σε όλες τις ανταγωνίστριες χώρες. Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία. με εξαίρεση την Τουρκία, έχει συντελεσθεί αύξηση του ποσοστού του χειμερινού τουρισμού μεταξύ 1975 και 1998, η οποία κυμαίνεται από 2,9% για την Πορτογαλία μέχρι 62,3% για την Ιταλία. Η Ελλάδα, που είχε και το μικρότερο ποσοστό εκκινήσεως (1975: 14,4%) πραγματοποίησε δραματική μείωση (38,2%).

4. Η τάση μεταβολής του μεριδίου του χειμερινού τουρισμού κατά την περίοδο 1975-1998 δεν υπήρξε προς μια κατεύθυνση. Πάντως, οι απώλειες που σημειώθηκαν κατά την δεκαετία 1975-85 ανακτήθηκαν σε όλες τις χώρες με εξαίρεση την Ελλάδα, για την οποία υπάρχουν ενδείξεις, αν και ασαφείς, ότι η πτωτική τάση συνεχίζεται.

5. Στην περίοδο που εξετάζεται στον παρόν μελέτημα, ο ρυθμός αυξήσεως του αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού στην χώρα μας υπήρξε κατά μέσον όρο 77% περίπου χαμηλότερος του αντιστοίχου ρυθμού για το σύνολο του έτους, με σοβαρές διαφοροποιήσεις ως προς τις επιμέρους μείζονες περιοχές προελεύσεως. Συγκεκριμένα :

- i. Οι αφίξεις από Αμερική, Ωκεανία και Αφρική σημείωσαν μείωση και στα απόλυτα μεγέθη, με ποσοστά μειώσεως που κυμαίνονται από 30,1% για την Αμερική μέχρι 58,5% και 61,8% για Αφρική και Ωκεανία.
- ii. Οι αφίξεις από την Ευρώπη (κυρίως ΕΕ) και Ασία αυξήθηκαν με ποσοστά 48,9% (διορθωμένα στοιχεία) και 66,2% αντιστοίχως και αύξησαν τα μερίδιά τους στο χειμερινό τουρισμό από 66,2% σε 75% η Ευρώπη και από 12,1% σε 15,4% η Ασία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αύξηση του χειμερινού μμεριδίου της Ευρώπης προέρχεται εξ ολοκλήρου από την ΕΕ. Η συμβολή της λοιπής Ευρώπης υπήρξε αρνητική.
- iii. Χαρακτηριστικό των υπερπόντιων χωρών, καθώς και των λοιπών Ευρωπαϊκών (βασικώς χώρες του Ανατολικού Συνασπισμού), σε αντίθεση με την κύρια περιοχή προελεύσεως (ΕΕ) είναι ότι το αντίστοιχο τουριστικό πλήθος είναι περισσότερο φιλικώς διακείμενο προς τον ελληνικό χειμερινό τουρισμό. συγκριτικώς πάντοτε. Από το σύνολο των τουριστών με προέλευση την ΕΕ μόνο το 5,6% αντιστοιχεί σε χειμερινούς επισκέπτες. Τα

ποσοστά για τη Λοιπή Ευρώπη και τις υπερπόντιες περιοχές είναι 11,5% και 27% αντιστοίχως.

6. Οικονομική ανάλυση παρέχει ενδείξεις ότι η ζήτηση του χειμερινού τουριστικού προϊόντος στην χώρα μας είναι ανελαστική. Δηλαδή οι μεταβολές των οικονομικών μεταβλητών (τιμή, εισόδημα) επηρεάζουν τη ζήτηση του χειμερινού τουριστικού προϊόντος σε πολύ μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με τη ζήτηση του θερινού τουριστικού προϊόντος (στοιχείο σταθερότητας).

7. Από τη διερεύνηση των τουριστικώς δρωμένων στις κύριες χώρες προελεύσεως συνάγεται γενική, μη ενθαρρυντική διαπίστωση, ότι για 6 από τις 10 εξεταζόμενες χώρες (6 ευρωπαϊκές και 4 υπερπόντιες) έχει μειωθεί το μερίδιο της Ελλάδος στο εισαγόμενο από αυτές τουριστικό προϊόν. Είναι δε αξιοσημείωτο, ότι ακόμη και οι χώρες που αύξησαν το μερίδιο του ελληνικού τουριστικού προϊόντος που εισάγουν, εμφανίζουν μεγάλη μείωση στο χειμερινό τμήμα, με προεξάρχουσα την Ολλανδία.

8. Σε αντίθεση με τον αλλοδαπό χειμερινό τουρισμό, ο αλλοδαπός τουρισμός της ενδιάμεσης περιόδου (Απρίλιος-Ιούνιος, Οκτώβριος) αυξήθηκε ταχύτερα από τον μέσο ετήσιο ρυθμό, αλλά και από το ρυθμό της περιόδου αιχμής. Ιδιαίτερως ταχύς υπήρξε ο ρυθμός αύξησεως του αλλοδαπού τουρισμού κατά την ενδιάμεση περίοδο στη δεκαετία 1980-90, ενώ κατά την πρόσφατη δεκαετία συμπορεύθηκε με την γενική τάση. Η αύξηση του μεριδίου της εν λόγω περιόδου από 34,9% το 1980 σε 39,0% το 1999 έγινε σε βάρος του χειμερινού μεριδίου, και αντιστοιχεί στα 2/3 περίπου των απωλειών της χειμερινής περιόδου.

9. Από απόψεως γενικών υποδομών η Ελλάδα υστερεί έναντι των ανταγωνιστριών χωρών κατά τρόπο πολυδιάστατο· όχι μόνο σε υποδομές υπό την υλική έννοια (δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια), αλλά και υπό την έννοια του γενικότερου περιβάλλοντος λειτουργίας του τουριστικού τομέα. Η διαπίστωση αυτή, που αβίαστα προκύπτει από πλήθος ενδείξεων, δεν μπορεί ωστόσο να εξηγήσει το πολύ μικρό μέγεθος του χειμερινού τουρισμού.

10. Η συγκριτική εξέταση των ανταγωνιστριών χωρών από απόψεως ειδικών υποδομών κατατάσσει την χώρα μας εντόνως υστερούσα όχι μόνο στατικώς, αλλά και υπό την δυναμική έννοια. Σε καμία από τις ειδικές υποδομές που θεωρούνται από πολλούς ως βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού δεν διαθέτει η χώρα μας όχι συγκρίσιμη προσφορά, αλλ. ούτε καν υποφερτή τέτοιων υπηρεσιών. Με εξαίρεση, ίσως, την υποδομή συνεδριακού τουρισμού, σε καμία από τις

μείζονες ειδικές μορφές τουρισμού δεν έχουν δημιουργηθεί υποδομές ικανές να προκαλέσουν κινητικότητα.

1. Η εμμονή παραμονής του αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού στην Ελλάδα σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τις ανταγωνίστριες χώρες υπογραμμίζει, ενδεχομένως, την ύπαρξη φυσικών-δομικών στοιχείων που δεν επιτρέπουν, και δεν θα επιτρέψουν ίσως ποτέ, σύγκλιση του αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού προς τα πρότυπα των ανταγωνιστριών ευρωπαϊκών χωρών.

2. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί την χώρα μας από τους άλλους ανταγωνιστικούς προορισμούς είναι η απόσταση από τις κύριες πηγές προελεύσεως. Τα στοιχεία, πράγματι, αποκαλύπτουν ύπαρξη αρνητικής συσχέτισης μεταξύ ποσοστού αερομεταφερομένων τουριστών και ποσοστού χειμερινού τουρισμού. Απόσταση και κόστος διακινήσεως, σε συνδυασμό με διάρκεια διακοπών φαίνεται να προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό το σχετικό μέγεθος του χειμερινού τουρισμού στην Ελλάδα και στις κύριες ανταγωνίστριες χώρες. Υψηλό και αυξανόμενο ποσοστό του αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού στις ανταγωνίστριες χώρες αποτελεί αξιοποίηση του Σαββατοκύριακου.

3. Η περίπτωση της Τουρκίας, αν και φαίνεται ως εξαίρεση, στην πραγματικότητα ακολουθεί τον κανόνα. Το συγκριτικώς υψηλό ποσοστό αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού που επιτυγχάνει μπορεί να ερμηνευθεί με αναφορά στη σύνθεση των τουριστών από άποψη προελεύσεως. Ποσοστό 25,5% των αλλοδαπών τουριστών στην Τουρκία προέρχεται από τις Ανατολικές Χώρες (Ανατ. Συνασπισμός) έναντι μόνο 10% για την Ελλάδα. Αυτό υποδεικνύει πιθανώς και την κατεύθυνση που οφείλει να ακολουθήσει τυχούσα πολιτική βελτιώσεως του εποχικού προτύπου, αν θέλει πράγματι η χώρα μας να αντιμετωπίσει με ρεαλισμό το πρόβλημα.

4. Το είδος των τουριστικών δραστηριοτήτων που, καταρχήν, θα μπορούσε να βοηθήσει στην βελτίωση του εποχικού προτύπου του αλλοδαπού τουρισμού στην χώρα μας δεν έχει μελετηθεί, στην έκταση και το βάθος που ενδείκνυται, ούτε από την πολιτεία, ούτε από τους ιδιωτικούς φορείς. Πρέπει δε να σημειωθεί, ότι το θέμα είναι εξαιρετικώς απαιτητικό σε ανάλυση, διότι προσφέρεται εύκολα για υιοθέτηση πολιτικών που αποτελούν μετασχηματισμό ευσεβών πόθων σε πολιτικές, με παντελή απουσία του αναγκαίου ρεαλισμού, με συνέπεια σπατάλη κοινωνικών πόρων. Οι ενδείξεις που υπάρχουν από τις κατά καιρούς συζητούμενες και προτεινόμενες πολιτικές, οδηγούν στον χαρακτηρισμό τους ως ερασιτεχνικές προσεγγίσεις..

5. Τα στοιχεία υποδεικνύουν ως ρεαλιστικότερη προσέγγιση, υπό την έννοια συνεξετάσεως του κοινωνικού κόστους, την επιδίωξη αυξήσεως του μεριδίου, κυρίως των μηνών που περιλαμβάνονται στην ενδιάμεση περίοδο, με έμφαση στους μήνες που βρίσκονται στα άκρα της περιόδου αιχμής. Οι ενδείξεις που παρέχει η διαθέσιμη στατιστική πληροφόρηση φαίνεται να ενισχύει την θέση, ότι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου ακόμη και στον βαθμό που αυτό εξαρτάται από την ύπαρξη ειδικών υποδομών είναι ευχερέστερο και οικονομικότερο να συντελεστεί στην περίοδο που παρεμβάλλεται μεταξύ της περιόδου αιχμής και της χειμερινής περιόδου.

6. Η αποξένωση της τουριστικής Ελλάδας από ορισμένες περιοχές προελεύσεως (ΗΠΑ, Ωκεανία) έχει σωρευτικά αρνητικά αποτελέσματα, διότι παύει να λειτουργεί η διαφημιστική ανακύκλωση που συντελείτε μέσω των επισκεπτών. Αποτελεί δε σοβαρότατο ζήτημα η σε απόλυτο μέγεθος συρρίκνωση της ζήτησεως του προϊόντος μιας χώρας με μοναδικότητα σε ιστορικό-πολιτισμικά και φυσικά τουριστικά στοιχεία, και μάλιστα σε περίοδο ταχείας επεκτάσεως του παγκοσμίου τουρισμού. Οι κατά καιρούς οδηγίες αποφυγής της Ελλάδος ως τουριστικού προορισμού από τις ανωτέρω περιοχές προελεύσεως έχουν αναμφισβήτως διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο, ωστόσο, αυτό δεν μειώνει τον επίσης αρνητικό-παθητικό ρόλο της πολιτείας, η οποία άφησε την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα κυριολεκτικά στην τύχη του.

7. Παρά το γεγονός ότι η χώρα υστερεί δραματικώς σε ειδικές υποδομές, θεωρούμε ότι η απουσία αυτή δεν αποτελεί το κύριο αίτιο για το अपαραδέκτως μικρό μέγεθος του χειμερινού τουρισμού. Η αξιολόγηση αυτή υποστηρίζεται με αρκετή πειστικότητα από τα δρώμενα στην Τουρκία, η οποία ομοίως υστερεί σε ειδικές υποδομές, υπερτερεί πάντως της Ελλάδος και παρά ταύτα, επιτυγχάνει σχετικό μέγεθος χειμερινού τουρισμού παρόμοιο με εκείνο των λοιπών ανταγωνιστριών ευρωπαϊκών χωρών.

8. Το εύρημα ότι η ελαστικότητα ζήτησεως του χειμερινού τουριστικού προϊόντος είναι πολύ μικρότερη της μονάδος, έχει σημαντικά οικονομικά, μεταξύ άλλων, συνεπαγόμενα για την ιδιωτική οικονομική αποτελεσματικότητα του τομέα. Διότι τυχούσα αύξηση του μεριδίου του χειμερινού τουρισμού θα μείωνε το εύρος των διακυμάνσεων της διαχρονικής εξελίξεως της ζήτησεως που προκαλούνται από συστηματικούς παράγοντες, όπως είναι το εισόδημα και οι τιμές. Συνέπειες: βελτίωση μέσου βαθμού πληρότητας των ξενοδοχείων, βελτιωμένα μέσα έσοδα ανά κλίνη, μικρότερη δέσμευση κεφαλαίων για δεδομένο μέγεθος ζήτησεως (κοινωνική αποτελεσματικότητα).

9. Τα χαρακτηριστικά των αλλοδαπών χειμερινών τουριστών (ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, προτιμήσεις), σε συνδυασμό με το πολύ μικρό μέγεθος ελαστικότητας ζήτησεως, υποδηλώνει ότι η ζήτηση του χειμερινού τουριστικού προϊόντος προέρχεται βασικώς από άτομα οικονομικώς εύρωστα, ώριμα και πληροφορημένα, με ενδιαφέροντα μη συνδεδεμένα ισχυρά με την υπό στενή έννοια διάσταση της απολαύσεως. Αυτό ρίχνει φως όχι μόνο στην κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει η διαφήμιση του χειμερινού τουρισμού, αλλά και στον χαρακτήρα των υποδομών που πρέπει να είναι διαθέσιμες.

10. Η ανάλυση των δεδομένων για τις κύριες χώρες προελεύσεως τουριστών, οδηγεί στο μονοσήμαντο συμπέρασμα για τα αίτια του αναιμικού αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού στην χώρα μας και της δραματικής μειώσεως κατά την τελευταία εικοσαετία. Τα αίτια πρέπει κατά κύριο λόγο, ή τουλάχιστον σε σημαντικό βαθμό, να αναζητηθούν εδώ, στην αδρανούσα χώρα προορισμού.

11. Η διαπίστωση, ότι η βελτίωση του μεριδίου της ενδιάμεσης περιόδου προέρχεται από τον Λοιπό Κόσμο, μεταφέρει ένα σημαντικό μήνυμα: (α) τις ευεργετικές επιπτώσεις του τουρισμού από τον Λοιπό Κόσμο (πλην Ευρώπης) στη βελτίωση της εποχικής κατανομής του αλλοδαπού τουρισμού στην χώρα μας, και (β) την ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών, διαφορετικών κατά πάσα πιθανότητα, που θα αυξήσουν την ελκυστικότητα του προορισμού, Ελλάδα, στην Ευρώπη αφ. ενός και τον Λοιπό Κόσμο αφ' ετέρου.

12. Η μεγάλη υστέρηση, την οποία παρουσιάζει η χώρα σε ειδικές τουριστικές υποδομές, μπορεί μεν κατά την άποψή μας να μην συνιστά κύριο αιτιώδη παράγοντα της έντονης εποχικότητας που χαρακτηρίζει την τουριστική δραστηριότητα, σε καμιά περίπτωση, όμως, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί αυτή για μια κατεξοχήν τουριστική χώρα. Ενόψει της θέσεως που υιοθετείται στην μελέτη, η χώρα μας έχει χρέος να επιλέξει με πολλή προσοχή και μετά από ώριμη σκέψη το είδος των ειδικών υποδομών, στις οποίες πρέπει να δώσει έμφαση. Ο κατακερματισμός πόρων, χωρίς αναφορά στην δυνητική ζήτηση ισοδυναμεί με ασύγγνωστη σπατάλη πόρων και απώλεια χρόνου, που αναποφεύκτως θα βλάψει το μέλλον του τουρισμού. Το γενικό συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει η χώρα στον τουριστικό τομέα δεν σημαίνει ότι το διαθέτει και για κάθε ειδική μορφή τουρισμού, εξεταζόμενη υπό το πρίσμα κυρίου κριτηρίου προσελκύσεως.

Κεφάλαιο 4: Κοινωνικός Τουρισμός

4.1 Ιστορική Αναδρομή

Ο Τουρισμός με την μορφή που τον γνωρίζουμε εμφανίστηκε τον 19^ο αιώνα²⁰. Εκείνη την εποχή ήταν προσβάσιμος μόνο στην υψηλή κοινωνία καθώς η εργατική νομοθεσία της εποχής δεν περιλάμβανε τις άδειες των εργαζομένων. Οι ενέργειες του κοινωνικού τουρισμού ξεκίνησαν το 1936 όταν ο Διεθνής Οργανισμός εργασίας συμφώνησε για τις Διακοπές επί πληρωμή όπως αυτές αναφέρονται στην Οικουμενική διακήρυξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων το 1948 όπου εκεί δηλώνεται στο άρθρο 24 πως «Καθένας έχει το δικαίωμα στην ανάπαυση, σε ελεύθερο χρόνο, και ιδιαίτερα, σε λογικό περιορισμό του χρόνου εργασίας και σε περιοδικές άδειες με πλήρεις αποδοχές». Κατά συνέπεια ο κοινωνικός τουρισμός γεννήθηκε μέσα από την ηθική απαίτηση. Το αίτημα αυτό υποστήριχθηκε από τους ακτιβιστές, οι οποίοι δικαιολογούσαν την νομιμότητά του με ένα ειδικό δικαίωμα, δηλαδή το δικαίωμα στον τουρισμό, ως φυσική επέκταση για το δικαίωμα στην εργασία, για να ξεκουραστούν και να άδειες με πλήρεις αποδοχές.

Ως αποτέλεσμα των αγώνων του εργατικού κινήματος και της εφαρμογής κοινωνικής πολιτικής των κρατών, ο Κοινωνικός επισημοποιείται ως θεσμός το 1936 με τη Συνθήκη Κοινωνικού Τουρισμού που υπογράφηκε από 14 χώρες, πρωτοπόρες μεταξύ των οποίων το Βέλγιο και η Γαλλία. Έτσι ερχόμαστε το 1963 με την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης για τις πληρωμένες διακοπές στην ίδρυση του Διεθνούς Γραφείου Κοινωνικού Τουρισμού (Bureau International du Tourisme Sociale, B.I.T.S.) στις Βρυξέλλες το κάτω από τη δυναμική υποστήριξη του Βέλγου κομισάριου Τουρισμού και επιφανούς ανθρώπου του παγκόσμιου τουρισμού Arthur Haulot. Το οποίο εξασφαλίζει εδώ και 50 χρόνια την προώθηση και ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού στο άρθρο 3 του καταστατικού του Κοινωνικός Τουρισμός ορίζεται «το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που απορρέουν από τη συμμετοχή στον τουρισμό, και ιδιαίτερα από τη συμμετοχή των κοινωνικών στρωμάτων με χαμηλά εισοδήματα. Η συμμετοχή αυτή είναι δυνατή, ή να διευκολυνθεί, με μέτρα ενός καλά καθορισμένου κοινωνικού χαρακτήρα. Για την εκτέλεση αυτών των δραστηριοτήτων, το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού λειτουργεί με βάση τις αρχές που ορίζονται και της Διακήρυξης του Μόντρεαλ του Σεπτεμβρίου 1996 ".

²⁰

International Social Tourism Organisation, origins of social tourism

Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των αντιλήψεων του «κοινωνικού τουρισμού», δεν μπορεί να υπάρξει μόνο ένας ορισμός της έννοιας αυτής. Μια πιο λειτουργική ερμηνεία του όρου, όπως προτάθηκε από τον καθηγητή του πανεπιστημίου του Κεμπεκ στο Μόντρεαλ Louis Jolin, υποδηλώνει πως «Ο κοινωνικός τουρισμός αναφέρεται στα προγράμματα εκδηλώσεις και δραστηριότητες που επιτρέπουν σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού - και ιδιαίτερα τη νεολαία, οικογένειες, συνταξιούχους, άτομα με χαμηλά εισοδήματα, καθώς και τα άτομα με περιορισμένη φυσική ικανότητα - να απολαύσουν τον τουρισμό, ενώ επίσης μεριμνά για την ποιότητα των σχέσεων μεταξύ των επισκεπτών και τις κοινότητες που τους φιλοξενούν τις κοινότητες ». [...] Η παροχή πρόσβασης σε υπαίθριες δραστηριότητες, ιδιαίτερα για τους νέους [...] αντιπροσωπεύει μια άλλη μορφή του κοινωνικού τουρισμού και χρησιμεύει για τον εκδημοκρατισμό των περιοχών που έχουν πληγεί από την άποψη των ψυχαγωγικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών ευκαιριών.

Πιο πρόσφατα το 2006 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ανακήρυξε στην αναφορά της για τον Κοινωνικό τουρισμό στην Ευρώπη «πως μια δραστηριότητα αποτελεί κοινωνικό τουρισμό όταν συναντιούνται οι παρακάτω τρεις περιστάσεις

- Όταν οι συνθήκες ζωής είναι τέτοιες ώστε να είναι πλήρως ή εν μέρει αδύνατο να ασκήσει κάποιος πλήρως το δικαίωμα στον τουρισμό. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε οικονομικούς όρους, σε όρους σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας, προσωπικής ή οικογενειακής απομόνωσης, μειωμένης κινητικότητας, τις γεωγραφικές δυσκολίες, και μια ευρεία ποικιλία των αιτιών που τελικά να αποτελέσει ένα πραγματικό εμπόδιο.

- Κάποιος - είτε πρόκειται για ένα δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα, μια εταιρεία, ένα συνδικάτο, ή απλώς μια οργανωμένη ομάδα ανθρώπων - αποφασίζει να αναλάβει δράση για την υπέρβαση ή να μειώσει το εμπόδιο που εμποδίζει ένα άτομο από την άσκηση του δικαιώματός τους στον τουρισμό.

- Η δράση αυτή είναι αποτελεσματική και στην πραγματικότητα βοηθά μια ομάδα ανθρώπων να συμμετέχουν στον τουρισμό κατά τρόπο που να σέβεται τις αξίες της αειφορίας, της προσβασιμότητας και της αλληλεγγύης.

4.2 Ο κοινωνικός Τουρισμός στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον καθηγητή κύριο Γ. Κουρτέσα της σχολής τουριστικών επιχειρήσεων του ΤΕΙΘ, στην Ελλάδα ο Κοινωνικός Τουρισμός, «αν και πολλά είχαν γραφεί υπό μορφή αρθογραφίας, δεν ήταν καθόλου γνωστός σε όλο αυτό το εξαιρετικά μεγάλο χρονικό διάστημα που το Διεθνές Γραφείο Κοινωνικού Τουρισμού δημιουργούσε τις προϋποθέσεις ανάπτυξής του και κυρίως της επέκτασής του».

Μόλις το 1962 καθιερώνεται το επίδομα αδειάς ενώ ο Κοινωνικός Τουρισμός εισάγεται ως θεσμός για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1982, όταν αρχίζουν τα πρώτα «πειραματικά» προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, την τέως Τέως Εργατική Εστία νυν ΟΑΕΔ και τη Γενική Γραμματεία της Νέας Γενιάς, τα οποία γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη για να φτάσουν στο απόγειό τους το 1984-1985, όπου πάνω από 200.000 συνολικά άτομα έκαναν χρήση του δικαιώματος αυτού. Τέλος, το 1989 καθιερώνεται για πρώτη φορά ο όρος «τουρισμός για όλους» με την έννοια ότι όλοι οι άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα, ίδιες και ίσες ευκαιρίες και τις ίδιες προσβάσεις στον τουρισμό.

Η διάρκεια των διακοπών του κοινωνικού τουρισμού κυμαίνεται από 3 έως 7 ημέρες, με αντίστοιχες διανυκτερεύσεις. Οι χρήστες του δικαιώματος αυτού, απολαμβάνουν έναντι προσιτής τιμής (ανάλογα με το επιλεγμένο κατάλυμα) διαμονή και διατροφή, καθώς και σημαντικές εκπτώσεις στα γεύματα του ξενοδοχείου, στα ΚΤΕΛ και στις ναυτιλιακές εταιρίες, για τις μετακινήσεις τους.

Τα κοινωνικά δεδομένα των προγραμμάτων Κοινωνικού Τουρισμού στην Ελλάδα υπήρξαν:

- (α) το επίπεδο του εισοδήματος (που αναπροσαρμόζεται από χρόνο σε χρόνο υπέρ αυτών που συμμετέχουν) και
- (β) η ένταξη σε ορισμένες κοινωνικές κατηγορίες.

Σχετικά με το εισοδηματικό επίπεδο στα προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού συμμετέχουν οι χαμηλόμισθοι (δηλαδή οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις του πληθυσμού) στο πλαίσιο άσκησης της κρατικής κοινωνικής πολιτικής. Για παράδειγμα οι προϋποθέσεις χορήγησης των παροχών έτους 2013-2014, είναι το ατομικό φορολογητέο εισόδημα των δικαιούχων με βάση τα στοιχεία της οικείας Δ.Ο.Υ., να μην υπερβαίνει τα 16.000,00 € για τους μεμονωμένους δικαιούχους (οι άγαμοι και τα άτομα που δεν έχουν προστατευόμενα μέλη), τα 28.000,00 για τους δικαιούχους με οικογένεια και τα 25.000,00 τους τρίτεκνους. Στους δικαιούχους με οικογένεια το εισόδημα προσαυξάνεται κατά 1.500,00 € για κάθε προστατευόμενο τέκνο. Στην περίπτωση του οικογενειακού εισοδήματος τα έσοδα υπολογίζονται αθροιστικά από το σύνολο των μελών της οικογένειας ανεξάρτητα αν είναι δικαιούχοι ή μη του Προγράμματος. Δεν υπολογίζονται ως πηγή εισοδημάτων τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων.

Σε ό,τι αφορά τις επιμέρους κατηγορίες των δικαιούχων, οι συμμετέχοντες είναι συνταξιούχοι, πολύτεκνοι, άνεργοι, αγρότες, αγρότισσες, ανάπηροι, άποροι (Άτομα τα

οποία είναι ασφαλισμένοι της Πρόνοιας ή τα οποία λαμβάνουν επίδομα απορίας ή αναπηρίας από την πρόνοια), ανύπαντρες μητέρες, άντρες ή γυναίκες σε χηρεία.

Στα προγράμματα Κοινωνικού Τουρισμού στην Ελλάδα συμμετείχαν με επιδοτήσεις τους ο Ε.Ο.Τ., η τέως Εργατική Εστία νυν ΟΑΕΔ, η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, καθώς επίσης και κάθε μορφής καταλύματα και επιχειρήσεις (π.χ. ξενοδοχεία, ξενώνες, κάμπινγκ, παραδοσιακοί οικισμοί, αγροτουριστική συνεταιρισμοί, κρουαζιερόπλοια, τουριστικά γραφεία κλπ.). Θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού μπορούν να εκτελεστούν σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, που προσδιορίζει η αρμόδια αρχή χορήγησης και ανάλογα με τη λειτουργία του κάθε καταλύματος.

Τα τελευταία χρόνια σε μια προσπάθεια τόνωσης του χειμερινού τουρισμού στα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού που δίνονται στους δικαιούχους, περιλαμβάνονται και καταλύματα σε ορεινές περιοχές. Ενώ στο αρχικό στάδιο του κοινωνικού τουρισμού, τα καταλύματα που διατίθενται ήταν σε παραθαλάσσιες περιοχές και αποσκοπούσαν στην ύπαρξη θερινού τουρισμού, την τελευταία τριετία ο αριθμός των καταλυμάτων, συνήθως παραδοσιακών, στις ορεινές περιοχές αυξάνεται συνεχώς. Με την ανάπτυξη και διεύρυνση του προγράμματος του κοινωνικού τουρισμού, οι δικαιούχοι μπορούν να γνωρίσουν και να μνηθούν στις επιμέρους μορφές του χειμερινού τουρισμού, με πολύ χαμηλότερο κόστος, από εκείνο που θα χρειάζονταν αν πραγματοποιούσαν το ίδιο πρόγραμμα με εξολοκλήρου δικά τους έξοδα.

Σημαντική ήταν και η συνεισφορά της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, η οποία έδωσε τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη των χειμερινών μορφών τουρισμού, μέσω των ειδικών προγραμμάτων που δημιούργησε. Τα προγράμματα αυτά ήταν συνήθως 3 ή 4 ημερών, απευθύνονται κυρίως σε νέους και περιλαμβάνουν διακοπές σε ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς της Ελλάδας, σε περιοχές κοντά σε χιονοδρομικά κέντρα ή σε περιοχές που αναπτύσσονται οι επιμέρους μορφές χειμερινού τουρισμού. Έτσι, ο κόσμος επιλέγει ολοένα και περισσότερο το χειμερινό κοινωνικό τουρισμό, αντί να συσσωρεύετε στις παράκτιες περιοχές. Είναι ευρέως γνωστό πως ο τουρισμός ως κοινωνικό φαινόμενο δίνει την ευκαιρία στα άτομα να ξεφύγουν από την καθημερινότητα του, στις διακοπές οι γονείς έχουν την ελευθερία χρόνο και την άνεση να αφιερωθούν στην οικογένειά τους, δίνει νέες συνήθειες στον εργαζόμενο και την ευκαιρία να ανακαλύψει νέους ρόλους που δεν είχε την δυνατότητα να υλοποιήσει. Ενώ με έμμεσο τρόπο ενισχύει στην παραγωγικότητα καθώς ο

εργαζόμενος επιστρέφει ξεκούραστος και αναζωογονημένος στα εργατικά του καθήκοντα.

Ο κοινωνικός τουρισμός είναι μία σημαντική μορφή τουρισμού η οποία (Λύτρα Π. 1998).

Α) Αφορά άτομα με χαμηλό εισόδημα, που δεν έχουν την δυνατότητα να πάνε διακοπές αλλά το επιθυμούν.

Β) Πραγματοποιείται μέσα από κοινωνικούς φορείς και ενώσεις και μπορεί να συμβάλλει στην άμβλυνση της εποχικότητας.

Γ) Περιλαμβάνει διάφορες ομάδες ατόμων που μπορούν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με την αξιοποίηση άλλων δραστηριοτήτων όπως για παράδειγμα τον τουρισμό υγείας, την άθληση κ.α.

Δ) Συντελεί στην αύξηση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων χρησιμοποιώντας την υπάρχουσα υποδομή και ανωδομή μίας περιοχής.

Ε) Με την συνεργασία των συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλων κοινωνικών φορέων επιτυγχάνονται χαμηλές τιμές.

Ο ρόλος, ουσιαστικά, που διαδραματίζει ο κοινωνικός τουρισμός είναι πολλαπλός, αφού εξομοιώνει τις κοινωνικές ανισότητες στο δικαίωμα των διακοπών, ενισχύοντας οικονομικά τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα, αλλά και τις επιχειρήσεις και τις περιοχές, που αντιμετωπίζουν προβλήματα πληρότητας. Με τον τρόπο αυτό, διανέμεται το τουριστικό φορτίο ισόποσα χρονικά και γεωγραφικά, έτσι ώστε να επιμηκύνεται η τουριστική περίοδος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και να ενισχύονται ουσιαστικά οι τουριστικά αδύναμες περιοχές.

4.3 Φορείς Κοινωνικού Τουρισμού και δράσεις τους

Όπως προαναφέρθηκε οι φορείς που διοργανώνουν προγράμματα κοινωνικού τουρισμού είναι ο ΕΟΤ, ο ΟΑΕΔ στον οποίο πλέον ανήκει η Εργατική Εστία, ο ΟΓΑ και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς. Θα ήταν συνετό να ξεκινήσουμε με τον φορέα κοινωνικού τουρισμού που ξεκίνησε πρώτος.

4.3.1 Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Εργατικής Εστία)

Ο Οργανισμός Εργατικής Εστίας ιδρύθηκε το 1931 από τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Ήταν ανταποδοτικός φορέας κοινωνικής πολιτικής για τις ασθενέστερες εισοδηματικά τάξεις και κοινωνικά ευάλωτες κοινωνικές ομάδες της χώρας, ενώ παράλληλα ενίσχυε οικονομικά το συνδικαλιστικό κίνημα. Εποπτευόταν από το Υπουργείο Εργασίας &

Κοινωνικής Ασφάλισης και διοικούταν από Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο εκπροσωπούντουσαν το κράτος, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι ισομερώς. Οι πόροι του προέρχονταν αποκλειστικά από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών χωρίς επιχορήγηση από τον κρατικό προϋπολογισμό και οι παροχές του απευθύνονταν ανταποδοτικά σε εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, κοινή ωφέλεια, τράπεζες, που κατέβαλλαν σχετικές εισφορές, σε συνταξιούχους που τις κατέβαλλαν όταν εργάζονταν, σε πολυτέκνους, άτομα με αναπηρία, αλλά και επιδοτούμενους ανέργους και άγαμες μητέρες - ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Μια από τις πιο σημαντικές λειτουργίες της εργατικής εστίας ήταν προσφορά στους ανθρώπους του μόχθου δωρεάν διακοπών όλο το χρόνο, με νέους, περισσότερους χερσαίους και θαλάσσιους προορισμούς που συνδυάζουν φυσική ομορφιά και ιστορικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά, αρχαιολογικά στοιχεία.

Το 2011 εν μέσω της οικονομικής κρίσης η Κυβέρνηση Παπαδήμου (Νοέμβριος 2011 – Απρίλιος 2012) ανακοινώνει το κλείσιμο της Εργατικής Εστίας και της συγχωνεύσεις του με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, παύοντας έτσι

1. Να λειτουργούν οι 25 βρεφονηπιακοί σταθμοί του Οργανισμού στα οποία παρέχονται δωρεάν ποιοτικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες και διατροφή, στηρίζοντας έτσι ουσιαστικά την εργαζόμενη μητέρα και την οικογένεια.
2. Να συντηρούνται 2.700 ξενοδοχειακές μονάδες και οι εργαζόμενοι σ' αυτές μέσω του κοινωνικού τουρισμού. Υπολογίστηκε μείωση του εσωτερικού τουρισμού κατά 4.000.000 διανυκτερεύσεις πράγμα που επηρεάζει τις 2.700 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους σε αυτές
3. Να παίρνουν ανάσες ζωής και ανάπτυξης χιλιάδες επιχειρήσεις επισιτισμού, και όχι μόνο, μέσα από τα εκδρομικά προγράμματα. Με την κατάργηση του Οργανισμού 900 τουριστικά λεωφορεία πανελλαδικά, θα βρέθηκαν σε δυσχερή θέση, διότι δεν θα συμμετείχαν στα εκδρομικά προγράμματα του Οργανισμού.
4. Να διατίθενται δελτία θεατρικών χειμερινών και θερινών παραστάσεων τόσο για ενήλικες όσο και για παιδιά.
5. Η ακίνητη περιουσία του Ο.Ε.Ε. (173 κτίρια) ανέρχεται σε 1.000.000.000 Ευρώ περίπου.
6. Να έχουν τη δυνατότητα εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους, να απολαμβάνουν το αγαθό των διακοπών, της φυγής, από την καθημερινότητα, μέσω των προγραμμάτων του Οργανισμού Εργατικής Εστίας και μάλιστα με χρήματα που ίδια είχαν καταβάλει.

Με τις νέες αλλαγές της τότε κυβέρνησης έμεινε στον αέρα το πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού για να επανέλθει το 2013 από τον ΟΑΕΔ με νέα μορφή. Στις 13 Αυγούστου το 2013 ανακοινώθηκε με δελτίο τύπου από το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας έναρξη του προγράμματος «Επιδότηση Διακοπών Εργαζομένων, Ανέργων και των Οικογενειών αυτών με Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού έτους 2013 – 2014» από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ο υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας κ. Γιάννης Βρούτσης προέβη στην εξής δήλωση: «Η αναβίωση των προγραμμάτων του κοινωνικού τουρισμού για 110.000 εργαζόμενους και ανέργους συμπολίτες μας, μετά από ένα χρόνο απουσίας, αποτελεί το επιστέγασμα των προσπαθειών του υπουργείου και της κυβέρνησης συνολικά να επανεκκινήσουν και να επαναφέρουν μία πολύ σημαντική κοινωνική παροχή. Στην προσπάθεια αυτή αρωγός στάθηκε η διοίκηση του ΟΑΕΔ, όπου μέσα από μία εποικοδομητική συνεργασία και συντονισμό δράσεων με το υπουργείο, κατάρτισε και πλέον υλοποιεί το πρόγραμμα του κοινωνικού τουρισμού που από σήμερα βρίσκεται σε πλήρη εφαρμογή» [...] «Ο νέος ΟΑΕΔ, μετά και την ενσωμάτωση στις υπηρεσίες του, των Οργανισμών Εργατικής Εστίας (ΟΕΕ) και Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ), ανέλαβε να υλοποιήσει την πολιτική απόφαση της κυβέρνησης και του υπουργείου για την αναβίωση του προγράμματος του κοινωνικού τουρισμού.»

Έτσι την επόμενη ημέρα ανακοινώθηκε το νέο πρόγραμμα «Επιδότηση Διακοπών Εργαζομένων, Ανέργων και των Οικογενειών αυτών με Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού έτους 2013 – 2014». Ο αριθμός των ωφελουμένων από το νέο πρόγραμμα ανέρχεται στις 110.000 άτομα. Το πρόγραμμα συνεχίστηκε και το 2014 και αφορά στην επιδότηση διακοπών διάρκειας έως 6 ημέρες (από μία έως πέντε διανυκτερεύσεις) που μπορούν να πραγματοποιηθούν από την 1.08.2014 έως την 31.06.2015 ενώ το πρόγραμμα του 2013 αφορούσε την περίοδο 16.09.2013 έως την 31.07.2014 σε τουριστικά καταλύματα που έχουν συμπεριληφθεί στο Μητρώο Παρόχων του ΟΑΕΔ. Η επιδότηση θα πραγματοποιηθεί με τη χορήγηση Επιταγής Κοινωνικού Τουρισμού στους δικαιούχους που θα επιλεγούν κατόπιν διαδικασίας μοριοδότησης (Λαμπαδίτη, Μ., 2014).

Δικαιούχοι/Ωφελούμενοι του προγράμματος:

1. Ως «Δικαιούχοι» του προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού έτους 2014-2015 ορίζονται ασφαλισμένοι:

α) εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου που έχουν κατά το προηγούμενο της έναρξης του προγράμματος ημερολογιακό έτος 50 ημέρες στην

ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρ. 3 του ν.678/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (συνεισπραττόμενη με τις εισφορές υπέρ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εισφορά 0,35%),

β) άνεργοι που κατά το προηγούμενο της έναρξης του προγράμματος ημερολογιακό έτος έχουν λάβει τακτική επιδότηση ανεργίας με βάση τις κοινές περί ανεργίας διατάξεις του ΟΑΕΔ διάρκειας τουλάχιστον 2 μηνών (50 ημερήσια επιδόματα),

γ) άνεργοι εγγεγραμμένοι στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ του ΟΑΕΔ, όπως η Δημόσια Πρόσκληση ορίζει.

Δεν θεωρούνται δικαιούχοι του προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού έτους 2014-2015:

α) οι επιλεγέντες δικαιούχοι στο πλαίσιο του προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού έτους 2013-2014, ανεξαρτήτως από το αν έκαναν χρήση της παροχής ή όχι, εξαιρέσει των επιλεγέντων εκείνων που ανήκουν στην κατηγορία ατόμων με αναπηρία και

β) οι δικαιούχοι συναφούς παροχής από οποιονδήποτε άλλο φορέα για την ίδια χρονική περίοδο υλοποίησης του προγράμματος, ως αυτή ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρ. 4 της παρούσας.

2. Ως «Ωφελούμενοι» του προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού ορίζονται:

α) τα άνω των πέντε ετών προστατευόμενα τέκνα της οικογένειας των δικαιούχων και με ανώτατο ηλικιακό όριο το 24ο έτος της ηλικίας τους, όπως αυτά αποδεικνύονται από οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας δημοσίου φορέα,

β) τα άνω των πέντε ετών τέκνα της οικογένειας των δικαιούχων και με ανώτατο ηλικιακό όριο το 24ο έτος της ηλικίας τους, τα οποία έχουν ίδια ασφάλιση λόγω σπουδών ή αναπηρίας, όπως αυτά αποδεικνύονται είτε από πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης είτε αυτεπαγγέλτως,

γ) τα προστατευόμενα τέκνα της οικογένειας των δικαιούχων που συμπληρώνουν τα πέντε έτη κατά τη διάρκεια του προγράμματος, όπως αυτά αποδεικνύονται από οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας δημοσίου φορέα. Για τα τέκνα της κατηγορίας αυτής η Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού του άρθρου 5 της παρούσας που τα αφορά ενεργοποιείται από την ημερομηνία συμπλήρωσης του πέμπτου έτους της ηλικίας τους και έπειτα,

δ) οι σύζυγοι των δικαιούχων, όταν είναι προστατευόμενα μέλη και ασφαρίζονται από αυτούς, όπως αποδεικνύονται από οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας δημοσίου φορέα,

ε) οι συνοδοί δικαιούχων ή ωφελουμένων των ως άνω περιπτώσεων α' έως δ' ανηκόντων στην κατηγορία ατόμων με αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, και μόνο στην περίπτωση που η αναγκαιότητα συνοδείας προκύπτει από το νόμο και

αποδεικνύεται από σχετική βεβαίωση (όταν απαιτείται), όπως αυτή προσδιορίζεται στα δικαιολογητικά συμμετοχής της Δημόσιας Πρόσκλησης.

Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού – Ύψος επιδότησης

1. Η «Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού» ενσωματώνει μια συγκεκριμένη οικονομική αξία και ο αποκλειστικός σκοπός της είναι η ανταλλαγή της με υπηρεσίες διαμονής από τους παρόχους σύμφωνα με τους όρους της Δημόσιας Πρόσκλησης.
2. Το ύψος της οικονομικής αξίας της επιταγής που αποτελεί την επιδότηση του δικαιούχου και των ωφελουμένων, προσδιορίζεται στη Δημόσια Πρόσκληση και είναι ανάλογο με τον τύπο και την κατηγορία του τουριστικού καταλύματος. Στην οικονομική αξία της επιταγής του δικαιούχου περιλαμβάνεται το ποσό επιδότησης του δικαιούχου και των ωφελουμένων μελών του.
3. Η «Επιταγή Κοινωνικού Τουρισμού» έχει τη μορφή ενός ηλεκτρονικού μοναδικού κωδικού αριθμού, ο οποίος δημιουργείται αυτόματα από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) του Οργανισμού και αποτυπώνεται με τα λοιπά στοιχεία των δικαιούχων – ωφελουμένων στο Μητρώο των παρ. 6 και 12 του άρθρ. 9 της παρούσας, ισχύει δε αποκλειστικά για τους σκοπούς του συγκεκριμένου προγράμματος μέχρι τη λήξη αυτού.
4. Η επιδότηση μέσω της Επιταγής Κοινωνικού Τουρισμού δίνει τη δυνατότητα στους δικαιούχους να επιλέγουν οι ίδιοι τους παρόχους τουριστικών καταλυμάτων σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

Παροχί του προγράμματος

1. Ως «Πάροχοι» νοούνται τα τουριστικά καταλύματα, όπως αυτά προσδιορίζονται στη Δημόσια Πρόσκληση.
2. Τα τουριστικά καταλύματα πρέπει να έχουν το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας τους και όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε ισχύ, όπως αυτά ορίζονται στη Δημόσια Πρόσκληση.

Όπως δήλωσε ο υπουργός Εργασίας κ. Γιάννης Βρούτσης: «Δίνουμε την ευκαιρία του κοινωνικού τουρισμού σε όλους τους ανέργους και τους εργαζόμενους της χώρας. Είναι ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα που ξεκινήσαμε ήδη από πέρυσι με μεγάλη επιτυχία και συνεχίζουμε και φέτος με άλλες 120.000 επιταγές κοινωνικού τουρισμού. Δείχνουμε στην πράξη ότι το κοινωνικό κράτος υπάρχει και ξαναχτίζεται σε υγιείς και στέρεες βάσεις». Όπως δήλωσε και ο διοικητής του ΟΑΕΔ κ. Θοδωρής Αμπατζόγλου: «Συνεχίζουμε για δεύτερο χρόνο να δίνουμε μία σημαντική κοινωνική παροχή σε ανέργους, εργαζόμενους και τις οικογένειες αυτών. Ο ΟΑΕΔ, ανταποκρινόμενος στις ανάγκες της εποχής, στηρίζει τις κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη αυτή την παροχή αλλά τονώνει και τις τουριστικές επιχειρήσεις πολλών περιοχών». Το 2009

,πριν αρχίσει η κρίση, οι ωφελούμενοι του κοινωνικού τουρισμού ξεπερνούσαν τις 400.000 (Λαμπαδίτη, Μ., 2014).

4.3.2 Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Το 2008 ο Ελληνικός τουρισμός παράλληλα με την διαφημιστική καμπάνια με το σλόγκαν «Μένουμε Ελλάδα» για τη ενίσχυση και προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και του χειμερινού τουρισμού ξεκίνησε και τα προγράμματα «τουρισμός για όλους» και τα «προγράμματα τρίτης ηλικίας».

«Τουρισμός για όλους» Β' Φάση και «Τουρισμός για όλους» Γ' ηλικίας

Στο πλαίσιο του υποπρογράμματος εξαήμερων διακοπών, που θα υλοποιηθεί από τον Μάρτιο 2014 έως 30 Ιουνίου 2014, θα διατεθούν συνολικά 23.400 ατομικά δελτία. Το προϋπολογιζόμενο κόστος του υποπρογράμματος αυτού ανέρχεται μέχρι το ποσό των 1.525.00,00€ (ένα εκατομμύριο πεντακοσίων είκοσι πέντε χιλιάδων ευρώ). Με την σχετική εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα ΕΟΤ θα καθορισθεί η ημερομηνία διανομής των δελτίων από τα ΚΕΠ. Οι κάτοχοι των δελτίων έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν διακοπές σε όλη την Επικράτεια, σε ξενοδοχεία όλων των λειτουργικών μορφών και τάξεων, καθώς και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, τουριστικές επαύλεις, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα και οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις, όλων των τάξεων, που διαθέτουν Ειδικό Σήμα Λειτουργίας σε ισχύ. Η διάρκεια των διακοπών ορίζεται μέχρι τις πέντε (5) διανυκτερεύσεις, οι οποίες δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το χρόνο ισχύος του Προγράμματος, δηλαδή την 30^η Ιουνίου 2014 (η ημερομηνία αυτή θα είναι η ημέρα αναχώρησης του δικαιούχου από το κατάλυμα).

Δικαιούχοι/Ωφελούμενοι του προγράμματος:

Στο Πρόγραμμα δήμερων Διακοπών μπορούν να συμμετέχουν οι παρακάτω κατηγορίες δικαιούχων με τα προστατευόμενα μέλη τους, με την προϋπόθεση ότι δεν είναι δικαιούχοι αντίστοιχων προγραμμάτων του τέως Οργανισμού Εργατικής Εστίας(για λογαριασμό της οποίας υλοποιεί προγράμματα ο ΟΑΕΔ) ή του Οργανισμού Αγροτικής Εστίας καθώς και των μελών του Ταμείου Νομικών και **με τις προϋποθέσεις της Παραγράφου Ι.Β.**

- Μόνιμοι υπάλληλοι και Συνταξιούχοι του Δημόσιου Τομέα και των Ν.Π.Δ.Δ.
- Μισθωτοί ή συνταξιούχοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ, εφόσον δεν τους παρακρατούνται εισφορές υπέρ της τέως

Εργατικής Εστίας(ΟΑΕΔ), και συνεπώς δεν είναι δικαιούχοι των Προγραμμάτων του.

- Εν ενεργεία ασφαλισμένοι του Ο.Α.Ε.Ε., που ασφαλίζει ελεύθερους επαγγελματίες ή επιχειρηματίες πρώην Τ.Ε.Β.Ε. ,Τ.Σ.Α. , πρώην ΤΑΕ οι οποίοι αποδεδειγμένα δεν είναι δικαιούχοι του προγράμματος της τέως Εργατικής Εστίας.Εξαιρούνται τα μέλη του Ταμείου Νομικών (το οποίο υλοποιεί για τα μέλη του δικό του Πρόγραμμα).
- Συνταξιούχοι του Ο.Α.Ε.Ε., που ασφαλίζει ελεύθερους επαγγελματίες, ή επιχειρηματίες πρώην Τ.Ε.Β.Ε., πρώην ΤΑΕ και Τ.Σ.Α., με την προϋπόθεση ότι η συνταξιοδότηση (βάσει αρχικής απόφασης συνταξιοδότησης) καλύπτεται από ένα από τα παραπάνω ταμεία, ακόμη και αν η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καλύπτεται από το ΙΚΑ και οι οποίοι αποδεδειγμένα δεν είναι δικαιούχοι του προγράμματος της τέως Εργατικής Εστίας(νυν δικαιούχοι ΟΑΕΔ).
- Οι ασφαλισμένοι ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ και ΕΤΑΑ-ΤΣΑΥ
- Οι ελεύθεροι δημοσιογράφοι του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ Β ΔΝΣΗ (πρώην ΤΑΥΣΙΤ) στους οποίους δεν γίνονται κρατήσεις για την τέως Εργατική Εστία (νυν ΟΑΕΔ).
- Οι ασφαλισμένοι στο ΝΑΤ (εν ενεργεία και συνταξιούχοι)
- Οι συνταξιούχοι ΤΑΠΟΤΕ (εφόσον συνταξιοδοτήθηκαν από 01/01/1978 ως 31/12/2005)
- Άτομα τα οποία είναι ασφαλισμένοι της Πρόνοιας ή τα οποία λαμβάνουν επίδομα απορίας ή αναπηρίας από την Πρόνοια έστω και αν είναι ασφαλισμένοι σε άλλον ασφαλιστικό φορέα ως προστατευόμενα μέλη κύριων ασφαλισμένων δικαιούχων του Προγράμματος αυτού.
- Άτομα τα οποία είναι αυτασφαλιζόμενα του Ι.Κ.Α προκειμένου να συνταξιοδοτηθούν από αυτό.
- Άτομα που έχουν συνταξιοδοτηθεί από το ΙΚΑ με αυτασφάλιση και εφ όσον τα περισσότερα έτη τους προέρχονται από την αυτασφάλιση.
- Άτομα με αναπηρία 67% και άνω ανεξαρτήτως εισοδήματος, εφόσον ανήκουν σε μια από τις κατηγορίες δικαιούχων της προηγούμενης παραγράφου. Τα άτομα με αναπηρία και τα προστατευόμενα μέλη τους μπορούν να χρησιμοποιήσουν δελτία του Προγράμματος, κάθε χρόνο σε ένα μόνο από τα υποπρογράμματα του Προγράμματος «Τουρισμός για όλους» και πάντα

εφόσον δεν δικαιούνται Δελτία Κοινωνικού Τουρισμού από τον Οργανισμό Αγροτικής Εστίας (ΟΓΑ) ή από τον τέως Οργανισμό Εργατικής Εστίας(νυν ΟΑΕΔ) και ως μέλη του Ταμείου Νομικών

- ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ (τέσσερα τέκνα και άνω): Οι πολύτεκνοι, που ανήκουν σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες ασφαλισμένων, δικαιούνται δελτίου για τον εαυτό τους και τα προστατευόμενα μέλη τους, ανεξαρτήτως εισοδήματος, κάθε χρόνο για ένα από τα υποπρογράμματα του Προγράμματος «Τουρισμός για όλους».

Ειδικές Διευκρινίσεις:

- Οι διαζευγμένοι δικαιούχοι του Προγράμματος εφόσον έχουν υπό την προστασία τους τέκνα των οποίων έχουν τη δικαστική επιμέλεια (θα προσκομίζουν το ανάλογο πιστοποιητικό στο Κ.Ε.Π.) δικαιούνται δελτίου για τους εαυτούς τους και τα προστατευόμενα τέκνα τους, ανεξάρτητα αν τα τέκνα είναι ασφαλισμένα στον έτερο από τους διαζευγμένους γονείς.
- Οι εν διαστάσει γονείς, εφόσον υποβάλλουν ξεχωριστή φορολογική δήλωση, στην οποία συμπεριλαμβάνουν και τα τέκνα τους, δικαιούνται δελτίου για τον εαυτό τους και τα προστατευόμενα τέκνα τους ανεξάρτητα αν αυτά είναι ασφαλισμένα στον έτερο από τους εν διαστάσει γονείς.
- Τα νεόνυμφα ζευγάρια τα οποία δεν έχουν κάνει φορολογική δήλωση από κοινού θα προσκομίζουν ληξιαρχική πράξη γάμου και τα ατομικά εκκαθαριστικά σημειώματα της εφορίας, προκειμένου να υπολογισθεί το οικογενειακό εισόδημα από το άθροισμα των δύο φορολογητέων ποσών.
- Σημειώνεται ότι τα προστατευόμενα μέλη (παιδιά) των δικαιούχων, όπως προκύπτει από το βιβλιάριο του ασφαλιστικού φορέα, δικαιούνται των παροχών μέχρι της συμπλήρωσης του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους, ή του 24ου εφόσον είναι άνεργοι, ή του 26ου εφόσον συνεχίζουν να σπουδάζουν, και ανεξαρτήτου ηλικίας εφόσον έχουν ποσοστό αναπηρία 67% και άνω.

Επισημαίνεται ότι τα προστατευόμενα μέλη άνω των 18 ετών δεν είναι υποχρεωτικό να καταλύσουν μαζί με τους γονείς.

- Διευκρινίζεται επίσης ότι δελτίο Εξαήμερων διακοπών του Προγράμματος «Τουρισμός για όλους» χορηγείται και σε συνταξιούχους (συζύγους-τέκνα), που λαμβάνουν σύνταξη από τα ως άνω ταμεία λόγω θανάτου του κυρίως ασφαλισμένου, εφόσον η σύνταξη αυτή αποτελεί την κύρια πηγή εσόδων τους.

Προϋποθέσεις Συμμετοχής

Απαραίτητη προϋπόθεση, είναι το ατομικό (στην περίπτωση των μεμονωμένων δικαιούχων) ή το οικογενειακό (για τις λοιπές των περιπτώσεων) φορολογητέο εισόδημα των δικαιούχων με βάση τα στοιχεία της οικείας Δ.Ο.Υ., σύμφωνα με την παράγραφο περί δικαιολογητικών της παρούσης, να μην υπερβαίνει τα παρακάτω αναγραφόμενα ποσά :

Στην περίπτωση του οικογενειακού εισοδήματος τα έσοδα υπολογίζονται αθροιστικά από το σύνολο των μελών της οικογένειας ανεξάρτητα αν είναι δικαιούχοι ή μη του Προγράμματος.

- Μεμονωμένοι δικαιούχοι με ατομικό εισόδημα 16.000,00 ευρώ
- Δικαιούχοι με οικογενειακό εισόδημα 28.000,00 ευρώ
- Τρίτεκνοι με οικογενειακό εισόδημα 35.000,00 ευρώ
- Το εισόδημα προσαυξάνεται κατά 1.500,00 ευρώ για κάθε προστατευόμενο τέκνο
- Δεν υπολογίζονται ως πηγή εισοδημάτων τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων.
- Μεμονωμένοι δικαιούχοι θεωρούνται οι άγαμοι και τα άτομα που δεν έχουν προστατευόμενα μέλη.
- Στην περίπτωση μεμονωμένου δικαιούχου που βρίσκεται σε διάσταση ή είναι διαζευγμένος και υποβάλλει ξεχωριστή φορολογική δήλωση στην οποία δεν συμπεριλαμβάνονται τα τέκνα, το ατομικό εισόδημα υπολογίζεται αφαιρουμένου του μηνιαίου ποσού που έχει επιδικαστεί για καταβολή διατροφής.
- Δικαιούχοι με οικογενειακό εισόδημα θεωρούνται οι έγγαμοι δικαιούχοι και οι δικαιούχοι που έχουν υπό την προστασία τους προστατευόμενα μέλη. Αναλυτικά σ αυτήν την κατηγορία εντάσσονται: τα ζευγάρια δικαιούχων, τα ζευγάρια όπου ο ένας είναι δικαιούχος και το άλλο μέλος είναι ή δικαιούχος άλλου Προγράμματος ή μη δικαιούχος ή είναι απλά προστατευόμενο μέλος του κύριου δικαιούχου.
- Στη κατηγορία αυτή εντάσσονται όλες οι μορφές μονογονεϊκής οικογένειας και οι ανύπαντρες μητέρες.
- Πολύτεκνες οικογένειες θεωρούνται οι οικογένειες με τέσσερα τέκνα και άνω ανεξάρτητα από την ηλικία τους.
- Προστατευόμενα μέλη θεωρούνται οι σύζυγοι οι οποίοι τελούν υπό την οικονομική προστασία των κύριων δικαιούχων καθώς και τα προστατευόμενα τέκνα.

- Προστατευόμενα τέκνα θεωρούνται όλα τα ανήλικα τέκνα ηλικίας κάτω των 18 ετών ή των 24 ετών εφόσον είναι άνεργοι ή των 26 ετών εφόσον συνεχίζουν να σπουδάζουν και τα τέκνα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω ανεξαρτήτως ηλικίας.
- Τα τέκνα τα οποία αποφοίτησαν μέσα στο 2013 συμπεριλαμβάνονται στα προστατευόμενα μέλη.

Δεν δικαιούνται Δελτίου Εξαήμερων διακοπών οι εξής :

- Οι δικαιούχοι Προγραμμάτων της τέως Εργατικής Εστίας (ΟΑΕΔ), του Οργανισμού Αγροτικής Εστίας (ασφαλισμένοι του Ο.Γ.Α.) και τα μέλη του Ταμείου Νομικών όσοι δηλ. έχουν δημιουργήσει προγράμματα για τους ασφαλισμένους τους
- Όσοι πήραν Δελτίο ενός από τα υποπρογράμματα (εξαήμερων διακοπών, ή Γ΄ Ηλικίας) του Προγράμματος «Τουρισμός για όλους» του ΕΟΤ κατά το διάστημα 3-08-2012 έως 31-05-2013, ή συμμετείχαν στην Α Φάση του τρέχοντος Προγράμματος του Ε.Ο.Τ. (από 16-7-2013 έως 31-12-13) δεδομένου, ότι το δικαίωμά τους για χρήση δελτίων κοινωνικού τουρισμού ισχύει εναλλάξ, χρόνο παρά χρόνο.

Παροχοί

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν ξενοδοχεία όλων των λειτουργικών μορφών και τάξεων, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, ενοικιαζόμενα δωμάτια, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα και οργανωμένες τουριστικές κατασκηνώσεις όλων των τάξεων, που διαθέτουν Ειδικό Σήμα Λειτουργίας, έχουν όλα τα δικαιολογητικά σε ισχύ και περιλαμβάνονται στον ηλεκτρονικό κατάλογο καταλυμάτων του προγράμματος.

Η περίοδος λειτουργίας των καταλυμάτων καθορίζεται ελεύθερα από τις τουριστικές επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, υπό την προϋπόθεση να είναι εντός της χρονικής περιόδου εφαρμογής του Προγράμματος. Η καθορισμένη από την επιχείρηση περίοδος λειτουργίας των καταλυμάτων, η οποία αναφέρεται και στον ηλεκτρονικό κατάλογο, είναι δεσμευτική για το κατάλυμα και δεν επιτρέπεται η των υστέρων αλλαγή της δηλωμένης στον ΕΟΤ χρονικής περιόδου συμμετοχής του καταλύματος.

Σχέσεις δικαιούχων και τουριστικών επιχειρήσεων

- Οι σχέσεις του δικαιούχου με τις επιχειρήσεις των καταλυμάτων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα διέπονται από τον ισχύοντα Κανονισμό Σχέσεων Ξενοδόχων και

Πελατών (Ν.1652/86 Φ.Ε.Κ. 167Α/30-10-86) και τις λοιπές ισχύουσες για τα τουριστικά καταλύματα διατάξεις.

- Οι επιχειρηματίες των τουριστικών καταλυμάτων υποχρεούνται να διαθέτουν στους δικαιούχους τα ελεύθερα δωμάτια με ιδιαίτερο λουτρό και να παρέχουν όλες τις εξυπηρετήσεις που προβλέπονται ανάλογα με την κατηγορία του καταλύματος χωρίς καμιά διάκριση από τους λοιπούς πελάτες.
- Επίσης υποχρεούνται να δέχονται σε όλα τα τμήματα της μονάδας τους και καθ' όλο το διάστημα συμμετοχής τους στο πρόγραμμα, τους δικαιούχους.

Απαγορεύεται ρητά η οποιαδήποτε συμφωνία για αύξηση του ποσού συμμετοχής μεταξύ των δικαιούχων και των τουριστικών επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα πέρα των αναγραφόμενων στο σχετικό ηλεκτρονικό κατάλογο. Επιτρέπεται μεταξύ των δικαιούχων και των τουριστικών επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα η συμφωνία για έκπτωση από το δηλωμένο ποσό συμμετοχής εφόσον είναι έγγραφη και δεν είναι χαμηλότερη από το ελάχιστο ποσό συμμετοχής δηλαδή το ένα (1,00) € ανά άτομο ανά διανυκτέρευση.

4.3.3 Λογαριασμός Αγροτικής Εστίας (ΟΓΑ)

Ο ΟΓΑ στα πλαίσια του κοινωνικού του ρόλου και στην προσπάθεια διεύρυνσης του φάσματος δραστηριοτήτων του, εφαρμόζει από το έτος 2003 το θεσμό της Αγροτικής Εστίας, που αποβλέπει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του αγροτικού πληθυσμού. Σκοπός του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας είναι η οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού, διακοπών, εκδρομών, δωρεάν παροχή εισιτηρίων θεάτρου, δωρεάν παροχή βιβλίων και άλλου έντυπου υλικού, γενικότερης ενημέρωσης και πληροφόρησης του αγροτικού πληθυσμού της χώρας, παροχή χρηματικών βοηθημάτων και βραβείων σε πολύτεκνες, καθώς και τροφείων για βρεφονηπιακούς σταθμούς, η ανάληψη δαπανών για επιμορφωτικά σεμινάρια νέων αγροτών ή για την παρακολούθηση αγροτικών συνεδρίων, καθώς και η συμμετοχή σε προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, συναφή προς τους σκοπούς του Λογαριασμού. Τα Προγράμματα της Αγροτικής Εστίας για το 2014 στα οποία μπορούν να συμμετάσχουν οι δικαιούχοι είναι:

1. Πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού

Το πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού περιλαμβάνει:

α) 6ήμερες διακοπές (5 διανυκτερεύσεις), σε επιλεγμένα τουριστικά καταλύματα όλης της χώρας (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια/διαμερίσματα, επιπλωμένες κατοικίες και camping) και απευθύνεται σε 115.000 ασφαλισμένους και συνταξιούχους, καθώς και στα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους (σύζυγοι και παιδιά), που

έχουν ασφαλίσει στον ΟΓΑ για περίθαλψη. (διάρκεια ισχύος μέχρι 03-05-2015)

Γενικές πληροφορίες:

1. Το πρόγραμμα θα ισχύσει από 1-7-2014 έως 3-5-2015 (καταληκτική ημερομηνία αναχώρησης από το κατάλυμα) και θα εφαρμοστεί σε όλους τους νομούς της χώρας. Η διάρκεια των διακοπών ορίζεται μέχρι έξι (6) ημέρες (μέχρι πέντε διανυκτερεύσεις).
2. Ο αριθμός των δικαιούχων ανέρχεται στα 115.000 άτομα
3. Κριτήριο επιλογής καθορίζεται η κλήρωση, εφόσον ο αριθμός των αιτήσεων συμμετοχής υπερβεί τον εγκεκριμένο αριθμό δικαιούχων στην οποία προτεραιότητα έχουν όσοι δεν έχουν κληρωθεί τα τελευταία τρία χρόνια. Κατ' εξαίρεση θα μπορούν να συμμετέχουν χωρίς κλήρωση, οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον συμμετοχής στο παραπάνω πρόγραμμα, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνουν προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας ή τυφλότητας ή λαμβάνουν εξωϊδρυματικό επίδομα παραπληγίας- τετραπληγίας.
4. Οι κληρωθέντες δικαιούχοι θα επιλέγουν το κατάλυμα της προτίμησής τους από τον αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΟΓΑ www.oga.gr κατάλογο των συμβεβλημένων τουριστικών καταλυμάτων.
5. Δεν επιτρέπεται να γίνει χρήση του Δελτίου σε τουριστικές μονάδες που βρίσκονται στον τόπο κατοικίας του δικαιούχου (πόλη, κωμόπολη, χωριό κλπ).
6. Το Δελτίο Κοινωνικού Τουρισμού είναι αυστηρά προσωπικό και απαγορεύεται αυστηρά η χρήση του από άλλα άτομα.
7. Οι σχέσεις (Κρατήσεις, Ακυρώσεις, Προκαταβολές, πρόωρες αναχωρήσεις λόγω ανωτέρας βίας κλπ) του δικαιούχου-κοινωνικού τουρίστα με τα τουριστικά καταλύματα, που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, διέπονται από τον ισχύοντα Κανονισμό Σχέσεων Ξενοδόχων και Πελατών (Ν.1652/86 ΦΕΚ 167Α/30-10-86, απόφαση 503007) και τις λοιπές ισχύουσες για τα τουριστικά καταλύματα διατάξεις.

Οικονομική Συμμετοχή δικαιούχων.

Η τιμή συμμετοχής του δικαιούχου καθορίζεται από τις επιχειρήσεις τουριστικών καταλυμάτων λαμβάνοντας υπόψη τον κοινωνικό χαρακτήρα του Προγράμματος και είναι αυτή που αναγράφεται για το κάθε κατάλυμα στον αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΟΓΑ www.oga.gr κατάλογο των συμβεβλημένων τουριστικών καταλυμάτων.

Οι επιχειρηματίες δικαιούνται να εισπράττουν το ποσό συμμετοχής, το οποίο συμπεριλαμβάνει όλες τις νόμιμες επιβαρύνσεις (Φ.Π.Α. κλπ). από τον κοινωνικό τουρίστα χωρίς καμία ευθύνη ή ανάμειξη του Λ.Α.Ε./ΟΓΑ. Οι κοινωνικοί τουρίστες υποχρεούνται να εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους κατά την ημέρα αναχώρησής τους από το κατάλυμα.

β) 6ήμερες διακοπές (5 διανυκτερεύσεις) και μέχρι τέσσερις απλές λούσεις, στο πλαίσιο του επιδοτούμενου προγράμματος ιαματικού τουρισμού και απευθύνεται σε 15.000 συνταξιούχους. (διάρκεια ισχύος μέχρι 31-12-2014).

Γενικές πληροφορίες:

1. Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος Κοινωνικού Τουρισμού, θα ισχύσει από 1-7-2014 έως 31-12-2014 (καταληκτική ημερομηνία αναχώρησης από το κατάλυμα) και θα εφαρμοστεί σε όλους τους νομούς της χώρας.
2. Δικαιούχοι είναι 15.000 συνταξιούχοι του ΟΓΑ, οι οποίοι θα είναι κάτοχοι ατομικού Δελτίου Ιαματικού Τουρισμού.
3. Κριτήριο επιλογής καθορίζεται η κλήρωση, εφόσον ο αριθμός των αιτήσεων συμμετοχής υπερβεί τον εγκεκριμένο αριθμό δικαιούχων. Κατ'εξαιρέση θα μπορούν να συμμετέχουν χωρίς κλήρωση, οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον συμμετοχής στο παραπάνω πρόγραμμα, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνουν προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας ή τυφλότητας ή λαμβάνουν εξωϊδρυματικό επίδομα παραπληγίας- τετραπληγίας.
4. Οι δικαιούχοι παράλληλα με τη διαμονή τους σε συμβεβλημένο κατάλυμα διάρκειας (μέχρι 5 διανυκτερεύσεις), θα μπορούν να πραγματοποιούν δωρεάν μέχρι και 4 απλές λούσεις (4 εισιτήρια εισόδου), είτε σε Υδροθεραπευτήριο εντός συμβεβλημένων ξενοδοχείων, είτε σε συμβεβλημένες εγκαταστάσεις ιαματικών πηγών.
5. Οι κληρωθέντες δικαιούχοι θα επιλέγουν το κατάλυμα της προτίμησής τους από τον αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΟΓΑ www.oga.gr κατάλογο των συμβεβλημένων τουριστικών καταλυμάτων, καθώς και το Υδροθεραπευτήριο ή την εγκατάσταση ιαματικών πηγών που προτιμούν για τις λούσεις τους.
6. Οι δικαιούχοι, εφόσον επιθυμούν, μπορούν να μην κάνουν χρήση της παροχής λούσεων και να χρησιμοποιήσουν το Δελτίο Ιαματικού Τουρισμού μόνο για διαμονή (μέχρι 5 διανυκτερεύσεις).

Οικονομική Συμμετοχή δικαιούχων.

- α) Για παροχή ΔΙΑΜΟΝΗΣ: ό,τι ισχύει και στο πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού
- β) Για παροχή ΛΟΥΣΕΩΝ : δεν υπάρχει οικονομική συμμετοχή των δικαιούχων.

-Το Δελτίο Ιαματικού Τουρισμού είναι αυστηρά προσωπικό και απαγορεύεται αυστηρά η χρήση του από άλλα άτομα.

-Για πληροφορίες σχετικά με τη διαμονή σε τουριστικό κατάλυμα –κράτηση δωματίου, προκαταβολές, παραλαβή του Δελτίου, πρόωρες αναχωρήσεις

κλπ.- ισχύουν όσα αναφέρονται ανωτέρω για το πρόγραμμα Κοινωνικού Τουρισμού.

2. Εκδρομικό Πρόγραμμα

Το εκδρομικό πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- 3ήμερες εκδρομές για 5.000 δικαιούχους, που θα είναι δωρεάν για τους συμμετέχοντες, εφόσον το κόστος της εκδρομής που επιλέξουν δεν ξεπερνά την αξία του Δελτίου που είναι 120 ευρώ.
- 2ήμερες διακοπές για 7.000 δικαιούχους, που θα είναι δωρεάν για τους συμμετέχοντες εφόσον το κόστος της εκδρομής που επιλέξουν δεν ξεπερνά την αξία του Δελτίου που είναι 65 ευρώ.
- 1ήμερες εκδρομές για 38.000 δικαιούχους, που θα είναι δωρεάν για τους συμμετέχοντες.

Οι εκδρομές διοργανώνονται από τουριστικά γραφεία συμβεβλημένα με τον ΟΓΑ σε όλους τους νομούς της χώρας. (διάρκεια ισχύος μέχρι 31-12-2014).

Γενικές πληροφορίες

1. Το πρόγραμμα θα ισχύσει από 1-7-2014 έως 3-5-2015 (ημερομηνία έναρξης της τελευταίας εκδρομής του έτους).
2. Τύποι Εκδρομών – Αριθμός Δικαιούχων – Τουριστικοί Προορισμοί: Φέτος το πρόγραμμα απευθύνεται σε 50.000 δικαιούχους και περιλαμβάνει μονοήμερες, διήμερες και τριήμερες εκδρομές μέσω συμβεβλημένων με τον Λ.Α.Ε/ΟΓΑ τουριστικών γραφείων.

Συγκεκριμένα θα συμμετάσχουν:

- 38.000 άτομα σε μονοήμερες εκδρομές (επιστροφή αυθημερόν)
- 7.000 άτομα σε διήμερες εκδρομές (1 διανυκτέρευση)
- 5.000 άτομα σε τριήμερες εκδρομές (2 διανυκτερεύσεις)

Οι εκδρομές θα περιλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους και επισκέψεις σε ιστορικά, πολιτιστικά και αρχαιολογικά αξιοθέατα (μνημεία, μουσεία, μοναστήρια, αρχαιολογικούς χώρους κ.α.), οι οποίες θα πραγματοποιούνται σε προορισμούς όλης της χώρας και οι εκδρομείς θα διακινούνται μόνο εντός των ορίων της. Οι εκδρομές μπορούν να είναι μικτές ή αμιγείς, δηλ. μπορεί να είναι οργανωμένες εκ των προτέρων και οι κάτοχοι των Δελτίων Εκδρομικού Προγράμματος έτους 2014, να εντάσσονται ως μέλη στην ομάδα της -οργανωμένης εκδρομής ή να οργανώνονται ειδικά για τους κατόχους των Δελτίων του Εκδρομικού Προγράμματος.

3. Κριτήριο επιλογής καθορίζεται η κλήρωση, εφόσον ο αριθμός των αιτήσεων συμμετοχής υπερβεί τον εγκεκριμένο αριθμό δικαιούχων. Κατ' εξαίρεση θα μπορούν να συμμετέχουν χωρίς κλήρωση, οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον συμμετοχής στο παραπάνω πρόγραμμα, με την προϋπόθεση ότι λαμβάνουν προσαύξηση του ποσού της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας ή τυφλότητας.

4. Οι κληρωθέντες δικαιούχοι θα επιλέγουν το τουριστικό γραφείο της προτίμησής τους από τον αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΟΓΑ www.oga.gr κατάλογο των συμβεβλημένων τουριστικών γραφείων.

Οικονομική Συμμετοχή δικαιούχων.

α. Μονοήμερες εκδρομές: Δεν υπάρχει οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου.

β. Διήμερες εκδρομές: Σε περίπτωση που η τιμή της διήμερης εκδρομής, υπερβαίνει το ποσό των 65 Ευρώ, το προτεινόμενο ποσό της οικονομικής συμμετοχής του δικαιούχου από τον Λ.Α.Ε./ΟΓΑ είναι 10 Ευρώ/ ανά άτομο.

γ. Τριήμερες εκδρομές: Σε περίπτωση που η τιμή της τριήμερης εκδρομής, υπερβαίνει το ποσό των 120 Ευρώ, τότε το προτεινόμενο ποσό της οικονομικής συμμετοχής του δικαιούχου από τον Λ.Α.Ε./ΟΓΑ θα είναι 10 Ευρώ/ ανά άτομο.

Το ποσό της οικονομικής συμμετοχής του δικαιούχου, συμπεριλαμβάνει όλες τις νόμιμες κρατήσεις (Φ.Π.Α. κ.λ.π.) Σε περίπτωση που η τιμή της εκδρομής είναι μικρότερη του αθροίσματος του ποσού επιδότησης του Λ.Α.Ε./ΟΓΑ και του ποσού συμμετοχής του δικαιούχου το ποσό θα αφαιρείται από τη συμμετοχή του δικαιούχου. Σε κάθε περίπτωση που δικαιούχος επιλέξει να συμμετάσχει σε εκδρομή μεγαλύτερης διάρκειας από εκείνη στην οποία έχει κληρωθεί τότε θα επιβαρύνεται ο ίδιος την επιπλέον διαφορά

Δικαιούχοι των προγραμμάτων:

* Οι συνταξιούχοι του ΟΓΑ

* Οι συνταξιούχοι του Λογαριασμού Ανασφάλιστων Υπερήλικων

* Οι ασφαλισμένοι του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών (ασφαλιστικά ενήμεροι κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης).

* Τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους (σύζυγοι, παιδιά)

* Στο πρόγραμμα Ιαματικού Τουρισμού συμμετέχουν ΜΟΝΟ οι συνταξιούχοι - τα άτομα που λαμβάνουν ορφανική σύνταξη δεν συμμετέχουν - και σε περίπτωση ζεύγους, συμμετέχει μόνο ο/η συνταξιούχος σύζυγος όχι ο/η ασφαλισμένος/η σύζυγος.

4.3.4 Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς συστάθηκε το 1982 ως επιτελικό κυβερνητικό όργανο με κύριο στόχο τη διαμόρφωση, την παρακολούθηση και τον συντονισμό της κυβερνητικής πολιτικής για τη νέα γενιά και τη σύνδεσή της με την κοινωνία και τους φορείς της. Έτσι, η Ελλάδα εναρμονίστηκε με την ευρωπαϊκή και διεθνή πρακτική, που κρατάει μέχρι σήμερα, για τη δημιουργία αυτοτελών και ολοκληρωμένων κυβερνητικών

υπηρεσιών σε υψηλό επίπεδο, με αντικείμενο την πολιτική για τους νέους (Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς <http://www.neagenia.gr/>).

Η λειτουργία της Γ.Γ.Ν.Γ. συνδυάστηκε από την αρχή με την πρόταση ενός νέου περιεχομένου πολιτικής, ενός νέου ύφους, έτσι ώστε να συνάδει με τα ενδιαφέροντα και τις απαιτήσεις των ανθρώπων της νέας γενιάς. Μιας γενιάς που πρέπει στην πράξη να αποδειχτεί -και οφείλουμε όλοι να συμβάλουμε σε αυτό- ότι αποτελεί το μέλλον της Ελλάδας. Σήμερα, η Γ.Γ.Ν.Γ. επιχειρεί ένα ποιοτικό άλμα, συνειδητοποιώντας ότι στην εποχή μας δεν αρκεί ένας διαφορετικός λόγος. Χρειάζεται συστηματική προσπάθεια, προγραμματική επάρκεια και -κυρίως- δράση. Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς αναπτύσσει σύνολο δράσεων και προγραμμάτων στο στενότερο πυρήνα της πολιτικής για τους νέους και ειδικότερα στους ακόλουθους τομείς:

- Συμμετοχή
- Πληροφόρηση
- Ελεύθερος χρόνος
- Επιχειρηματικότητα.

Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς έγινε ευρύτερα γνωστή μέσω των προγραμμάτων ελεύθερου χρόνου που «έτρεχε» με μεγάλη επιτυχία στο παρελθόν, όπως τα τριήμερα εναλλακτικών μορφών τουρισμού και το «Διακοπές και Εθελοντισμός». Στο πλαίσιο της νέας πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς διαμορφώνονται 3 κεντρικοί άξονες που θα αποτελέσουν σημεία αναφοράς της.

- 1) Ανεργία – Απασχόληση
- 2) Κοινωνικός αποκλεισμός – Κοινωνική Ενσωμάτωση – Συμμετοχή
- 3) Περιβάλλον – Κλιματική Αλλαγή – Πράσινη Ανάπτυξη

Η γραμματεία οργάνωσε με μεγάλη επιτυχία τα ο πρόγραμμα Ιστιοπλοΐας για νέους 18-30 ετών όπου με μια συμβολική συμμετοχή των 30€ ενημερωνόντουσαν πάνω σε θέματα περιβάλλοντος κυρίως, σχετικά με την προστασία των βιότοπων, καθώς και τη διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων στις παραλίες της χώρας μας και αφετέρου σε συνεργασία με κοινωνικές οργανώσεις, για θέματα καταπολέμησης κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Τα ιστοπλοϊκά τριήμερα λάμβαναν χώρα κατά τους μήνες Ιούλιο έως και Σεπτέμβριο 2010 για νέους 18-30 ετών, με προτεραιότητα στους άνεργους νέους και νέους που ανήκαν σε άλλες κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες. Με το πρόγραμμα αυτό δινόταν η δυνατότητα στους νέους να γνωρίσουν τρόπους και δυνατότητες να ξεφύγουν από την καθημερινότητα, να απαλλαγούν έστω και για λίγο από το περιβάλλον της πόλης, αλλά και να

δημιουργήσουν φιλίες και γνωριμίες καλλιεργώντας αξίες, όπως αυτές της ομαδικότητας και της ευγενούς άμιλλας.

Για τον ίδιο σκοπό καθώς και την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είχε διοργανωθεί το πρόγραμμα "Γνωρίζω τη χώρα μου" που περιλάμβανε Χειμερινά Τριήμερα Εναλλακτικού Τουρισμού κατά τους χειμερινούς και εαρινούς μήνες. Μέσω του Προγράμματος οι νέοι μπορούσαν να αξιοποιήσουν δημιουργικά το χρόνο τους, να εκπαιδευτούν σε χειμερινά αθλήματα και δραστηριότητες, να έρθουν σε επαφή με τη φύση, να γνωρίσουν τους αρχαιολογικούς και θρησκευτικούς θησαυρούς της χώρας. Επίσης και εδώ υπήρχε συμβολική συμμετοχή 50 € ανά άτομο και το όριο των ηλικιών ήταν τα 18 και 30 έτη. Ωστόσο εδώ μπορούσαν να συμμετέχουν σε αρκετές δραστηριότητες του χειμερινού τουρισμού.

Δυστυχώς όμως στην εποχή της κρίσης, τώρα που η νεολαία έχει ανάγκη περισσότερο από ένα διάλειμμα από την σκληρή καθημερινότητα, τώρα που περισσότεροι νέοι χρήζουν βοήθειας η νέα γενιά έχει καταργήσει τα προγράμματα τουρισμού και ελεύθερου χρόνου. Ωστόσο προσφέρει ως αντικατάσταση την εθελοντική εργασία κατά διάρκεια διακοπών.

4.3.5 Λοιποί φορείς κοινωνικού Τουρισμού

4.3.5.1. Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων

Ο θεσμός των ΚΑΠΗ υιοθετήθηκε το 1984 με νομοθετική πρωτοβουλία και χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας και Προνοίας. Ο θεσμός εξελίχθηκε σταδιακά μέσω των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αναπτύχθηκε και διευρύνθηκε σε όλη τη χώρα όπου φθάνει μέχρι σήμερα να λειτουργούν περισσότερα από 900 κέντρα. Βασική φιλοσοφία του θεσμού είναι η προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων. Οι υπηρεσίες του κέντρου απευθύνονται σε άντρες και γυναίκες άνω των 60 ετών που κατοικούν στην περιοχή λειτουργίας τους ανεξάρτητα από την οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση.

Στην Ελλάδα τα ΚΑΠΗ είναι ο κύριος εκπρόσωπος του εσωτερικού τουρισμού τρίτης ηλικίας όπου το κάθε παράρτημα διοργανώνει τις δικές του εκδρομές και όχι κάποιος οργανωμένος τουριστικός πράκτορας όπως στο εξωτερικό. Τα κέντρα αυτά πριν την οργάνωση της εκδρομής τους ζητούν προσφορές με ανοικτούς μειοδοτικούς διαγωνισμούς είτε από τα τουριστικά γραφεία, είτε επικοινωνώντας κατευθείαν με τα τουριστικά καταλύματα, τις εταιρείες μεταφορών κτλ. Επιλέγοντας πάντα την πιο οικονομική προσφορά ξεκινούν την οργάνωση της εκδρομής του που συνήθως

περιλαμβάνει, μεταφορά, διαμονή, γεύματα, επισκέψεις και ξεναγήσεις, μουσικές εκδηλώσεις και χρήση εγκαταστάσεων τουρισμού υγείας, όπως θαλασσοθεραπεία, ιαματικά λουτρά, λασπόλουτρα και άλλα.

Τα έξοδα των εκδρομών καλύπτονται από τα ίδια τα μέλη των ΚΑΠΗ ενώ οι εκάστοτε δήμοι καλύπτουν τις μεταφορές των εκδρομέων πολλές εκδρομές είναι κλειστές μόνο στα μέλη του εκάστοτε παραρτήματος. Να σημειωθεί πως οι εκδρομές ξεκινούν τον Μάιο και σταματούν τον Οκτώβριο. Ο δήμος πρότυπο Νεάπολης Συκεών Θεσσαλονίκης διοργανώνει τις πολυήμερες εκδρομές του τον Μάιο, Ιούνιο, Σεπτέμβριο και Οκτώβριο. Ενώ τον Ιούλιο διοργανώνει με επιτυχία το πρόγραμμα «ΚΑΠΗ και Θάλασσα» με καθημερινές εκδρομές, εκτός Σαββατοκύριακου, σε κοντινή παραλία για τρεις εβδομάδες. Υπολογίζεται πως στην 5ήμερη εκδρομή του Ιουνίου στο Λουτράκι θα μετακινηθούν 850 άτομα χωρισμένα σε 4 γκρουπ. Που σημαίνει πως για όλο τον Ιούνιο οι ξεναγοί, ξενοδόχοι και το γενικότερο δυναμικό του τόπου επίσκεψης θα έχουν αρκετή πληρότητα. Ο πρόεδρος των ΚΑΠΗ του Δήμου Νεαπόλεως – Συκεών μας ενημέρωσε πως ο Αύγουστος είναι απαγορευτικός μήνας για εκδρομές λόγω της υψηλής πληρότητας και υψηλών τιμών. Ο ίδιος ενημέρωσε πως τα μέλη των κέντρων του δήμου έχουν διάθεση για ταξίδια τον χειμώνα ωστόσο προτιμάν τις ολιγοήμερες εκδρομές και τις μονοήμερες εξορμήσεις. Για το 2014 έχουν προγραμματιστεί εκδρομές μέχρι τον Νοέμβριο

4.3.5.2. Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Κάνοντας μια απλή αναζήτηση του όρου «Παιδί και θάλασσα» στο διαδίκτυο ξετυλίγεται μια τεράστια λίστα αποτελεσμάτων σχετική με αυτό το θέμα. Το πρόγραμμα «παιδί και θάλασσα» μετράει 30 χρόνια παρουσίας στους Ελληνικούς δήμους, που το ξεκίνησαν την δεκαετία του 80 για να προσφέρουν την ευκαιρία στα παιδιά των εργαζομένων σε αστικά κέντρα να απολαύσουν το καλοκαίρι. Με αυτό το πρόγραμμα δίνεται η ευκαιρία σε πολλά παιδιά να έχουν πρόσβαση στην θάλασσα και να απασχοληθούν μέχρι να επιστρέψουν οι γονείς από την εργασία τους. Η υπηρεσία αυτή ανάλογα την οργάνωση του δήμου, προσφέρεται χαμηλή οικονομική συμμετοχή των οικογενειών, ενώ για παιδιά ειδικών κατηγοριών συμπολιτών μας (άνεργοι, πολύτεκνοι, τρίτεκνοι, μονογονεϊκές οικογένειες) η συμμετοχή είναι ακόμη χαμηλότερη.

Στον Δήμο Νεάπολης – Συκεών το πρόγραμμα για το 2014 θα πραγματοποιηθεί σε δύο περιόδους : 1η περίοδος: 16-27 Ιουνίου και 2η περίοδος: 30 Ιουνίου-11 Ιουλίου, καθημερινά εκτός Σαββατοκύριακου. Εξειδικευμένοι και έμπειροι καθηγητές φυσικής αγωγής θα συνοδεύουν τα παιδιά, εγγυώμενοι για την ασφάλεια και

την ψυχαγωγία τους. Τα παλαιότερα χρόνια αυτό το πρόγραμμα συνεχιζόταν τα Σαββατοκύριακα του χειμώνα όπου τα παιδιά επισκεπτόντουσαν χιονοδρομικά κέντρα, και συμμετείχαν σε χιονοδρομικές δραστηριότητες κάτω από την επίβλεψη δασκάλων.

Επίσης πολλοί δήμοι επιτυγχάνουν συνεργασίες με κατασκηνώσεις ή έχουν στην ιδιοκτησία τους κατασκηνώσεις όπου οι κάτοικοι του εκάστοτε δήμου μπορούν να στείλουν τα παιδιά τους για τις θερινές διακοπές τους με ελάχιστη επιβάρυνση ή με πιο ανταγωνιστικές τιμές. Συνεργασία των Δήμων με παιδικές κατασκηνώσεις έτσι ώστε οι κάτοικοι του δήμου να πληρώνουν λιγότερη συμμετοχή.

4.4 Αξιολόγηση του Κοινωνικού Τουρισμού

Η αξιολόγηση του κοινωνικού τουρισμού δείχνει κάποιες αλήθειες οι οποίες

έχουν μεγάλη σπουδαιότητα (Λύτρας Π 1999).

- Ενισχύθηκαν οι οικονομικές ασθενέστερες τάξεις στο χώρο του τουρισμού.
- Η χώρα μας είχε κακή οικονομική κατάσταση, μειωμένο εισόδημα των εργαζομένων για να πραγματοποιήσουν διακοπές σε ξενοδοχειακή μονάδα.
- Στον τουριστικό τομέα υπήρξαν επίσης οι προστριβές μεταξύ του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού και της εργατικής εστίας με τους ανθρώπους της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.
- Δόθηκε η ευκαιρία σε ανθρώπους με χαμηλό εισόδημα να κάνουν διακοπές υψηλού επιπέδου. Για παράδειγμα άτομα της τρίτης ηλικίας και ανύπαντρες μητέρες.
- Στα προγράμματα για διασπατάληση του δημόσιου χρήματος σε δύσκολες οικονομικές συνθήκες, θα συμμετέχουν οι πραγματικοί δικαιούχοι και όχι άτομα με πολιτικό-κομματικές διασυνδέσεις

Ουσιαστικά ο Κοινωνικός τουρισμός πέτυχε τους σκοπούς του, έδωσε την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν όλοι το δικαίωμα τους στην αναψυχή και ξεκούραση, είναι ευεργετικός τόσο στην οικονομία όσο και στην ψυχική κατάσταση των πολιτών μιας χώρας. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια που εφαρμόστηκαν προγράμματα κοινωνικού τουρισμού στην Ελλάδα, παρουσιάστηκε μία σειρά προβλημάτων που είχαν να κάνουν είτε με τα προγράμματα αυτά καθαυτά και τους φορείς που το ασκούσαν, είτε με την ευρύτερη κυβερνητική τουριστική πολιτική αυτών των ετών.

Συγκεκριμένα:

Δημιουργήθηκαν προστριβές μεταξύ των φορέων του κοινωνικού τουρισμού (Ε.Ο.Τ., Εργατική Εστία, κλπ.) και τις ιδιωτικής πρωτοβουλίας (κυρίως των ξενοδόχων), ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του θεσμού. Τα προγράμματα αυτά απορρόφησαν κονδύλια από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, που κανονικά θα είχαν διατεθεί αλλού κατά τη συνήθη πρακτική στην Ελλάδα, τα άτομα που ενισχύθηκαν δεν ήταν αυτά που είχαν πραγματικά ανάγκη, είτε γιατί λόγω φοροδιαφυγής το δηλωθέν τις εισόδημα δεν ήταν πραγματικό, είτε γιατί λόγω κομματικών διασυνδέσεων εμφανίσθηκαν ως δικαιούχοι στη θέση των πραγματικών δικαιούχων. Κατά συνήθη ελληνική πρακτική πάλι, υπήρξαν προστριβές και αλληλοκατηγορίες μεταξύ των κυβερνήσεων για διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, αν και όμοια προβλήματα αντιμετώπισε και η Αγγλία με τις κυβερνήσεις Εργατικών και Συντηρητικών.

Τα παραπάνω προβλήματα δείχνουν καθαρά ότι δεν υπήρξε τις ενιαίος και μακροχρόνιος σχεδιασμός από την πλευρά τις πολιτείας στο θέμα του κοινωνικού τουρισμού, αφού δεν ενισχύθηκε σημαντικά ο εσωτερικός τουρισμός, δεν αντιμετωπίστηκε επαρκώς το πρόβλημα της εποχικότητας και δεν επιτεύχθηκε οικονομική αυτοδυναμία των προγραμμάτων.

Η μελλοντική προοπτική ανάπτυξης του κοινωνικού τουρισμού στην Ελλάδα περνάει μέσα από την αξιοποίηση της διεθνούς ζήτησης. Η Ελλάδα έχει πράγματι τη δυνατότητα να προσελκύσει αλλοδαπούς τουρίστες με προγράμματα κοινωνικού τουρισμού εκμεταλλευόμενη και τις μορφές τουρισμού, τις ο θεραπευτικός τουρισμός με τις δεκάδες ιαματικές πηγές που βρίσκονται στον ελλαδικό χώρο.

Κεφάλαιο 5 : Χρονομεριστική Μίσθωση - Time Sharing

5.1 Ορισμός και Ιστορικά στοιχεία

Η βιομηχανία της χρονομεριστικής μίσθωσης αντιπροσωπεύει μια από της πιο αυξανόμενες μορφές τουρισμού στο σύνολο των διακοπών, ταξιδιών, τουρισμών και κτηματομεσιτικής στον κόσμο. Η ύπαρξη της είναι μόλις 30 χρονών, με 4 εκατομμύρια οικογένειες στον κόσμο να έχουν στην ιδιοκτησία τους το παρών προϊόν. Η χρονομεριστική μίσθωση είναι παιδί της μεταπολεμικής εποχής, όπου άνθισαν τα διεθνή ταξίδια διακοπών. Σαν θεσμός είναι πολύ απλός. Είναι μια συμφωνία όπου επιτρέπει τον χρήστη να αγοράσει το δικαίωμα χρήση μιας τουριστικής κατοικίας, για έναν αριθμό εβδομάδων, κάθε χρόνο για αριθμό ετών.

Στα 30 χρόνια ζωής της έχει θεωρηθεί από την γενική γνώμη ως ιδιοκτησία κατοικίας, στέγαση διακοπών ή ως επένδυση. Αυτό οφείλετε στη μέθοδο κατάταξης της ιδιοκτησίας ακινήτων και τους τρόπους που το προϊόν έχει προωθηθεί στην κάθε χώρα. Για παράδειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής πωλείται σαν κτηματομεσιτικό προϊόν και προωθείτε ως «ιδιοκτησία». Στην Ευρώπη έχει συνδυαστεί κυρίως με την αναψυχή και δομείται δικαίωμα χρήσης σε μια προκαθορισμένη περίοδο χρόνου σ' ένα επίσης προκαθορισμένο αριθμό ετών, όπως αυτό ορίζεται από το υπογεγραμμένο συμβόλαιο. Είναι ένα προϊόν που παρέχει στους αγοραστές το δικαίωμα να απολαύσουν διακοπές, κατά την διάρκεια μία ή δύο εβδομάδων κάθε χρόνο, για πάντα ή για έναν αριθμό ετών, σε ένα διαμέρισμα ή άλλο τύπο καταλύματος, που είναι μέρος ενός τουριστικού συμπλέγματος, με διάφορες υπηρεσίες και εγκαταστάσεις (Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού 1996). Επομένως, παρόλα την προέλευση της από τον κτηματομεσιτικό τομέα, και την φυσική ιδιοκτησία στην οποία βασίζεται η χρονομεριστική μίσθωση, θεωρείται ως τουριστικό προϊόν και όχι κτηματομεσιτικό.

Πολύ συγγραφείς παρουσίασαν αρκετούς ορισμούς για να μπορέσουν να περιγράψουν την ΧΜ²¹ μέσα στα χρόνια. Ο πιο ευρεία γνωστοί παρουσιάζονται παρακάτω. Το 1991 ο Edmonds περιγράφει την ΧΜ ως μια σειρά όμοιων και αποκλειστικών δικαιωμάτων χρήσης μιας μονάδας διαδοχικά από έναν ή ορισμένο αριθμό ατόμων, σε ανάλογα ορισμένη χρονική περίοδο κάθε χρόνο ή μέσα στην αιωνιότητα. Όντας όμως ο χρήστης αμετάβλητα ανεξάρτητος από την κάθετη ή οριζόντια ιδιοκτησία, και τον υποχρεώσεων που αυτή αποφέρει. Όπως η υποχρέωση να συνεισφέρει στην συντήρηση και την διατήρηση της ιδιοκτησίας.

²¹ Η χρονομεριστική Μίσθωση θα αναφέρετε ως ΧΜ για λόγους συντομίας

Ο ορισμός της ΧΜ όπως εισηγήθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμό το 1996 είναι η εκ το προτέρου αγορά χρόνου τουριστικής διαμονής όπου ο αγοραστής αγοράζει ένα αρχικό άθροισμα για να αποκτήσει ένα χρονομερίδιο και μετά πληρώνει ετησία συνεισφορά προς την διατήρηση της ιδιοκτησίας – τόσο εσωτερικής όσο και των κοινοχρήστων χώρων, σε περίοδο χρόνο που συνήθως βασίζεται σε μονάδα μέτρησης την εβδομάδα.

Μια λιγότερα περίπλοκη ερμηνεία έχει δοθεί από το Αγγλικό Γραφείο Τουρισμού (ETB) το 1983, όπου στηρίζει πως η ΧΜ είναι ένας όρος που δείχνει την αγορά χρήσης παραθεριστικού οικήματος για μία προκαθορισμένη περίοδο κάθε χρόνο, για ορισμένο αριθμό ετών. Κλείνοντας, στην αναφορά που ετοιμάσθηκε από το Γραφείο Εμπορείου OFFICE OF FAIR TRADING το 1990, ΧΜ ορίζεται ως το στο δικαίωμα χρήσης μιας τουριστικής μονάδας για συγκεκριμένη χρονική περίοδο ανά έτος. Γι αυτό το δικαίωμα χρήσης ο καταναλωτής πληρώνει στον ιδιοκτήτη ένα ορισμένο αρχικά ποσό, που ποικίλει ανάλογα το θέρετρο, την περίοδο του χρόνο και του αριθμού της διαμονής.

Με λίγα λόγια η χρονομεριστική μίσθωση είναι μία σύμβαση, στην οποία ο εκμισθωτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραχωρεί κατ' έτος στο μισθωτή τη χρήση τουριστικού καταλύματος και να παρέχει σ' αυτόν συναφείς υπηρεσίες για καθορισμένο από τη σύμβαση χρονικό διάστημα και ο μισθωτής να καταβάλει το μίσθωμα που συμφωνήθηκε. Το διάστημα αυτό είναι συνήθως μια εβδομάδα, η οποία ονομάζεται χρονομερίδιο και η διάρκεια της σύμβασης δεν είναι συνεχείς, αλλά συνίσταται σε μια συνολικά μακρά χρονική περίοδο, η οποία μπορεί να κυμανθεί από 5 έως και 60 χρόνια

Η προέλευση της ΧΜ εντοπίζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1960, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού. Όλα άρχισαν όταν ένας Γερμανός, ο Alexandter Nett, ξεκίνησε να προσφέρει μερίδια στο ξενοδοχείο που διαχειριζόταν στο Ticino, όπου η κατοχή των μερίδιων έδινε το δικαίωμα χρήσης των διάφορων εγκαταστάσεων και καταλυμάτων της επιχείρησης σε τακτική βάση. Μια άλλη εκδοχή για την καταγωγή της ΧΜ στηρίζεται από τον Paisley, ο οποίος δηλώνει πως παρομοίως, στην Ιαπωνία, το Japan Villa Club στο Τόκυο ξεκίνησε μια εταιρεία κατοχής ακινήτων, η οποία μερίδια διακοπών. Η αρχική της μορφή ήταν βασισμένη στην αγορά πόντων, με τους οποίους μπορούσες να αγοράσεις εβδομάδες διακοπών αντί να αγοράσεις συγκεκριμένες χρονικά εβδομάδες, όπως γίνεται με την σύγχρονη μορφή της ΧΜ.

Ωστόσο με βάση τον Edmonds (Edmonds J. 1991) , η ΧΜ όπως την γνωρίζουμε απέκτησε την μορφή της το 1967 από έναν πρωτοπόρο ξενοδόχο, στο θέρετρο

χειμερινών διακοπών στις Γαλλικές Άλπεις με το όνομα 'Superdevoluy'. Ο ξενοδόχος πετυχημένα χρησιμοποίησε ως σλόγκαν προώθησης « Μη νοικιάζεται πια το δωμάτιο – Αγοράστε το ξενοδοχείο – Είναι φθηνότερο!». Ωστόσο η ιδέα της ΧΜ απογειώθηκε όταν το σύστημα αυτό υιοθετείται το 1970 από τις Η.Π.Α. σε μια προσπάθεια των οικοδομικών επιχειρήσεων να πουλήσουν τα οικήματα τους, που λόγω της πετρελαϊκής κρίσης της δεκαετίας, είχαν μείνει αζήτητα, ενώ παράλληλα οι Αμερικάνοι ζητούσαν φτηνούς προορισμούς διακοπών κοντά στις μόνιμες κατοικίες τους. Η επιτυχία αυτή βασίστηκε στις θεμελιώδεις αρχές της ΧΜ όπου διανέμεται το κόστος της αρχικής επένδυσης, το κόστος λειτουργίας, το κόστος συντήρησης ενός καταλύματος σε διάφορους ιδιοκτήτες. Έτσι προσφέρει την στον ιδιοκτήτη την χρήση μίας δεύτερης κατοικίας χωρίς να τον δεσμεύει ή να τον επιβαρύνει με το κόστος ενός δεύτερου σπιτιού. Έτσι ως το 1979 περισσότερες από 250.000 αμερικανικές οικογένειες έκαναν χρήση του συστήματος αυτού. Το 1982 υπάρχουν 22 προγράμματα χρονομεριστικής μίσθωσης στην Ισπανία, ισότιμα στην Αυστραλία και 15 στην Ιταλία. Στη χώρα μας η χρονομεριστική μίσθωση άρχισε να εμφανίζεται το 1986.

5.2 Μορφές χρονομεριδίων.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, η βιομηχανία ορίζει το χρονομερίδιο ως «προϊόν διακοπών ή αναψυχής», αντί για μια ειδική μορφή δεύτερης κατοικίας, επιμένοντας έτσι πως δεν είναι μια μορφή κτηματομεσιτικής αγοράς αλλά μια μορφή ευέλικτης ιδιοκτησίας διακοπών ή αναψυχής που μπορεί ή δεν μπορεί να υποστηριχθεί από τους κτηματομεσίτες.

Ένα από τα κύρια προβλήματα διάκρισης των διάφορων τύπων χρονομεριδίων, είναι ότι η νομική δικαιοδοσία τους διαφέρει από χώρα σε χώρα. Η νομική ενσωμάτωση ποικίλει από το δικαίωμα χρήσης (προσωπικό δικαίωμα) σε μια πιο πλήρη συμβολαιογραφική πράξη ή ακόμη και σε άμεση κατοχή μετοχών σε μια εταιρεία.

Η χρήση ενός συγκεκριμένου νομικού συστήματος για την εμπορευματοποίηση του δικαιώματος χρήσης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως το νομικό πλαίσιο φορολόγησης, το λογιστικό σύστημα, το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο και τις ανάγκες της αγοράς. Είναι το εθνικό (σε μερικές περιπτώσεις το τοπικό σύστημα) νομικό σύστημα που αποφασίζει την μορφή της χρήσης ενός συστήματος. Κάθε ορισμός των διαφορετικών τύπων χρήσεων χρονομεριδίων πρέπει να περιλαμβάνει και τον ορισμό του ενδιαφέροντος χρήσης, είτε είναι φύσεως ιδιωτικής χρήσης είτε φύσεως για απόκτηση ακίνητης περιουσίας.

Γενικά υπάρχουν δύο ρυθμιστικά συστήματα ορισμού της χρήσης του χρονομεριδίου.

Νομικό σύστημα ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας.

Το κύριο χαρακτηριστικό του συστήματος αυτού ότι το δικαίωμα μεταφορά της ιδιοκτησίας γίνεται με δημόσιο έγγραφο στο κτηματολόγιο και στο υποθηκοφυλακείο. Ουσιαστικά το σύστημα αυτό δίνει έμφαση στην κτηματομεσιτική φύση του χρονομεριδίου και της συναλλαγής, παρόλο που από την φύση του το χρονομερίδιο δεν έχει να κάνει με αυτό τον κλάδο. Τονίζει την νομική προστασία των καταναλωτών και των χρηστών, καθώς έχουν αληθινό δικαίωμα ακίνητης ιδιοκτησίας, από τρίτα μέρη. Ωστόσο αυτό το σύστημα δεν είναι ευέλικτο, ακόμη και αν παρθούν μέτρα κατά τον σχεδιασμό των χρονομεριδίων, μπορεί μακροχρόνια να αποδειχθεί πιο δύσκολο και δαπανηρό στο να διορθώσει προβλήματα που θα προκύψουν. Με βάση αυτό το σύστημα οι μορφές χρονομεριδίων χωρίζονται ως:

- **Πολυιδιοκτησία (Multi Ownership):** Η κατοχή του καταλύματος χωρίζεται σε εβδομάδες. Κάθε εβδομάδα θεωρείται ως πλήρες δικαίωμα ιδιοκτησίας και μπορεί να καταγραφεί στο τοπικό κτηματολόγιο. Ο ιδιοκτήτης του καταλύματος έχει στην κατοχή του μέρος της αληθινής περιουσίας.
- **Πολυχρησία (Multi Use):** Το κατάλυμα χωρίζεται σε μερίδια (ανταποκρινόμενο σε ένα ή περισσότερα μονάδες). Ο καταναλωτής αγοράζει το δικαίωμα χρήσης αυτών των μεριδίων για περιορισμένο χρονικό διάστημα.
- **Μακροχρόνια μίσθωση:** Ο πελάτης έχει το δικαίωμα μίσθωσης ορισμένων ετών, πληρώνοντας πλήρες ενοίκιο προκαταβολικά. Αυτό το συμβόλαιο καταχωρείται ως συμβολαιογραφική πράξη στο κτηματολόγιο.
- **Δικαίωμα περιοδικής χρήσης:** Η έκδοση περιοδικών πιστοποιητικών κατοίκησης επιβεβαιώνουν το δικαίωμα χρήσης του μεριδίου. Επίσης αναρτούνται στα κτηματολόγια.

Ατομικό δικαίωμα χρήσης:

Συμφωνία μη συμβολαιογραφικής μορφή βασισμένες στο δίκαιο συμβάσεων.

Διακρίνονται σε :

- **Συνδρομή σε club (Club Membership) :** Ο κατασκευαστής παρέχει την ιδιοκτησία των καταλυμάτων σε επιχείρηση. Ο Αγοραστής λαμβάνει το πιστοποιητικό συμμετοχής στο club που του δίνει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί την μονάδα για συγκεκριμένη περίοδο μέσα στον χρόνο. Η συμφωνία μπορεί να είναι άπειρη ή για συγκεκριμένο αριθμό ετών, ενώ δεν υπάρχει αληθινή

ιδιοκτησία πάνω στο ακίνητο και δεν χρειάζεται δημοσίευση στην ανάλογη υπηρεσία.

- **Άδειες Χρήσης (Holiday license)** : Ο κατασκευαστής ή εταιρεία πωλήσεων, πουλάει άδειες οι οποίες δικαιοδοτούν τον καταναλωτή την χρήση ενός καταλύματος για μια περίοδο χρόνου.
- **Ενοικίαση:** Εδώ η διαχείριση του κτηρίου γίνεται με την ενοικίαση των καταλυμάτων στους καταναλωτές. Σ' αυτήν την μορφή η κυριότητα του οικήματος παραμένει στον κατασκευαστή / ιδιοκτήτη και όχι στον πελάτη.

Τονίζεται πως ο όρος «χρονομερίδιο» καλύπτει μια συνεχής κατάσταση, η οποία ξεκινάει με το χρονομερίδιο να θεωρείτε ως προεξόφληση για μελλοντικές διακοπές, μέχρι τις περιπτώσεις όπου το μερίδιο μπορεί να θεωρηθεί ως επένδυση κτηματομεσιτικής φύσεως. Αυτές οι περιπτώσεις ποικίλουν από χώρα σε χώρα και από νομοθετικό και φορολογικό πλαίσιο. Ωστόσο, είναι σημαντικό να θυμηθούμε κατά την εφαρμογή, πως σε γενικές στατιστικές διαδικασίες πως ο ερευνητής δεν θα μπορεί να ερευνήσει τις λεπτομέρειες των κάθε συμβολαίων ξεχωριστά. Σαν αποτέλεσμα, για στατιστικούς λόγους, είναι απαραίτητο να προταθεί μια και μόνη μεταχείριση εφαρμογής που θα ταιριάζει κάθε προσέγγιση. Ακόμη και αν αυτές οι προτάσεις δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν την κάθε ξεχωριστή περίπτωση όπως αυτή χρειάζεται.

Το νομικό σύστημα στην Ελλάδα όπως θα δούμε παρακατώ αντιμετωπίζει την χρονομεριστική μίσθωση και τα χρονομερίδια με την πρώτη προσέγγιση. Καθώς χρειάζεται συμβολαιογραφική πράξη κατά την υπογραφή των συμβολαίων και δημοσίευση στην ανάλογη υπηρεσία.

5.3 Εταιρείες ανταλλαγών χρονομεριδίων

Βασικό πρόβλημα στην πώληση των Χρονομεριδίων ήταν η έλλειψη ποικιλίας, που ανάγκαζε τον χρήστη να επιστρέφει στο ίδιο θέρετρο κάθε χρόνο την ίδια χρονική περίοδο. Η λύση δόθηκε από την ανάπτυξη εταιρειών ανταλλαγής παρόμοιων δικαιωμάτων. Η πρώτη επιχείρηση του κλάδου που ιδρύθηκε ήταν η RCI (Resort Condominiums International) το 1974 στην Ινδιανάπολη των Η.Π.Α και αμέσως ακολούθησαν η Interval International στο Μαϊάμι. Με αυτό τον τρόπο η Χρονομεριστική μίσθωση άρχισε να κερδίζει έδαφος και να εισάγεται και σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Η Λατινική Αμερική ήταν η πρώτη που άρχισε να αναπτύσσετε την δεκαετία του 70, ακολουθούμενη από την Ευρώπη το 1980, η Ινδία ξεκίνησε στις αρχές του και τα τελευταία χρόνια έχουμε και την συμμετοχή της Ασίας. Οι δύο προαναφερθείσας επιχειρήσεις προσέφεραν στους αγοραστές την συμμετοχή στις ανταλλαγές μεριδίων δωρεάν, παρέχοντας έτσι ελαστικότητα και κινητικότητα στον κλάδο. Οδηγώντας σε

14% αύξηση των πουλημένων χρονομεριδίων ετησίως από το 1987. Η ιδέα της Χρονομεριστικής μίσθωσης συνεχίζει να ακμάζει, έχοντας εμποδιστεί μόνο με την παγκόσμια οικονομική κρίση.

Μαζί με την αύξηση των χρονομεριδίων εξελίχθηκε και ο ρόλος των εταιρειών ανταλλαγής. Πλέον οι εταιρείες αυτές παρακολουθούν την ποιότητα των συγκροτημάτων για λογαριασμό των μελών τους για να διασφαλιστεί η άριστης ποιότητας εμπειρία διακοπών. Επίσης μπορούν να επιβάλουν κυρώσεις στα συγκροτήματα που δεν τηρούν τα πρότυπα ποιότητας σύμφωνα με τη βαθμολόγησή τους για ποιότητα αποσύροντας τα βραβεία ποιότητας που μπορεί να έχουν κερδίσει ή διακόπτοντας τη συνεργασία με αυτά, εάν παραλείψουν να συνεργαστούν με τις εταιρείες ανταλλαγής για να επαναφέρουν το συγκρότημα σε αποδεκτά επίπεδα ποιότητας. Μπορούν και παρέχουν τις «τραπεζικές διευκολύνσεις» για τη διαχείριση των καταλυμάτων και των μηχανισμών ανταλλαγής. Αυτές οι εταιρείες επενδύουν συνεχώς κάθε έτος σε συστήματα υπηρεσιών υποστήριξης (back office), από τηλεφωνικά κέντρα, διαδικτυακά και ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης έως συνεργασία με τις κατασκευαστικές εταιρείες για να διασφαλίσει ότι τηρούνται τα πρότυπα των συγκροτημάτων και τα μέλη τους αποκτούν τις διακοπές που προσδοκούν και τους αξίζουν. Εκτός από αυτές τις υπηρεσίες, οι μεγαλύτερες εταιρείες ανταλλαγών, μπορούν να χρησιμοποιήσουν την αγοραστική δύναμη και τις σχέσεις τους με τις συγγενείς με αυτές εταιρείες για να αναπτύξουν νέες προσφορές και πακέτα καταλυμάτων εξαιρετικής αξίας για τα μέλη τους, καθώς και άλλα προϊόντα διακοπών σε έκπτωση, όπως ταξίδια, κρουαζιέρες και ασφάλιση.

5.3.1 RCI – Resort Condominiums International

Η RCI Ιδρύθηκε το 1974 από τον Jon και την Christel DeHaan, ως πάροχος υπηρεσιών ανταλλαγής διακοπών για τους ιδιοκτήτες χρονομεριδίων των Η.Π.Α. με την πλήρη επωνυμία Resort Condominiums International (www.RCI.com). Έγινε γρήγορα η κινητήρια δύναμη ανάπτυξης στον κλάδο χρονομεριστικής μίσθωσης, αρχικά εντός των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά με ταχείς ρυθμούς συνέβαλλε και στη συμμετοχή εταιρειών ανάπτυξης συγκροτημάτων από την Ευρώπη και άλλες περιοχές στην αγορά χρονομεριδίων. Ο βασικός τομέας των δραστηριοτήτων της είναι οι υπηρεσίες ανταλλαγής διακοπών. Η ίδια η εταιρεία δεν πουλάει χρονομερίδια αλλά είναι πάροχος δικτύου ανταλλαγής διακοπών και δεν έχει στην κυριότητά της τα συγκροτήματα στα οποία τα μέλη της αγοράζουν χρονομερίδια, παρέχει στην κοινότητά της που αριθμεί 3,7 εκατομμύρια μέλη-ιδιοκτήτες χρονομεριδίων παγκοσμίως ένα ευρύ φάσμα εμπειριών ποιοτικών διακοπών σε περισσότερα από 4,000 συγκροτήματα σε περίπου

100 χώρες μέσω των δικτύων ανταλλαγής χρονομεριδίων των προγραμμάτων Weeks και Points της RCI. Έχει διατηρήσει την ηγετική θέση της παγκοσμίως στην παροχή συνδρομητικών υπηρεσιών, στον αριθμό των συνεργαζόμενων συγκροτημάτων και ανταλλαγών διακοπών που παρέχει, καθώς και στη συνέπεια με την οποία υπηρετεί την ποιότητα των συνεργαζόμενων συγκροτημάτων. Η εταιρεία επιβεβαιώνει περισσότερες ανταλλαγές κάθε χρόνο από οποιονδήποτε ανταγωνιστή της. Η εταιρεία RCI άνοιξε το πρώτο της κατάστημα στην Ελλάδα το 1989.

5.3.2 Interval International

Η Interval International ιδρύθηκε το 1976 από τον Mario Rodriguez και Thomas Davis στο Μαϊάμι της Φλόριντα. Από τον Δεκέμβριο του 2012, 2.900 τουριστικά θέρετρα σε 80 χώρες μετέχουν στο δίκτυο ανταλλαγής της εταιρείας, μετράει 2 εκατομύρια οικογένειες μέλη στο σύστημά της. Έχει γραφεία σε 16 χώρες. Η επιχείρηση αποκοπεί στην ποιότητα και την καινοτόμο προσέγγιση των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρει. Συνεχίζει να καθοδηγεί όλες τις πτυχές των δραστηριοτήτων των καταναλωτών της ως σήμερα. Παρέχει στους πελάτες εμπορικά σήματα ποιότητας, φιλοξενίας και κορυφαίους ανεξάρτητους προγραμματιστές θέρετρων. Με το να γίνει μέλος της Interval International ο καταναλωτής έχει στην διάθεση του μια μεγάλη ποικιλία υπηρεσιών, πέρα τις ανταλλαγής χρονομεριδίου, όπως οικονομικά πακέτα επέκτασης της διαμονής του, διακοπές σε άλλους προορισμούς, αεροπορικά εισιτήρια και κρουαζιέρες. Προσφέρει πέρα τις ανταλλαγής και διάφορες τουριστικές υπηρεσίες που θα συναντούσαμε σε ένα οργανωμένο τουριστικό γραφείο. Αυτή τη στιγμή η Interval International είναι η δεύτερη εταιρεία ανταλλαγής μεριδίων στον κόσμο μετά από την RCI και την DAE.

5.3.3 DAE – Dial An Exchange

Η DAE ιδρύθηκε το 1997 στην Αυστραλία και σύντομα πέρασε και στην Ευρώπη. Η παρουσία της στην Ευρώπη μετράει ήδη 15 χρόνια. Είναι ιδιωτική εταιρεία ανταλλαγής χρονομεριδίων. Η συμμετοχή και το κόστος ανταλλαγής δεν χρεώνονται μέχρι να επιβεβαιωθεί η ανταλλαγή. Εξυπηρετεί πάνω από ένα εκατομύριο ιδιοκτήτες (περιλαμβάνοντας 450,000 άμεσα μέλη) σε θέρετρα και τουριστικά clubs μέσω 11 γραφείων ανά τον κόσμο και έγινε βιώσιμη επιλογή για τους ιδιοκτήτες χρονομεριδίων, που θέλουν να ανταλλάξουν τις ημέρες διακοπών τους. Σήμερα η DAE είναι παγκοσμίως η μεγαλύτερη ιδιωτική εταιρεία ανταλλαγής χρονομεριδίων με παγκόσμια διαθεσιμότητα, ένα εκτενές δίκτυο υπηρεσιών και με εξαιρετη υπόληψη χάρη στην υψηλή βαθμολογία που δέχεται από τους καταναλωτές τη(<http://www.daelive.com/>)

5.4 Οργανισμοί Χρονομεριστικής μίσθωσης.

5.4.1 RDO – Resort Development Organisation

Ο οργανισμός RDO (Resort Development Organisation) είναι ο εμπορικός σύλλογος επιχειρήσεων χρονομεριστικής μίσθωσης ή ιδιοκτησίας διακοπών σε όλη την Ευρώπη, ο οποίος συμπεριλαμβάνει διάφορα είδη χρήσης συμπεριλαμβανομένων των χρονομεριδίων (timeshare), των μεριδίων (fractional interests), των club ιδιωτικής κατοικίας, των ξενοδοχείων τύπου «condo hotel», των club τουριστικών προορισμών, κ.λπ., τα οποία όλα έχουν στόχο να παρέχουν στους παραθεριστές ποιοτικά καταλύματα διακοπών μέσω διαφόρων μορφών χρήσης. Τα μέλη του RDO αποτελούνται από κατασκευαστικές εταιρείες συγκροτημάτων, εταιρείες ανταλλαγής, θεματοφύλακες, εταιρείες διαχείρισης, εταιρείες μεταπώλησης και παρόχους χρηματοδότησης (www.rci.com).

Ο οργανισμός RDO ακολουθεί μια δραστική πολιτική για τους καταναλωτές, η οποία τους επιτρέπει να απευθύνουν τα παράπονά τους ή να εκφράζουν γενικά ερωτήματα σχετικά με τα μέλη του RDO – τις εταιρείες διαχείρισης συγκροτημάτων, εταιρείες ανταλλαγής, εταιρείες θεματοφυλακής, κ.λπ. Ο οργανισμός RDO παρέχει αυτή την υπηρεσία στους καταναλωτές δωρεάν και θα καταβάλει προσπάθειες να επιλύσει τυχόν βασίμα παράπονα κατά εταιρειών-μελών προς ικανοποίηση τόσο των ιδιοκτητών όσο και των εταιρειών-μελών του RDO. Οι καταναλωτές μπορούν να βασίζονται στον RDO ως αμερόληπτο και δίκαιο φορέα, έχει πλήρη εξουσία να αποφασίζει επί των παραπόνων των καταναλωτών που υποβάλλονται κατά των εμπορικών μελών του. Αν και ο RDO θα μεσολαβήσει ανάμεσα στα μέλη του και στους ιδιοκτήτες χρονομεριδίων που υποβάλλουν παράπονα, δεν μπορεί και δεν θα επιβάλλει νομικές κυρώσεις στα μέλη του για λογαριασμό των ιδιοκτητών. Αν ο RDO αποδείξει ότι ένα μέλος παραβιάζει συνεχώς τον Κώδικα Δεοντολογίας του ή ενεργεί με έκνομη πρόθεση, θα ερευνήσει την υπόθεση ακολουθώντας πάγιες διοικητικές διαδικασίες.

Ο οργανισμός αυτός συνεργάζεται με κυβερνήσεις και ενώσεις καταναλωτών ανά την Ευρώπη για να διασφαλίσει ότι τα συμφέροντα του κλάδου και των ιδιοκτητών χρονομεριδίων διαφυλάσσονται, όταν θεσπίζονται νέοι νόμοι. Μία από τις βασικές προτεραιότητές του είναι να βοηθήσει στην προστασία των ιδιοκτητών, οι οποίοι γίνονται στόχοι απάτεων που λειτουργούν στα όρια νομιμότητας του κλάδου – συνήθως εικονικές εταιρείες μεταπώλησης, club διακοπών ή ακόμα και προσωπικά επεξεργασμένα σχέδια ομαδικών αγωγών. Αποτέλεσμα του έργου του RDO σε

συνεργασία με τις αρχές είναι η παύση της εμπορικής λειτουργίας πάνω από 100 ανέντιμων εταιρειών εκμετάλλευσης από το 2005.

Η παρουσία του οργανισμού RDO είναι σημαντική για τους καταναλωτές γιατί ερευνούν τις δόλιες δραστηριότητες και συνεργάζονται με τις αρχές για την παύση λειτουργίας παράνομων εταιρειών. Τα μέλη του οργανισμού είναι είναι αφοσιωμένα στην τήρηση των υψηλών προτύπων παροχής υπηρεσιών και προσυπογράφουν τον Κώδικα Δεοντολογίας του RDO. Ο οργανισμός προσφέρει δωρεάν υπηρεσία διαχείρισης παραπόνων στους πελάτες και τα μέλη του. Συνεργάζεται με κυβερνήσεις για τη θέσπιση νομοθεσίας που είναι δίκαιη τόσο για τον κλάδο όσο και για τους καταναλωτές. Ενη μερώνει τα μέσα ενημέρωσης για τη διαφορά μεταξύ της ιδιοκτησίας διακοπών και των club διακοπών. Ενώ με την διαδικτυακή τοποθεσία μας προσφέρει αναλυτικές συμβουλές σχετικά με την αγορά και την πώληση της ιδιοκτησίας διακοπών.

5.4.2 TATOC – Timeshare Association.

Η ένωση Timeshare Association (για ιδιοκτήτες και επιτροπές χρονομεριδίων) ή TATOC για συντομία, με έδρα της το Ηνωμένο Βασίλειο έχει ως αποστολή: Τη διαφύλαξη και τη βελτίωση της εμπειρίας χρονομεριστικών διακοπών για τους υφιστάμενους και τους υποψήφιους χρήστες, καθώς και την έκφραση της φωνής των ιδιοκτητών. Και ανταποκρίνεται στο στόχο της αποστολής της. Ιδρύθηκε το 1989, διοικείται από ιδιοκτήτες χρονομεριδίων για ιδιοκτήτες χρονομεριδίων και είναι σήμερα ένας ισχυρός οργανισμός με 92 συγκροτήματα-μέλη σε όλη την Ευρώπη, εκπροσωπώντας χιλιάδες οικογενειών με χρονομερίδια. Λειτουργεί για λογαριασμό των ιδιοκτητών που κατοικούν σε όλη την Ευρώπη και έχουν ιδιοκτησίες οπουδήποτε στον κόσμο, αν και η επιχειρηματική της δραστηριότητα επεκτείνεται, καθώς αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη διεθνή παρουσία.

Έχει καθιερώσει μια σειρά πρωτοβουλιών για να εκπληρώσει την αποστολή της, συμπεριλαμβανομένου του Σχεδίου Πιστοποίησης Συγκροτημάτων (Resort Accreditation Scheme), με βάση την παροχή εξαιρετικών εμπειριών χρονομεριστικών διακοπών, και Κωδίκων Δεοντολογίας και Πρακτικής Χρονομεριστικής Μίσθωσης, τους οποίους πρέπει να τηρούν τα μέλη της. Ο οργανισμός συμβουλεύει τακτικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου σε θέματα του κλάδου, καθώς και συνεργάζεται με την αστυνομία, τα Εμπορικά Πρότυπα, τα Γραφεία Συμβουλών του Πολίτη και τράπεζες σε καταναλωτικά θέματα.

Ο πρωταρχικός σκοπός της ένωσης TATOC είναι να διαφυλάξει την ποιότητα της εμπειρίας ιδιοκτησίας χρονομεριδίου και το μέλλον του κλάδου με την ανάπτυξη ισχυρών συνεργασιών με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη – RDO, μεμονωμένους ιδιοκτήτες, επιτροπές ιδιοκτητών, κατασκευαστικές εταιρείες, διοίκηση, εταιρείες ανταλλαγής και άλλα. Τέλος, η ένωση TATOC έχει σκοπό να διασφαλίζει ότι η χρονομεριστική μίσθωση εξελίσσεται για να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των υφιστάμενων και μελλοντικών ιδιοκτητών και συνεχίζει να παρέχει μια σύγχρονη, υψηλής ποιότητας, οικονομική εμπειρία διακοπών.

5.5 Τα πλεονεκτήματα της Χρονομεριστικής Μίσθωσης.

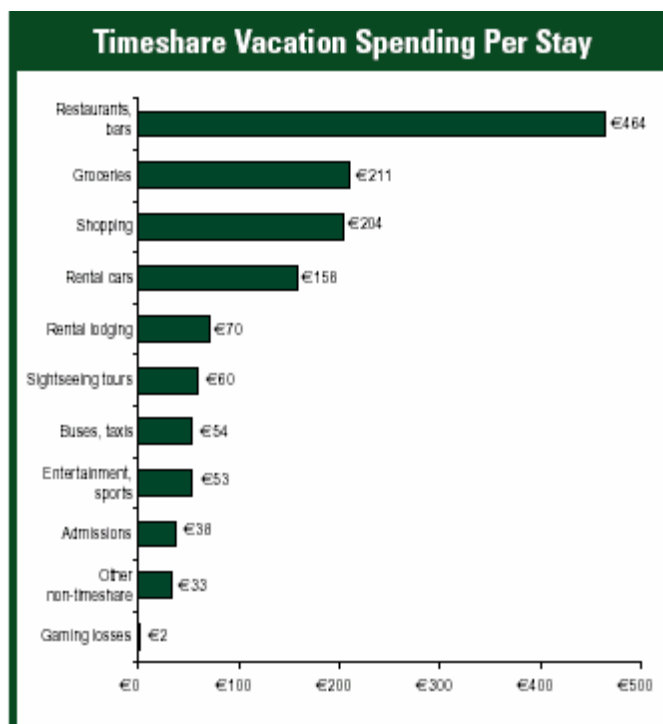
Η εισαγωγή του συστήματος της χρονομεριστικής μίσθωσης αντιμετωπίστηκε θετικά και θεωρήθηκε ότι θα μπορούσε να δώσει λύση σε πολλά προβλήματα που έχουν σχέση με τον τουρισμό. Γενικά, μπορεί να προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα τόσο για τον ξενοδοχειακό επιχειρηματία και τον καταναλωτή, όσο και για ολόκληρη την τουριστική περιοχή. Αναλυτικότερα:

Πλεονεκτήματα στην Κοινωνία :

Η χρονομεριστική μίσθωση συνεισφέρει στην εργασία των τοπικών κοινωνιών. Δημιουργεί θέσεις εργασίας για όλο το χρόνο, καταπολεμώντας έτσι το πρόβλημα της ανεργίας κατά τους χειμερινούς μήνες. Με βάση την RCI (information pack 2000) στην Ευρώπη περίπου 50.000 μόνιμες θέσεις εργασίας έχουν δημιουργηθεί σε χρονομεριστικά τουριστικά θέρετρα και η λειτουργία των τοπικών θέρετρων παράγαγε 30.000 μόνιμες θέσεις εργασίας και 10.000 προσωρινών θέσεων.

Η ΧΜ εγγυάται την επιστροφή επισκεπτών στις περιοχές των θέρετρων, ακόμη και όταν οι ίδιοι αγοραστές δεν έρχονται κάθε χρόνο, έρχονται κάποιιοι άλλοι στη θέση τους να γεμίσουν τις κενές θέσεις, ενώ αυξάνει την κατά κεφαλή δαπάνη του τουρίστα. Με βάση τους Ragatz Associates (2002) ο μέσος Ευρωπαίος χρήστης ξοδεύει 1.347 € στις τοπικές κοινωνίες κατά την διάρκεια της διαμονής του, περίπου δηλαδή 114 € την ημέρα. Οι Ευρωπαίοι χρήστες και οι καλεσμένοι τους ξοδεύουν περίπου 1.8 δις. Ετησίως. Περίπου 275 € εκ. κάθε χρόνο πηγαίνουν στην συντήρηση και λειτουργία των θέρετρων, πολλά από τα χρήματα ξοδεύονται στις τοπικές κοινότητες και χώρες φιλοξενίας.

Πίνακας 5.1: Δαπάνες χρονομεριδίων ανά διαμονή

Πηγή: Ragatz Associates, 2002, The Community Benefits of Resort Timesharing

Πλεονεκτήματα στους ξενοδόχους

Για τον ξενοδοχειακό επιχειρηματία το time-sharing είναι κατ'εξοχήν ποιοτικό προϊόν, που εξασφαλίζει στο ξενοδοχείο πέρα από την αρχική εισροή κεφαλαίων, και ένα σταθερό εισόδημα. Το σύστημα των χρονομεριστικών διακοπών για τους ξενοδόχους εξασφαλίζει :

- Πληρότητα 100% όλο το χρόνο
- Σταθερό τουριστικό ρεύμα, ανεξάρτητα από συγκυρίες
- Αποφυγή κινδύνου ματαιώσεων και ακυρώσεων
- Επιμήκυνση της περιόδου και άμβλυνση της εποχικότητας
- □Υψηλή κατά κεφαλήν δαπάνη των τουριστών της χρονομεριστικής

Παράλληλα προστίθεται

-Μεγαλύτερη ανθεκτικότητα των ξενοδοχείων στην αντιμετώπιση δυσμενών οικονομικών συνθηκών.

-Αποφυγή του έντονου ανταγωνισμού , καθώς και της εξάρτησης από τους τουριστικούς πράκτορες.

-Διατήρηση της ιδιοκτησίας του ακινήτου μετά το τέλος της περιόδου χρήσης. Συνήθως ο αγοραστής αποκτά το δικαίωμα χρήσης για έναν ορισμένο αριθμό ετών , οπότε με το πέρασ της χρονικής διάρκειας αυτού του δικαιώματος , το ακίνητο επιστρέφει στον κατασκευαστή – ιδιοκτήτη του.

Πλεονεκτήματα στους χρήστες.

Η κατοχή χρονομεριδίων προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα. Κυρίως απαλλάσσει τον χρήστη από τα έξοδα μιας δεύτερης κατοικίας ενώ του δίνει την ευκαιρία να πηγαίνει διακοπές στο ίδιο μέρος κάθε χρόνο, καθώς μπορεί να ανταλλάξει το χρονομερίδιο του.

Ακόμη ένα αποτέλεσμα είναι ότι πληρώνονται τη συνδρομή του είναι σίγουρος πως η τουριστική μονάδα και όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι θα είναι λειτουργικοί και καθαροί.

Σε σύγκριση με άλλους πελάτες μπορούν να απολαύσουν περισσότερο χώρο και έχουν την ευκαιρία να φιλοξενήσουν φίλους τους χωρίς να πληρώνουν παραπάνω.

Οι χρήστες μπορούν να πουλήσουν το μερίδιο τους, να το μεταβιβάσουν, να το χαρίσουν όπως θα έκαναν δηλαδή και με το δικό τους σπίτι όποτε θέλουν.

Μπορούν να εκμεταλλευτούν προσφορές ή δωρεάν παροχές που τους δίνονται από τις επιχειρήσεις ανταλλαγής χρονομεριδίων.

Μειονεκτήματα

Όπως σε κάθε τουριστική μορφή έχουμε και εδώ την παρουσία των μειονεκτημάτων που προκαλούνται από τον τουρισμό, πχ κορεσμός, περιβαλλοντική μόλυνση και υπερπληθισμός κτλ.

Ένα βασικό ωστόσο πρόβλημα δημιουργείται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, όταν η πώληση και η προώθηση της μίσθωσης γίνεται εντός των τουριστικών καταλυμάτων. Πολλές φορές οι υποψήφιοι χρήστες πρέπει να έρθουν στο ίδιο το κατάλυμα πριν το αγοράσουν, σε αντίθεση με τα συνηθισμένα προϊόντα που διανέμονται στην αγορά από ευρύτερα δίκτυα. Αυτό σημαίνει πως για να πειστούν οι αγοραστές χρησιμοποιούνται διάφοροι μέθοδοι πειθούς από τους πωλητές κάτι που οδηγεί σε τεχνικές επιθετικής πώλησης. Αυτές οι τεχνικές έχουν βρει αντίθετους τις διάφορα ινστιτούτα καταναλωτών και έχουν δεχτεί μεγάλη επίκριση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δημιουργώντας μια κακή εικόνα για την χρονομεριστική μίσθωση.

5.6 Παρουσία στην Ελλάδα

Ακολουθώντας την τεράστια ανάπτυξη της χρονομεριστικής μίσθωσης στις ΗΠΑ και την επιτυχία του θεσμού στην Ευρώπη, δημιουργήθηκε ένα συνεχές ενδιαφέρον γι' αυτή την μορφή τουρισμού στην Ελλάδα. Η πρώτη προσπάθεια ανάπτυξη της έγινε το 1985 Πόρτο Υδρα στην Πελοπόννησο και ξεκίνησε να πουλάει αποκλειστικά μόνο επιτόπου σε παραθεριστές κυρίως από την Μεγάλη Βρετανία. Το 1986, δημιουργείται

και το νομικό υπόβαθρο με την νομοθεσία 1652/86. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 αναπτύχθηκε συστηματικά με την εισαγωγή δύο μεγάλων εταιριών ανταλλαγής το 1989.

Οι δύο μεγαλύτερες εταιρείες ανταλλαγής Χρονομεριδίων, άνοιξαν σχεδόν ταυτόχρονα το 1989, αλλά μέχρι σήμερα λειτουργεί μόνο η RCI με το ελληνικό παράρτημα της στην Αθήνα ενώ η Interval International μετέφερε τα γραφεία της στο Ηνωμένο Βασίλειο. Τα δύο γραφεία συνέβαλαν στην ανάπτυξη του Χρονομεριστικού Τουρισμού στην Ελλάδα και έφεραν ποιο αποτελεσματικές υπηρεσίες στα μέλη τους και στα συνεβλημένα ξενοδοχεία. Η RCI Greece το 2002 αριθμούσε 11.609 ενεργά μέλη και ήταν υπεύθυνη για την Κύπρο, Βουλγαρία, Σερβία και Αλβανία. Το 1989 η επιχείρηση μετρούσε μόλις 920 ενεργά μέλη, η περίοδος με την μεγαλύτερη ανάπτυξη ήταν από το 1991 ως το 1995 όπου από 1.566 μέλη μετά από αύξηση 540% έφθασε στα 8.571 μέλη το 1995. Η περίοδος ανάπτυξη ήταν τόσο σημαντική σύμφωνα με την Ragatz Associates (1995) και η Ελλάδα εντάχθηκε στην τέταρτη θέση σε όρους ανάπτυξης της ιδιοκτησίας για την περιοχή και στην τρίτη θέση παγκοσμίως. Σύμφωνα με την RCI Greece (2002) ο αριθμός ανταλλαγής τον χρονομεριδίων στα Ελληνικά μέλη έφθασε τις 7.237 ενώ το 1991 αριθμούσε μόλις 1.100. Μαζί με τα ενεργά μέλη της Ελλάδος υπολογίζεται πως περίπου 9.000 ξένοι ιδιοκτήτες αγόρασαν χρονομερίδια στα Ελληνικά ξενοδοχεία, σύμφωνα πάντα με την ίδια εταιρεία, με πιο δημοφιλής προορισμούς αυτούς της Ρόδου και της Κρήτης.

5.7 Νομοθετικό πλαίσιο Χρονομεριστικής Μίσθωσης.

5.7.1 Ιστορικά Στοιχεία

Στην Ελλάδα η εισαγωγή του θεσμού του T.S. έγινε ουσιαστικά το 1986 με τη θέσπιση ειδικού νόμου. Από το 1982 όμως υπήρξε έντονο ενδιαφέρον για το νέο αυτό σύστημα, τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα. Από το 1982 ο ΕΟΤ άρχισε να επεξεργάζεται το πρώτο Σχέδιο Νόμου. Το 1983 συστήθηκε ειδική διυπηρεσιακή Ομάδα Εργασίας από εκπροσώπους ΕΟΤ, ΓΕΕΘΑ, Υπ. Εσωτερικών, Υπ. Οικονομικών, Υπ. Δικαιοσύνης, για τη μελέτη του θέματος και επεξεργασία σχετικής πρότασης. Το πόρισμα της ομάδας εργασίας κατέληξε στην εισαγωγή του συστήματος αρχικά με το σχήμα της πολυμίσθωσης ξενοδοχείων, με σταδιακή εφαρμογή από τις υφιστάμενες μονάδες, που ήταν άμεσα δυνατή επειδή δεν προσέκρουε στην ξενοδοχειακή νομοθεσία.

Το 1986 νέα επιτροπή αυτή τη φορά και από εκπροσώπους της Τράπεζας της Ελλάδος, επεξεργάστηκε το τελικό Σχέδιο Νόμου. Τον Οκτώβριο του 1986 θεσπίστηκε

ο Νόμος 1652/86 για τη Σύμβαση Χρονομεριστικής Μίσθωσης και ρύθμιση συναφών θεμάτων (ΦΕΚ 167/Α/86), σε εφαρμογή του οποίου το 4εκέμβριο του 1987 δημοσιεύθηκε η υπουργική απόφαση 1789/87 (ΦΕΚ 719/Β/87) περί υπαγωγής τουριστικών καταλυμάτων σε καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης.

Το 1994 με την συνεχή αύξηση των Χρονομεριδίων και την εισαγωγή νέων χωρών στην αγορά, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την προστασία των αγοραστών ως προς ορισμένες πλευρές των συμβάσεων που αφορούν την απόκτηση δικαιώματος χρήσης ακινήτων υπό καθεστώς χρονομεριστικής μίσθωσης εξέδωσε την οδηγία 94/47 και προς απάντηση του έγινε και η ανάλογη προσαρμογή από την Ελληνική νομοθεσία (ΦΕΚ 171/Α/1999).

Ωστόσο μέχρι το 2009 η μίσθωση είχε εξελιχθεί και εμφανίσθηκαν στην αγορά νέα παρεμφερή προϊόντα διακοπών. Αυτά τα νέα προϊόντα διακοπών και ορισμένες συναλλαγές που συνδέονται με τα χρονομερίδια, όπως οι συμβάσεις μεταπώλησης και οι συμβάσεις ανταλλαγής, δεν τα προέβλεπε η 94/47/ΕΚ. Επιπροσθέτως, η πείρα από την εφαρμογή της οδηγίας 94/47/ΕΚ έχει δείξει ότι μερικά από τα ήδη καλυπτόμενα θέματα χρίζουν επικαιροποίησης ή αποσαφήνισης, προκειμένου να αποτραπεί η ανάπτυξη προϊόντων με στόχο την καταστρατήγηση της οδηγίας. Έτσι το 2008 η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε την οδηγία 2008/122/ΕΚ με την οποία προσαρμόσθηκε και η Ελληνική νομοθεσία το 2011 (ΦΕΚ 295/Β/2011) μετά από Υπουργική απόφαση των Υπ. Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας, Υπ. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Υπ. Πολιτισμού και Τουρισμού και Υπ. Εργασίας και κοινωνικής Ασφάλισης.

5.7.2 Ορισμοί μίσθωσης, Δικαιώματα χρήσης.

Με τις προαναφερομένες αλλαγές που έχουν γίνει στον νόμο 1652/86 ο νόμος στην παρούσα μορφή του μας ορίζει:

A. «Την Σύμβαση Χρονομεριστικής Μίσθωσης» ως την σύμβαση διάρκειας μεγαλύτερης του έτους με την οποία ο καταναλωτής αποκτά, έναντι τιμήματος, δικαίωμα χρήσης ενός ή περισσότερων καταλυμάτων προς διανυκτέρευση για περισσότερες από μία περιόδους χρήσης.

B. «Την Σύμβαση Μακροπρόθεσμου Προϊόντος Διακοπών» ως την σύμβαση διάρκειας μεγαλύτερης του έτους με την οποία ο καταναλωτής αποκτά, έναντι τιμήματος, κυρίως το δικαίωμα επιλογής εκπτώσεων ή άλλων πλεονεκτημάτων σε σχέση με το κατάλυμα, μεμονωμένων ή μαζί με ταξίδι ή άλλες υπηρεσίες.

Γ. «Την Σύμβαση μεταπώλησης» ως την σύμβαση με την οποία ένας έμπορος, έναντι τιμήματος, βοηθά καταναλωτή να πουλήσει ή να αγοράσει χρονομερίδιο ή μακροπρόθεσμο προϊόν διακοπών.

Δ. « Την Σύμβαση ανταλλαγής» ως την σύμβαση με την οποία ο καταναλωτής, έναντι τιμήματος, μπορεί να εγγραφεί σε ένα πρόγραμμα ανταλλαγής που του επιτρέπει πρόσβαση σε κατάλυμα προς διανυκτέρευση ή άλλες υπηρεσίες ως αντάλλαγμα της χορήγησης σε άλλους προσωρινής πρόσβασης στα πλεονεκτήματα των δικαιωμάτων που προκύπτουν από χρονομεριστική του μίσθωση.

Ε. «έμπορος» είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή επαγγελματική του δραστηριότητα και κάθε πρόσωπο το οποίο ενεργεί εξ ονόματος ή για λογαριασμό του εμπόρου.

Στ. «καταναλωτής» είναι το φυσικό πρόσωπο που επιδιώκει στόχους μη εντασσόμενους στο πλαίσιο της εμπορικής, βιοτεχνικής ή επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Ζ. «δευτερεύουσα σύμβαση» είναι η σύμβαση διά της οποίας ο καταναλωτής αποκτά υπηρεσίες οι οποίες είναι συναφείς προς σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης ή μακροπρόθεσμο προϊόν διακοπών και οι οποίες παρέχονται από τον έμπορο ή τρίτο βάσει διακανονισμού μεταξύ του τρίτου και του εμπόρου.

Η. «σταθερό μέσο» είναι κάθε μέσο που επιτρέπει στον καταναλωτή ή τον έμπορο να αποθηκεύει πληροφορίες απευθυνόμενες προσωπικά σε αυτόν, κατά τρόπο προσπελάσιμο για μελλοντική αναδρομή επί χρονικό διάστημα επαρκές για τους σκοπούς που εξυπηρετούν οι πληροφορίες και το οποίο επιτρέπει την ακριβή αναπαραγωγή των αποθηκευμένων πληροφοριών.

Θ. «κώδικας συμπεριφοράς» είναι κάθε συμφωνία ή σύνολο κανόνων που δεν επιβάλλονται από νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη κράτους μέλους και που ορίζει τη συμπεριφορά των εμπόρων, οι οποίοι αναλαμβάνουν να δεσμεύονται από τον κώδικα όσον αφορά μια ή περισσότερες συγκεκριμένες εμπορικές πρακτικές ή επιχειρηματικούς τομείς.

Ι. «ιδιοκτήτης κώδικα» είναι κάθε οντότητα, περιλαμβανομένων ενός εμπόρου ή ομάδας εμπόρων, υπεύθυνη για τη διατύπωση και την αναθεώρηση ενός κώδικα συμπεριφοράς ή/και για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τον κώδικα όσων αναλαμβάνουν να δεσμεύονται από αυτόν.

Με τη σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης ο εκμισθωτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραχωρεί κατ' έτος στο μισθωτή, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, τη χρήση τουριστικού καταλύματος και να παρέχει σ' αυτόν συναφείς υπηρεσίες για

καθορισμένο από τη σύμβαση χρονικό διάστημα και ο μισθωτής να καταβάλλει το μίσθωμα που συμφωνήθηκε. Ως τουριστικά καταλύματα για την εφαρμογή του νόμου αυτού νοούνται ξενοδοχειακές μονάδες και γενικά τουριστικές εγκαταστάσεις που λειτουργούν με άδεια του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) και έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. και έχουν μία από τις ακόλουθες λειτουργικές μορφές:

- ξενοδοχεία κλασικού τύπου
- ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων
- ξενοδοχεία μικτής λειτουργικής μορφής (τουριστικά χωριά)
- τουριστικές επαύλεις και
- τουριστικά επιπλωμένα σπίτια.

Για τον υπολογισμό της διάρκειας των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης και των συμβάσεων μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών, λαμβάνεται υπόψη κάθε διάταξη της σύμβασης που επιτρέπει σιωπηρή ανανέωση ή παράταση. Η χρονομεριστική μίσθωση καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και υποβάλλεται σε μεταγραφή. "Αν ο μισθωτής είναι μόνιμος κάτοικος ή έχει την έδρα του σε χώρα εκτός Ευρωπαϊκής ένωσης, το μίσθωμα συμφωνείται σε συνάλλαγμα που εκχωρείται υποχρεωτικά από τον εκμισθωτή στην Τράπεζα της Ελλάδας μέσα σ' ένα μήνα από την είσπραξη του". Με πράξη του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος μπορεί να ρυθμίζονται λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

5.7.3 Πληροφορίες Σύμβασης.

- Διαφήμιση

1. Σε κάθε διαφήμιση ο έμπορος υποχρεούται να καθορίζει τη δυνατότητα απόκτησης πληροφοριών σχετικές με την μίσθωση, όπως αυτές αναφέρονται πιο κάτω, και να αναφέρει την πηγή από την οποία είναι δυνατόν να αποκτηθούν.
2. Εάν σε κάποιον καταναλωτή προσωπικά πρόκειται να προταθούν συμβάσεις χρονομεριστικής μίσθωσης, μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών, μεταπώλησης ή ανταλλαγής κατά τη διάρκεια εκδήλωσης προώθησης ή πώλησης προϊόντων, ο έμπορος υποχρεούται να αναφέρει σαφώς στην πρόσκληση τον εμπορικό σκοπό και τη φύση της εκδήλωσης.
3. Οι πληροφορίες σχετικές με την μίσθωση θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στον καταναλωτή ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης.
4. Οι χρονομεριστικές μισθώσεις και τα μακροπρόθεσμα προϊόντα διακοπών δεν επιτρέπεται να διαφημίζονται ή να πωλούνται ως επένδυση.

- Υποχρέωση παροχής πληροφοριών πριν από τη σύναψη της σύμβασης μεσω τυποποιημένων εντύπων. Πιο αναλυτικά, εγκαίρως και προτού ο καταναλωτής δεσμευθεί από οποιαδήποτε σύμβαση ή προσφορά, ο έμπορος υποχρεούται να του παρέχει, κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, ακριβείς και επαρκείς πληροφορίες σχετικές με τα

- Στοιχεία της ιδιοκτησίας
- Περιγραφή ακινήτου
- Ακριβή φύση του δικαιώματος
- Ακριβή χρονική περίοδο κατά την οποία θα ασκηθεί το δικαίωμα που αποτελεί αντικείμενο σύμβασης και φυσικά διάρκειά του.
- Τίμημα μίσθωσης και περιγραφή πρόσθετων δαπανών.
- Συνοπτική αναφορά βασικών υπηρεσιών που είναι διαθέσιμες.
- Συνοπτική αναφορά εγκαταστάσεων που είναι διαθέσιμες στον καταναλωτή.
- Αν είναι δυνατή η συμμετοχή σε συστήματα ανταλλαγής, διευκρίνιση του ονόματος του συστήματος ανταλλαγής και την ενδεικτική δαπάνη για συνδρομή μέλους/ανταλλαγής.
- Αν υπάρχει κώδικας συμπεριφοράς από τον έμπορο και που μπορεί να τον συμβουλευθεί κανείς. προσαρτάται

καθώς και πληροφορίες όπως

1. Πληροφορίες σχετικά με τα αποκτηθέντα δικαιώματα.
2. Πληροφορίες για τα ακίνητα.
3. Πρόσθετες απαιτήσεις για καταλύματα υπο κατασκευή.
4. Πληροφορίες για τις Δαπάνες
5. Πληροφορίες για την λύση Σύμβασης
6. Πρόσθετες πληροφορίες.

Οι πληροφορίες θα αλλάζουν ανάλογα με τη φύση της σύμβασης, παρέχονται δωρεάν από τον έμπορο εγγράφως, θα πρέπει να συντάσσονται κατ' επιλογή του καταναλωτή είτε στη γλώσσα (ή σε μία από τις γλώσσες) του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί είτε στη γλώσσα του κράτους μέλους του οποίου είναι πολίτης, εφόσον αυτή είναι επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5.7.4 Η μορφή της Σύμβασης

Η σύμβαση καταρτίζεται εγγράφως και συντάσσεται στην ελληνική γλώσσα και κατ' επιλογή του καταναλωτή είτε στην γλώσσα (ή σε μία από τις γλώσσες) του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί είτε στη γλώσσα του κράτους μέλους του οποίου

είναι πολίτης, με την προϋπόθεση ότι είναι επίσημη γλώσσα (ή γλώσσες) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο έμπορος υποχρεούται να παρέχει στον καταναλωτή επικυρωμένη μετάφραση της σύμβασης. Οι πληροφορίες που προαναφέρθηκαν, και παρουσιάζονται πιο αναλυτικά στο παράρτημα της παρούσας εργασίας, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της σύμβασης και δεν μεταβάλλονται, εκτός εάν μεσολαβήσει ρητή συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών ή οι αλλαγές επέρχονται για έκτακτους και απρόβλεπτους λόγους ανεξάρτητους από τη βούληση του εμπόρου, οι επιπτώσεις των οποίων δεν ήταν δυνατό να αποφευχθούν ακόμη και εάν είχε ληφθεί η δέουσα μέριμνα. Να τονιστεί πως η σύμβαση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν δεν περιέχει μία σειρά από τις πληροφορίες που ορίζονται στην απόφαση.

Πριν από τη σύναψη της σύμβασης, ο έμπορος υποχρεούται να ενημερώνει ρητώς τον καταναλωτή σχετικά με την ύπαρξη του δικαιώματος υπαναχώρησης, καθώς και την απαγόρευση προκαταβολών κατά τη διάρκεια της προθεσμίας υπαναχώρησης. Οι αντίστοιχες συμβατικές ρήτρες υπογράφονται χωριστά από τον καταναλωτή. Η σύμβαση περιλαμβάνει χωριστό τυποποιημένο έντυπο υπαναχώρησης. Στην περίπτωση σύμβασης χρονομεριστικής μίσθωσης και σύμβασης μεταπώλησης χρονομεριδίων, η σύμβαση καταρτίζεται υποχρεωτικά με συμβολαιογραφικό έγγραφο και υποβάλλεται σε μεταγραφή. Ο έμπορος φέρει το βάρος απόδειξης σχετικά με την τήρηση των υποχρεώσεων πληροφόρησης του καταναλωτή.

5.7.5 Δικαίωμα υπαναχώρησης.

Σημαντικό μέρος για την προστασία του καταναλωτή αποτελεί το άρθρο του νομοσχεδίου για το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή. Έτσι, επιπλέον των μέσων προσφυγής που διαθέτει ο καταναλωτής σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων της απόφασης, ο καταναλωτής δικαιούται, εντός προθεσμίας 14 ημερολογιακών ημερών, να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης, μακροπρόθεσμου προϊόντος διακοπών, μεταπώλησης ή ανταλλαγής, χωρίς μνεία λόγου. Η προθεσμία υπαναχώρησης υπολογίζεται: α) από την ημέρα σύναψης της σύμβασης ή δεσμευτικού προσυμφώνου· ή β) από την ημέρα κατά την οποία ο καταναλωτής παραλαμβάνει τη σύμβαση ή τυχόν δεσμευτικό προσύμφωνο, εάν αυτή είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας του στοιχείου α).

Η περίοδος υπαναχώρησης εκπνέει:

α) έπειτα από ένα έτος και δεκατέσσερις ημερολογιακές ημέρες από την ημέρα σύναψης της σύμβασης, αν δεν έχει παρασχεθεί στον καταναλωτή, χωριστό τυποποιημένο έντυπο υπαναχώρησης συμπληρωμένο από τον έμπορο εγγράφως.

β) έπειτα από τρεις μήνες και δεκατέσσερις ημερολογιακές ημέρες από την ημέρα σύναψης, αν οι πληροφορίες της σύμβασης δεν παρασχεθούν στον καταναλωτή εγγράφως.

Η σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης, μακροπρόθεσμου προϊόντος διακοπών, μεταπώλησης ή ανταλλαγής, είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, εάν, κατά τη λήξη της προθεσμίας υπαναχώρησης, ο έμπορος δεν έχει συμμορφωθεί προς τις προδιαγραφές ενημέρωσης που θεσπίζει ο νόμος.

Αν έχει συμπληρωθεί από τον έμπορο και παρασχεθεί στον καταναλωτή, χωριστό τυποποιημένο έντυπο υπαναχώρησης, εντός ενός έτους από τη μέρα που αναφέρεται στην ημερομηνία σύμβασης ή η προθεσμία υπαναχώρησης αρχίζει από την ημέρα κατά την οποία ο καταναλωτής λαμβάνει το εν λόγω έντυπο. Παρομοίως, αν έχουν παρασχεθεί στον καταναλωτή εγγράφως, οι πληροφορίες σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοστέων τυποποιημένων πληροφοριών σύμβασης (δείτε παραρτήματα I έως IV), εντός τριών μηνών από τη μέρα της σύμβασης.

Αν η σύμβαση ανταλλαγής προσφέρεται στον κατάναλωτή από κοινού και ταυτόχρονα με τη σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης, και για τις δύο συμβάσεις θα ισχύει μόνο μία ενιαία προθεσμία υπαναχώρησης.

Διαδικασίες άσκησης υπαναχώρησης

Αν ο καταναλωτής προτίθεται να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης, οφείλει, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υπαναχώρησης, να ενημερώσει εγγράφως τον έμπορο για την απόφασή του να υπαναχωρήσει. Ο καταναλωτής μπορεί να χρησιμοποιήσει το τυποποιημένο έντυπο υπαναχώρησης που περιέχεται στην σύμβαση, και που παρέχει ο έμπορος. Η κοινοποίηση είναι εμπρόθεσμη αν αποσταλεί πριν τη λήξη της προθεσμίας υπαναχώρησης.

Με την άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης εκ μέρους του καταναλωτή, παύει η υποχρέωση των μερών να εκτελέσουν τη σύμβαση. Όταν ο καταναλωτής ασκεί το δικαίωμα υπαναχώρησης, δεν βαρύνεται με κανένα έξοδο ούτε ευθύνεται για ποσά που αντιστοιχούν στις υπηρεσίες που ενδεχομένως είχαν παρασχεθεί πριν την υπαναχώρηση.

5.7.6 Προκαταβολή.

Βάση του νόμου, σε σχέση με τις συμβάσεις χρονομεριστικής μίσθωσης, μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών και ανταλλαγής, απαγορεύεται κάθε προκαταβολή, κατάθεση εγγύησης, κράτηση ποσού από λογαριασμό, ρητή

αναγνώριση χρέους ή οποιοδήποτε άλλο τίμημα από τον καταναλωτή προς τον έμπορο ή άλλον τρίτο, πριν τη λήξη της περιόδου εντός της οποίας ο καταναλωτής μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα υπαναχώρησης

Σε σχέση με τις συμβάσεις μεταπώλησης, απαγορεύεται κάθε προκαταβολή, παροχή εγγυήσεων, κράτηση ποσού σε λογαριασμούς, ρητή αναγνώριση χρέους ή οποιοδήποτε άλλο τίμημα που καταβάλλεται από τον καταναλωτή στον έμπορο ή άλλον τρίτο στο πλαίσιο μεταπώλησης πριν πραγματοποιηθεί η πώληση ή πριν λυθεί με άλλον τρόπο η σύμβαση μεταπώλησης.

5.7.7 Ειδικές διατάξεις για συμβάσεις μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών.

Για συμβάσεις μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών, η πληρωμή πραγματοποιείται σύμφωνα με κλιμακωτό πρόγραμμα πληρωμής. Απαγορεύεται οποιαδήποτε καταβολή του τιμήματος που αναφέρεται στη σύμβαση εκτός από εκείνη που προβλέπεται στο κλιμακωτό πρόγραμμα πληρωμής. Οι πληρωμές, συμπεριλαμβανομένων των συνδρομών των μελών, κατανέμονται σε ετήσιες δόσεις ίσης αξίας. Ο έμπορος αποστέλλει γραπτή αίτηση πληρωμής τουλάχιστον δεκατέσσερις ημερολογιακές ημέρες πριν από κάθε προβλεπόμενη ημερομηνία πληρωμής.

Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του Αστικού Κώδικα περί καταγγελίας της σύμβασης μίσθωσης πράγματος, από την πληρωμή της δεύτερης δόσης και έπειτα, ο καταναλωτής μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση, χωρίς να υφίσταται κυρώσεις, ενημερώνοντας τον έμπορο εντός δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή της αίτησης πληρωμής για κάθε δόση.

5.7.8 Λοιπές πληροφορίες.

Η νομοθεσία από την αρχική της μορφή ακόμη επιτρέπει την κληρονομική διαδοχή, δίνει το δικαίωμα στον μισθωτή να υπομισθώσει ή να παραχωρήσει τη χρήση της μίσθωσης σε τρίτους για μία ή για περισσότερες περιόδους. Ενώ τονίζει πως οι διάδοχοι δεν έχουν δικαίωμα για μισθώματα που έχουν προκαταβληθεί στο δικαιопάροχό τους. Κάτι που ισχύει και για τα μισθώματα που έχουν κατασχεθεί από δανειστές του δικαιοπαρόχου τους.

Καθώς η σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωση λειτουργεί ως ακίνητη περιούσια μπορεί να υποθηκευτεί γι' αυτό και στο τρίτο άρθρο του νόμου δηλώνεται πως

υποθήκες, προσημειώσεις, αναγκαστικές και συντηρητικές κατασχέσεις για την εξασφάλιση απαιτήσεων του Δημοσίου, τραπεζών ή άλλων δανειοδοτικών οργανισμών, υφιστάμενες επί ακινήτων τα οποία εκμισθώνονται αποσβένονται και αίρονται, αν χορηγηθεί εγγυητική επιστολή, με την οποία θα καλύπτεται το σύνολο της απαίτησης από ελληνική ή ξένη τράπεζα. Ο δανειστής δικαιούται να αποκρούσει την προτεινόμενη εγγυητική επιστολή, εφόσον προτείνει ή αποδέχεται άλλη.

Ο εκμισθωτής υποχρεούται να γνωστοποιεί εγγράφως στον Ε.Ο.Τ. την κατάρτιση χρονομεριστικής μίσθωσης. Ο Ε.Ο.Τ. έχει δικαίωμα να ελέγχει και να παρακολουθεί την εκτέλεση των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως:

- α) καθορίζονται οι όροι ολικής ή μερικής υπαγωγής τουριστικών καταλυμάτων, κατά περιοχές της χώρας, στις διατάξεις του νόμου αυτού,
- β) ρυθμίζεται κάθε θέμα που αναφέρεται στη λειτουργία και οργάνωση των καταλυμάτων και υπηρεσιών που μισθώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού,
- γ) ορίζονται πρόσθετοι όροι που πρέπει να περιέχονται στη σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης, υπομίσθωσης ή παραχώρησης χρήσης".
- δ) ρυθμίζεται κάθε θέμα που ανάγεται στην εφαρμογή της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου.

Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αναφέρονται στη μίσθωση πράγματος εφαρμόζονται και στη χρονομεριστική μίσθωση, για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις του ν. 1652/86.

Η παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού, καθώς και των πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του, αποτελεί λόγω ανάκλησης της απόφασης του Γενικού Γραμματέα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού για την υπαγωγή της επιχείρησης στις διατάξεις του.

Στο δεύτερο μέρος του νόμου αναφέρονται οι υποχρεώσεις του ξενοδόχου προς τον πελάτη και φυσικά την υποχρέωση του πελάτη προς τον ξενοδόχο όπως ισχύουν και διέπουν κάθε τουριστική μορφή στην Ελλάδα.

5.8 Χρονομεριστική Μίσθωση Σήμερα

Η Χρονομεριστική μίσθωση βρισκόταν σε ανοδικό ρυθμό και το 2008 ήταν έτοιμη να φθάσει νέο ρεκόρ πωλήσεων όταν ξεκίνησε η παγκόσμια οικονομική κρίση του Οκτωβρίου. Για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το ύψος των πωλήσεων ήταν 9,7

δισ Δολάρια αλλά με την πλειοψηφία των πωλήσεων να έχουν γίνει το πρώτο τετράμηνο του έτους. Με την πιστωτική αγορά κλειδωμένη τα τουριστικά θέρετρα έπαψαν τις πωλήσεις, καθώς δεν μπορούσαν να προσφέρουν πιστωτικές λύσεις στους μελλοντικούς αγοραστές. Έτσι οι πωλήσεις έπεσαν στα 6,3 δισ Δολάρια το 2009. Σταδιακά όμως οι τουρίστες ξεκίνησαν πάλι τα ταξίδια δημιουργώντας μια ανάπτυξη των ποσοστών το 2011.

Ακόμη μία επιρροή της κρίσης μπορούσε να ανιχνευθεί στην ανάπτυξη της αγοράς μεταπωλήσεων των χρονομεριδίων. Με τους καταναλωτές πλέον πιο σκεπτικούς και υποψιασμένους από ποτέ, οι εταιρείες μεταπώλησης προσέφεραν διαφανείς λύσεις στην αγορά και έδωσαν την επιλογή στους αγοραστές να γλιτώσουν έξοδα αγοράζοντας είδη αγορασμένα μερίδια. Βάση τον Αμερικάνικο σύνδεσμο ανάπτυξης θέρετρων (American Resort Development Association/ARDA) η αγορά της μεταπώλησης χρονομεριδίων αναπτύχθηκε 17% το 2010 και στα 32% το 2012, μια εντυπωσιακή ανάπτυξη που εδραίωσε την μεταπώληση ως νόμιμο παράγοντα της τουριστικής βιομηχανίας.

Η αγορά τώρα έχει γνωρίσει ανάκαμψη με τις πωλήσεις το 2012 να φθάνουν τα 6,9 δισ. Δολάρια και με 6% αύξηση από το περασμένο χρόνο. Η παγκόσμια αγορά πλέον περιλαμβάνει 5.300 θέρετρα σε 108 χώρες. Υπολογίζεται πως 20 εκατομμύρια οικογένειες έχουν στην ιδιοκτησία τους τουλάχιστον ένα προϊόν χρονομεριστική μίσθωσης. Όμως η αληθινή ανάπτυξη υπολογίζεται το 2014 όπου υπολογίζεται πως 7.900 νέες μονάδες είναι προγραμματισμένες να εισχωρήσουν στην αγορά από την Χαβάη και το Λας Βέγκας.

Το 2010 σε έρευνα διεθνούς ιδρύματος (AIF) της ARDA πραγματοποίησε έρευνα της αγοράς της Χρονομεριστικής μίσθωσης. Με την δημοσίευση της έρευνα τον Ιούλιο του 2012, ανέλυε τα οικονομικά μεγέθη της βιομηχανίας και τις οικονομικές επιπτώσεις της, τον αριθμό των ιδιοκτητών, τον αριθμό των πωλήσεων, έφθασε στα παρακάτω συμπεράσματα.

Παγκοσμίως η Χρονομεριστική Μίσθωση συνέβαλλε σε

- Σύνολο Οικονομικής απόδοσης : 36 Δισ. Ευρώ
- Σύνολο τουριστικών θέρετρων : 5.316
- Σύνολο κατόχων ΧΜ: περίπου 20 Εκ.
- Σύνολο καταλυμάτων: 497.107 μονάδες
- Συνήθης μορφή καταλυμάτων μονόκλινα και δίκλινα

- Όγκος Πωλήσεων 11.13 δις Ευρώ
- Σύνολο θέσεων άμεσων θέσεων εργασίας: 498.457
- Ποσοστά πληρότητας: 76%
- Σύνολο διανυκτερεύσεων: 14.701.010
- Μ.Ο εξόδων συντήρησης: 467€
- Άμεση οικονομική επιρροή 35.77 δις Ευρώ
- Σύνολο οικονομικού αντίκτυπου, έμμεσου και άμεσου: περίπου 90.63 δις.

Αντιστοίχως για την Ευρώπη το 2010

- Σύνολο Οικονομικής απόδοσης 5,4 δις Ευρώ
- Σύνολο θερέτρων 1345
- Σύνολο Καταλυμάτων 87.832
- Μ.Ο μονάδων ανά θέρετρο 65
- Όγκος Πωλήσεων 1,24 δις Ευρώ
- Έσοδα προορισμών 1,05 δις Ευρώ
- Σύνολο θέσεων άμεσων θέσεων εργασίας: 70.688
- Ποσοστά πληρότητας: 73%
- Σύνολο διανυκτερεύσεων: 3.279.033
- Μ.Ο εξόδων συντήρησης: 400 Ευρώ
- Άμεσος οικονομικός αντίκτυπος: 5,4 δις Ευρώ
- 44 νέα θέρετρα με 3470 μονάδες μελετημένες για το 2012 και πέρα
- 3712 νέες μονάδες

Τον Σεπτέμβριο του 2012 έρευνα της RDO σε συνεργασία με τη σχολή τουρισμού του πανεπιστημίου του Bournemouth έδειξε πως μέχρι τον Δεκέμβρη του 2011, υπολογιζόταν πως 78.118 πωλήσεις έλαβαν χώρα σε όλη τη Ευρώπη, με μέσο όρο 121 πωλήσεις ανά θέρετρο. Το σύνολο όλων των πωλήσεων υπολογίζεται πως είναι πάνω από 750 εκατομμύρια Ευρώ. Η μέση αξία των πωλήσεων ανά θέρετρο ξεπερνούσε το 1 εκατομμύριο Ευρώ, ενώ η άμεση αξία ανά πώληση τα 9000 ευρώ.

Παραδοσιακά η χρονομεριστική μίσθωση από το 1970 προσφέρει εξαίρετη επιλογή για εκατομμύρια οικογένειες παγκοσμίως. Αλλά με τη συνεχή αλλαγή των αναγκών του καταναλωτή, όλο και περισσότεροι κατασκευαστές και ξενοδόχοι μετακινούνται σε βραχύχρονα προϊόντα ως εναλλαγή στα χρονομερίδια. Αυτά τα προϊόντα στοχεύουν την νέα γενιά αγοραστών αλλά και τους ήδη αγοραστές οι οποίοι διαλέγουν να ανταλλάξουν τα χρονομερίδια τους με πιο ευέλικτα προϊόντα. Η τμηματική ιδιοκτησία

επίσης κερδίζει έδαφος καθώς οι καταναλωτές που δεν μπορούν να αγοράσουν μια δεύτερη κατοικία προσπαθούν να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία που τους δίνεται.

Η περίοδος της κρίσης ήταν δύσκολη για την βιομηχανία της Χρονομεριστικής μίσθωσης, ωστόσο βρίσκει τρόπους να προσαρμόζεται και να απαντάει στις συνεχείς αλλαγές των αναγκών. Τα πρόσφατα ποσοστά ανάκαμψης της αγοράς δείχνουν αισιοδοξία για τον κλάδο.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα

Ο δρόμος για την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα δεν ήταν ποτέ στρωμένος με ροδοπέταλα ή φτιαγμένος με ίσες ευκαιρίες. Η σημαντική θέση της Ελλάδος στην παγκόσμια τουριστική κατάταξη δεν έγινε από την μία ημέρα στην άλλη και ακόμη δεν έχει την θέση που θέλουμε. Ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος και συνεχώς αυξάνεται με την εισαγωγή νέων αγορών και την άνοδο των αναπτυσσομένων χωρών. Δεν υπάρχει χώρος για ανάπαυση. Το εύκρατο κλίμα της χώρας, η γεωγραφική της θέση και πολυμορφία της, κυρίως ο πλούσιος πολιτισμός αποτέλεσαν πόλο έλξης τουριστών. Ωστόσο η ανάπτυξη του τουρισμού ξεκίνησε μόλις την δεκαετία του 50 και υψώθηκε από την δεκαετία του 1970 και μετά όπου και εδραιώθηκε η ειρήνη στη χώρα μας.

Πλέον η χώρα μας βιώνει την μακροβιότερη περίοδο ειρήνης ενώ πριν τρία χρόνια εισήλθε σε φάση βαθιάς ύφεσης από την οποία προσπαθεί να συνέλθει. Οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις περιορίστηκαν σημαντικά. Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ διογκώθηκε σημαντικά και το κράτος επαφίεται πλέον σε έκτακτες δανειακές εισφορές από επίσημους φορείς για να χρηματοδοτήσει τις κοινωνικές δαπάνες, τους μισθούς και το δημοσιονομικό έλλειμμα. Η χώρα αντιμετωπίζει προκλήσεις ως προς την ανταγωνιστικότητά της και την προοπτική απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού της. Υπολείπεται των ευρωπαϊκών της εταίρων σε κρίσιμα μεγέθη, όπως οι άμεσες ξένες επενδύσεις, η παραγωγικότητα εργασίας και ο βαθμός συμμετοχής του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό.

Η ελληνική οικονομία²² αδυνατεί να προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, ιδιαίτερα στους νέους και στις γυναίκες και πάσχει από χαμηλό ποσοστό κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, γεγονός που δυσχεραίνει την εύρεση εργασίας για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά. Με την πάροδο του χρόνου, η ύφεση μετατρέπεται ραγδαία σε κρίση απασχόλησης, με το επίσημο ποσοστό ανεργίας να πλησιάζει το 17% (McKinsey&Company Σεπτέμβριος 2011). Ωστόσο ξεχνάμε με ευκολία πως μέχρι το ξέσπασμα της οικονομική κρίσης η Ελλάδα ήταν πρωταθλητής στην ανάπτυξη. Ειδικά μετά την είσοδο της στη ζώνη του ευρώ το 2002, πέτυχε ρυθμούς ανάπτυξης που ξεπερνούσαν αυτούς των άλλων ευρωπαϊκών κρατών καθώς και των ΗΠΑ. Στην σημερινή εποχή του 2014 βλέπουμε πως η Ελλάδα έχει αποθέσει όλες τις ελπίδες της για ανάκαμψη στον Τουρισμό. Ο οποίος φέτος έχεις σπάσει κάθε ρεκόρ προσέλευσης

²² McKinsey&Company, Athens Office «Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά Προσδιορίζοντας το νέο Μοντέλο Ανάπτυξης της Ελλάδας», Σεπτέμβριος 2011

και εσόδων. Ωστόσο δεν μπορούμε να επαναπαυόμαστε στην υπάρχουσα τουριστική βιομηχανία. Η αναβάθμισή της θα πρέπει να είναι συνεχής και ο εμπλουτισμός της με νέα προϊόντα και εναλλακτικές θα πρέπει να γίνει κύριο προτέρημα των μελετητών και των επενδυτών.

Ο χειμερινός τουρισμός είναι μία μορφή που χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη ώστε να μπορούμε να ανταγωνιστούμε επάξια τις ανεπτυγμένες σε αυτήν τη μορφή τουρισμού χώρες. Είναι μία ανεκμετάλλευτη δεξαμενή από την οποία η Ελλάδα μπορεί να αντλήσει περαιτέρω προβολή, νέους ξένους επισκέπτες και πρόσθετα έσοδα. Από το 2001 μέχρι το 2012 με βάση τις σαστίστηκες διεθνών τουριστικών αφίξεων του ΣΕΤΕ, ο μέσος όρος των αφίξεων του χειμερινού τουρισμού εκπροσωπεί το 11,75% τον συνολικών αφίξεων, που αντιστοιχεί σε μέσο όρο 10,45% στην κατανομή των τουριστικών εισπράξεων. Στις ανταγωνίστηκες χώρες όπως η Ισπανία και η Τουρκία τις περιόδους 2009 – 2012 οι αντίστοιχο μέσος όρος ήταν της τάξεως του 26,60% και 20,35% αντίστοιχα. Παρόλη την άνοδο κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες δεν μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε δραματική, ή να επαναπαυθούμε σε αυτό το ποσοστό καθώς εξακολουθεί να παραμένει χαμηλό και η εικόνα της εποχικότητας του τουρισμού δεν έχει αλλάξει παραμένοντας με μεγάλη συγκέντρωση τουριστών τους μήνες Απρίλιο με Σεπτέμβριο.

Στο κεφάλαιο του Χιονοδρομικού τουρισμού παρουσιαστήκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα χιονοδρομικά κέντρα της Ελλάδος, καθώς ο χιονοδρομικός τουρισμός στη χώρα μας βρίσκεται σε χειμερία νάρκη. Όλες οι πίστες παρουσιάζουν προβλήματα, καμία δεν τηρεί τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές στο σχεδιασμό και στη σήμανση. Η ασφάλειά τους είναι μειωμένη. Η ιατρική κάλυψη δεν είναι η δέουσα. Η πρόσβαση είναι προβληματική. Τα καταλύματα βρίσκονται μακριά. Ο εξοπλισμός είναι ελλιπέστατος. Τα μηχανήματα είναι παμπάλαια και δίνουν την εικόνα της κόπωσης και του μαρασμού σε έναν τομέα που οι δείκτες μιλούν για μεγάλη άνοδο και αύξηση τα επόμενα -τουλάχιστον- χρόνια.

Αυτή η εικόνα πρέπει να αποδοθεί στις ελάχιστες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στον συγκεκριμένο κλάδο. Συγκεκριμένα, τα χρήματα που επενδύονται είναι πολύ λιγότερα από τα αντίστοιχα που καταβάλλονται σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Παράλληλα, οι επενδύσεις πραγματοποιούνται χωρίς να έχει πραγματοποιηθεί η αναγκαία πολυετής παρατήρηση για τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες και συνθήκες χιόνωσης στα συγκεκριμένα σημεία εγκατάστασης, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι καιρικές αντιξοότητες και να μεγιστοποιείται η λειτουργική

αναξιοπιστία. Είναι γνωστό σε όλους όσοι ασχολούνται με το χιονοδρομικό τουρισμό ότι όλη η δραστηριότητα σχεδιάζεται με μεγάλη προχειρότητα και ο τρόπος διαχείρισης οδηγεί σε χαμηλής ποιότητας προσφορά υπηρεσιών ενώ οι τιμές που καταβάλλουν οι σκιέρ είναι πολύ υψηλές. Όμως, τα προβλήματα δεν τελειώνουν εδώ. Εντοπίζονται και στους οικισμούς υποδοχής και υποστήριξης των χιονοδρομικών κέντρων.

Σε πολλούς δήμους και νομούς υπάρχουν ελλείψεις στη στελέχωση των υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η προώθηση ενός οργανωμένου και αξιόπιστου προγράμματος ανάπτυξης. Παράλληλα, πολλοί ορεινοί όγκοι ανήκουν στη δικαιοδοσία της τοπικής αυτοδιοίκησης και αυτό διασπά την ευθύνη του σχεδιασμού, την ανάπτυξη και διαχείριση των εκτάσεων, επί ζημιά του τελικού αποτελέσματος. Επίσης, πολλά χιονοδρομικά κέντρα βρίσκονται μακριά από μεγάλα αστικά κέντρα που είναι -εν δυνάμει- χιονοδρομικές αγορές ή μακριά από περιφέρειες μεγάλης τουριστικής ανάπτυξης, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό τα κέντρα αυτά να επωφεληθούν από την υφιστάμενη τουριστική υποδομή. Ενώ βεβαίως κανένας επιχειρηματίας δεν σκέφτεται να επενδύσει τα χρήματά του για να φτιάξει καταλύματα που θα λειτουργούν μόνο τρεις μήνες το χρόνο και μόνο τα Σαββατοκύριακα. Ομοίως προβληματικές πρέπει να χαρακτηριστούν οι συνθήκες πρόσβασης από τους οικισμούς υποδοχής μέχρι τις χιονοδρομικές εγκαταστάσεις, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις κακοκαιρίας.

Παρά το γεγονός ότι τα μεγάλα χιονοδρομικά κέντρα της Κεντρικής Ευρώπης έχουν να επιδείξουν μακρύτερη χιονοδρομική περίοδο και καλύτερες συνθήκες χιόνωσης, η χώρα μας έχει τα δικά της φυσικά προτερήματα που μπορούν να την κάνουν ανταγωνιστική στη διεθνή χιονοδρομική αγορά, διεκδικώντας ένα μεγάλο μέρος του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου χιονοδρομικού αθλητισμού. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΚΕΠΑΜΕ, το κλίμα μας είναι ηπιότερο σε σχέση με την Κεντρική Ευρώπη ενώ το φυσικό περιβάλλον είναι παρθένο και άφθαρτο. Το πλέον σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια αυξάνεται η εσωτερική ζήτηση, ενώ η διεθνής ζήτηση διευρύνεται, διαφοροποιείται και αναζητεί νέες εμπειρίες σε άλλες χώρες, μία από τις οποίες θα ήταν δυνατόν να είναι και η χώρα μας.

Ωστόσο το 2014 το μεγαλύτερο πρόβλημα που είχε να αντιμετωπίσει ο Χιονοδρομικός Τουρισμός ήταν οι καιρικές συνθήκες που δεν ευνόησαν την λειτουργία των χιονοδρομικών κέντρων και οδήγησαν σε χαμηλές αποδόσεις. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Ένωσης Χιονοδρομικών κέντρων Ελλάδας Χρήστο Παππά²³ οι καιρικές

23

συνθήκες ήταν τελείως αρνητικές για την ανάπτυξη τουρισμού, καθώς χιόνισε ελάχιστα. Τα χιονοδρομικά κέντρα έχασαν την περίοδο Χριστουγέννων – Πρωτοχρονιάς καθώς και όλο τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο.

Τα έσοδα περιορίστηκαν σε δεύτερο βαθμό, λόγω και της οικονομικής συγκυρίας. Ο κλάδος δεν αντιμετώπισε μόνο το πρόβλημα έλλειψης χιονιού αλλά και το έλλειμμα μιας στρατηγικής υποστήριξης, ένα έλλειμμα που έγινε πιο εμφανές μετά την επίσκεψη – συνάντηση με Αυστριακούς ειδικούς, η οποία πραγματοποιήθηκε μετά από πρωτοβουλία της υπουργού Τουρισμού Όλγας Κεφαλογιάννη. Παρά το γεγονός ότι τα μεγάλα χιονοδρομικά κέντρα της Δεντρικής Ευρώπης έχουν να επιδείξουν μακρύτερη χιονοδρομική περίοδο και καλύτερες συνθήκες χιόνωσης, η χώρα μας έχει τα δικά της φυσικά προτερήματα που μπορούν να την κάνουν ανταγωνιστική στη διεθνή χιονοδρομική αγορά, διεκδικώντας ένα μεγάλο μέρος του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου χιονοδρομικού αθλητισμού.

Σχετικά με τις πρακτικές κοινωνικού τουρισμού που θα μπορούσαν να «ευεργετήσουν» τον χειμερινό τουρισμό είδαμε τις προσπάθειες του προγράμματος του Υπουργείου Τουρισμού και του ΕΟΤ με το πρόγραμμα «Μένουμε Ελλάδα» και τα τρέχοντα προγράμματα «τουρισμός για όλους» και τα «προγράμματα τρίτης ηλικίας», πως δεν έδωσαν κανένα κίνητρο για επιλογή των ορεινών περιοχών ως προορισμούς, αλλά και ούτε καν κίνητρα για μείωση της εποχικότητας (καλύτερες τιμές ή περισσότερες ημέρες διαμονής όταν επιλέγονται διακοπές για τις καθημερινές ημέρες, εκτός περιόδου τουριστικής αιχμής). Παράλληλα στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης και σε καιρό που η κοινωνική πολιτική θα έπρεπε να είναι πιο έντονη από ποτέ είδαμε προστριβές μεταξύ των φορέων του κοινωνικού τουρισμού (Ε.Ο.Τ., Εργατική Εστία, κλπ.) και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (κυρίως των ξενοδόχων), ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του θεσμού. Που οδήγησαν την κατάργηση της Εργατικής Εστίας του μεγαλύτερου φορέα κοινωνικού τουρισμού της χώρας. Πλέον η κατακερματισμένη προσφορά κοινωνικού τουρισμού έρχεται από διάφορους οργανισμούς, όπως αυτή του ΟΓΑ, του ΟΑΕΔ αλλά και του ΕΟΤ. Δυστυχώς με την εικόνα που παρουσιάζει σήμερα ο κοινωνικός τουρισμός στην Ελλάδα δεν είναι ξεκάθαρο αν μπορεί να συντελέσει στην ενίσχυση του χειμερινού τουρισμού. Καθώς βλέπουμε την αναγέννηση των θεσμών και την αναδιοργάνωση τους που σημαίνει πως δεν μπορεί ο Χειμερινός τουρισμός ακόμη να βασιστεί στις πολιτικές των φορέων κοινωνικών τουρισμών, πέρα από μεμονωμένων περιπτώσεων όπως των Κέντρων Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων.

Στο κεφάλαιο της Χρονομεριστικής Μίσθωσης έγινε εκτενής παρουσίαση της Χρονομεριστικής Μίσθωσης και του χρονομεριστικού τουρισμού, η οποία οφείλει την δημιουργία και την βάση της στον Χειμερινό τουρισμό. Ωστόσο δεν γνωρίζουμε αν θα μπορούσε να εφαρμοσθεί στην Ελληνική πραγματικότητα του Χειμερινού τουρισμού. Είδαμε πως η Χρονομεριστική μίσθωση απαιτεί ένα σταθερό περιβάλλον λειτουργίας στην Ελλάδα όμως ξενοδοχεία αλλάζουν συνεχώς ιδιοκτήτες. Ακόμη και τα μεγάλα ιστορικά ξενοδοχεία έχουν δημιουργήσει προβλήματα στον θεσμό («Η περίπτωση Πόρτο Καρράς» Καθημερινή 2003). Τα μεγάλα τουριστικά θέρετρα που θα μπορούσαν να είναι αρκετά αξιόπιστα για τους αγοραστές χρονομεριδίων βρίσκονται κυρίως σε προορισμούς που βασίζονται στον Θερινό τουρισμό και δεν βρίσκονται σε λειτουργία κατά την διάρκεια των χειμερινών μηνών. Ουσιαστικά τα χειμερινά τουριστικά θέρετρα που θα μπορούσαν να παρέχουν αξιόπιστες λειτουργίες χρονομεριδιακού τουρισμού είναι ανύπαρκτα.

Ο χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα βασίζεται κυρίως σε μικρές ξενοδοχειακές μονάδες, στην πλειοψηφία τους οικογενειακές επιχειρήσεις ή σε επιχειρήσεις που η ιδιοκτησία αλλάζει χέρια συνεχώς. Σε μια χώρα που το ιδιοκτησιακό καθεστώς των χιονοδρομικών κέντρων αλλάζει συνεχώς και με την έλλειψη μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων στα χειμερινά τουριστικά κέντρα η Χρονομεριστική Μίσθωση, παρόλες τις ευεργετικές τις επιδράσεις, δεν μπορεί να αναπτυχθεί με τον ίδιο ρυθμό που αναπτύσσεται σε άλλες χώρες ή ακόμη στους θερινούς προορισμούς

Μελέτες, έρευνες, προτάσεις και στρατηγικές έχουν γίνει πολλές ανά βάθος χρόνου. Ξεκινώντας με την έρευνα του ΙΤΕΠ το 2001 ακολούθησαν πλήθος πανεπιστημιακών ερευνών, μελετών και εργασιών πάνω στο θέμα του Χειμερινού Τουρισμού. Ωστόσο καμία από αυτές δεν είδε τον δρόμο της πραγματοποίησης και ακόμη όσες προσπάθειες ξεκίνησαν βρέθηκαν αντιμέτωπες με την οικονομική κρίση και περιθωριοποιήθηκαν.

Το αιώνιο πρόβλημα στην Ελληνική επικράτεια είναι η κακή συνεργασία των φορέων κρατικών και μη μεταξύ τους. Αν μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε όλες τις έρευνες, τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες και τις κρατικές προσπάθειες και να πιέσουμε την συνεργασία όλων των φορέων τότε πραγματικά θα είχαμε δει αποτελέσματα. Τόσο στην ανάπτυξη του Χειμερινού Τουρισμού όσο και του Θερινού. Η κατάργηση του υπουργείου Τουρισμού και η συγχώνευση του με το υπουργείο πολιτισμού δεν βοήθησε την εξέλιξη της τουριστικής βιομηχανίας παρά τις δράσεις και τις ενέργειες των υπουργών και υφυπουργών.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω συμπεράσματα οι προτάσεις σχετικές με την ευδοκιμία του χειμερινού τουρισμού συνοψίζονται ως ακολούθως:

Συγκέντρωση - Συνεργασία – Συνεννόηση

Θα πρέπει να γίνει μια βάση δεδομένων και μια επιτροπή όπου όλοι οι φορείς θα μπορούν να καταθέσουν τις μελέτες τους, τις προτάσεις και τις στρατηγικές τους. Μια βάση στην οποία όλοι θα έχουν πρόσβαση και θα μπορούν να αποκομίσουν πληροφορίες και να έρθουν σε επαφή με τα Πανεπιστήμια, τους ερευνητές και τους επενδυτές του τουρισμού. Με τη σειρά τους οι παραπάνω θα πρέπει να αποκτήσουν εξωστρέφεια και θα πρέπει να συνεργαστούν και να οδηγήσουν του τοπικούς φορείς προς τις νέες συλλογικές πολιτικές που θα δημιουργηθούν. Το Υπουργείο Τουρισμού θα αποτελούσε μια πολύ καλή έδρα αυτή της βάσης και θα μπορούσε με τη σειρά του να ενώσει όλου αυτούς τους φορείς που έχουν ως σκόπό την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού ειδικά και του τουρισμού γενικότερα. Ωστόσο η ύπαρξη του υπουργείου εξαρτάται από τις διαθέσεις τις εκάστοτε κυβέρνησης και η ίδια η πολιτεία δεν έχει ακόμη καταλάβει το μεγάλο έργο που εκτελούσε το υπουργείο και ο ίδιος ο Ελληνικός Οργανισμό Τουρισμού. Πράγμα που οδήγησε στην εξαθλίωση του θεσμού και τον κατακερματισμό του.

Η δημιουργία ενός Πανεπιστημίου του Τουρισμού επίσης θα μπορούσε να λειτουργήσει ως καλή βάση. Ενώ όλα τα Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Ιδρύματα της χώρας κάνουν έρευνες, στατιστικές και μελέτες πάνω στον τουρισμό καμία δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη όσο θα ήταν μια αντίστοιχη σε ένα πανεπιστήμιο με θέμα τον Τουρισμό. Η ύπαρξη ενός πανεπιστημίου επίσης θα έφερνε σε επαφή τους μελετητές με αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού και με οργανώσεις όπως για παράδειγμα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού.

Κλείνοντας το Υπουργείο Τουρισμού θα μπορούσε να αναλάβει τμήματα του Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος που αφορούν τα θέματα Τουρισμού. Καθώς τώρα διάφορες ενέργειες γίνονται από τα υπουργεία ωστόσο η συνεργασία μεταξύ τους δεν είναι ευδόκιμη και αποδοτική.

Αναβάθμιση Υποδομών

Οι Τουριστικές υποδομές της χώρας βρίσκονται σε υψηλό επίπεδο παγκοσμίως ωστόσο το επίπεδο των χειμερινών εγκαταστάσεων είναι ακόμη χαμηλό, πράγμα που μας φέρνει στην τελευταία θέση σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές μας. Παρόλα αυτά

τα καταφύγια και τα χιονοδρομικά κέντρα της χώρας αρκούν αριθμητικά για την στήριξη των χειμερινών δραστηριοτήτων, όσον αφορά τα δεδομένα της χώρας.

Το πρόβλημα είναι στην λειτουργικότητα. Υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις. Κάποια από τα καταφύγια για παράδειγμα, χρίζουν συντήρησης και αναπαλαίωσης, ενώ και οι παροχές τους είναι περιορισμένες, με αποτέλεσμα ακόμα χαμηλότερο λειτουργικό επίπεδο και άμεση ανάγκη για αντικατάσταση του εξοπλισμού. Ευτυχώς, το επίπεδο των χιονοδρομικών κέντρων είναι συγκριτικά υψηλότερο, μιας και η λειτουργία τους είναι κάτι παραπάνω από δεκαετής. Ακόμα και έτσι όμως, η ανανέωση και ο εκσυγχρονισμός κρίνονται απαραίτητα διότι οι απαιτήσεις αυξάνονται καθώς και ο ανταγωνισμός μεταξύ τους. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός πως κάποια χιονοδρομικά κέντρα πληρούν τις Ευρωπαϊκές προδιαγραφές, αλλά όχι όλα. Πολλές ειδικές υποδομές πρέπει να προγραμματισθούν με βάση τις ανάγκες του εσωτερικού τουρισμού, στις οποίες και πρέπει πρωταρχικός να στηριχθεί ο έλεγχος οικονομικής βιωσιμότητας.

Οι ειδικές υποδομές και οργανωτικές και λοιπές διευθετήσεις που θα προκύψει ότι απαιτούνται για την προσέλκυση χειμερινών τουριστών είναι σκόπιμο να έχουν επίκεντρο τις μεγάλες πόλεις που συνδυάζουν εύκολη πρόσβαση σε αξιόλογα μνημεία του Ελληνικού πολιτισμού.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να οργανώσουμε στρατηγικές προώθησης του χειμερινού τουρισμού σε συνδυασμό με τον τουρισμό πόλεως που συνέχεια κερδίζει έδαφος. Εφόσον βέβαια οι υποδομές των ορεινών – χειμερινών προορισμών το επιτρέπουν.

Συνδυαστική Προώθηση

Ένα μεγάλο πρόβλημα της χώρας είναι η απόσταση που έχει από τις παραδοσιακές αγορές χειμερινού και χιονοδρομικού τουρισμού. Ο χειμερινός τουρισμός είναι κυρίως τουρισμός Σαββατοκύριακου στην βόρεια Ευρώπη και γι'αυτό οι τουρίστες επιλέγουν προορισμούς τους οποίους μπορούν να επισκεφθούν με τα αυτοκίνητά τους. Με τη βοήθεια των συνεχών αυξανόμενων αεροπορικών εταιρειών που πετάν προς την Ελλάδα μπορούμε να δημιουργήσουμε ανταγωνιστικά πακέτα σαββατοκύριακου προς τα χιονοδρομικά κέντρα και παράλληλα με την προώθηση του τουρισμού πόλεως, να προωθήσουμε και αυτά τα πακέτα.

Μία μέθοδος προώθησης του Προώθηση του χειμερινού τουρισμού ως τουρισμό διακοπών μπορεί να γίνει «κλέβοντας τους τουρίστες» από τις ανταγωνιστικές χώρες. Στην γειτονική Βουλγαρία έχουν δημιουργηθεί πλούσια πακέτα

χιονοδρομικών διακοπών. Οι επισκέπτες ωστόσο των χιονοδρομικών κέντρων που επιλέγουν τα επταήμερα ή πολυήμερα πακέτα προσπαθούν να αποφεύγουν τις πίστες το Σαββατοκύριακο. Έτσι επιλέγουν κοντινές εξορμήσεις από τα τουριστικά θέρετρα. Το ίδιο συμβαίνει και όταν ο καιρός δεν είναι κατάλληλος για χιονοδρομία. Πολύ τουρίστες επιλέγουν την Θεσσαλονίκη για τις κοντινές τους εξορμήσεις από τα γειτονικά χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας καθώς θέλουν να εκμεταλλευτούν την ευκαιρία που τους δίνετε, λόγω της γειννίας, να δουν μια επιπλέον χώρα. Αυτό το γεγονός, μπορούν να το εκμεταλλευτούν οι επιχειρήσεις της Βόρειας Ελλάδος, που διοργανώνουν συνεχώς εκδρομές προς τα χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας, προσφέροντας ημερήσιες εκδρομές στην Θεσσαλονίκη και δίνοντας κάποιες προσφορές ή προωθητικό υλικό για τα χιονοδρομικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδος.

Ενίσχυση προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού με περισσότερη υποστήριξη των χειμερινών διακοπών.

Το πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού είχε διακοπεί με το κλείσιμο της εργατικής εστίας θεσμοθετήθηκε ξανά το 2013 από το υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και χρηματοδοτήθηκε από τον «Ενιαίο Λογαριασμό για την Εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (ΕΛΕΚΠ)» ο οποίος λειτουργεί στον ΟΑΕΔ. Για το έτος 2014 εκδόθηκαν 120.000 επιταγές κοινωνικού τουρισμού, το πρόγραμμα θα διαρκέσει από την 1.8.2014 έως την 30.06.2015 ενώ η διάρκεια διαμονής των δικαιούχων – ωφελουμένων ορίζεται από μία έως πέντε διανυκτερεύσεις. Χωρίς όμως να δίνεται έμφαση ή να προωθείτε η χρήση των επιταγών κατά την διάρκεια της χαμηλής τουριστικής περιόδου ή των χειμερινών μηνών.

Σε μια εποχή που κατακερματίστηκε το σύστημα κοινωνικού τουρισμού δεν γνωρίζω κατά πόσο θα ήταν εφικτή η προώθηση των χειμερινών διακοπών κοινωνικού χαρακτήρα. Ωστόσο το έργο που ξεκίνησε η εργατική εστία με δελτία κοινωνικού τουρισμού για τριήμερα χειμερινών αποδράσεων θα πρέπει να αναδημιουργηθούν και να προωθηθούν καταλλήλως.

Δημιουργία Χειμερινών διακοπών. «Χειμερινή Μαθητική Εβδομάδα»

Τη χειμερινή σαιζόν του 2013-2014 με τα χαμηλά αποτελέσματα εργασιών που είχαν οι επενδυτές του χειμερινού τουρισμού, ζήτησαν την δημιουργία «χειμερινής μαθητικής εβδομάδας» από το Υπουργείο Παιδείας, όπως αυτή λαμβάνει χώρα στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες. Η δημιουργία «χειμερινής μαθητικής εβδομάδας

διακοπών» θα μπορούσε να ενισχύσει την αγορά του χειμερινού τουρισμού. Ωστόσο δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για τα οικονομικά αποτελέσματα της δράσης αυτής καθώς οι Έλληνες έχουν συνδέσει άρρηκτα τις διακοπές τους με τους καλοκαιρινούς μήνες. Εδώ δημιουργείτε και η ανάγκη ανάπτυξης της παιδείας χειμερινού Τουρισμού.

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε μία μεμονωμένη προσπάθεια, προς την κατεύθυνση ενίσχυσης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, του ορεινού τουρισμού δημιούργησε το «Πρόγραμμα Ανοικτών Περιβαλλοντικών Τάξεων Καλλιστώ» το οποίο αφορούσε στην οργανωμένη επίσκεψη τριήμερης έως και πενήμερης διάρκειας ομάδων μαθητών σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μαζί με τους συνοδούς εκπαιδευτικούς, σε περιοχή ιδιαίτερου περιβαλλοντικού και οικολογικού ενδιαφέροντος. Για το έτος 2007-2008 είχαν να πραγματοποιηθούν 722 σχολικές εκδρομές, κυρίως σε ορεινούς προορισμούς. Το πρόγραμμα αυτό λογικά έχει τις ρίζες του, στον θεσμό των χειμερινών μαθητικών εβδομάδων, με τις «πράσινες» και «λευκές» τάξεις που πραγματοποιήθηκε για μια τριετία στο παρελθόν. Δεκάδες χιλιάδες παιδιά με το πρόγραμμα αυτό, επισκέφτηκαν για μία βδομάδα περιοχές με ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον ή /και περιοχές οι οποίες βρίσκονται πλησίον των χιονοδρομικών κέντρων της χώρας. Οι περιοχές αυτές ήταν στο μεγαλύτερο τους ποσοστό ορεινές. Εκεί, τα πρωινά οι μαθητές ασχολήθηκαν με χειμερινά αθλήματα και ψυχαγωγικές δραστηριότητες στη φύση ή με περιηγήσεις και άλλες σχετικές με το περιβάλλον δραστηριότητες, ενώ το απόγευμα συνέχιζαν κανονικά το σχολικό τους πρόγραμμα. Παράλληλα παρακολούθησαν διαλέξεις οι οποίες αφορούσαν στην πολιτισμική ιστορία της περιοχής και επισκέφτηκαν τους χώρους που παρουσιάζουν πολιτιστικό και ιστορικό ενδιαφέρον.

Λειτουργία των χιονοδρομικών κέντρων όλο τον χρόνο.

Μια ακόμη πρόταση προώθησης του χειμερινού τουρισμού είναι η ανάπτυξη της εξωστρέφεια των χιονοδρομικών κέντρων προς άλλες εναλλακτικές αγορές. Η λειτουργία των χιονοδρομικών κέντρων όλο τον χρόνο μπορεί να δημιουργήσει υπόβαθρο στήριξης και προώθησης των κέντρων αυτών.

Στην κεντρική ευρώπη, καθώς η χειμερινή περίοδος διαρκεί όλο και λιγότερο τα χιονοδρομικά θέρετρα των Αλπεων διεκδικούν πλέον ένα κομμάτι από την πίτα των εσόδων των κατεξοχήν καλοκαιρινών προορισμών. Εκτός από καταπράσινα τοπία μοναδικής ομορφιάς, έχουν να προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία αθλητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Με τις κλιματικές αλλαγές να λιώνουν με γρήγορους ρυθμούς τους παγετώνες των Αλπεων, εξάλλου, μόνο μια δεύτερη τουριστική σεζόν

μέσα στο χρόνο θα τους εξασφαλίσει την επιβίωση των επιχειρήσεών τους. Σε μια προσπάθειά τους λοιπόν να προσαρμοστούν στα νέα κλιματικά δεδομένα, το ένα μετά το άλλο τα χιονοδρομικά θέρετρα επιδιώκουν να γίνουν πιο ελκυστικά στους θερινούς παραθεριστές με δελεαστικά πακέτα διακοπών.

Στη Γαλλία και στο θέρετρο Αβοριάζ, οι πίστες το καλοκαίρι μετατρέπονται σε ποδηλατοδρόμιο για δεινούς ποδηλάτες. Υπόσχονται καταβάσεις οι οποίες ανεβάζουν την αδρεναλίνη στα ύψη και το μόνο που έχουν να κάνουν οι ενδιαφερόμενοι είναι να επιλέξουν το βαθμό δυσκολίας, ανάμεσα σε πράσινες, μπλε, κόκκινες και μαύρες πίστες. Όπως ακριβώς και στο σκι. Αντίστοιχα στην Ελβετία και στο θέρετρο Κρανς-Μοντανά όπου ορισμένες χιονοδρομικές πίστες λειτουργούν ακόμη και το καλοκαίρι, εδώ και μερικά χρόνια αποτελεί την έδρα του ευρωπαϊκού τουρνουά γκολφ. Παράλληλα προσφέρει ένα πλούσιο πακέτο δραστηριοτήτων για τους φυσιολάτρες. Κατά παράδοση οι θερινοί τουρίστες των Αλπεων είναι κατά δυο τρίτα λιγότεροι σε σχέση με τους χειμερινούς. Οι ευρωπαϊκοί χειμώνες, όμως, γίνονται όλο και πιο ήπιοι και μοναδική λύση για τις πόλεις οι οποίες ζουν από τη βιομηχανία του σκι είναι να μετατραπούν σε τουριστικούς προορισμούς για φυσιολάτρες και φανατικούς της άθλησης 12 μήνες το χρόνο.

Η πιο πρόσφατη μελέτη του Ελβετικού Ομοσπονδιακού Ινστιτούτου για τη Μελέτη του Χιονιού και των Χιονοστιβάδων, άλλωστε, δεν αφήνει πολλά περιθώρια για αισιοδοξία. «Συγκρίναμε το ποσοστό των χιονοπτώσεων της περιόδου 1948-1987 με τα αντίστοιχα στοιχεία των τελευταίων 20 ετών και διαπιστώσαμε σαφή μείωση. Σε χαμηλό υψόμετρο μέχρι τα 800 μέτρα, ο αριθμός των ημερών με αρκετό χιόνι για να φτιάξει κανείς χιονάνθρωπο έχει μειωθεί σε 13 από 28. Σε υψόμετρο μέχρι 1.300 μέτρα, οι μέρες κατάλληλες για σκι αντοχής (cross country) έχει πέσει σε 38 από 55 και σε μεγάλο υψόμετρο οι μέρες που προσφέρονται για σκι στις πίστες είναι πλέον 74 από 93», δηλώνει ο δρ Κριστόφ Μαρτί, ο οποίος την υπογράφει. Εξίσου δυσοίωνες για το μέλλον είναι και οι υπόλοιπες μελέτες της τελευταίας διετίας. Προβλέπουν ότι σε μια δεκαπενταετία, θα είναι αδύνατον να υπάρξει σταθερό επίπεδο χιονιού κάτω των 1.500 μέτρων. «Πρέπει να πείσουμε τους τουρίστες ότι τα βουνά μας είναι εξίσου όμορφα και το καλοκαίρι» δηλώνει ο Ιβ Καϊγιέ, υπεύθυνος Αθλητικών Δραστηριοτήτων στις Ελβετικές Αλπεις.

Τα χιονοδρομικά κέντρα μπορούν να λειτουργήσουν ως προπονητικά κέντρα, ένα καλό παράδειγμα είναι το χιονοδρομικό κέντρο Πηγάδια όπου το καλοκαίρι αθλητικές ομάδες κάνουν την προετοιμασία τους χρησιμοποιώντας τις υφιστάμενες

εγκαταστάσεις. Θα μπορούσαν οι ελληνικές ομάδες που τώρα πηγαίνουν στο εξωτερικό για θερινή προετοιμασία, να χρησιμοποιούν ελληνικές εγκαταστάσεις. Με τις κατάλληλες υποδομές τα κέντρα μπορούν επίσης να προσελκύσουν και ξένες αθλητικές ομάδες να κάνουν την προετοιμασία τους στην Ελλάδα. Κλείνοντας τα χιονοδρομικά κέντρα και οι ορεινοί προορισμοί θα μπορούσαν να λειτουργήσουν να γίνουν έναν δροσερό διάλλειμα ή μια εναλλακτική πρόταση από τα κορεσμένα και υπερφορτωμένα ζεστά παραθεριστικά κέντρα.

Βιβλιογραφία

- Ανδριώτης, Κ., 2008. *Αειφορεία και εναλλακτικός τουρισμός*. Αθήνα: Αθ. Σταμούλης.
- Αλεξανδράκη, Ρ., 2000. *Τουριστική Οικονομία*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Αλεξανδράκη, Ρ., 1999. *Σημειώσεις Τουριστικής Ψυχολογίας*. Ηράκλειο: ΤΕΙ Κρήτης.
- Βενετσανοπούλου, Μ., 2006. *Η κρατική συμβολή στον Τουρισμό*. Αθήνα: Αθ. Σταμούλης.
- Βαρβαρέσος, Στ., 2000. *Τουρισμός, έννοιες, μεγέθη, δομές*. Αθήνα: Σακουλά
- Βαρβαρέσος, Στ., 1999. *Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική Αποκέντρωση*. Αθήνα: Προπομπος.
- Χατζηδάκης, Α., 2011. *Ανάλυση της πορείας της Τουριστικής κίνησης 2001-2010*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Ευσταθίου, Π., 2004. *Αναψυχή και τουρισμός*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Ευθυμιάτου Πουλάκου, Α., 2003. *Το Time-sharing στον τουρισμό*. Σύμβαση χρονομεριστικής μίσθωσης Αθήνα: Σάκκουλα.
- Ηγουμενάκης, Ν., 1999. *Τουριστικό Μάρκετινγκ*. Αθήνα: Interbooks.
- Κιλιπίρης, Φ., 2009. *Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Κάτσος, Γ., 2004. *Τουρισμός ατόμων τρίτης Ηλικίας*. Αθήνα: ΙΤΕΠ.
- Κολτσιδόπουλος, Γ., 2010. *Τουρισμός, Θεωρητική Προσέγγιση*. Αθήνα: Έλλην.
- Κοκκώσης, Χ. & Τσάρτας, Π., 2001 *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*. Αθήνα: Αθ. Σταμούλης.
- Κομιλής, Π., 2007. *Οικοτουρισμός Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Κουρτέσας, Γ., 2005. *Σημειώσεις Τουριστικής Κοινωνιολογίας*. Θεσσαλονίκη: Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα.
- Λύτρας, Π., 1993. *Τουριστική Ψυχολογία*. Αθήνα: Interbooks.
- Λύτρας, Π., 1998. *Κοινωνιολογία του Τουρισμού*. Αθήνα: Interbooks.
- Μαυροδόντης, Θ., 2006. *Εισαγωγή στην Θεωρία του τουρισμού*. Θεσσαλονίκη: Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα.
- ΣΕΤΕ, 2013. *Ελληνικός Τουρισμός Στοιχεία και Αριθμοί*. Αθήνα: ΣΕΤΕ
- Σφακιανάκης, Μ., 2000. *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Έλλην.
- Σωτηριάδης, Μ., 1994. *Τουριστική πολιτική*. Ηράκλειο: ΤΕΙ Κρήτης.
- Σωτηριάδης, Μ. & Φάρσαρη Ι., 2009. *Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού. Σχεδιασμός management και marketing*. Αθήνα: Interbooks.
- Τσάρτας, Π., 2010. *Ελληνική Τουριστική Ανάπτυξη*. Αθήνα: Κριτική.
- Τσάρτας, Π., 1996. *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι : Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*. Αθήνα: Έξαντας Εκδοτική.
- Παυλόπουλος, Π., 2001. *Χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα, ανάλυση, συμπεράσματα, προτάσεις*. Αθήνα: ΙΤΕΠ.
- Χριστόδουλος, Α. & Σαλεσιώτης, Μ., 2007 *Τουρισμός, Εισαγωγικές έννοιες τουριστική συνείδηση, τουριστική συμπεριφορά*. Αθήνα: Interbooks.
- Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης, Κ., & Λύτρας, Π., 1999. *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Αθήνα: Interbooks.
- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας, Π. & Γκρίμπα, Ε., 2011. *Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Κρητική.
- Τσάρτας, Π., Σταυρινούδης, Θ. & Ζαγκότση, Σ. Κυριακάκη, Α., Βασιλείου, Μ., 2010. *Τουρισμός και περιβάλλον*. Αθήνα: WWF Ελλάς.
- Λαγός, Δ., 2005. *Τουριστική Οικονομική*. Αθήνα: Κριτική.
- Fennell, D., 2008. *Οικοτουρισμός (επιμέλεια μετάφρασης Καραγιάννης Σ.)*. Αθήνα: Έλλην.
- Lickorish, L. & Jenkins C., 2004. *Μια εισαγωγή στον τουρισμό (επιμέλεια μετάφρασης Τσάρτας Π.)*. Αθήνα: Κρητική.
- Middleton, V. & Hawkins R., 2004 *Τουριστικό μάρκετινγκ για βιώσιμη ανάπτυξη (επιμέλεια μετάφρασης Τσάρτας Π.)*. Αθήνα: Κρητική.
- McKinsey & Company, 2011. *Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά Προσδιορίζοντας το νέο Μοντέλο*

Ανάπτυξης της Ελλάδας. Αθήνα: Athens Office.

- Page J. Stephen, 2006. *Εισαγωγή στον Τουρισμό*.
International Social Tourism Organisation, 2014. *50 years of commitment in social tourism*. Brussels: ISTO.
Edmonds, J., 1986. *International Time-sharing*. London: Services to Lawyers.
Kester G.C. J., 2014. *2013 international tourism results and prospects for 2014. Spain*: UNWTD.
Ragatz Associates, 2002. *The Community Benefits of Resort Timesharing*.
World Economic Forum «The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013»
Editors: Blanke J & Chiesa T.
UNWTD «World Tourism Barometer» Vol 12jan14/apr14/
World Travel and Tourism Council «Economic Impact 2013 London 2014

Άρθρα

- Δήμας, Χ., 2014. *Διαμόρφωση στρατηγικής για τον χειμερινό τουρισμό*. Το Βήμα, 12 Ιαν.
Δόλογλου, Ν., 2008. *Τουρισμός σε ορεινές περιοχές, προβλήματα και ανάγκες*. Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας, 10 Ιουν.
Κακαβάς, Κ., 2013. *Χιονοδρομία στην Ελλάδα την εποχή του μνημονίου*. Καλάβρυτα News, 21 Νοεμβρ.
Καρεγιώργου, Λ., & Κούσουλα Π., 2014. *Ο ζεστός καιρός λιώνει τα έσοδα των χιονοδρομικών κέντρων*. Εφημερίδα Ναυτεμπορική, 24 Φεβρ.
Κραβαρίτης, Κ., 1992. *Επαγγελματικός Τουρισμός – Συνεδρίων – Κινήτρων– Εκθέσεων* Interbooks.
Κουμέλης, Θ., 2013. *Trivago Ski destinations Ranking: Δεύτερη θέση για την Ελλάδα*. Ηλεκτρονική Εφημερίδα Travel Daily News, 10 Δεκεμβρ.
Κουμέλης, Θ., 2007. *Νέοι κανόνες της Ε.Ε. για τη χρονομεριστική μίσθωση και τα κλάμπ διακοπών*. Travel Daily News, 8 Ιουν.
Λαμπαδίτη, Μ., 2014. *Επιταγές κοινωνικού τουρισμού σε 120.000 εργαζόμενους και άνεργους*. Το Θέμα 19 Ιουν.
Μοίρα, Π., 2005. *Κοινωνιολογική προσέγγιση των ταξιδιών νεόνυμφων. Μελέτη περίπτωσης της πόλης της Ηγουμενίτσας*. Διοίκηση και Οικονομία Νο2 Φθινόπωρο.
Πουτέτση, Χ., 2010. *Χιονοδρομικά κέντρα Στα 50 εκατ. ευρώ ο τζίρος τους στην Ελλάδα*. Το Βήμα 8 Δεκεβρ.
Ρόκου, Τ., 2012. *Προβλήματα και προοπτικές της Τουριστικής Χιονοδρομίας στην Ελλάδα*. Travel Daily News 8 Δεκεμβρ.
Σιαμέλης, Κ., 2013. *Νοσεί στον τουρισμό της τρίτης ηλικίας η Ελλάδα*. Μακεδονία, 24 Απρ.
Σκορδάς, Κ., *Ανάπτυξη Κυνηγετικού Τουρισμού*. [Διαδίκτυο]. Διαθέσιμο στο <http://kynigos.net.gr>. [Πρόσβαση 15 Ιουνίου 2014].
Στεργίου, Α., 2013. *Η μόνη ελπίδα για άσπρη μέρα*. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 29 Δεκεμβρ.
Σωτηριάδης, Μ. & Βαρβαρέσος Σ., 2003. *Συγκριτική Ανάλυση της Ανάπτυξης Περιοχών με Ορεινό - Χιονοδρομικό Τουρισμό στις Άλπεις*. JOURNAL, Γεωγραφίες, Τεύχος Νο 6.
Τράτσα, Μ., 2014. *Ξεκινά στις 20 Αυγούστου η κυνηγετική περίοδος 2014 – 2015*.

Links

Ελληνικός Ορειβατικός Σύνδεσμος Αθηνών	http://eosathinon.gr
Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας /Αναρρίχησης	http://www.eooa.gr
Ελληνική ομοσπονδία Κανόε Καγιάκ	http://www.canoekayak.gr/index.php
Κυνηγός Νετ	http://kynigos.net.gr/gnorimia.html
Ελληνικού Συλλόγου Τουριστικής Χιονοδρομίας	www.snowclub.gr
Travel Passion	http://www.travelpassion.gr
Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων	http://www.oqa.gr/
International Social Tourism Organisation	http://www.oits-isto.org/
RCI	http://www.rci.com
Travel Press	http://www.travelpress.gr/
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού	http://www.gnto.gov.gr/

Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΟΑΕΔ
Δήμος Νεάπολης Συκεών
sykeon.gr/
Trekking Hellas
Hotels Line Gr
Γενική Γραμματεία Καταναλωτή

<http://www.greekhotelsnet.gr/>
<http://www.oaed.gr>
<http://www.dimosneapolis->

www.trekking.gr
<http://www.hotelsline.gr/>
<http://www.efpolis.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνοπτικά στοιχεία

Έρευνα χειμερινού τουρισμού από την Alco για λογαριασμό του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού στα πλαίσια του προγράμματος μένουμε Ελλάδα. Το 2008 το 23,10% της έρευνας συμμετείχε σε δραστηριότητες χειμερινού τουρισμού.

Η μεγαλύτερη συμμετοχή γίνεται από το αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, η οποία βρίσκεται κοντά σε αρκετά χιονοδρομικά κέντρα, ενώ στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Πάτρα. Κυριότερος προορισμός ήταν η Ελλάδα αν και πολύ επέλεξαν να επισκεφθούν και το εξωτερικό. Οι ταξιδιώτες θεωρούν τον χειμερινό τουρισμό ως περίοδος ξεκούρασης, διοργανώνουν μόνοι τα ταξίδια τους, και θεωρούν πως οι υπηρεσίες είναι καλύτερες από αυτές του καλοκαιριού αν όχι ίδιες. Κάτι που ισχύει και για τους προορισμούς του εξωτερικού. Θετικό στοιχείο είναι πως οι ταξιδιώτες είχαν διάθεση να επιλέξουν και τον Ελλαδικό χώρο για τις εξορμήσεις τους το 2008 σε ποσοστό 60,80%.

Το αρνητικό στοιχείο της έρευνας είναι πως η πλειονότητα των ερωτηθέντων δεν είχε πραγματοποιήσει ταξίδι κατά την διάρκεια του χειμώνα κατέχοντας έτσι το ποσοστό του 76,90%. Οικονομικοί λόγοι και οι οικογενειακές υποχρεώσεις είναι η βασικότερη αιτία για την μη πραγματοποίηση χειμερινών διακοπών. Μεγαλύτερο κίνητρο για διακοπές θεωρείτε η ύπαρξη ειδικών οικονομικών προσφορών για την Ελλάδα, ενώ τα οργανωμένα σπορ αφήνουν αδιάφορους τους όσους δεν συμμετέχουν στον χειμερινό τουρισμό. Αναλυτικότερα:

Δείγμα : 1500 άτομα σε μεγάλα Αστικά Κέντρα

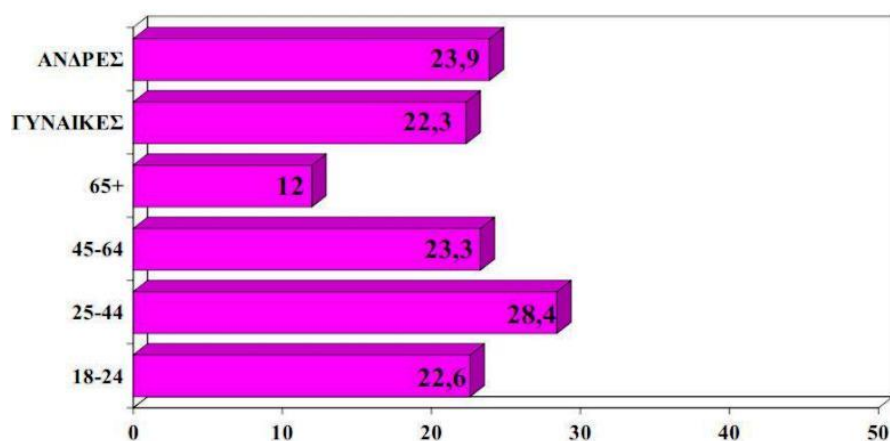
Δειγματοληψία : Τυχαία Στρωματοποιημένη

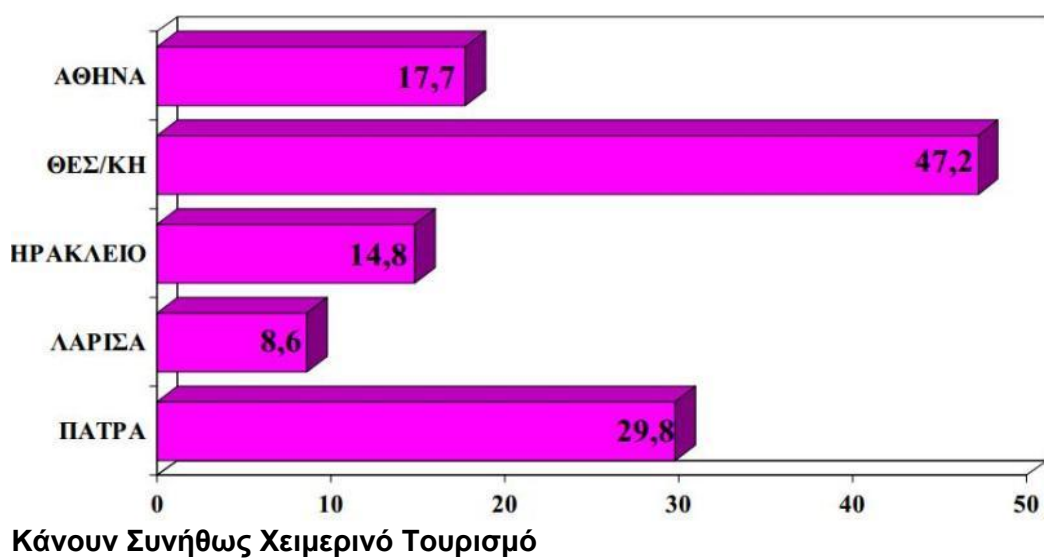
Χρόνος : 4 ως 12 Δεκεμβρίου 2007

Δείγμα:

Λεκανοπέδιο Αττικής	1017
Θεσσαλονίκη	285
Ηράκλειο	81
Λάρισα	72
Πάτρα	45
Σύνολο	1500

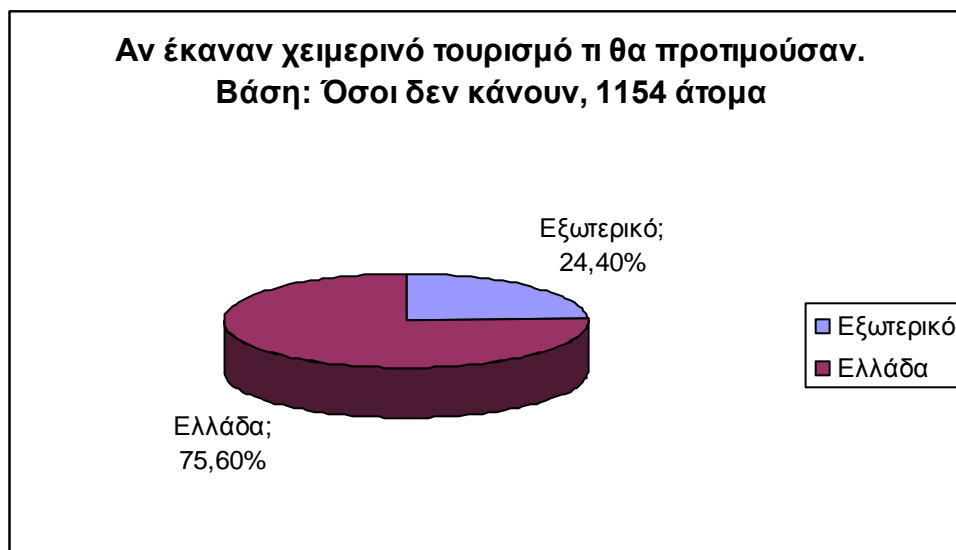
Κάνουν συνήθως Χειμερινό Τουρισμό:

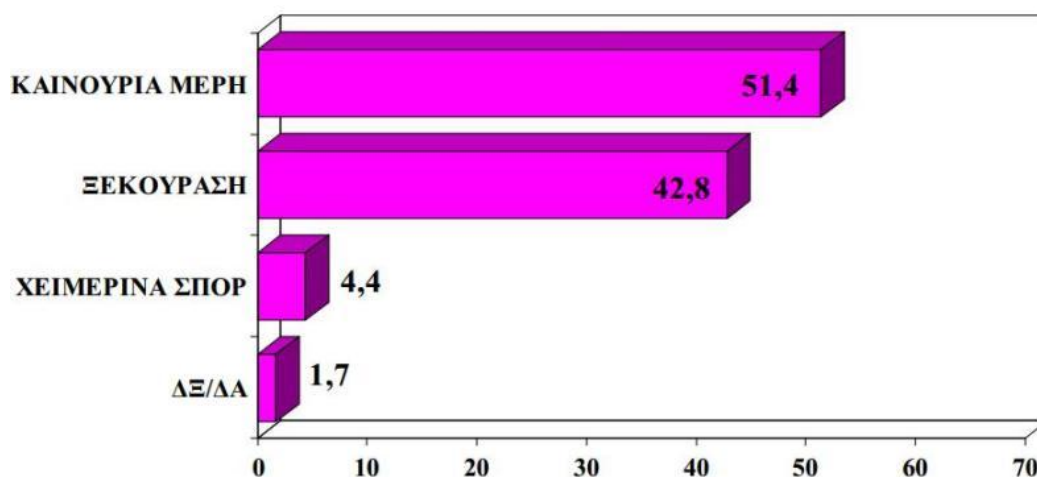

**Γιατί Δεν κάνουν Χειμερινό Τουρισμό.
Βάση: Όσοι δεν κάνουν, 1154 άτομα**

Λόγοι	%
Οικονομικοί λόγοι	34,8
Οικογενειακές υποχρεώσεις	31,5
Δεν έχουν χρόνο	25,5
Δεν αρέσει η εποχή	10,6
Άλλο	9,2
Δεν ξέρω δεν απαντώ	0,2

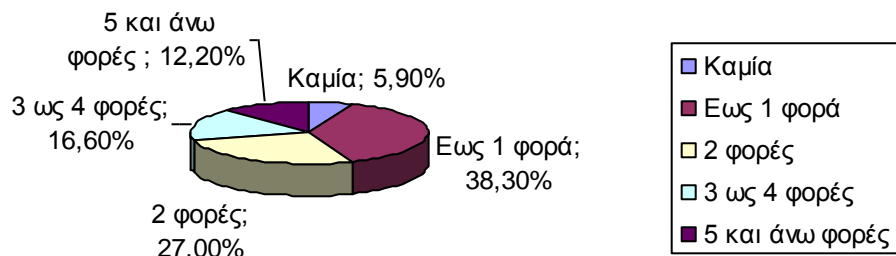
Αν έκαναν χειμερινό τουρισμό τι θα ήθελαν περισσότερο.
Βάση: Όσοι δεν κάνουν, 1154 άτομα

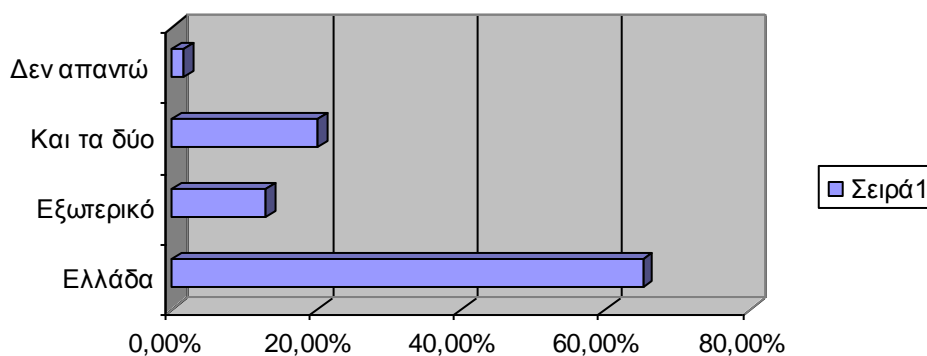
Τι θα τους παρακινούσε να κάνουν χειμερινό τουρισμό.
Βάση: Όσοι δεν κάνουν, 1154 άτομα

Κίνητρα	Ναι	Όχι
Ειδικές οικονομικές προσφορές για προορισμούς εσωτερικού	67,0	29,3
Καλύτερη Ενημέρωση για προορισμούς και δυνατότητες που υπάρχουν	50,2	43,6
Ειδικές Χριστουγεννιάτικες οικονομικές προσφορές	50,3	46,5
Οργανωμένα Χειμερινά Σπορ	16,3	79,8

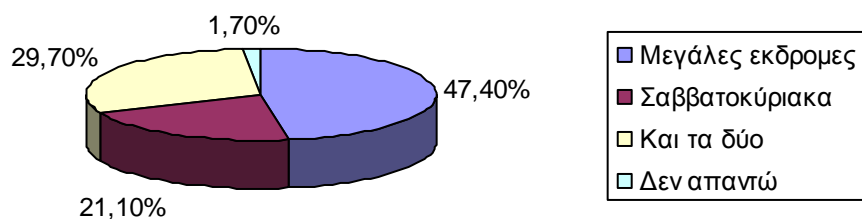
Πόσες φορές έκαναν τουρισμό τον προηγούμενο χειμώνα. Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 346 άτομα

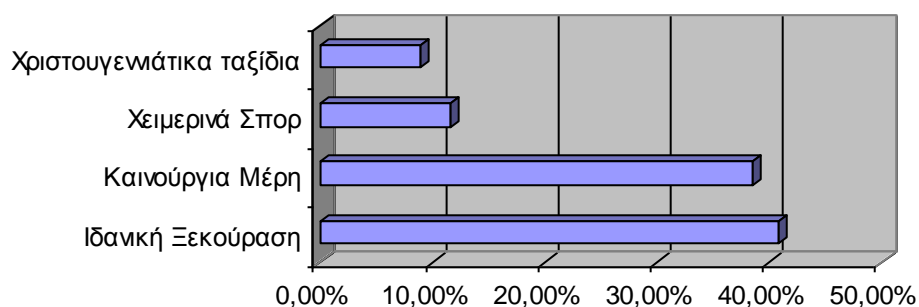
Πού έκαναν τουρισμό τον προηγούμενο χειμώνα Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 236 άτομα

Τι είδους τουρισμό έκαναν τον προηγούμενο χειμώνα. Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 236 άτομα

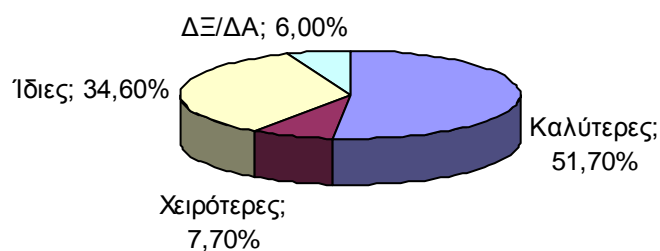
Τι σημαίνει περισσότερο ο χειμερινός τουρισμός
Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 236 άτομα

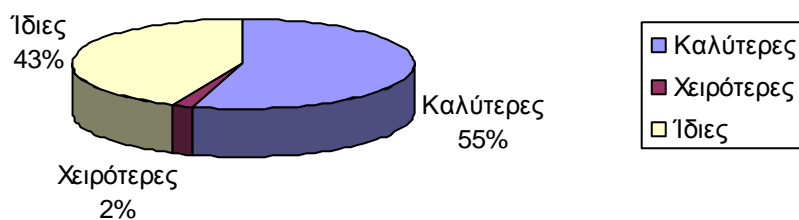
Ποιος οργάνωσε τα ταξίδια τους. Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 236 άτομα

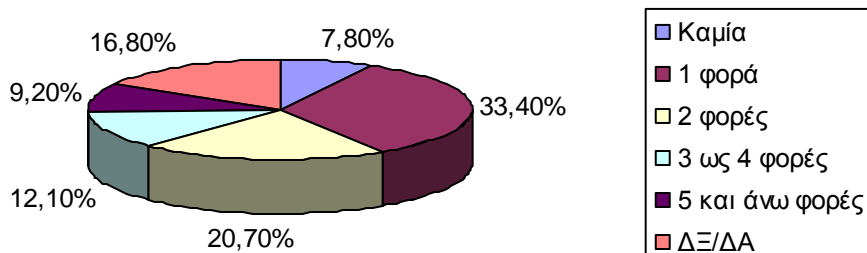
Σύγκριση Υπηρεσιών στην Ελλάδα Χειμώνα με Καλοκαίρι
Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 236 άτομα

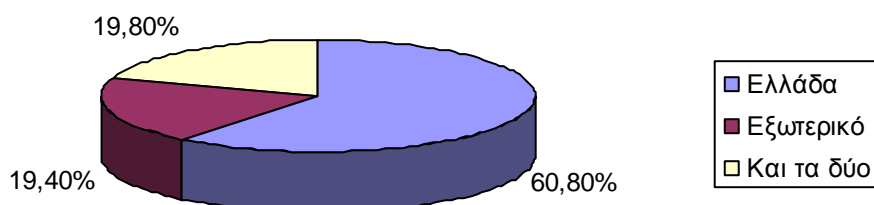
Σύγκριση Υπηρεσιών στο Εξωτερικό Χειμώνα με Καλοκαίρι Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 190 άτομα

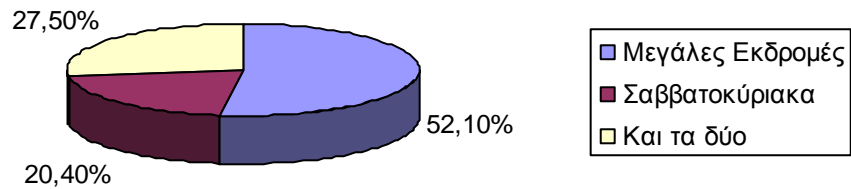
Πόσες φορές θα κάνουν τουρισμό τον φετινό χειμώνα (2008) Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 346 άτομα

Που θα κάνουν τουρισμό τον φετινό χειμώνα (2008) Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό 309 άτομα

**Τι είδους τουρισμό θα κάνουν τον φετινό χειμώνα
(2008) Βάση: όσοι κάνουν χειμερινό τουρισμό
309 άτομα**

Συγκεντρωτικός πίνακας δημοφιλών μορφών Τουρισμών:

Μορφές Τουρισμού	
1. ΓΕΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	13. ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ	14. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
3. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ	15. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
4. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ	16. ΧΡΟΝΟΜΕΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
5. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΣΗΣ	17. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
6. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ	18. ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
7. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ	19. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ
8. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	20. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
9. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	21. ΛΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
10. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	22. ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
11. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ	23. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
12. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΗΣ	24. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Πηγή: Αναπτυξιακή Εταιρεία Ιωνίων Νήσων.

– **Δάση - Αισθητικά δάση**

Το 49,3 % της επιφάνειας της χώρας (65.000 τ. χλμ.) καλύπτεται από δασικές εκτάσεις, από τα οποία μόνο το 25,4% καταλαμβάνεται από κανονικά δάση (κωνοφόρων και πλατύφυλλων).

Αισθητικά δάση κηρύσσονται δάση ή φυσικά τοπία που έχουν ιδιαίτερη αισθητική, οικολογική και τουριστική σημασία και επιβάλλεται η προστασία της πανίδας, της χλωρίδας και του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους τους. Για την προστασία, οργάνωση και βελτίωση των αισθητικών δασών λαμβάνονται μέτρα και εκτελούνται έργα, σύμφωνα με τα ισχύοντα για τις περιφερειακές ζώνες των εθνικών δρυμών. Στην Ελλάδα υπάρχουν 19 αισθητικά δάση, με συνολική έκταση 33.109 εκτάρια.

Όνομα	Νομός	Νησί
Βάι	Λασιίθι	Κρήτη
Καισαριανής	Αττική	-
Κοιλάδας Θεσσαλικών Τεμπών	Λάρισα	-
Καραϊσκάκη	Καρδίτσα	-
Ξυλοκάστρου	Κορίνθια	-
Πανεπιστημιούπολης Πατρών	Αχαΐα	-
Ιωαννίνων	Ιωάννινα	-
Φαρσάλων	Λάρισα	-
Στενής	Εύβοια	Εύβοια
Δασικού Συμπλέγματος Οσσας	Λάρισα	-
Μογγοστού	Κορινθία	-
Νικοπόλεως Μύτικα	Πρέβεζα	-
Σκιάθου	Μαγνησία	Σκιάθος
Στενών ποταμού Νέστου	Ξάνθη, Καβάλα	-
Εθνικής Καλαβρύτων	Ανεξαρτησίας, Αχαΐα	-

Τιθορέας	Φθιώτιδα	-
Αμυγδαλέωνα	Καβάλα	-
Αηλιά	Τρίκαλα	-
Κουρί Αλμυρού	Μαγνησία	-

Πηγή: ΕΟΤ

Εθνικοί δρυμοί

Ο όρος «Εθνικός Δρυμός» αναφέρεται σε περιοχές που, σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία, έχουν ιδιαίτερη οικολογική σημασία λόγω της σπανιότητας και της ποικιλομορφίας της χλωρίδας και της πανίδας τους, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, των νερών και της ατμόσφαιράς τους. Ο ανθρώπινος παράγοντας υποχρεούται να λειτουργήσει ως μέσο διατήρησης και βελτίωσης της σύνθεσης, τόσο για τη διενέργεια επιστημονικών ερευνών, όσο και για την προσέλκυση του κοινού για ψυχαγωγικούς και επιμορφωτικούς λόγους. Στην Ελλάδα έχουν ιδρυθεί και οριοθετηθεί, με ειδικό νόμο, δέκα «Εθνικοί Δρυμοί» συνολικής έκτασης 68.732 εκταρίων, από τα οποία 34.378 εκτάρια είναι οι πυρήνες τους. Οι ελληνικοί «Εθνικοί Δρυμοί» είναι οι εξής:

Όνομα	Νομός	Νησί	Εκτάρια
Αίνος	Κεφαλονιά	Κεφαλονιά	2862
Βίκος - Αώος	Ιωάννινα	-	9300
Λευκά Όρη (φαράγγι Σαμαριάς)	Χανιά	Κρήτη	4850
Οίτη	Φθιώτιδα	-	3010
Ολυμπος	Πιερία	-	3988
Παρνασσός	Φωκίδα, Βοιωτία	-	3513
Πάρνηθα	Αττική	-	3812
Σούνιο	Αττική	-	2750
Πίνδος	Γρεβενά, Ιωάννινα	-	3534
Πρέσπες	Φλώρινα	-	4900

Πηγή Ε.Ο.Τ

- **ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ**

Οι παρακάτω αναφερόμενες γενικές αρχές, που διέπουν τη δραστηριότητα της αναρρίχησης, αν και δεν είναι δυνατόν να αποκτήσουν ποτέ την ισχύ νόμου, εντούτοις συνιστούν ολοκληρωμένες προτάσεις, οι οποίες αναγνωρίζονται από τη διεθνή κοινότητα και θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση ενός κώδικα δεοντολογίας. Οι αρχές αυτές, που εγκρίθηκαν από το Δ.Σ. της Ε.Ο.Ο.Α., παρουσιάστηκαν και αναλύθηκαν στους συμμετέχοντες αναρριχητές της 10ης Π.Α.Σ. (Σεπτ. 1998) από τον Γιώργο Βουτυρόπουλο, που ήταν και ο κύριος συντάκτης τους.

1. Η αναρρίχηση είναι ένα επικίνδυνο άθλημα. Την αλήθεια αυτή είναι σωστό να συνειδητοποιήσει ο κάθε εμπλεκόμενος και να μεριμνήσει για την προσωπική του ασφάλεια.
2. Το σημαντικότερο στοιχείο μιας αναρριχητικής διαδρομής είναι ο τρόπος και η μέθοδος με την οποία επιτεύχθηκε. Σύμφωνα με το πνεύμα διακηρύξεων διεθνών επιτροπών, η πιο σωστή ανάβαση είναι αυτή που γίνεται από το έδαφος προς τα πάνω (εξάλλου αυτόν τον τρόπο υποδηλώνει και η έννοια του όρου). Ωστόσο ο τρόπος που κάνει κάποιος αναρρίχηση είναι δική του υπόθεση και αφορά μόνο τον ίδιο, αρκεί να μην επηρεάζει την ηθική παράδοση η οποία έχει τις ρίζες της στην ιστορία της δραστηριότητας αυτής.
3. Υπόκειται στην αξιοπρέπεια και ειλικρίνεια του κάθε αναρριχητή η ποιότητα των πληροφοριών που δημοσιεύει - προβάλλει για το «άνοιγμα» και την επανάληψη μιας αναρριχητικής διαδρομής. Ωστόσο είναι σωστό και επιβεβλημένο οι αναρριχητές να δίνουν πλήρεις και ακριβείς πληροφορίες, αφού μόνο έτσι θα κατοχυρώσουν τη διαδρομή και θα βοηθήσουν συναδέλφους τους στο μέλλον.
4. Η αντικατάσταση παλιών και επικίνδυνων μόνιμων ασφαλειών (καρφιά, βύσματα κ.ά.) σε ήδη ανοιγμένες διαδρομές, θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα τη διατήρηση του χαρακτήρα των συγκεκριμένων διαδρομών. Είναι δυνατόν η πρόσθεση μόνιμης ασφάλειας σε ανοιγμένη διαδρομή να αλλοιώσει το πνεύμα της πρώτης ανάβασης. Κάτι τέτοιο αποτελεί έλλειψη σεβασμού της προσπάθειας εκείνων που άνοιξαν την εν λόγω διαδρομή.
5. Η αλόγιστη χρήση τεχνικών ασφάλισης (βύσματα, αλυσίδες, συρματοσχοίνα κ.ά.), ακόμη και σε νέες διαδρομές, είναι δυνατό να στιγματίσει τη φυσιογνωμία μιας ορθοπλαγιάς. Θα ήταν σωστό οι επιλογές των αναρριχητών να γίνονται με κριτήριο όχι μόνο τη διευκόλυνση και την ασφάλεια, αλλά επίσης την ιστορία και την ιδιαιτερότητα της ορθοπλαγιάς, στην οποία επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν.
6. Είναι υπερβολή να θεωρούμε σαν απαραίτητο μέσο ανάπτυξης της αναρρίχησης τη δημιουργία υπέρ ασφαλισμένων διαδρομών. Όπως και ουτοπία επίσης, εφόσον θεωρητικά υπάρχει σε κάθε διαδρομή – όσο καλά και αν είναι ασφαλισμένη – είναι η πιθανότητα πρόκλησης σοβαρού τραυματισμού. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι ο σημαντικότερος παράγοντας ασφάλειας στην αναρρίχηση, είναι η επαρκής κατάρτιση στο αντικείμενο και η σωστή κρίση του κάθε αναρριχητή.
7. Η αναρριχητική εκπαίδευση είναι σωστό να προάγει μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα της δραστηριότητας. Θα πρέπει να περιλαμβάνει την εκμάθηση όλων των αναρριχητικών τεχνικών και μεθόδων. Επίσης θα πρέπει να συμβάλλει στη σωστή κατανόηση της ιστορίας, του περιβάλλοντος και της ηθικής της αναρρίχησης. Πάνω απ' όλα όμως η εκπαίδευση θα πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη της σύνεσης, ατάρκειας, αυτοπεποίθησης και προσωπικής ευθύνης.
8. Η κάθε τοπική κοινότητα αναρριχητών είναι σωστό να αναλάβει την ευθύνη σωστής οργάνωσης των αναρριχητικών πεδίων της περιοχής της. Η Ε.Ο.Ο.Α. στηρίζει πρωτοβουλίες συλλόγων για την οργάνωση των πεδίων τους, αρκεί αυτές να στρέφονται προς το συμφέρον του συνόλου των αναρριχητών (όχι μεμονωμένων ατόμων) και να μην προσβάλλουν το περιβάλλον.

• ΠΙΣΤΕΣ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ

Αναρριχητικό πεδίο Αλεποχωριού

Βρίσκεται στους πρόποδες του Ερυμάνθου, δυτικά από τον κώνο του Ωλενού, δίπλα στην κοίτη του Τεθρέα.

Απέχει 40χμ. από την Πάτρα και περιλαμβάνει πέντε αναρριχητικά πεδία με 60 διαδρομές συνολικά. Οι αναρριχητικές διαδρομές είναι έως 25μ. και έχουν γενικά αρνητική κλίση. Υπάρχουν διαδρομές με βαθμό δυσκολίας από έξι μέχρι δέκα, αλλά κυριαρχούν σε ποιότητα όσο και σε ποσότητα οι διαδρομές ένατου βαθμού. Ο προσανατολισμός των πεδίων είναι αλλού ανατολικός και αλλού δυτικός. Έτσι, ακόμα και σε συνθήκες έντονης ηλιοφάνειας, υπάρχουν πάντα διαδρομές υπό σκιά. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων με αναρριχητικές διαδρομές: Ανατολικό Ζωνάρι, Κεντρικό Ζωνάρι, Δυτικό Ζωνάρι, Σαμψών και Αλπεως.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Βίτσιο	7
Πυθαγόρειο Θεώρημα	8+
Σβαρνίστρα	8
Σταλακτική Συνουσία	9
Πιθηκάνθρωπος	9
Δαίμονας	9+/10-
Σαμψών	9+/10-
Κουκουρούκου	10-

Αναρριχητικό πεδίο Καλογριάς

Απέχει 45χμ. από την Πάτρα και έχει νότιο προσανατολισμό. Η καλύτερη περίοδος αναρρίχησης είναι Οκτώβριο με Απρίλιο. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων που περιλαμβάνουν 20 παραδοσιακές διαδρομές με βαθμό δυσκολίας πέντε έως οκτώ, 60 αθλητικές από πέντε έως δέκα και 20 διαδρομές top rope έξι έως οκτώ. Το πεδίο έχει μήκος 2χμ. και η κλίση των βράχων είναι συνήθως κάθετη, χωρίς να λείπουν αρνητικές κλίσεις και "στέγες". Η θέα από τις κορυφές των βράχων είναι καταπληκτική, γιατί συνδυάζει θάλασσα, δάσος και τη λίμνη της Στροφυλιάς.

Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα με αναρριχητικές διαδρομές: Α' Συγκρότημα, Β' Συγκρότημα, Γ' Συγκρότημα, Δ' Συγκρότημα και Ε' Συγκρότημα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Γαλάζιο Ονειρο (Ε' Συγκρότημα)	8+/9-
Μπαομπάπ (Ε' Συγκρότημα)	7-
Κλεοπάτρα (Γ' Συγκρότημα)	7
Κόκκινη Πίστα (Β' Συγκρότημα)	6 έως 8+
Ιεροσυλία (Δ' Συγκρότημα)	9+
Μαύρη Πίστα (Α' Συγκρότημα)	8 έως 10-
Λούκυ Λουκ (Ε' Συγκρότημα)	8
Σταλακτίτης (Δ' Συγκρότημα)	9+
Φρίκη (Ε' Συγκρότημα)	8 Παραδοσιακή ασφάλιση
Περσεφόνη (Ε' Συγκρότημα)	7+ δύο σχοινιές, Παραδοσιακή ασφάλιση

Αναρριχητικό πεδίο Σπαρτιάς (Γρεβενού)

Βρίσκεται στις παρυφές ενός εκτεταμένου ελατοδάσους στους δυτικούς πρόποδες του Ερύμανθου, λίγο ψηλότερα από το Αλεποχώρι, σε υψόμετρο 800 μέτρων. Απέχει από την Πάτρα γύρω στα 50χμ. μέσω Ερυμάνθειας και προσφέρει άπλετη θέα προς τον Ωλενό και την κορυφογραμμή του Ερύμανθου. Υπάρχουν δέκα διαδρομές μεσαίας έως υψηλής δυσκολίας στη σπηλιά δεξιά από το δρόμο, πριν από την είσοδο στο χωριό. Η πρόσβαση στο πεδίο διαρκεί πέντε λεπτά και ο προσανατολισμός είναι βορειοδυτικός.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Καλικάντζαρος	8+
Πραξικόπημα	9/9+
Κοράκι	10-
Γύπας	10-/10

Αναρριχητικό πεδίο Ορους Σκολίς (Σανταμέρι)

Βρίσκεται πάνω από τον κάμπο της Αχαγιάς, 45χμ. από την Πάτρα. Υπάρχουν δύο συγκροτήματα σε αντίστοιχες πλευρές του βουνού:

- Χατζούρι (κατεύθυνση Πόρτες) Έχει ανατολικό προσανατολισμό και γι' αυτό είναι ιδανικό για τους καλοκαιρινούς μήνες. Υπάρχουν δύο αναρριχητικά πεδία. Το πρώτο έχει κάθετα συμπαγή βράχια έως 80μ. (οκτώ διαδρομές έβδομου και όγδοου βαθμού), ενώ το δεύτερο είναι μια τεράστια σπηλιά με κάποιες δύσκολες διαδρομές για τα διεθνή δεδομένα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Φουρτούνα	8-
Εκφυλη Τσαρίνα	7+
Καταραμένο Φίδι	8
Galactica	10/10+

- Σανταμέρι Αποτελείται από τέσσερα με πέντε μικρά πεδία που βρίσκονται λίγο πιο πάνω από το ομώνυμο χωριό και έχουν δυτικό προσανατολισμό. Υπάρχουν γύρω στις δεκαπέντε διαδρομές από 7- έως 9+.

• ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Καλέτζι-Προφήτης Ηλίας-Ερύμανθος
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Καλέτζι 900.-Προφήτης Ηλίας 2.124μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3,5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Μια ανάβαση προς τον Ερύμανθο γίνεται στην κορυφή Προφήτης Ηλίας. Ξεκινώντας από το χωριό Καλέτζι από δασικό δρόμο και μονοπάτι σε ελατόδασος φτάνουμε σε κάτι περισσότερο από μία ώρα στην πηγή της Ανάληψης (1.300μ.), όπου τελειώνει το δάσος. Συνεχίζοντας σε δασικό δρόμο μενοτιοδυτική κατεύθυνση ανεβαίνουμε άλλες δύο ώρες στην κορυφή Προφήτης Ηλίας.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Μετόχι Βλασίας-Καλλιφώνι

ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Μετόχι Βλασίας 900μ.-Καλλιφώνι 1998μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Από το Μετόχι Βλασίας γίνεται η ανάβαση στον όγκο του Καλλιφωνίου. Ακολουθούμε το μονοπάτι που διακόπτεται από δρόμο μια, δυο φορές, μέσα σε όμορφο ελατόδασος το οποίο τελειώνει ύστερα από δύο με δυόμισι ώρες κάτω από χαρακτηριστικά βράχια, με πολλές ξύλινες πατίστρες. Από εδώ σε μία με μιάμιση ώρα φτάνουμε στην κορυφή, με εξαιρετη θέα του Ωλενού.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Χιονοδρομικό Κέντρο-Ορειβατικό Καταφύγιο-Νεραϊδόραχη-Ψηλή Κορυφή_Μαυρόλιμνη-Υδατα Στυγός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Καταφύγιο 2100μ.-Νεραϊδόραχη 2341μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η συντομότερη ανάβαση στην Ψηλή Κορυφή γίνεται από το Χιονοδρομικό Κέντρο. Ακολουθώντας τη Βαθειά Λάκκα σε μιάμιση ώρα από το Χιονοδρομικό Κέντρο βρισκόμαστε στη θέση του Πουλιού Βρύση, όπου και το καταφύγιο του Ορειβατικού. Μία ώρα ανάβαση από το καταφύγιο και φτάνουμε στην κορυφή της Νεραϊδόραχης. Φεύγοντας από τη Νεραϊδόραχη περνάμε από το Νεραϊδάλωνο και προχωράμε προς την Αετοράχη και την Ψηλή Κορυφή. Συνεχίζοντας κατεβαίνουμε προς τη Μαυρόλιμνη και τα Υδατα Στυγός.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Μίχας (Τσαπουρνιά)-Μουγγίλα-Ωλενός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Οικισμός Τσαπουρνιά 1.000μ.-Ωλενός 2.224μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η κλασική διαδρομή για την ψηλότερη κορφή του βουνού Ωλενός γίνεται από τον οικισμό Τσαπουρνιά του χωριού Μίχας. Από το χωριό ξεκινά δρόμος που ανηφορίζει μέχρι τα 1.200μ. και μετά ισάζει και διασχίζει τις πλαγιές προς τα νοτιοδυτικά. Εδώ αρχίζει το μονοπάτι που περνά δίπλα από φρεάτιο του αγωγού ύδρευσης. Το μονοπάτι περνά μέσα από το δάσος και φτάνει σε διάσελο με ερείπια στρουγγας στα 1.450 μέτρα. Μέχρι εδώ χρειάζονται μιάμιση με δύο ώρες από του Μίχα. Το μονοπάτι κατηφορίζει προς μια στάνη που βρίσκεται χαμηλότερα και μετά ανηφορίζει πάλι στα 1.500μ. απέναντι. Το κατέβασμα μπορεί να αποφευχθεί, τραβώντας προς τα αριστερά και ακολουθώντας 20 λεπτά περίπου ένα πανέμορφο μονοπάτι-αυλάκι του νερού, που ερχόταν παλιότερα από ψηλά προς το χωριό. Το μονοπάτι βγάζει ύστερα από μιάμιση ώρα πορείας, σε ρέμα με νερό που τροφοδοτεί με αγωγούς και φρεάτια το χωριό. Έπειτα από άλλη μισή ώρα οδηγεί σε δύο καλοχτισμένα γραίκια σε ένα πλάτωμα στα 1.650μ. με φιλόξενους τσομπαναραίους από το χωριό Ελληνικό Αχαΐας. Το μονοπάτι, ύστερα από μικρή δυσκολία σε χωμάτινη σάρα, οδηγεί σε μία ώρα στο οροπέδιο Ωλενού, ανάμεσα στις κορφές Ωλενός και Μουγγίλα (2.169μ.). Υπάρχουν γραίκια, βρύση και μερικές στάνες. Η ψηλή κορυφή απαιτεί άλλη μία ώρα κοπιαστικής ανάβασης.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πηγές Λάδωνα-Παγκράτιο-Κλήμα Πausανία
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Παγκράτιο 860μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Από τις πηγές του Λάδωνα παίρνουμε το σηματοδοτημένο μονοπάτι, περνάμε από ένα νερόμυλο και αρχίζουμε να ανεβαίνουμε έως ότου σε μία ώρα φτάσουμε στο χωριό Παγκράτιον (850μ.). Μία ώρα δυτικά του χωριού υπάρχει το ιστορικό κλήμα του Πausανία, η ηλικία του οποίου υπολογίζεται στα 2.000 χρόνια. Συνιστούμε την επίσκεψη του ιστορικού κλήματος.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΜΟΝΟΠΑΤΙ Ε4: Διακοφτό-Ζαχλωρού-Καλάβρυτα-Κάτω Λουσοί-Πλανητέρο(Ε4)-Αρμπουνας-Αγ. Νικόλαος-Τουρλάδα-Κρινόφυτα_Λυκούρια
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Καλάβρυτα 750μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ημέρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Από το Διακοπτό ακολουθούμε το Ε4 βαδίζοντας δίπλα στις γραμμές του οδοντωτού σιδηροδρόμου Διακοπτού-Καλαβρύτων. Το τοπίο είναι πανέμορφο όπως ξεδιπλώνεται μέσα στην κοιλάδα του απόκρημνου και βαθιού Φαραγγιού του Βουραϊκού. Φτάνοντας έως το σταθμό των Καλαβρύτων συνεχίζουμε προς Χελμό. Ανηφορίζοντας φτάνουμε στο παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου. Περνάμε πάνω από τους Ανω Λουσούς, συναντάμε βρύση δίπλα στο μονοπάτι, ανηφορίζουμε πάλι και φτάνουμε στους Κάτω Λουσούς, όπου υπάρχουν βρύσες με άφθονο νερό και ένα καφενείο. Από τη μικρή κεντρική πλατεία του χωριού ακολουθούμε το δρόμο αριστερά, περνούμε τη γέφυρα, ανηφορίζουμε και συνεχίζουμε στο δρόμο έως το εκκλησάκι στην άκρη του χωριού. Ολο αριστερά του δρόμου φτάνουμε στη βαθιά χαράδρα Λαγκάδα. Ακολουθούμε τη δεξιά όχθη κατεβαίνοντας έως όπου συναντήσουμε το χωματόδρομο, που μπαίνει στη χαράδρα. Τον ακολουθούμε γυρίζοντας αριστερά ώσπου να φτάσουμε σε μία ποτίστρα (μία ώρα και ένα τέταρτο). Από εδώ αλλάζουμε κατεύθυνση και κατεβαίνουμε κατευθείαν στην κοίτη του χειμάρρου. Την περνάμε και αρχίζουμε να ανεβαίνουμε στην αριστερή όχθη σενότιανοτιοανατολική κατεύθυνση. Σε λίγο συναντάμε χωραφόδρομο και ύστερα από μιάμιση ώρα μέσα από πλατύ σηματοδοτημένο δύσβατο φτάνουμε στο Πλανητέρο. Από το Πλανητέρο συνεχίζουμε για το χωριό Αρμπουνας. Λίγο πριν από το χωριό αυτό υπάρχει πηγή και κοντά της θεόρατα πλατάνια. Σε όλη τη διαδρομή από Αρμπουνα έως Τουρλάδα απλώνεται δεξιά μας κάτω η κοιλάδα του Αροάνειου με όλες τις καλλιέργειες, τα σπίτια και τα χωριά. Βγαίνοντας από το χωριό παίρνουμε το δρόμο προς την Κλειτορία αλλάζοντας κατεύθυνση, που έως τώρα ήταν νότια, προς τα δυτικά. Πριν αρχίσουν οι στροφές και κοντά σε ένα ξωκλήσι εγκαταλείπουμε το δρόμο, γυρίζουμε νότια και παίρνουμε το μονοπάτι προς Κρινόφυτα. Από την πλατεία των Κρινοφύτων ανηφορίζουμε προς Λυκούρια.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα)-Μοίρα-Ζουμπάτα-Λεόντιο-Λαπαναγοί-Ποτάμι Σελλινούντα-Μονή Μακελλαριάς-Δάσος Μποντιάς-Φλάμπουρα-Καλάβρυτα
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ζουμπάτα 1.100μ.-Καλάβρυτα 750μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ημέρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Πανέμορφο ιστορικό μονοπάτι επιφυλάσσει μεγάλη συγκίνηση στον ορειβάτη. Στη διαδρομή θα συναντήσει κανείς ωραιότατα παραδοσιακά χωριά όπως το Λεόντιο, οι Λαπαναγοί και τα Αρβανιτοχώρια της Ζουμπάτας που ιδρύθηκαν το 14ο αιώνα. Η Μονή της Μακελλαριάς (θεμελιώθηκε το 532 μ.Χ.) ονομάζεται "Μικρό Μετέωρο της Πελοποννήσου". Τέλος ο ορειβάτης διασχίζει το πυκνό καστανόδασος του Μποντιά, το οποίο σύμφωνα με μαρτυρίες είναι προϊστορικό.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΥΣΑΝΙΑ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα)-Καταρράχτης-Κομπηγάδι-Ανω Βλασία-Ψηλές Κορυφές-Λεχούρι-Τριπόταμα
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ψηλές Κορυφές 1.500μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ημέρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ιστορική διαδρομή που περνά από το παραδοσιακό χωριό της Βλασίας, από πυκνόφυτα δάση και τρεχούμενα νερά. Διανυκτέρευση μπορεί να γίνει στη Βλασία. Μαγευτικό το τοπίο από τις ψηλές κορυφές.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Περιστέρα (Σόλος)-Υδατα Στυγός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Περιστέρα 1.000μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3,5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η πιο εντυπωσιακή ανάβαση γίνεται από το χωριό Περιστέρα (ή Σόλος). Σημείο μεγάλης ομορφιάς είναι η λίμνη Τσιβλού (700μ.) μέσα στο δάσος, μερικά χιλιόμετρα πριν από την Περιστέρα. Ξεκινάμε από δασικό δρόμο που μας βάζει σε δάσος με πεύκα και συνεχίζουμε σε μονοπάτι μέχρι ένα χαρακτηριστικό σημείο με θαυμάσια θέα (δυόμισι ώρες). Εδώ επειδή το μονοπάτι έχει πέσει μας μπερδεύει λίγο στο πέρασμα αλλά σε άλλη μισή ώρα μάς φέρνει στη βάση του Καταρράκτη των Υδάτων της Στυγός.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βοδιάς-Καταφύγιο Πρασουδιού-Κορυφή Παλαβού Πύργου
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ψάρθι 1.500μ.-Βοδιάς 1.836 μ.-Κορυφή 1.926μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	6 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Εως το καταφύγιο η διαδρομή είναι κοινή με το μονοπάτι Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βουνό του Γιώργη-Ανω Καστρίτσι. Από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους φτάνουμε στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής, όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Από εκεί, περπατώντας σε γυμνή πλαγιά οδηγούμαστε στην κορυφή Βοδιάς σε μία ώρα. Σε μισή ώρα φτάνουμε στο οροπέδιο Παρασούδι (1.750μ.), όπου υπάρχει το δεύτερο μικρό καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών. Το οροπέδιο την άνοιξη μετατρέπεται σε ένα τεράστιο χαλί από λουλούδια. Από εδώ σε 45 λεπτά πατάμε την κορυφή Παλαβού Πύργου που είναι και η ψηλότερη του βουνού.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βουνό του Γιώργη-Ανω Καστρίτσι

ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Πουρναρόκαστρο 650μ.-Βουνό του Γιώργη 1.806μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η κλασική ανάβαση, που γίνεται από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους, μας φέρνει στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Η διαδρομή έως το καταφύγιο είναι κοινή με αυτήν του μονοπατιού Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βοδιάς-Καταφύγιο Πρασουδιού-Παλαβού Πύργος. Από εκεί σε μία ώρα φτάνουμε στην κορυφή Βουνό του Γιώργη. Από την κορυφή κατηφορίζουμε προς Ανω Καστρίτσι.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Σκεπαστό-Παναγία Πλατανιώτισσα-Μονή Μακελλαριάς
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Σκεπαστό 1.100μ.-Πλατανιώτισσα 2.318μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Από το Σκεπαστό ανηφορίζουμε προς την ομώνυμη κορυφή έως το χωριό Βάλτα. Από εκεί ακολουθώνταςτο δρόμο φτάνουμε στο εκκλησάκι της Παναγίας Πλατανιώτισσας. Συνεχίζοντας δυτικά καταλήγουμε στη Μονή Μακελλαριάς.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Σπαρτιά-Καταρράχτης-Μονή Ταξιαρχών
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Σπαρτιά 750μ.-Καταρράχτης 1.000μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Εύκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η ομορφότερη αλλά πιο επίπονη διαδρομή είναι αυτή από το χωριό Γρεβενό ή Σπαρτιά (750μ.). Ακολουθώντας δασικό δρόμο μέσα από αραιό ελατόδασος, φτάνουμε σε μία ώρα σε ρεματιά με καταρράκτη. Από εδώ περπατώντας σε μονοπάτι φτάνουμε σε χαρακτηριστική διασταύρωση, που σημαδεύεται από ένα λευκό σταυρό. Πηγαίνοντας δεξιά φτάνουμε σε 20 λεπτά στην εγκαταλελειμμένη Μονή Ταξιαρχών, δίπλα σε ορμητικό καταρράκτη. Σημειώνουμε ότι η διαδρομή για το μοναστήρι των Ταξιαρχών μπορεί να γίνει και από το Αλεποχώρι (500μ.) ακολουθώντας την κοίτη του ποταμού Τεθρέα.</p>
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Φτέρη Αιγίου-Κορυφή Κλωκός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Φτέρη Αιγίου 800μ.-Κορυφή Κλωκός 1.777μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Εύκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2,5 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η συνηθέστερη ανάβαση στον Κλωκό γίνεται από τη Φτέρη. Υπάρχει δρόμος μέχρι τα ξενοδοχεία. Σημαδεύουμε την κεραία που φαίνεται στη ράχη πάνω από τα κτίρια. Ακολουθούμε το φανερό μονοπάτι ίσια στη ράχη μέχρι την κορυφή (μία με μιάμιση ώρες), όπου βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγιάς της Κλωκοβίτισας. Ωραία θέα στα γειτονικά μικρά βουνά και Χελμό, Ερύμανθο και Παναχαϊκό.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Ανω Καστρίτσι-Πηγή Πασχαλιάνων-Δρίτσελο
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Πασχαλιάνοι 1300μ.-Δρίτσελο 1.594μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	4 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Από το χωριό Καστρίτσι (500μ.) ξεκινά μία άλλη διαδρομή. Ακολουθώντας μονοπάτι στην αρχή σε γυμνό έδαφος και στη συνέχεια σε δάσος συχνά διακοπτόμενο από δασικούς δρόμους, φτάνουμε σε δύο ώρες στους Πασχαλιάνους, όπου βρίσκονται χαρακτηριστικά ερείπια παλιού τυροκομείου. Λίγο πιο πάνω στο τέλος του δάσους υπάρχει μια μικρή λιμνούλα. Από τους Πασχαλιάνους μπορούμε να συνεχίσουμε προς τα ψηλά και σε μία με μιάμιση ώρα να βγούμε στην κορυφή Δρίτσελο.
ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Κάτω Λουσοί-Ψηλή Κορυφή-Κάτω Κάμπος-Κεφαλόβρυσο-Ελατόφυτο-Πλανητέρο (Ε4)
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Κάτω Λουσοί 1.000μ.-Ψηλή Κορυφή 2.318μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	9 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Μία ανάβαση γίνεται από το χωριό Κάτω Λουσοί. Στην αρχή ακολουθώντας δρόμο, γρήγορα μπαίνουμε στο ελατόδασος και χωρίς σαφές μονοπάτι φτάνουμε σε τρεις ώρες στο καταφύγιο ή πιο δεξιά συνεχίζοντας για την κορυφή σε πέντε ώρες περίπου.

Νόμος Περί Καταφυγίων:

(Νόμος 3105/2003 - Φ.Ε.Κ. 29 Α/10-2-2003)

Άρθρο 40. Ορειβατικά καταφύγια

1. Ορειβατικό καταφύγιο είναι κτιριακή εγκατάσταση με ογδόντα (80) το πολύ κλίνες, σε υψόμετρο πάνω από εννιακόσια (900) μέτρα που εξυπηρετεί την πεζοπορία, την ορειβασία και την αναρρίχηση. Τα ορειβατικά καταφύγια είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν. 2160/1993.
2. Ορειβατικά μονοπάτια θεωρούνται τα μονοπάτια που χαράσσονται και χρησιμοποιούνται για πεζοπορία είτε στην ελληνική επικράτεια (εθνικά μονοπάτια) είτε αποτελούν τμήματα διεθνών μονοπατιών που διέρχονται από διάφορες χώρες (όπως τα ευρωπαϊκά μονοπάτια Ε4 και Ε6).
3. Η πρόσβαση προς τα ορειβατικά καταφύγια γίνεται από δημόσια ή δασική οδό, όπου ήδη υπάρχουν, ή κυρίως από ορειβατικά μονοπάτια. Την ευθύνη οροσήμανσης και συντήρησης των μονοπατιών έχουν οι φορείς διαχείρισης των καταφυγίων σε συνεργασία με τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες και την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας - Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.) υπό την εποπτεία του Ε.Ο.Τ.
4. Φορέας διαχείρισης του ορειβατικού καταφυγίου μπορεί να είναι σωματεία ορειβατών, πεζοπόρων, αναρριχητών, η Νομαρχιακή και η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Ανάπτυξης καθορίζεται ο φορέας διαχείρισης κάθε ορειβατικού καταφυγίου.

5. Η εγκατάσταση και λειτουργία νέων ορειβατικών καταφυγίων είναι επιτρεπτή, εφόσον προβλέπεται σε σχέδια τουριστικής ανάπτυξης, σε σχέδια ανάπτυξης ορεινών περιοχών ή σε σχέδια διαχείρισης δασικών συγκροτημάτων.

6. Για την εγκατάσταση ή την επέκταση ορειβατικού καταφυγίου απαιτείται :
α. επ' αόριστον παραχώρηση κατά χρήση δημόσιας δασικής έκτασης εμβαδού από 4 μέχρι 6 στρέμματα με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας ή άδεια επεμβάσεως εάν πρόκειται για ιδιωτική δασική έκταση,
β. άδεια της αρμόδιας Διεύθυνσης Τουρισμού,
γ. μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και άδεια οικοδομής.
Δεν επιτρέπεται η παραχώρηση ή η άδεια επέμβασης σε προστατευόμενες περιοχές του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986, σε εθνικούς δρυμούς, σε αισθητικά δάση και σε μνημεία της φύσης, εκτός εάν στα σχέδια διαχείρισης αυτών των περιοχών υπάρχει πρόβλεψη για εγκατάσταση και λειτουργία ορειβατικού καταφυγίου.

7. Η παραχωρούμενη δημόσια δασική έκταση διατηρεί το δασικό της χαρακτήρα και δεν επιτρέπεται η χρήση της για άλλους σκοπούς. Ο ίδιος περιορισμός ισχύει και για τα ορειβατικά καταφύγια επί ιδιωτικών εκτάσεων. Σε περίπτωση εγκατάλειψης ή αχρηστίας των εγκαταστάσεων αίρεται η παραχώρηση ή η άδεια επεμβάσεως και η παραχωρηθείσα έκταση ανακτά το δασικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας καθορίζονται οι προδιαγραφές των κτιριακών εγκαταστάσεων και ο κανονισμός λειτουργίας των ορειβατικών καταφυγίων.

9. Νομιμοποιούνται όλα τα υφιστάμενα ορειβατικά καταφύγια που δεν έχουν άδεια οικοδομής, εφόσον χρησιμοποιούνται για τους ανωτέρω σκοπούς. Η νομιμοποίηση συντελείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται μετά από διαπιστωτική πράξη του Ε.Ο.Τ. Στην απόφαση νομιμοποίησης περιλαμβάνεται η κατά χρήση παραχωρούμενη έκταση (εφόσον αυτή δεν υπάρχει), η τεχνική περιγραφή των εγκαταστάσεων και υποδομών και προσαρτάται το τοπογραφικό διάγραμμα της έκτασης.

10. Στο άρθρο 21 του Ν. 998/1979 (Φ.Ε.Κ. 289 Α) προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής :

Επιτρέπεται, στα πλαίσια της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα δασοπροστασίας και φυσικού περιβάλλοντος, η δημιουργία «δασικών χωριών» με την εγκατάσταση από τις δασικές υπηρεσίες λυόμενων οικημάτων σε επιλεγμένες θέσεις και περιορισμένο αριθμό, μη δυνάμενο να υπερβεί τα τριάντα, για την παροχή καταλυμάτων σε επισκέπτες των δασών. Η μελέτη και εκτέλεση των παραπάνω έργων, λόγω της φύσης και του προορισμού τους, γίνεται αποκλειστικά από τις ειδικές διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 237 του Ν. Δ. 86/1969. Τα «δασικά χωριά» προστίθενται ως ειδική κατηγορία στα μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα της περίπτωσης Β' της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 2160/1993. Οι προδιαγραφές κατασκευής και λειτουργίας των δασικών χωριών καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Ανάπτυξης.

11. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών μονοπατιών και ρυθμίζεται κάθε ζήτημα που αφορά τις σχετικές τουριστικές δραστηριότητες.

12. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται τα απαιτούμενα προσόντα των φυλάκων των ορειβατικών καταφυγίων.

Κανονισμοί λειτουργίας καταφυγίων:

(Υπουργική Απόφαση 2868/2004 - Φ.Ε.Κ. 398 Β/27-2-2004)

Άρθρο 1. Ορισμός ορειβατικών καταφυγίων

Ορειβατικό καταφύγιο είναι κτιριακή εγκατάσταση με 80 (ογδόντα) το πολύ κλίνες σε υψόμετρο άνω των 900μ. που έχει κύριο σκοπό την ημερήσια ή ολιγοήμερη εξυπηρέτηση ορειβατών, αναρριχητών, πεζοπόρων, φυσιολατρών, χιονοδρόμων και

εξερευνητών της φύσης. Τα υφιστάμενα και λειτουργούντα καταφύγια κατά τη δημοσίευση του νόμου 3105/2003 νοούνται ως έχουν.

Άρθρο 2. Χαρακτηρισμός - Έλεγχος ορειβατικών καταφυγίων

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης συγκροτείται πενταμελής Επιτροπή, η οποία αποτελείται από 1 υπάλληλο της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού, 1 υπάλληλο του Υπουργείου Γεωργίας, 2 εκπροσώπους της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας – Αναρρίχησης και 1 εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Εκδρομικών Σωματείων Ελλάδος, προκειμένου να ελέγχει την πιστή εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, να εισηγείται για την ίδρυση και το χαρακτηρισμό νέων καταφυγίων ως ορειβατικών, να εισηγείται τον αποχαρακτηρισμό όσων δεν τηρούν τις προϋποθέσεις και να προτείνει στον Υπουργό Ανάπτυξης τις τιμές διανυκτέρευσης.

Άρθρο 3. Διαχείριση καταφυγίων

1. Φορέας διαχείρισης του ορειβατικού καταφυγίου μπορεί να είναι η Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης (Ε.Ο.Ο.Α.), σωματεία ορειβατών (πεζοπόρων - αναρριχητών), η Νομαρχιακή και η Τοπική Αυτοδιοίκηση.
2. Ο φορέας διαχείρισης θα ορίζει τον υπεύθυνο για τη λειτουργία του καταφυγίου, ο οποίος θα πρέπει να έχει αποδεδειγμένα γνώσεις βουνού, πρώτων βοηθειών και διάσωσης και γνώση μιας ξένης γλώσσας.

Άρθρο 4. Τιμές - Κρατήσεις - Ακυρώσεις - Εκπτώσεις

1. Οι τιμές διανυκτέρευσης και διημέρευσης, θα προτείνονται από την Επιτροπή του άρθρου 2 και θα εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης.
2. Πινάκίδα τιμών διανυκτέρευσης, διημέρευσης και σίτισης, καθώς και ο κανονισμός λειτουργίας είναι υποχρεωτικά αναρτημένα σε εμφανές σημείο του χώρου. Τα δε τιμολόγια που ισχύουν είναι άμεσα ανακινώσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο.
3. Η χρέωση για διημέρευση θα αντιστοιχεί στο 20% της καθορισμένης τιμής διανυκτέρευσης.
4. Για την κράτηση θέσεων διανυκτέρευσης, πρέπει να ειδοποιείται ο υπεύθυνος του κάθε καταφυγίου με σχετικό έγγραφο όπου θα αναφέρονται οι ακριβείς ημερομηνίες χρήσης του καταφυγίου, ο αριθμός των ατόμων και ότι άλλο σχετικό, ενώ ο υπεύθυνος του καταφυγίου υποχρεούται να απαντά, εντός 3 ημερών, για την αποδοχή ή μη της κράτησης. Σε καταφατική περίπτωση ο υπεύθυνος του καταφυγίου δύναται να ζητήσει προκαταβολή μέχρι 30% επί του συνόλου των διανυκτερεύσεων.
5. Δικαίωμα ακύρωσης της κράτησης και από τα δυο μέρη είναι δυνατή, εφόσον πραγματοποιηθεί τουλάχιστον 20 ημέρες πριν την ημερομηνία άφιξης, με υποχρέωση επιστροφής της προκαταβολής. Σε διαφορετική περίπτωση ισχύουν τα εξής :
 - α. εάν η ακύρωση γίνει από μέρους του ενδιαφερόμενου υποχρεούται στην καταβολή του 50% της συνολικής τιμής των συμφωνηθέντων ημερών (με συμψηφισμό της τυχόν εισπραχθείσας προκαταβολής),
 - β. εάν η ακύρωση γίνει από μέρους του διαχειριστή, υποχρεούται στην άμεση επιστροφή της προκαταβολής.
6. Η τήρηση βιβλίου ημερήσιας κίνησης πελατών αποτελεί υποχρέωση του υπευθύνου του καταφυγίου.

Άρθρο 5. Ορισμός διακριτικού τίτλου

Με αίτηση του φορέα διαχείρισης θα εγκρίνεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης η ονομασία των νέων ορειβατικών καταφυγίων. Τα υφιστάμενα ορειβατικά καταφύγια διατηρούν τους τίτλους που φέρουν κατά τη δημοσίευση της παρούσας απόφασης. Δεν επιτρέπεται η αλλαγή της ονομασίας του καταφυγίου, εκτός εάν υποβληθεί αίτηση του φορέα διαχείρισης για αλλαγή της.

Άρθρο 6. Εσωτερικός κανονισμός

A. Δεν επιτρέπεται

1. Το κάπνισμα σε κανένα χώρο του καταφυγίου.
2. Η χαρτοπαιξία, έστω και αν είναι χωρίς χρήματα, καθώς και παιχνίδια που προκαλούν θορύβους.

3. Η χρήση μουσικής.
4. Η είσοδος σε άτομα που αποδεδειγμένα έχουν μολυσματικές ασθένειες.
5. Η κατάχρηση αλκοολούχων ποτών και η είσοδος σε άτομα υπό την επήρεια οινοπνεύματος ή ναρκωτικών ουσιών.
6. Η τοποθέτηση και χρήση τυχερών μηχανημάτων.
7. Η είσοδος σε κυνηγούς εφόσον φέρουν οπλισμό.
8. Η είσοδος - παραμονή ζώων εντός του καταφυγίου.
9. Η είσοδος στα υπνοδωμάτια με αρβύλες. Οι αρβύλες πρέπει να τοποθετούνται σε ειδικό χώρο.

B.

1. Σε περίπτωση δυσμενών καιρικών συνθηκών ο αναχωρών υποχρεούται να έχει προηγουμένως ενημερώσει το φύλακα του καταφυγίου.
2. Απαγορεύεται στον υπεύθυνο του καταφυγίου να αποδέχεται κρατήσεις κλινών περισσότερων της δυναμικότητας του καταφυγίου.

Άρθρο 7.

1. Το καταφύγιο πρέπει υποχρεωτικά να διαθέτει φαρμακείο πλήρως εξοπλισμένο για την αντιμετώπιση ατυχημάτων στο βουνό.
2. Το καταφύγιο διαθέτει υποχρεωτικά τηλέφωνο σταθερό ή κινητό ή ασύρματο επικοινωνία.
3. Δεν επιτρέπεται να τοποθετούνται πλησίον των καταφυγίων ή εντός του δάσους διαφημιστικές πινακίδες, παρά μόνο πινακίδες πληροφόρησης, οι οποίες θα εγκρίνονται από την αρμόδια Επιτροπή του άρθρου 2, ή από τα κατά τόπους δασαρχεία.
4. Οι διαχειριστές που δεν τηρούν τον παρόντα κανονισμό υπόκεινται σε ποινές οι οποίες ορίζονται από την τουριστική νομοθεσία για τα τουριστικά καταλύματα.

Άρθρο 8. Άδεια λειτουργίας

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, μετά από εισήγηση του Ε.Ο.Τ., καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας ορειβατικού καταφυγίου.

Ορεινά Καταφύγια

Πηγή: ΕΟΣ Αριδαίας http://www.eosa.gr/texts.aspx?text_id=64

ΒΟΥΝΟ	ΘΕΣΗ	ΥΨ.	ΚΛΙΝ.	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΤΗΛ.
ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ	Πιτιμάλικο	1750	16	Ε.Ο.Σ. Αμφισσας	2265028577
ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ	Πιτιμάλικο	1800	20	Πεζ. Ομ. Αθηνών	2103634549
ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ	Διάσελο Γομάρας	1900	12	Χ.Ο.Σ. Γρεβενών	2462028602
ΒΕΛΟΥΧΙ	Διαβολότοπος	1840	40	Ε.Ο.Σ. Καρπενησίου	2237023051
ΒΕΡΜΙΟ	Κάτω Βέρμιο	1365	18	Ε.Ο.Σ. Ναούσης	2332028567
ΒΕΡΜΙΟ	Σέλι	1450	60	Ε.Ο.Σ. Θεσσαλονίκης	2310278288
ΒΕΡΜΙΟ	Λάκα Μιρέ	1450	80	Σ.Χ.Ο. Βέροιας	2331026970
ΒΕΡΜΙΟ	Τρία Πηγάδια	1450	35	Ε.Ο.Σ. Νάουσας	2332028567
ΒΕΡΜΙΟ	Τρία Πηγάδια	1470	60	Ε.Ο.Σ. Νάουσας	2332028567
ΒΙΤΣΙ	Βίγλα Πισοδερίου	1650	60	Σ.Ο.Χ. Φλωρίνας	2385029939
ΒΟΛΙΑΚΑΣ	Ξυλόσκαλο	1250	12	Τ. Αστυν. Χανίων	2821023724
ΒΡΟΝΤΟΥ	Λάι Λια	1500	100	Ε.Ο.Χ.Σ. Παπίγκου	2653041138
ΓΚΑΜΗΛΑ	Διάσελο Αστράκας	1950	28	Πεζ. Ομ. Αθηνών	2103634549
ΓΚΙΩΝΑ	Λάκα Καρβούνη	1950	30	Ε.Ο.Σ. Χαλκίδας	2221025230
ΔΙΡΦΗ	Λειρί	1150	50	Ε.Σ.Ο.Χ.Α. Αιγίου	2691025285
ΖΗΡΙΑ	Πόρτες (Β')	1700	14	Ε.Ο.Σ. Κορινθίου	2741029970

ΖΗΡΙΑ	Οροπέδια (Α')	1550	20	Ο.Φ.Υ. Λαμίας	2231022814
ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟ	.	1000	30	.	.
ΚΙΘΑΙΡΩΝΑΣ	Πέταλο (Βαγ. Τσάκος)	1130	26	Ε.Ο.Σ. Ελευσίνας	2105545430
ΚΙΣΣΑΒΟΣ	Κάναλος	1600	35	Ε.Ο.Σ. Λάρισας	2410535097
ΚΟΖΙΑΚΑΣ	(Χατζηπέτρος)	1740	15	Ε.Μ.Ο. Τρικάλων
ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ	Βόλικας (Α')	1400	35	Ε.Ο.Σ. Χανίων	2281044647
ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ	Καλλέργη (Β')	1680	50	Ε.Ο.Σ. Χανίων	2281044647
ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ	Κατσιβέλη	2100	25	Ε.Ο.Σ. Χανίων	2281044647
ΜΑΙΝΑΛΟ	Οροπ. Οστρακίνας	1540	16	Ε.Ο.Σ. Τριπόλεως	2710232243
ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ	Βρύση Παλιοχώρι	1400	28	Ε.Ο.Σ. Ιωαννίνων	2651022138
ΟΙΤΗ	Τράπεζα	1850	24	Ε.Ο.Σ. Λαμίας	2231026786
ΟΙΤΗ	Παύλιανη	1030	36	Φ.Ο. Αθ. "ΦΟΙΒΟΣ"	2103234461
ΟΛΥΜΠΟΣ	Σταυρός (Δ')	950	30	Ε.Ο.Σ. Θεσσαλονίκης	2310278288
ΟΛΥΜΠΟΣ	Βρυσσούλες (Β')	1900	50	ΚΕΟΑΧ Ολύμπου	2410228915
ΟΛΥΜΠΟΣ	(Σπ. Αγαπητός Α')	2100	80	Ε.Ο.Σ. Λιτοχώρου	2352084544
ΟΛΥΜΠΟΣ	Οροπ. Μουσών (Β.Παύλος Γ')	2650	15	Ε.Ο.Σ. Κατερίνης	2351023102
ΟΛΥΜΠΟΣ	Προφ. Ηλίας (Γ. Αποστολίδης)	2740	80	Σ.Ε.Ο. (Θεσ/νίκης)	2310224710
ΟΞΥΑ	Καρβουνόλακα	1700	40	Ε.Ο.Σ. Λαμίας	2231026786
ΟΧΗ	Καστανόλογγος	1030	20	ΟΕΣΕ	2224022378
ΠΑΓΓΑΙΟ	Βλάχικα Καλύβια	1550	25	Σ.Χ.Ο. Καβάλας	2510835952
ΠΑΓΓΑΙΟ	Κοιλιάδα Οφέα	1750	.	Σ.Χ.Ο. Καβάλας	2510835952
ΠΑΪΚΟ	Τούρκικη Βρύση	1450	40	Β.Α.Ο. Θεσσαλονίκης	2310270379
ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ	Ψαρθί	1500	40	Ε.Ο.Σ. Πατρών	2610273912
ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ	Πρασούδι	1800	10	Ε.Ο.Σ. Πατρών	2610273912
ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ	Σαραντάρι	1900	20	Ε.Χ.Ο.Σ.Αμφίκλειας	2234022640
ΠΑΡΝΗΘΑ	Βαρυμπόπη	600	12	Ε.Ο.Σ. Αθηνών	2103212355
ΠΑΡΝΗΘΑ	Μπάφι	1160	50	Ε.Ο.Σ. Αθηνών	2103212355
ΠΑΡΝΗΘΑ	Φλαμπούρι	1160	40	Ε.Ο.Σ. Αχαρνών	2102461528
ΠΑΡΝΩΝΑΣ	Αρνόμουσα	1450	35	Ε.Ο.Σ. Σπάρτης	2731022574
ΠΗΛΙΟ	Ζαγορά	480	16	Ε.Ο.Σ. Βόλου	2421025696
ΠΗΛΙΟ	Χάνια (Πηλεύς)	1200	33	Ε.Ο.Σ. Βόλου	2421025696
ΠΗΛΙΟ	Χάνια	1250	40	Φ.Ο.Βόλου	2421024290
ΠΗΛΙΟ	Αγριολεύκες	1350	80	Ε.Ο.Σ. Βόλου	2421025696
ΠΙΕΡΙΑ	Ανω Μηλιά	1050	62	Ε.Ο.Σ. Κατερίνης	2351023102
ΠΙΕΡΙΑ	Μπάρα	1900	100	Σ.Ε.Ο. Κοζάνης	2461025909
ΠΙΕΡΙΑ	Λαγομάνια	1460	40	Ε.Ο.Σ. Κοζάνης	2461025600
ΠΙΕΡΙΑ	Σαρακατσάνα	1680	80	Σ.Ε.Ο. Κατερίνης	2351031311
ΠΙΕΡΙΑ	Γιούρτια	1435	40	Ο.Σ. Βελβενδού	2464031884
ΤΑΪΓΕΤΟΣ	Βαρβάρα	1600	28	Ε.Ο.Σ. Σπάρτης	2731022574
ΦΑΛΑΚΡΟ	Μπαρδίσεβα (Α')	1140	16	Ε.Ο.Σ. Δράμας	2521033049
ΦΑΛΑΚΡΟ	Κιουρί (Γ')	1400	16	Ε.Ο.Σ. Δράμας	2521033049

ΦΑΛΑΚΡΟ	Χορός (Β')	1700	20	Ε.Ο.Σ. Δράμας	2521033049
ΧΕΛΜΟΣ	Πουλιού Βρύση	2100	16	Σ.Ο.Χ.Α. Καλαβρύτων	2692022346
ΧΟΡΙΑΤΗΣ	.	1000	45	Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης	2310224710
ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ	Πρίνος	1100	14	Ε.Ο.Σ. Ηρακλείου	2810227609
ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ	Στουμπωτός Πρίνος	1500	.	Ε.Ο.Σ. Ρεθύμνου	2831057766

Χιονοδρομικά κέντρα

Ελληνική Ομοσπονδία Χιονοδρομίας ([Ε.Ο.Χ.](#)):
Καραγιώργη Σερβίας 7, 105 63 Αθήνα,
τηλ.: 210 3230182, 210 3234412, fax: 210 3230142
ή τους κατά τόπους [χιονοδρομικούς συλλόγους](#).

Νομός	Βουνό	Περιοχή
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη		
Δράμας	Φαλακρό	Άγιο Πνεύμα
Καβάλας	Παγγαίο	Κοιλιάδα Ορφέα
Σερρών	Βροντούς	Λαϊλιάς
Κεντρική και Δυτική Μακεδονία		
Γρεβενών	Βασιλίτσα	Διάσελο Βασιλίτσας
Ημαθίας	Βέρμιο	Τρία Πέντε Πηγάδια
Ημαθίας	Βέρμιο	Σέλι
Καστοριάς	Βέρνο (Βίτσι)	Οξυά
Πέλλας	Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)	Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)
Φλώρινας	Βέρνο (Βίτσι)	Βίγλα
Ήπειρος		
Ιωαννίνων	Πίνδος	Προφήτης Ηλίας
Ιωαννίνων	Πίνδος	Καρακόλι
Θεσσαλία		
Λάρισας	Όλυμπος	Βρυσοπούλες
Μαγνησίας	Πήλιο	Αγριολεύκες
Τρικάλων	Κοζιάκας	Περτουλιώτικα Λιβάδια

Στερεά Ελλάδα		
Βοιωτίας	Παρνασσός	Γεροντόβραχος
Ευρυτανίας	Τυμφρηστός (Βελούχι)	Διαβολότοπος
Φθιώτιδας	Παρνασσός	Κελλάρια Φτερολάκκα
Πελοπόννησος		
Αρκαδίας	Μέναλο	Οροπέδιο Οστρακίνας
Αχαΐας	Χελμός (Αροάνια)	Βαθιά Λάκκα
Αγιο Πνεύμα		
Νομός: Δράμας Βουνό: Φαλακρό π.εριοχή: Αγιο Πνεύμα		
Χαρακτηριστικά		
Υψόμετρο	1.720 μ.	
Πίστες	Καταβάσεων: 3 α) Δύο των 1.000 μ. (κάθε μία), υψομετρική διαφορά 280 μ. β) Μία των 2.000 μ. Αντοχής: 1 μήκους 5.000 μ.	
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) μήκους 1.000 μ. υψομ. διαφοράς 280 μ. β) Παιδικός 150 μ. υψομ. διαφοράς 5 μ. γ) μήκους 230 μ. υψομ. διαφοράς 20μ.	
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου	
Πληροφορίες: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Χ.Κ. ΦΑΛΑΚΡΟΥ Α.Ε Σμύρνης 2 661 00 ΔΡΑΜΑ Τηλ.: 25210 62224 fax : 25210 62425 Url : www.falakro.gr		

– Κοιλιάδα Ορφέα

Νομός: Καβάλας Βουνό: Παγγαίο Περιοχή: Κοιλιάδα Ορφέα		
Χαρακτηριστικά		
Υψόμετρο	1.750 μ.	
Πίστες	Καταβάσεων: 1 Μήκους 400 μ., υψομετρική διαφορά 90 μ.	
Αναβατήρες	Συρόμενος: 1 50 ατόμων μήκους 300 μ., υψομετρική διαφορά 90 μ.	
Σαλέ	(Μόνο με σκεύη) Οι επισκέπτες αυτοεξυπηρετούνται	
Πληροφορίες: Σ.Χ.Ο. Καβάλας Βότση 5 653 03 ΚΑΒΑΛΑ Τηλ.: 0510 835952 Χιονοδρομικό Κέντρο: 0510 227727,0510 231067		

– Λαϊλιάς

Νομός: Σέρρων Βουνό: Βροντούς Περιοχή: Λαϊλιάς		
Χαρακτηριστικά		
Υψόμετρο	1.847 μ.	
Πίστες	Καταβάσεων: 1 Ύψους 1.200 μ. υψομ. διαφοράς 250 μ.	
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) Συρόμενος μήκους 850 μ. μεταφοράς 720 ατόμων/ώρα β) Συρόμενος μήκους 200 μ. μεταφοράς 350 ατόμων/ώρα γ) Baby Lift μήκους 150 μ. μεταφοράς 100 ατόμων/ώρα	

Σαλέ	Φαγητού
Πληροφορίες: Ε.Ο.Σ. Σερρών Ν. Νικολάου 15 621 00 ΣΕΡΡΕΣ Τηλ.: 23210 53790, fax: 23210 23724 Ε.Ο.Σ. Σερρών , Χιονοδρομικό Κέντρο Λαϊλιά: Τηλ.: 23210 62400 Ε.Ο.Σ. Σερρών , γραφείο χιονοδρομικού κέντρου, τηλ.: 23210 58784 Εστιατόριο - καφετέρια , τηλ.: 23210 58784	

Κεντρική Μακεδονία

– Διάσελο Βασιλίτσας

Νομός: Γρεβενών Βουνό: Βασιλίτσα Περιοχή: Διάσελο Βασιλίτσας	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.750 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 3 α) Δύο 1.100 μ. έκαστη β) Μία 350 μ. Αντοχής: 1 των 5 χιλ.
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 2 α) Συρόμενος 1.100 μ. μήκους και υψομετρική διαφορά 260 μ. β) Συρόμενος 350 μ. μήκος Σημείωση: Λειτουργεί σχολή Σκι και ενοικιάσεις σκι
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
Πληροφορίες: Χ.Ο.Σ. Γρεβενών Πλατεία Αιμιλιανού 511 00 ΓΡΕΒΕΝΑ Τηλ.: 24620 28001 Χιονοδρομικό Κέντρο Τηλ.: 24620 84850 Σαλέ Βασιλίτσας, τηλ.: 24620 84100 Σαλέ "Δίστρατο", τηλ.: 6973 328993 Επιτροπή Διοίκησης, τηλ.- fax: 24620 28001 Url : www.vasilitsa.com	

– Τρία Πέντε Πηγάδια

Νομός: Ημαθίας Βουνό: Βέρμιο Περιοχή: Τρία Πέντε Πηγάδια	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.425 μ. - 2.005 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 4 α) Πίστα - Παράδεισος μήκους 2.600 μ. , μπλε. β) Πίστα - Αριστοτέλης μήκους 1.800 μ. , κόκκινη και ένα μικρό τμήμα μπλέ. γ) Πίστα - Φίλιππος μήκους 2.000 μ. , μαύρη-κόκκινη και ένα μικρό τμήμα μπλέ. δ) Πίστα - Αρχαρίων μήκους 200 μ., πράσινη Αντοχής: 3 α) Πίστα 3 χιλ. , υψ. διαφορά 20 μ. β) Πίστα 5 χιλ., υψ. διαφορά 20 μ. γ) Πίστα 10 χιλ., υψ. διαφορά 20 μ.
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) Συρόμενος μήκους 800 μ., υψ. διαφορά 240 μ. β) Δύο Συρόμενοι μήκους 200 μ., υψ. διαφορά 20 μ. (baby lift) γ) Εναέριος: 1 μήκους 1.500 μ., υψ. διαφορά 535 μ.

Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
<u>Πληροφορίες:</u>	
Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Βερμίου (Δ.Ε.Τ.Α.Β.) ΝΑΟΥΣΑ	
Τηλ.: 23320 44981, 23320 44446	
Fax: 23320 44985	
Χιονοδρομικό Κέντρο: Τηλ.: 03320 44464	
Url : www.3-5pigadia.gr	

– Σέλι

Νομός: Ημαθίας	
Βουνό: Βέρμιο	
Περιοχή: Σέλι	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.500 μ. - 1.900 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 8 α) Τρείς πίστες 1.500 μ. β) Μία πίστα 1.800 μ. γ) Τρείς πίστες 1.000 μ. δ) Μία πίστα 700 μ. Αντοχής: 2 μήκους (κάθε μία) 5.000 μ.
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) Συρόμενος (Άγκυρα) μήκους 800 μ., 800 άτομα/ώρα - υψομ. διαφορά 200 μ. β) Συρόμενος (Άγκυρα) μήκους 600 μ., 800 άτομα/ώρα - υψομ. διαφορά 180 μ. γ) Συρόμενος (Πιάτο) μήκους 1.200 μ., 800 άτομα/ώρα - υψομ. διαφορά 250 μ. Εναέριος: 1 (μονή καρέκλα) μήκος 1.200 μ., 400 άτομα/ώρα - υψομ. διαφορά 240 μ. Παιδικοί αναβατήρες: 3 των 200 μ.
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
<u>Πληροφορίες:</u>	
Σ.Χ.Ο. Βέροιας	
Τηλ.: 23310 49226 , fax : 23310 49021	
Γραφεία Βέροιας	
Τηλ.: 23310 26237 (από τις 8:00 π.μ. έως τις 2:30 μ.μ.)	
URL: www.seli-ski.gr	

– Οξυιά

Νομός: Καστοριάς	
Βουνό: Βέρνο (Βίτσι)	
Περιοχή: Οξυιά	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.610 μ. - 1.875 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 3 α) Κεντρική 1.000 μ. β) Πλευρική ΒΑ 2.500 μ. γ) Πλευρική ΒΔ 1.300 μ., οι οποίες είναι χαραγμένες μέσα σε πυκνό δάσος, έχουν κοινή αφετηρία και εξυπηρετούνται από το ίδιο lift.
Αναβατήρες	Συρόμενος: 1 (Πιατάκι) 1.000 μ. μήκος 850 άτομα/ώρα Παιδικός Αναβατήρας: 1 των 150 μ.
Σαλέ	Φαγητού
<u>Πληροφορίες:</u>	
Σ.Χ.Ο. Καστοριάς	
Τηλ.: 24670 24884	
Δήμος Βιτσιού: 24670 72440	

– Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)

Νομός: Πέλλας Βουνό: Βόρας (Καϊμάκτσαλαν) Περιοχή: Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	2.050 μ. - 2.480 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 11 α) Πέντε πίστες δύσκολες β) Τρεις πίστες εύκολες γ) Τρεις πίστες Baby- πολύ εύκολες Αγώνων: 2 πίστες με ηλεκτρονικό χρονόμετρο.
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 5 α) Συρόμενος (Αγκυρα) μήκος 900 μ. β) Συρόμενος (Πιάτο) μήκος 500 μ. γ) Τρεις μικρότεροι συρόμενοι Εναέριος: 1 (διθέσια καρέκλα) μήκος 1.600 μ. 1 Snowboard Fun Park.
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
Πληροφορίες: Δημοτική Επιχείρηση Εδεσσας Τουριστικό Κέντρο Πληροφοριών, τηλ : 23810 20300 Πληροφορίες για το χιονοδρομικό, τηλ : 23810 32000-1 Url : www.edessacity.gr www.kaimaktsalan.gr	

– Βίγλα

Νομός: Φλώρινας Βουνό: Βέρνο (Βίτσι) Περιοχή: Βίγλα	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.650 μ. - 2.000 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 6 α) πίστα 1.500 μ. μήκος β) πίστα 2.000 μ. μήκος γ) πίστα 2.500 μ. μήκος δ) πίστα περιφερειακή 6 χλμ. ε) πίστα 800 μ. μήκος στ) πίστα 1.200 μ. μήκος Αντοχής: 1- μήκους 5.000 μ.
Αναβατήρες	Εναέριος: 1 (Διθέσιος μήκους 1.400 μ. και 1.950 μ.) Συρόμενοι: 2 α) Συρόμενος μήκους 800 μ. β) Συρόμενος μήκους 300 μ.
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
Πληροφορίες: inFLORINA πλατεία Μόδη 13 531 00 ΦΛΩΡΙΝΑ Τηλ. γραφείων: 23850 44144 Τηλ. χιονοδρομικού: 23850 44710 Url : www.inflorina.gr	

Ηπειρού:

– Προφήτης Ηλίας

Νομός: Ιωαννίνων Βουνό: Πίνδος

Περιοχή: Προφήτης Ηλίας	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.500 μ. - 1.700 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 5 3 "μαύρες" 1 "κόκκινη" 1 "πράσινη"
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) 1 Baby Lift β) 1 "Πιάτο" γ) 1 "Αγκυρα"
Σαλέ	Φαγητού
Πληροφορίες:	
Τουριστικό Περίπτερο Προφ. Ηλία Τηλ.: 06560 41095	

– Καρακόλι

Νομός: Ιωαννίνων Βουνό: Πίνδος Περιοχή: Καρακόλι	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.350 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 2 α) Αρχαρίων (πράσινη) β) Μεσαίας δυσκολίας (μπλε)
Αναβατήρες	Εναέριος: 1 Με 82 καθίσματα μήκους 800 μ., υψομ. διαφορά 180 μ.
Σαλέ	Φαγητού
Πληροφορίες:	
Ίδρυμα Τσιτίσα-Μέτσοβο Τηλ.: 26560 41312	
Χιονοδρομικό Κέντρο: Τηλ.: 26560 41333	

Θεσσαλία

– Βρυσοπούλες

Νομός: Λάρισας Βουνό: Όλυμπος Περιοχή: Βρυσοπούλες	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.800 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 5 Μήκους 2.100 μ. υψομ. διαφορά 530 μ.
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 2 μήκους 2.100 μ. <i>Σημείωση:</i> Βρίσκεται εντός των εγκαταστάσεων του Κ.Ε.Ο.Α.Χ. Για αλλοδαπούς απαιτείται άδεια από το 2ο Ε.Γ. του ΓΕΣ/ΕΑ, Χολαργός
Σαλέ	Ύπνου
Πληροφορίες:	
Χ.Ο.Σ. Ελασσόνας Κεντρική Πλατεία 402 00 ΕΛΑΣΣΟΝΑ Τηλ.: 04390 23467 (μόνο βράδυ).	

– Αγριολεύκες

Νομός: Μαγνησίας Βουνό: Πήλιο Περιοχή: Αγριολεύκες	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.500 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 3 α) Πανόραμα μήκους 1.045 μ. υψομ. διαφοράς 300 μ. β) Κεντρική μήκους 350 μ. υψομ. διαφοράς 217 μ. γ) Κήποι μήκους 1.030 μ. υψομ. διαφοράς 337 μ. Αντοχής: 5.000 μ.
Αναβατήρες	Εναέριοι: 3 α) Μήκους 400 μ. β) Μήκους 400 μ. γ) Μήκους 450 μ. Συρόμενος: 1 μήκους 410 μ. Μικρολίφτ: Ένα μήκους 220 μ.
Σαλέ	Φαγητού, ύπνου
Πληροφορίες: Αναπτυξιακή Εταιρεία Μαγνησίας Μεταμορφώσεως 27 385 00 ΒΟΛΟΣ Τηλ.: 24210 92600 URL: www.skipilio.gr Χιονοδρομικό Κέντρο Πηλίου: Τηλ.: 24280 73719 Καταφύγιο , τηλ.: 24280 73702	

– Περτουλιώτικα Λιβάδια

Νομός: Τρικάλων Βουνό: Κοζιάκας Περιοχή: Περτουλιώτικα Λιβάδια	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.200 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 1 Αρχαρίων μήκους 1.500 μ. (μπλε).
Αναβατήρες	α) 1 συρόμενος "Αγκυρα" β) 2-θέσια καρέκλα 1.000 μ. γ) Baby lift 350 μ.
Σαλέ	Φαγητού
Πληροφορίες: Τηλ. : 24340 91385 Χιονοδρομικό Κέντρο Τηλ.: 24340 91385,24340 91558	

Στερεά Ελλάδα:

– Γεροντόβραχος

Νομός: Βοιωτία Βουνό: Παρνασσός Περιοχή: Γεροντόβραχος	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.800 μ. - 2.390 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 4 <α) Παιδική πίστα μήκους 200 μ. υψομ. διαφοράς 40 μ.>β) Σλάλομ μήκους 800 μ. υψομ. διαφοράς 200 μ. γ) Γιγαντ. σλάλομ μήκους 1.800 μ. υψομ. διαφοράς 380 μ. δ) Σλάλομ δύσκολη μήκους 500 μ. υψομ. διαφοράς 180 μ
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) Παιδικός μήκους 150 μ. υψομ. διαφοράς 150 μ.

	β) Νορμάλ μήκους 500 μ. υψομ. διαφοράς 200 μ. γ) Προχωρημένων μήκους 1.000 μ. υψομ. διαφοράς 380 μ. Λειτουργούν: Σχολή εκμαθήσεως σκι, παιδική χαρά (80 x 50 μ.), ενοικιάσεις σκι, μπότες και snowboard.
Σαλέ	Φαγητού
<u>Πληροφορίες:</u>	
Τηλ.: 6944 470731	

– **Διαβολότοπος**

Νομός: Ευρυτανίας Βουνό: Τυμφρηστός (Βελούχι) Περιοχή: Διαβολότοπος	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.800 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 10 α) Ανεμος 1 Πίστα Α κόκκινη μήκους 900 μ. υψομ. διαφοράς 183 μ. Πίστα Β μπλε μήκους 1.100 μ. υψομ. διαφοράς 183 μ. β) Ανεμος 2 Πίστα Α μαύρη μήκους 250 μ. υψομ. διαφοράς 60 μ. Πίστα Β μπλε μήκους 600 μ. υψομ. διαφοράς 82 μ. Πίστα Γ μπλε & κόκκινη μήκους 1.400 μ. υψομ. διαφοράς 185 μ. γ) Τάκης Φλέγκας πράσινη μήκους 400μ. υψομ. διαφοράς 52 μ. δ) Θησέας μπλε-πράσινη μήκους 600 μ. υψομ. διαφοράς 80 μ. ε) Ηρακλής Πίστα Α μαύρη-κόκκινη μήκους 800 μ. υψομ. διαφοράς 205 μ. Πίστα Β κόκκινη μήκους 800 μ. υψομ. διαφοράς 205 μ. Πίστα Γ κόκκινη μήκους 1.100 μ. υψομ. διαφοράς 205 μ. στ) Baby Lift μήκους 1.800 μ.
Αναβατήρες	α) 1 συρόμενος "Αγκυρα" β) 2-θέσια καρέκλα 1.000 μ. γ) Baby lift 350 μ.
Σαλέ	Φαγητού
<u>Πληροφορίες:</u>	
Χιονοδρομικό Κέντρο Τηλ.: 04340 91385,04340 91558	

– **Κελλάρια Φτερολάκκα**

Νομός: Φθιώτιδας Βουνό: Παρνασσός Περιοχή: Κελλάρια - Φτερολάκκα	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.750 μ. - 1.950 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 16 από 600 μ. έως 4 χιλ. Υψομετρικές διαφορές από 150 μ. έως 650 μ. Δρόμου αντοχής: 1 - 5 χιλ.
Αναβατήρες	Τηλεκαμπίνα: 1 3θέσιοι εναέριοι: 4 2θέσιοι εναέριοι: 1 Συρόμενοι: 7
Σαλέ	Φαγητού
Χιονοδρομικό Κέντρο Φτερολλάκα:	22340 22373
Χιονοδρομικό Κέντρο Κελλάρια:	22340 22693 -9 Fax : 22340 22596
http://www.parnassos-ski.gr	

Πελοπόννησος:

– Οροπέδιο Οστρακίνας

Νομός: Αρκαδίας Βουνό: Μαίναλο Περιοχή: Οροπέδιο Οστρακίνας	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.600 μ.
Πίστες	Καταβάσεων: 6 α) Ανατολική β) Ανατολική Νέα γ) Βορεινή δ) Περιφερειακή ε) Λάκκα Κομμίνη στ) Τουριστική
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 3 α) 850 μ., δυνατότητα μεταφοράς 600 ατόμων/ώρα β) 550 μ., δυνατότητα μεταφοράς 450 ατόμων/ώρα γ) 286 μ., δυνατότητα μεταφοράς 500 ατόμων/ώρα
Σαλέ	Διαθέτει καφετέρια
<u>Πληροφορίες:</u> Χιονοδρομικό Κέντρο Μαίναλου Δήμος Λεβιδίου (Μαίναλο) Τηλ.: 27960 22211	

– Βαθιά Λάκκα

Νομός: Αχαΐας Βουνό: Χελμός (Αροάνια) Περιοχή: Βαθιά Λάκκα	
Χαρακτηριστικά	
Υψόμετρο	1.650 μ. - 2.340 μ.
Πίστες	12 πίστες συνολικού μήκους 20 χιλ. α) 3 αρχαίων(πράσινες) β) 4 μεσαίες (μπλε) γ) 3 δύσκολες (κόκκινες) δ) 2 πολύ δύσκολες (μαύρες)
Αναβατήρες	Συρόμενοι: 5 α) Συρόμενος μήκους 150 μ. υψομ. διαφοράς 15 μ. β) Συρόμενος μήκους 220 μ. υψομ. διαφοράς 15 μ. γ) Συρόμενος μήκους 2.000 μ. υψομ. διαφοράς 130 μ. δ) Συρόμενος μήκους 800 μ. υψομ. διαφοράς 70 μ. ε) Συρόμενος μήκους 4.600 μ. υψομ. διαφοράς 300 μ. Εναέριοι: 2 α) Μήκος 800 μ. υψομ. διαφοράς 120 μ. β) Μήκος 3.900 μ. υψομ. διαφοράς 490 μ.
Σαλέ	Φαγητού
<u>Πληροφορίες:</u> Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων 250 01 ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ Τηλ.: 26920 24451 -4 Fax: 06920 24453 Url : www.kalavrita-ski.com	

1200262110700012

13419¹

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 959

11 Ιουλίου 2003

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αρ.Φ.Τ/8888

Καθορισμός προδιαγραφών για την ίδρυση Χιονοδρομικών Κέντρων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 2 του Ν. 2190/1993 (ΦΕΚ 118/Α) «Ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του Π.Δ. 27/1996 (ΦΕΚ 19/Α) «Συγχώνευση των Υπουργείων Τουρισμού, Βιομηχανίας, Ενέργειας, Έρευνας και Τεχνολογίας και Εμπορίου στο Υπουργείο Ανάπτυξης».

3. Το Π.Δ. 388/2001 (ΦΕΚ 254/Α) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτή Υπουργού και Υφυπουργών».

4. Την 485/3.1.10.2001 (ΦΕΚ) Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης «περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης Αλέξανδρο Καλαφάτη, Χρήστο Θεοδώρου και Δημήτριο Γεωργακόπουλο».

5. Την 25.13/17.6.2003 γνώμη του Πραέδρου Ε.Ο.Τ.

6. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε ως ακολούθως τις προδιαγραφές ίδρυσης ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ:

Άρθρο 1

Ορισμός- χαρακτηριστικά χιονοδρομικού κέντρου

1. Ορισμός.

Τα ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (Χ.Κ.) είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, που παρέχουν την δυνατότητα άσκησης στη χιονοδρομία και στις δραστηριότητες του βουνού (ορειβάσια, ορειβατικό σκι, κλπ.), αναψυχής. Περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις υποδοχής, χιονοδρομικούς αναβατήρες και τουριστικές εγκαταστάσεις διαμέρισης στην ευρύτερη περιοχή των πιστών, ενώ είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν και κύρια ξνοδοχειακά καταλύματα, συνδεδεμένα ή μη μηχανικά (με αναβατήρα) με τις πίστες του σκι ή τις εγκαταστάσεις διαμέρισης.

2. Χαρακτηριστικά

α. Τα Χ.Κ. είναι δυνατόν να δημιουργούνται, είτε αυτοτελώς (χιονοδρομικό κέντρο) είτε με δυνατότητα διαμονής (κέντρο χειμερινών αθλημάτων) σε συνδυασμό με ξενο-

δοχεια κλασικού τύπου, πέντε ή τεσσάρων ή τριών αστέρων ή, ξνοδοχειακό τύπου επηκλεμένον διαμερισμάτων τεσσάρων ή τριών αστέρων ή ξνοδοχειακό μικτής λειτουργικής μορφής ή αντίστοιχους τύπους ξνοδοχειακών μονάδων κατηγορίας άνω των δυο αστέρων και υπό την προϋπόθεση ότι οι ξενοδοχειακές κλίμακες ανεγείρονται με βάση τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές ή έχουν ανεγερθεί στο παρελθόν με τις τότε ισχύουσες για τη δυναμικότητα και την τάξη τους τεχνικές προδιαγραφές.

β. Οι περισχές, στις οποίες δημιουργούνται οι πίστες των χιονοδρομικών κέντρων, πρέπει να ευρίσκονται σε υψόμετρο τουλάχιστον 1.500 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας (το κατώτερο σημείο). Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η χορήγηση άδειας σκοπιμότητας Χ.Κ. σε μικρότερα υψόμετρα μετά από συγκέντρωση κλιματολογικών στοιχείων της περιοχής που αποδεικνύουν την επαρκή χιονώση και τη διατήρηση του χιονοστρώματος μέχρι το τέλος Μαρτίου.

γ. Προϋπόθεση για την κατά τα ανωτέρω δημιουργία Χ.Κ. είναι η ύπαρξη της κατάλληλης έκτασης ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης τουλάχιστον για 20 χρόνια). Τα ανωτέρω αποδεικνύονται με έγγραφο του αρμόδιου φορέα.

Εντός της έκτασης αυτής, ευθύνης του χιονοδρομικού κέντρου, χωροθετούνται το σύνολο των αναβατήρων, των πιστών σκι, των κτιριακών εγκαταστάσεων και των χώρων στάθμευσης.

δ. Αναγκαία επίσης προϋπόθεση για τη δημιουργία χιονοδρομικού κέντρου, είναι η λειτουργία στην ευρύτερη περιοχή και συγκεκριμένα σε ακτίνα 30 χιλιομέτρων από τη περιοχή του σκι, ξνοδοχειακών καταλυμάτων τουλάχιστον δυο αστέρων, συνολικής δυναμικότητας κλιών μεγαλύτερης ή ίσης με το 10% της εθνικής δυναμικότητας των αναβατήρων του χιονοδρομικού κέντρου.

Είναι αυτονόητο ότι μέρος ή το σύνολο του απαιτούμενου κατά την παράγραφο αυτή αριθμού κλιών πρέπει να ανεγείρεται εφόσον οι υφιστάμενες στην περιοχή κλίμακες δεν επαρκούν σε συνδυασμό με το Χ.Κ.

Άρθρο 2

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

1. Στάδια Έγκριση σκοπιμότητας - Χωροθέτησης.

α. Έγκριση σκοπιμότητας: Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση του Ε.Ο.Τ. τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα εδάφια α, β, γ και ζ της παραγράφου 2 του άρθρου 3 και τεχνική έκθεση που θα αφορά στα στοιχεία της παραγράφου 2 του άρθρου 1 και στα στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 3 της παρούσας.

Η έγκριση σκοπιμότητας χορηγείται με απόφαση του Προέδρου του Ε.Ο.Τ.

β. Προέγκριση χωροθέτησης: Ο ενδιαφερόμενος, εφόσον απαιτείται από την πολεοδομική, χωροταξική και περιβαλλοντική νομοθεσία και τις ειδικότερες ρυθμίσεις, που ισχύουν, υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αίτηση συνοδευόμενη από φάκελο με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έκδοση απόφασης προέγκρισης χωροθέτησης.

2. Στάδια: Καταλληλότητα γηπέδου- περιοχής.

Υποβάλλεται πλήρης φάκελος με τα δικαιολογητικά της παρ. 2 του άρθρου 3 της παρούσας στην αρμόδια Διεύθυνση Τουριστικών Εγκαταστάσεων του ΕΟΤ. Η έγκριση καταλληλότητας γηπέδου- περιοχής για τη δημιουργία Χ.Κ. ισχύει για δέκα (10) χρόνια και για την ανανέωσή της απαιτείται η υποβολή των στοιχείων που προβλέπονται από τις προδιαγραφές δημιουργίας Χ.Κ. κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης ανανέωσης.

3. Στάδια: Έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ, αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

4. στάδιο: Έγκριση αρχιτεκτονικής μελέτης.

Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση και πλήρη φάκελο με τα δικαιολογητικά του άρθρου 8 της παρούσας στην αρμόδια Διεύθυνση Τουριστικών Εγκαταστάσεων του ΕΟΤ. Για την έγκριση της αρχιτεκτονικής μελέτης των κτιριακών εγκαταστάσεων του υπό ίδρυση χιονοδρομικού κέντρου.

Η έγκριση αρχιτεκτονικής μελέτης από τον ΕΟΤ ισχύει πάντα (5) χρόνια. Αν εν τω μεταξύ έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια η διάρκεια ισχύος της έγκρισης ΕΟΤ ακολουθεί τη διάρκεια ισχύος της οικοδομικής άδειας. Αν μετά την παράλευση της πενταετίας δεν έχει εκδοθεί οικοδομική άδεια ή η άδεια που έχει εκδοθεί μείνει ανεκτέλεστη και λήξει, απαιτείται ανανέωση όλων των εγκρίσεων του παρόντος άρθρου σύμφωνα με τους όρους δόμησης και τις προδιαγραφές του που ισχύουν όταν απαιτεί η ανανέωση.

Άρθρο 3

ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΣΗΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

1. Κριτήρια - Προδιαγραφές

Α/Α	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Υπαρξη οδικού δικτύου	Σε λειτουργία κατά την έναρξη
2	Δεν επιτρέπεται η δημιουργία Χ.Κ. εντός της ζώνης προστασίας αρχαιολογικών χώρων	
3	Δεν επιτρέπεται η δημιουργία Χ.Κ. εντός των ορίων προστασίας Εθνικών Δρυμών	

Α/Α	ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΑΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Δρόμος προσπέλασης ασφαλήστρωτος ελαχίστου πλάτους ασφαλήστρωτος 5,50μ. μέχρι Εθνικό Επαρχιακό Δίκτυο	Ως υπόδειγμα 2 Σε λειτουργία κατά την έναρξη
2	Εξασφάλιση περιοχής χιονοδρομίας	Ως άρθρο 1. παρ. 2 γ
3	Εξασφάλιση υδροδότησης	40 l/άτομο ημερησία ¹
4	Εξασφάλιση δυνατότητας στάθμευσης ως κατωτέρω παρ. 5	Παρ 5 Χώροι Δραστηριότητας Α/Α 24

Για ότι δεν περιγράφεται σ' αυτόν τον πίνακα, και όταν το χιονοδρομικό κέντρο περιέχει ξενοδοχειακές κλίνες, εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες προδιαγραφές καταλληλότητας οικοπέδου/γηπέδου για ξενοδοχεία αντίστοιχης κατηγορίας.

Α/Α	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΑΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	Υψόμετρο περιοχής χιονοδρομίας μεγαλύτερο των 1.500 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας	
2	Υπαρξη τριών οδών πιστών τουλάχιστον μιας ανά κατηγορία (5-15% κλίσεις για αρχάριους, έως 30% για προχωρημένους και πάνω από 30% για πολύ καλούς χιονοδρόμους)	
3	Υπαρξη έκτασης 20 στρεμμάτων τουλάχιστον στη ζώνη αναχώρησης των αναβατήρων κλίσης έως 5% για τις σχολές σκι (πλατό αρχαρίων)	
4	Κατάλληλος προσανατολισμός των πιστών (Β, ΒΔ, Δ) και πιστοποίηση μέσω αεροφωτογραφιών της διατήρησης του χιονοκαλύμματος μετά το τέλος Μαρτίου	

¹ Για τους χρήστες του Χ.Κ., επιπλέον των απαιτήσεων για τη δυναμικότητα του ξενοδοχείου.

2. Δικαιολογητικά επιλογής θέσης.

α. Αίτηση, που να περιέχει όλα τα στοιχεία του ιδιοκτήτη ή του φορέα της χρήσης της περιοχής. Σε περίπτωση εταιρείας πρέπει να υποβάλλεται και αντίγραφο του καταστατικού της ή το ΦΕΚ που έχει δημοσιευθεί (υπόδειγμα 1 στο παράρτημα).

β. Τοπογραφικό διάγραμμα της ευρύτερης περιοχής σε κλίμακα 1:5000. (Υπόβαθρο της Γ.Υ.Σ.) όπου θα σημειώνεται με ευκρίνεια η ακριβής θέση και ο τύπος των αναβατήρων, των πιστών, των κτιριακών και ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, των χώρων στάθμευσης, των υποδομών τηλεπικοινωνιακού (βιμνοδεξαμενές, δίκτυα κλπ), η σύνδεσή του με το οδικό και τα λοιπά δίκτυα τεχνικής υποδομής της ευρύτερης περιοχής, καθώς και η χιλιομετρική απόσταση από τον πλησιέστερο οικισμό ή και έδρα ΟΤΑ.

γ. Τοπογραφικά διαγράμματα των γηπέδων των ξενοδοχειακών των κτιριακών εγκαταστάσεων με υψομετρικές καμπύλες σε κλίμακα 1:200 ως 1:1000, όπου θα σημειώνονται:

- ο Βορράς
- τα όρια της ιδιοκτησίας και οι όμοροι ιδιοκτήτες
- οι διαστάσεις και ο υπολογισμός του εμβαδού τους ιδιοκτησίας
- οι ισχύοντες όροι δόμησης καθώς και βεβαίωση σύμφωνα με το υπόδειγμα 3 θεωρημένα πρόσφατα από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ
- το οικοδομήσιμο τμήμα του οικοπέδου
- τυχόν υφιστάμενα κτίσματα του γηπέδου και των όμορων ιδιοκτησιών
- ο δρόμος προσπέλασης, το πλάτος και ο χαρακτηρισμός του. Σε περίπτωση που η προσπέλαση γίνεται από δημοτικό, κοινοτικό ή κοινόχρηστο αγροτικό δρόμο, απαιτείται ο χαρακτηρισμός, το πλάτος και η κατάσταση βατότητάς του να βεβαιώνονται από τον αντίστοιχο ΟΤΑ, σύμφωνα με το υπόδειγμα 2 του παραρτήματος.
- οι γωνίες λήψης των φωτογραφιών της κατωτέρω παραγράφου δ.

δ. Σειρά φωτογραφιών με επισήμανση της περιοχής της εγκατάστασης καθώς και φωτογραφίες της ευρύτερης περιοχής, για πλήρη φωτογραφική τεκμηρίωση. Η παρουσίαση των φωτογραφιών θα γίνεται σε πινακίδες διαστάσεως DIN A4, στις οποίες θα αναγράφονται η ημερομηνία λήψης και τα στοιχεία του ιδιοκτήτη.

ε. Τεχνική έκθεση που θα περιλαμβάνει:

- Θέση του γηπέδου (Νομός, ΟΤΑ, Τοποθεσία και Αποστάσεις από τον πλησιέστερο οικισμό, από ημιαστικά (πληθ. > 2.000 κατ.) και αστικά (πληθ. > 10.000 κατ.) κέντρα, από σημαντικούς τουριστικούς πόλους και πόρους της περιοχής).
- Νομικό καθεστώς δόμησης (εντός σχεδίου, ΖΟΕ, εκτός σχεδίου, κλπ).
- Χαρακτηριστικά χρονοδρομικού κέντρου (χρονοδρομική εγκατάσταση ή στάθμος χειμερινών σπορ, δυναμικότητα, κλπ).
- Στοιχεία της υπάρχουσας γενικής και τουριστικής υποδομής και αναδομής της ευρύτερης περιοχής με ιδιαίτερη αναφορά:
 - σε στοιχεία με τα οποία θα αποδεικνύεται, ότι καλύπτονται οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία χρονοδρομικού κέντρου χωρίς ξενοδοχειακά καταλύματα (χρονοδρομική εγκατάσταση βλ. παρ. 2.δ του άρθρου 1 και κριτήρια της παρ. 1 του άρθρου 3).
 - στις δυνατότητες ηλεκτροδότησης (έπαρξη δικτύου μέσης τάσης, απόσταση από πλησιέστερο σταθμό μέσης τάσης της ΔΕΗ, απαιτούμενη ηλεκτρική ισχύς, κλπ).
 - στη δυνατότητα υδροδότησης.

- στην περιγραφή του περιβάλλοντος χώρου (ιδιαίτερα πρέπει να περιγραφούν το φυσικό περιβάλλον και η συμβατότητα της προτεινόμενης εγκατάστασης με τις υφιστάμενες χρήσεις γης).

στ. Ειδικά στοιχεία περιβάλλοντος όπως:

- Γεωγραφικό περιβάλλον. Γενική περιγραφή και φυσιογνωμία της περιοχής.
- Γεωλογικό περιβάλλον. Γενική περιγραφή, γεωλογικός χάρτης.
- Χλωρίδα. Κύρια είδη αυτοφυή και άλλα χαρακτηριστικά είδη προσαρμοσμένα στην περιοχή.
- Μετεωρολογικά στοιχεία, από τον πλησιέστερο μετεωρολογικό σταθμό της ΕΜΥ:

1. Θερμοκρασίες ετήσιες, μηνιαίες μέγιστες, ελάχιστες.
2. Υγρομετρία
3. Ανεμολόγιο
4. Βροχοπτώσεις-χιονοπτώσεις
5. Νεφώσεις και ηλιοφάνεια
- ζ. Υπεύθυνη δήλωση του αιτούντα ότι είναι ιδιοκτήτης ή έχει την χρήση της περιοχής τουλάχιστον για πενήντα (50) χρόνια, που ορίζεται στο τοπογραφικό διάγραμμα με τα στοιχεία Α', Β', Γ' κλπ (βλ. υπόδειγμα 4 στο παράρτημα).

Σε περίπτωση περισσοτέρων του ενός εξ' αδιαίρετου ιδιοκτητών υποβάλλονται είτε ανεξάρτητες δηλώσεις είτε κοινή, όπου θα αναγράφονται τα στοιχεία όλων και θα υπογράφεται από όλους. Ο κάθε ιδιοκτήτης θα δηλώνει το ποσοστό συνιδιοκτησίας του και το σύνολο των ποσοστών θα πρέπει να καλύπτει το 100% της ιδιοκτησίας.

Επίσης θα πρέπει να δηλώνεται ότι:

ι. η περιοχή / γήπεδο αποτελεί ενιαία έκταση, που δεσμεύεται στο σύνολό της για τη δημιουργία του Χ.Κ.

ii. στο μέλλον γαιοποιήσετε αποδέσμευση τη μιστός του οικοπέδου ή της έκτασης θα πρέπει να υπάρχει σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ

Θα συμπληρώνεται τέλος η υπεύθυνη δήλωση με τα:

- i. αν το γήπεδο ή μέρος του αποτελεί χαρακτηρισμένη δασική έκταση
 - i. η περιοχή / γήπεδο αποτελεί ενιαία έκταση, που δεσμεύεται στο σύνολό της για τη δημιουργία του Χ.Κ.
 - ii. στο μέλλον γαιοποιήσετε αποδέσμευση τη μιστός του οικοπέδου ή της έκτασης θα πρέπει να υπάρχει σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ
- ii. αν το ακίνητο αποτελεί προään κατάκτηση αγροτικού κλήρου ή δασικής έκτασης.
- η. Λοιπές βεβαιώσεις - έγγραφα από συναρμόδιους φορείς:

- Βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας για τον τρόπο ύδρευσης, εφόσον το Χ.Κ. υδραίεται από το δίκτυο της πόλης ή του οικισμού, ότι υπάρχει δυνατότητα παροχής τόνων λίτρων ημερησία, όσον προβλέπονται για τη δυναμικότητά του.

- Εφόσον η ύδρευση γίνεται από γεάτρηση ή πηγή θα προκομίζεται άδεια χρήσης νερού και εκθλίωση έργου σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1739/87 και των εκτελεστικών του διαταγμάτων.

- Βεβαίωση πολεοδομικού γραφείου ως υπόδειγμα (3) του παραρτήματος.

θ. Έγκριση Χωροθέτησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ εφόσον απαιτείται.

ι. Εγκεκριμένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της 69269/5387/24.10.90 κοινής απόφασης που αφορά σε «κατάληξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες, περιεχόμενο Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), καθαρισμός περιεχομένου ειδικών περιβαλλοντικών μελετών (ΕΜΠ) και λοιπές διατάξεις», σύμφωνα με το Ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ια. Τα παραπάνω δικαιολογητικά έως σε δικαιολογητικά υποβάλλονται σε 3 αντίτυπα, σφραγισμένα και υπογεγραμμένα από διπλωματούχο μηχανικό, μέλος του ΤΕΕ και να φέρουν τα απαιτούμενα από το Νόμο χαρτόσημα και μηχανόσημα.

Άρθρο 4

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΑΣ

Α/Α	ΧΩΡΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΡΙΘ. ΧΩΡΩΝ	ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΕΜΒΑΔΑ Χ.Κ. «ΧΙΟΝΟΔΡ. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ»	ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΕΜΒΑΔΑ Χ.Κ. «ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ»
1	Είσοδος ανεμοφράκτης	>2	ΝΑΙ 8μ2	ΝΑΙ 8μ2
2	Τηλεφωνικό κέντρο		ΝΑΙ	ΝΑΙ
3	Τηλεφωνικοί θάλαμοι	>2		
4	Γραφείο Διευθυντή	1	16,00 μ2	
5	Γραφείο προϊσταμένου εκμετάλλευσης αναβατήρων	1	16,00 μ2	
6	Γραφείο πιστερ	1	10,00 μ2	
7	Πληροφορίες πάγκος / Γραμματεία	1	10,00 μ2	
8	Αίθουσα παραμονής	1	10% σε μ2 του αθροίσματος των ωριαίων παροχών των αναβατήρων	5% σε μ2 του αθροίσματος των ωριαίων παροχών των αναβατήρων
9	Λογιστήριο	1	20 μ2	
10	W.C. αναμονής	3 + 3/ 2.000 άτομα ωριαίας παροχής αναβατήρων		
11	Ενοικίασες εξοπλισμού	1	40,00 μ2	
12	Σνακ – Μπαρ Παρασκευαστήριο και σέρβις	1	25,00 μ2	25,00 μ2
13	Εκδοτήριο καρτών ασηπρίων	1	πλέον 1 / 2.000 άτομα ωριαίας παροχής	
14	Χώρος φύλαξης εξοπλισμού με ερμάρια	1	ΟΧΙ	60,00 μ2
15	Επιστόριο	1	80,00 μ2 χώρος	ΟΧΙ
16	Δωμάτια προσωπικού διανοκτέρευσης	2 + 2		
17	Ιατρείο χώρος πρώτων βοηθών	1	10 μ2	
18	Καταστήματα πώλησης εξοπλισμού	1	Προαιρετικό	50,00 μ2
19	Παρατηρητήριο ασφάλειας σκιέρ	1	20,00 μ2	20,00 μ2
20	Γραφείο σχολής σκι	1	20,00 μ2	
21	Αποθήκες διάφορες συνολικά	αθροιστ.	100 μ2	30 μ2
22	Mini market	1	5 μ2	10 μ2
23	Χώροι βοηθητικού προσωπικού	1	20 μ2	
24	Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων	>1	50 θέσεις /1.000 άτομα ωριαίας παροχής	30 θέσεις /1.000 άτομα ωριαίας παροχής

- Επικάλυψη των δαπέδων συνολικά με αντιολισθητικό υλικό , σκάλες τύπου "οροσφαιρά"
- Σκαλοπάτια ραχτή/πάτημα 17:30

Α/Α	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ	Χ.Κ. ΧΙΟΝΟΔΡ. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	Χ.Κ. ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ
1	Ελάχιστη ωριαία παροχή αναβατήρων (άτομα ανά ώρα)	> 2	1.000	4.500
2	Διαστρωτικά μηχανήματα ισχύος >150 HP	1	πλέον 1/1.500 άτομα παροχής αναβατήρων	πλέον 1/3.000 άτομα παροχής αναβατήρων
3	Διαστρωτικά μηχανήματα ισχύος >150 HP με καμπίνα για ασθενοφόρο και απεγκλιβισμούς	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
4	Ασθενοφόρο αυτοκίνητο	1	υποχρεωτικό	υποχρεωτικό
5	Συρόμενος αναβατήρας σχολής και Baby lift	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
6	Πίστα half pipe	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
7	Πίστα ανοχής	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
8	Εκχιονιστικό μηχανήμα με μαχαίρι ή ανέμη	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
9	Ανεξάρτητη ηλεκτροδότηση (H.Z) για το σύνολο των εγκαταστάσεων	1	προαιρετικό	υποχρεωτικό
10	Δίκτυο ασύρματης επικοινωνίας	1	υποχρεωτικό	υποχρεωτικό
11	Εξοπλισμός απεγκλιβισμού	Μια σειρά για κάθε έναρσιο αναβατήρα	υποχρεωτικό	υποχρεωτικό

Άρθρο 5

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Α/Α	Η/Μ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΕΜΒΑΔΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	-
1	Κεντρική θέρμανση κυρίων χώρων	1 τουλάχιστον εναλλαγή του αέρα την ώρα με απόρριψη και είσοδο φρέσκαυ	
2	Κεντρικό μηχανοστάσιο	50,00 μ2	
3	Γραφεία τεχνικών + W.C.	10,00 μ2	
4	Εργαστήριο επισκευών	60,00 μ2	
5	Αποθήκη υλικού εγκαταστάσεων	100,00 μ2	
6	Χώρος ηλεκτροπαραγωγού ζεύγους και υποσταθμού	50,00 μ2	
8			
7	Χώρος συνενεργείων οχημάτων – αναβατήρων (ισόγειος με άμεση πρόσβαση από τις πίστες και το οδικό δίκτυο)	100,00 μ2	

- Επικάλυψη των δαπέδων συνολικά με αντικολλητικό υλικό , σκάλες τύπου "οροσφαιρά"
- Σκαλοπάτια ραχή /πάτημα 17:30

Α/Α	ΕΞΟΦΛΙΣΜΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (για υπολογισμό δυναμικότητας)
1	Συρόμενος αναβατήρας *	500 άτομα / ώρα
2	Διθέσιος εναέριος σταθερός * αναβατήρας	1.000 άτομα / ώρα
3	Τριθέσιος εναέριος σταθερός * αναβατήρας	1.500 άτομα / ώρα
4	Τετραθέσιος εναέριος σταθερός * αναβατήρας	2.000 άτομα / ώρα
5	Τετραθέσιος εναέριος αποσυμπλεκόμενος αναβατήρας *	2.500 άτομα / ώρα
6	Τηλεκαμπίνες άνω των 4 θέσεων (καθιστών ή άρθρων) *	> 1.500 ** άτομα / ώρα
7	Έλεφτερικ *	** άτομα / ώρα
8	Διαστρωτικό μηχανήματα πίστας *	ισχύς > 150 HP

Άρθρο 6
ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
ΜΕΛΕΤΗΣ

1. Φωτοαντίγραφο του εγγράφου έγκρισης καταλληλότητας του οικοπέδου.

2. Αρχιτεκτονικά σχέδια ανά τύπο κτιρίου και για όλα τα κτίρια ανεξαρτήτως μεγέθους.

α. Τοπογραφικό διάγραμμα της ευρύτερης περιοχής σε κλίμακα 1: 50.000 (Υπόβαθρο της Γ.Υ.Σ.), όπου θα σημειώνεται με ακρίβεια ακριβής θέση του οικοπέδου/ γηπέδου, η σύνδεσή του με το οδικό και τα λοιπά δίκτυα τεχνικής υποδομής της ευρύτερης περιοχής, καθώς και η χιλιομετρική απόσταση από τον πλησιέστερο ΟΤΑ.

β. Τοπογραφικό διάγραμμα του οικοπέδου/ γηπέδου σε κλίμακα 1: 5.000, όπου θα σημειώνονται τα κτίσματα και η διαμόρφωση του υπαίθρου περιβάλλοντα χώρου, ο δρόμος προσέλευσης με το χαρακτηρισμό και το πλάτος του και ο τυχόν κόμβος κυκλοφοριακής σύνδεσης εγκεκριμένος από την αρμόδια νομαρχία καθώς και οι θέσεις και οι διαδρομές των αναβατήρων και οι πορείες των χονδροδρόμων με τις εξυπηρετούσες εγκαταστάσεις.

γ. Διάγραμμα κάλυψης του οικοπέδου / γηπέδου σε κλίμακα 1: 1.000 ως 1: 5.000, όπου θα αναγράφονται το εμβαδόν του οικοπέδου / γηπέδου, οι ισχύοντες στην περιοχή όροι δόμησης, οι επιτρεπόμενες επιφάνειες και οι αντίστοιχες πραγματοποιούμενες, αναλυτικά και συνολικά.

- Θα εμφανίζονται μόνο τα κτίσματα με τις αποστάσεις τους από τα όρια και την απόσταση από το δρόμο. Επίσης θα σημειώνεται το οικοδομήσιμο τμήμα του οικοπέδου/ γηπέδου.

- Το διάγραμμα κάλυψης πρέπει να είναι θεωρημένο

από το αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο για τους γενικούς ή ειδικούς όρους δόμησης που ισχύουν στην περιοχή, και αν έχουν ήδη αρχίσει οικοδομικές εργασίες.

- Τα παραπάνω μπορούν να βεβαιώνονται από τον μηχανικό με υπαίθνη δήλωση, με την προϋπόθεση ότι ισχύουν οι ίδιοι όροι δόμησης και λοιπές διατάξεις, όπως είχαν βεβαιωθεί στο στάδιο της παρ. 2 του άρθρου 2 από το αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο.

δ. Κατόψεις, όπου θα σημειώνονται πλήρεις διαστάσεις, τα εμβαδά των χώρων, εξοπλισμός και στάθμες αυστηρών χώρων και περιβάλλοντα χώρου. Επίσης θα σημειώνονται οι χαρακτηρισμοί των χώρων σε κλίμακα 1: 50.

ε. Όψεις τέσσερις (4) σε κλίμακα 1: 50.

στ. Τομές δύο (2) σε κλίμακα 1: 50.

3. Τεχνική έκθεση, όπου θα αναφέρονται τα βασικά υλικά που θα χρησιμοποιηθούν κατά περίπτωση.

4. Άλλα δικαιολογητικά: Στην υποβολή της αρχιτεκτονικής μελέτης προσκομίζονται επιπλέον όσα έγγραφα και εγκρίσεις συναρμοδίων φορέων έχουν ζητηθεί με το έγγραφο έγκρισης καταλληλότητας του οικοπέδου / γηπέδου. Είναι δυνατόν σε ειδικές περιπτώσεις να ζητηθούν από τον ΕΟΤ, στη φάση έγκρισης αρχιτεκτονικής μελέτης, γνωματεύσεις άλλων φορέων, όπως π.χ. αρχιτεκτονικής επιτροπής.

5. Το συνημμένο παράρτημα με τα υποδείγματα 1, 2, 3, 4 και 5, τα οποία ανήκουν στα δικαιολογητικά που θα υποβάλλονται, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης.

6. Τα δικαιολογητικά των παραγράφων 1, 2 και 3 υποβάλλονται σε τρία αντίτυπα, σφραγισμένα και υπογεγραμμένα από διπλωματούχο αρχιτέκτονα μηχανικό, μέλος του ΤΕΕ και η μία σειρά να φέρει τα απαιτούμενα από το Νόμο χαρτόσημα και μηχανόσημα.

* 1. Χώρας της Ε.Ε.: σύμφωνα με τον κανονισμό κατασκευής της χώρας του κατασκευαστή για την εσωτερική του αγορά

2. Χώρας εκτός Ε.Ε.: σύμφωνα με τον κανονισμό κατασκευής αναβατήρων χώρας της Ε.Ε. που θα προτείνει ο ενδιαφερόμενος και θα αποδοθεί ο ΕΟΤ.

** η παροχή που προκύπτει από τα στοιχεία του κατασκευαστή ανά περίπτωση.

Άρθρο 7

1. Για τα χιονοδρομικά κέντρα που λειτουργούν κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης δεν απαιτείται έγκριση, και θεωρούνται ως έχοντα λειτουργικά άρτια.

2. Εντός δεκάτης από την έναρξη ισχύος της παρούσας τα χιονοδρομικά κέντρα της παρ. 1 πρέπει να εναρμονισθούν με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 της παρούσας απόφασης. Σε κάθε περίπτωση επέκτασης ή εκσυγχρονισμού ή βελτίωσης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων

εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 6 της παρούσας.

3. Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 4 Ιουλίου 2003

ο Υπουργός

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ (1)
ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑΣ****ΑΙΤΗΣΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ**

ΕΠΩΝΥΜΟ :

ΟΝΟΜΑ :

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ :

ΠΡΟΣ : Τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού
Δ/ση Τουριστικών Εγκαταστάσεων

Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ :

ΟΔΟΣ :

ΠΕΡΙΟΧΗ ή Τ.Κ. :

ΠΟΛΗ :

ΝΟΜΟΣ :

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ :

Υποβάλλω συνημμένα τα δικαιολογητικά για την έγκριση καταλληλότητας του οικοπέδου / γηπέδου μου, εμβαδού τ.μ., που βρίσκεται (Δήμος – θέση)..... του Νομού

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ :

.....και παρακαλώ να μου χορηγήσετε την απαιτούμενη έγκριση, προκειμένου να κατασκευασθεί σ' αυτό Χιονοδρομικό Κέντρο.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ :

α).....

Ο ΑΙΤΩΝ

(υπογραφή)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΦΙΞΕΙΣ ΜΗ-ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ 2000-2012

INTERNATIONAL TOURIST ARRIVALS AND NON-RESIDENT ARRIVALS FROM ABROAD PER MONTH 2000-2012

Μήνας	Month	2000*	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	2006*	2007*	2008**	2009**	2010**	2011**	2012**
Ιανουάριος	January	188.150	224.410	247.770	207.757	229.314	283.869	266.516	290.061	391.160	324.103	274.952	362.517	352.320
Φεβρουάριος	February	175.772	236.101	257.950	251.940	286.501	259.000	245.281	266.950	384.736	315.373	296.529	333.197	266.067
Μάρτιος	March	324.311	272.275	369.850	327.036	380.700	516.227	500.388	544.594	466.241	395.706	408.930	412.673	360.172
Απρίλιος	April	690.708	664.492	605.129	663.340	671.408	627.721	660.955	719.346	691.043	681.512	563.415	669.391	625.838
Μάιος	May	1.385.130	1.512.524	1.446.311	1.379.333	1.464.279	1.515.332	1.672.127	1.819.849	1.463.233	1.311.205	1.247.893	1.342.966	1.179.714
Ιούνιος	June	1.715.630	1.847.516	1.725.469	1.784.624	1.606.433	1.768.603	2.020.468	2.198.964	2.089.184	1.892.282	1.863.445	2.183.411	2.043.693
Ιούλιος	July	2.306.074	2.439.780	2.242.035	2.326.378	2.127.106	2.460.863	2.643.074	2.876.573	2.617.998	2.512.378	2.783.843	2.984.058	2.863.095
Αύγουστος	August	2.211.999	2.321.745	2.247.831	2.246.909	2.046.039	2.160.149	2.302.621	2.506.043	3.171.274	3.003.760	3.155.878	3.352.934	3.269.203
Σεπτέμβριος	September	1.818.370	1.918.300	1.828.339	1.731.465	1.586.682	1.762.510	1.957.075	2.129.970	2.347.161	2.268.673	2.298.412	2.588.707	2.522.888
Οκτώβριος	October	1.008.830	971.582	972.743	939.041	822.881	929.538	1.054.087	1.147.209	1.424.529	1.345.592	1.316.460	1.428.961	1.310.986
Νοέμβριος	November	305.744	300.529	278.858	294.870	246.614	288.614	360.324	392.157	488.956	451.966	458.142	423.107	392.800
Δεκέμβριος	December	247.566	309.948	334.208	315.717	267.599	329.621	310.455	337.882	403.290	411.984	339.591	345.325	330.846
Σύνολο	Total	12.378.282	13.019.202	12.556.494	12.468.411	11.735.556	12.902.048	13.993.371	15.229.598	15.938.805	14.914.534	15.007.490	16.427.247	15.517.622

* Δεν περιλαμβάνονται αφίξεις Αλβανών και Βούλγαρων οικονομικών μεταναστών.

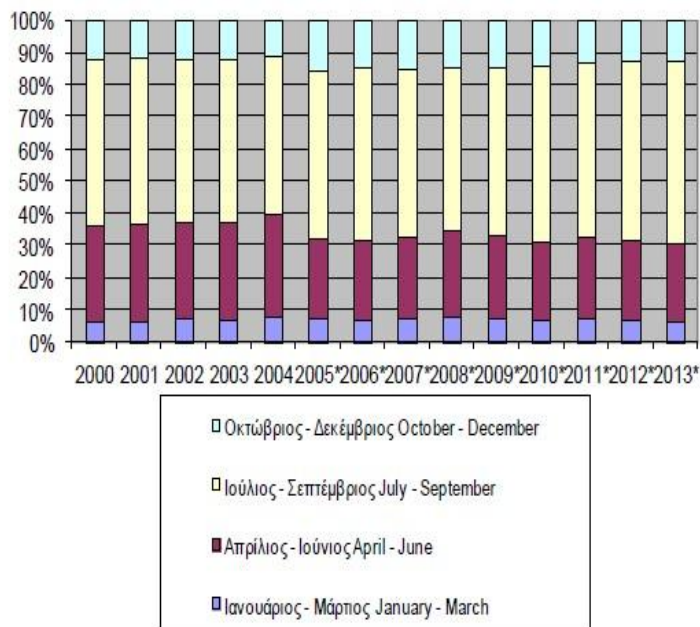
** Αφίξεις μη κατοίκων από το εξωτερικό με βάση τη δειγματοληπτική Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος που πραγματοποιείται στους συνοριακούς σταθμούς της Χώρας.

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος και BSNI (Bulgarian National Statistical Institute) για τον αριθμό των Βούλγαρων εργαζόμενων στη χώρα μας την περίοδο 2002-2007

ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ 2000-2013

SEASONALITY OF INTERNATIONAL TOURIST ARRIVALS 2000-2013

Μήνες Months		2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*	2010*	2011*	2012*	2013*
Ιαν. - Μάρ.	Jan. - Mar.	5,56%	5,63%	6,97%	6,31%	7,64%	7,14%	6,31%	7,02%	7,79%	6,94%	6,53%	6,75%	6,31%	5,71%
Απρ. - Ιούν.	Apr. - Jun.	30,63%	30,91%	30,08%	30,70%	31,89%	24,57%	24,87%	25,50%	26,62%	26,05%	24,49%	25,54%	24,81%	24,54%
Ιουλ. - Σεπ.	Jul. - Sep.	51,19%	51,31%	50,32%	50,57%	49,08%	52,58%	54,28%	52,24%	51,05%	52,20%	54,89%	54,33%	55,78%	56,44%
Οκτ. - Δεκ.	Oct. - Dec.	12,62%	12,15%	12,63%	12,43%	11,39%	15,71%	14,54%	15,24%	14,54%	14,81%	14,09%	13,38%	13,10%	13,31%

*Σημείωση: Έρευνα Συνόρων, Τράπεζα της Ελλάδος

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος και National Statistical Institute of Bulgaria

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ, 2000-2013

PERCENTAGE DISTRIBUTION OF INTERNATIONAL TOURISM RECEIPTS PER MONTH, 2000-2013

Μήνας	Month	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	ΜΟ. 2000- 2013 Average 2000-2013
Ιανουάριος	January	1,08%	1,35%	1,40%	1,54%	1,47%	1,60%	1,32%	1,34%	1,79%	1,79%	1,51%	1,66%	6,43%	4,61%	2,06%
Φεβρουάριος	February	1,01%	1,13%	1,33%	1,53%	1,32%	1,46%	1,38%	1,37%	1,66%	1,23%	1,15%	1,45%	5,24%	4,62%	1,85%
Μάρτιος	March	1,25%	1,58%	1,71%	1,89%	1,89%	1,98%	2,11%	1,86%	2,25%	2,02%	1,77%	1,73%	5,72%	5,48%	2,37%
Απρίλιος	April	2,48%	3,33%	3,35%	3,41%	3,73%	3,51%	3,63%	3,60%	3,41%	3,63%	3,41%	2,69%	6,02%	5,76%	3,71%
Μάιος	May	8,73%	7,59%	8,31%	8,51%	8,53%	9,34%	8,42%	8,21%	9,09%	9,22%	8,80%	9,53%	8,01%	9,52%	8,70%
Ιούνιος	June	14,24%	13,16%	13,25%	12,79%	13,44%	13,30%	12,74%	12,90%	12,20%	12,11%	13,22%	13,57%	9,65%	10,01%	12,61%
Ιούλιος	July	19,84%	20,96%	20,99%	20,08%	20,01%	19,79%	20,28%	19,74%	18,43%	16,53%	18,82%	18,61%	12,93%	12,81%	18,56%
Αύγουστος	August	23,87%	24,58%	23,08%	23,23%	22,72%	23,76%	23,09%	24,16%	23,16%	25,08%	21,89%	20,75%	14,42%	14,67%	22,03%
Σεπτέμβριος	September	17,05%	16,40%	15,31%	15,49%	15,44%	14,07%	14,97%	14,89%	15,13%	14,74%	14,64%	14,99%	11,66%	11,71%	14,75%
Οκτώβριος	October	7,45%	6,80%	8,12%	7,73%	7,55%	7,24%	7,86%	8,09%	8,43%	9,04%	9,81%	10,25%	9,40%	9,34%	8,36%
Νοέμβριος	November	1,59%	1,69%	1,76%	2,20%	2,11%	2,17%	2,34%	2,09%	2,33%	2,40%	2,64%	2,42%	5,47%	5,92%	2,65%
Δεκέμβριος	December	1,40%	1,43%	1,39%	1,60%	1,79%	1,78%	1,86%	1,75%	2,12%	2,21%	2,34%	2,35%	5,05%	5,55%	2,33%
Σύνολο	Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος

